

პარლამენტი ქართული ბიბლიოთეკა

K 81.676/3

პარლამენტი
ქართული ბიბლიოთეკა

გლეხანდგა აგაუელი
თსუკლეაში კკუკუკი

I

807
საქართველოს
ბიბლიოთეკა

აღმსახურებელი აჯანყებულები

მხფუნდუქანთა
ქრუქულნი

81676

K 3

ონტროლად
ტოპი
I

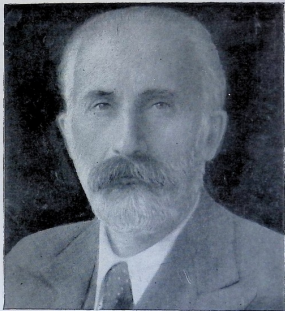
ლექსები

1909-1939

სასულიერო გამომცემლობა
«საბჭოთა საქართველო»

19 თბილისი 58

ალექსანდრე აბაშელი

ალექსანდრე აბაშელი მეოცე საუკუნის ქართული პოეზიის საუკეთესო ოსტატთა რიცხვს ეკუთვნის. თითქმის ნახევარი საუკუნის განმავლობაში იღვწოდა იგი მშობლიური მწერლობის სარბიელზე და თავისი შთაგონებული, მაღალნიჭიერი შემოქმედებითი შრომით მან ძვირფასი წვლილი შეიტანა თანამედროვე ქართული პოეტური კულტურის, ქართული საბჭოთა ლიტერატურის სახელოვანი ტრადიციების ჩამოყალიბებისა და დამკვიდრების საქმეში.

მისი შემოქმედებითი ცხოვრება ჩვენი საუკუნის პირველი ათწლეულის მიწურულში დაიწყო. ამ დროისათვის ახალგაზრდა პოეტს დაგროვილი ჰქონდა ცხოვრების მდიდარი გამოცდილება, განვლილი ჰქონდა მშრომელი ხალხის თავისუფლებისა და ბედნიერებისათვის ბრძოლის გზა. უღარიბესი გლეხობის წიაღიდან გამოსულმა, მან ადრეულ ბავშვობაშივე იგემა მთელი უკუღმართობა და სიმანჯჯე ბურჟუაზიულ-მემამულური წყობილებისა, რომელიც მაშინ ჩვენს ქვეყანაში მძვინვარებდა. ამიტომაც უკვე სიჭაბუკის წლებში იგი დაუკავშირდა მოწინავე მუშებისა და რევოლუციურად განწყობილი ახალგაზრდობის წრეებს, დაეწაფა მარქსისტული ლიტერატურის შესწავლას და მალე ჩაება იმ დიად რევოლუციურ მოძრაობაში, რომელმაც ჩვენი საუკუნის დამდეგს უკვე ფართოდ მოიცვა საქართველოს მუშათა კლასის და უღარიბესი გლეხობის მასები. 1902 წლიდან, თვრამეტი წლის ალ. აბაშელი უკვე იწყებს მარქსისტული იდეების პროპაგანდას ბათუმის ნავთის გადამამუშავებელ ქარხნებში და აგრეთვე დასავლეთ საქართველოს სოფლებში. მან აქტიური მონაწილეობა მიიღო 1905 წლის რევოლუციურ ბრძოლებში, რის გამოც იგი 1906 წელს დააპატიმრეს და ქუთაისის საგუბერნიო ციხეში ჩაამწყვდიეს. ხუთი თვის შემდეგ გაასამართლეს და ციმბირში გადასახლეს. გადასახლებაშიც ალ. აბაშელი აგრძელებდა რევოლუციურ მუშაობას. ამისათვის იქაც მას მეფის მოხელეები აპატიმრებდნენ და გადასახლების ახალ ადგილებში გზავნიდნენ. 1908 წელს იგი გამოიქცა ციმბირიდან და სამშობლოში დაბრუნდა. ამ დროს საქართველოში, ისე როგორც რუსეთის მაშინდელ მთელს იმპერი-

აში, სასტიკი რეაქცია მძვინვარებდა. 1905 — 1907 წლების რევოლუციით უაღრესად დაშინებული და ამასთანავე თავისი დროებითი გამარჯვებით გათავხედებული თვითმპყრობელური ხელისუფლება დაუზოგავად უსწორებდა ანგარიშს ხალხის საუკეთესო შვილებს, მასიურად სახრჩობელებზე ჰკიდებდა, კატორღასა და გადასახლებაში გზავნიდა, ციხეებში ამწყვდევდა რევოლუციის მონაწილეებს. რეაქციის შავი ძალები აღვირახსნილად თარეშობდნენ და მათ გააფთრებული იერიში მოჰქონდათ ყოველსავე ჯანსაღსა და პროგრესულზე ცხოვრების ყოველ სფეროში.

ასეთ საზოგადოებრივ ვითარებაში დაიწყო შემოქმედებითი მოღვაწეობა ალექსანდრე აბაშელმა. ბუნებრივია, რომ თავის პირველსავე ლექსებში იგი მღელვარე სიძულვილით ასახავდა ბნელსა და სუსხიან სოციალურ სინამდვილეს და გამოხატავდა ხალხის პროტესტსა და შეურიგებელ გულისწყრომას რეაქციის ძალების მიმართ. სწორედ ამ ნიადაგზე დაუკავშირდა ალ. აბაშელი ქართულ ლიტერატურაში ამ წლებში ჩამოყალიბებულ ე. წ. „დემოკრატიული პოეზიის“ სკოლას, რომლის თვალსაჩინო წარმომადგენლები — ნოე ჩხიკვაძე, გიორგი ქუჩიშვილი, ვარლამ რუხაძე, სოლომონ თავაძე და სხვ. — ერთგულად აგრძელებდნენ იროდიონ ევდოშვილის იდეურ-შემოქმედებითს ტრადიციებს.

როგორც ცნობილია, ქართველი „დემოკრატიული პოეტების“ შემოქმედებაში რეაქციული წყობილებისადმი პროტესტისა და მძულვარების მოტივებთან ერთად მძლავრად გამოიხატა უიმედობისა და გულგატეხილობის ის განწყობილებანი, რომელთაც მოიცევს ინტელიგენციის გარკვეული ფენები რეაქციის წლებში. ასეთი განწყობილებანი ნიადაგს ამზადებდნენ მწერლობაში ანტირეალისტური მიმართულების გავრცელებისათვის, მწერლობის გამოთიშვისათვის რეალური სინამდვილის თემატიკისა და პრობლემებისაგან. შეიძლება ითქვას, რომ „დემოკრატიულ პოეტთა“ შორის ასეთი ტენდენცია მოდერნისტული ხელოვნების პოზიციებთან დაახლოებისა ყველაზე ღრმად და თანმიმდევრულად სწორედ ალექსანდრე აბაშელის შემოქმედებაში გამოვლინდა. ამ მხრივ პოეტი დაუახლოვდა ამ პერიოდის ქართული პოეზიის გამოჩენილ წარმომადგენლებს: გალაკტიონ ტაბიძეს, იოსებ გრიშაშვილს, სანდრო შანშიაშვილს, რომელთაც დიდი როლი შეასრულეს რეაქციის წლების ქართულ ლიტერატურაში მოდერნისტულ-დეკადენტური პრინციპების დანერგვაში და ამასთანავე ქართული პოეტური კულტურის განახლებაში. ეს პროცესი, როგორც ცნობილია, უკიდურესობამდე განავითარა „ცისფერ ყანწელთა“ პოეტურმა სკოლამ.

საქართველოში საბჭოთა წყობილების გამარჯვებისთანავე აღექვსანდრე აბაშელი მუშაობას იწყებს კულტურული მშენებლობის ხელმძღვანელ სხვადასხვა სახელმწიფოებრივსა და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში, მაგრამ მისი შემოქმედებითი ცხოვრების გარდაქმნა, საბჭოთა ლიტერატურის იდეურ-შემოქმედებითს პოზიციებზე მისი გადმოსვლა ერთბაშად და უმტკივნეულოდ როდი მომხდარა. ქართული საბჭოთა ლიტერატურის განვითარების პირველ პერიოდში ალ. აბაშელი წლების მანძილზე იყო ერთ-ერთი მეთაური ე. წ. „აკადემიური მწერლობის კავშირისა“, რომელიც აერთიანებდა მაშინ კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს სალიტერატურო პოლიტიკის ძირითადი პრინციპებისადმი ყველაზე უარყოფითად განწყობილ მწერლებს. მხოლოდ ოციანი წლების მეორე ნახევრიდან იჩინა თავი ალ. აბაშელის პოეზიაში საბჭოთა სინამდვილის თემებისადმი და თანამედროვეობის დიადი იდეებისადმი მისწრაფებამ. ოცდაათიანი წლების დამდეგიდან კი მან ერთ-ერთი თვალსაჩინო ადგილი მოიპოვა მოწინავე ქართველ საბჭოთა პოეტებს შორის. მალე იგი საბჭოთა პოლიტიკური ლირიკის პირველხარისხოვან ოსტატად მოგვევლინა. მისი პოეტური ინდივიდუალობის საუკეთესო თვისებანი განსაკუთრებული სისრულით გამოვლინდნენ საბჭოთა ხალხის დიდი სამამულო ომის პერიოდში.

სამამულო ომის წლებში ალ. აბაშელი შთაგონებულად ასახავდა და აღიღებდა ჩვენი ხალხის უმაგალითო გმირობასა და თავდადებას, დაუცხრომლად მღეროდა ჩვენი სამართლიანი საქმის გამარჯვების წრფელ საგალობელს. მისი მომწოდებელი, საგმირო საქმეებისათვის აღმაგზნებელი პოეტური სიტყვა ღრმად წვდებოდა ფრონტისა და ზურგის მებრძოლის გულს, ცხოველ გამოძახილს პოულობდა ხალხში. ეს იყო პოეტის ვრცელი შემოქმედებითი ბიოგრაფიის ყველაზე ბრწყინვალე ეპიზოდი, რომელმაც ნათლად გვიჩვენა, რომ ხანდაზმულობას გავლენა ვერ მოეხდინა პოეტის შთაგონებაზე, ვერ შეენელებინა მისი გულისძგერა, პირიქით, რაც დრო გადიოდა, მეტი სისხვით და ორგანულობით ეუფლებოდა ალ. აბაშელის პოეზიას ჩვენი გმირული ეპოქის სული.

ამიტომაც, არავისათვის ყოფილა მოულოდნელი და გასაკვირი, როდესაც თავის საიუბილეო საღამოზე, 1944 წლის ოქტომბერში ლექსად წარმოთქმულ სამადლობელ სიტყვაში ალ. აბაშელმა თქვა:

„მესმის მებრძოლი დღის მოწოდება:
სჭრიდეს კალამი, როგორც ხანჯალი
კიდევ მიწყვია გულში ზოდებად
ლექსების ოქრო დაუხარჯავი“.

თავისი ცხოვრების უკანასკნელ წლებში სულ უფრო მეტი და-
ძაბულობით უსმენდა და მეტი თანხმობიანებით პასუხობდა ალ. აბა-
შელი ჩვენი მებრძოლი თანამედროვეობის მოწოდებას. სწორედ ამ
გზით მოიპოვა მისმა პოეზიამ ნამდვილი რეალისტური ელერა, ცო-
ცხალი სინამდვილის წიაღიდან მოსული თემებისა და სახეების სამყა-
როთი გამდიდრდა იგი.

თავისი შემოქმედებითი ბიოგრაფიის უკანასკნელ პერიოდში
ჩაწვდა მთელი სიღრმით ალ. აბაშელი ჩვენი დროის დიად სიმარ-
თლეს, რამაც ახალი ნათელი მოკვინა და ახალი სიცოცხლე შთაბერა
მის პოეზიას. ალ. აბაშელის პოეტური ინდივიდუალობისათვის უც-
ხო იყო ისეთი ლირიკული აღვწნება, რომელიც უეცრად იფეთქებს
და დაცხრება ხოლმე, რომელიც ერთბაშად „დახარჯავს“ შემოქმე-
დის გულში დაგროვილ „ლექსების ოქროს“ და შემდეგ ამ პირველი
ელვარების გამონაშუქით ცხოვრობს.

ალ. აბაშელი, პირველყოვლისა, ფიზიკური შემოქმედი იყო, რო-
მელიც დაუსრულებელივ ამდიდრებდა თავის შთაგონებას ცოცხალი
სინამდვილის გრძნობით. იგი უპირატესად აზრისა და რწმენის პო-
ეტი იყო, რომელიც „გონების თვალთ“ შეპყურებდა სამყაროს.
მის პოეზიაში გრძნობა ყოველთვის აზრის ასპექტით არის განათე-
ბული. აზრობრივისა და გრძნობადის მუდმივს შეთანაბრებაში მდგო-
მარეობს ალ. აბაშელის პოეტური ბუნების ერთი ძირითადი თავისე-
ბურება. ამიტომაც, მისი პოეტური სამყარო ღრმა შინაგანი კანონ-
ზომიერებით არის მოწესრიგებული. ალ. აბაშელის პოეზიაში ჩვენ
ვერაფერს ვპოუვით შემთხვევითსა და მოულოდნელს, ალოგიკურსა
და აუხსნელს, ბუნდოვანსა და გაუგებარს. თავისი აზროვნებისა და
შემოქმედების განვითარებაში მას აქვს გარდატეხათა პერიოდები,
მაგრამ მისთვის უცხოა „გაორება“, სულიერი მთლიანობის რღვევა,
მაშინაც კი, როცა პოეტი უმძაფრეს სულიერ დრამას გამოხატავს,
უკიდურესი უიმედობისა და სასოწარკვეთილების ტკივილებს გად-
მოგვცემს, იგი ახერხებს შეინარჩუნოს მკვერტელი და მოაზროვნე
შემოქმედის მდგომარეობა, შინაგანი მთლიანობა და წონასწორობა.

მისი სულიერი სამყაროს ეს თვისებანი გამოხატულებას პოე-
ლობენ პოეტური ფორმის სფეროშიაც, აქაც ყველაფერი ღრმაღ მო-
ფიქრებულია. იგი ფლობს ფერების ზუსტად განაწილებისა და შე-
ზავების ხელოვნებას. მას უადრესად გამახვილებული პოეტური
სმენა ახასიათებდა, ამიტომაც მისი ლექსი ყოველთვის კეთილხმო-
ვანად ეღერს, მელოდიურობით არის გამსჭვალული. ალ. აბაშელის
პოეტური ოსტატობა უტყუარ გემოვნებასა და ლექსის მაღალ კულ-
ტურას ემყარება. პოეტური გამოსახულების საშუალებათა სფეროში

მას იშვიათად თუ უპოვნით დისპროპორციებს, „ჩაყარდნილ სტრიქონებს“, ცარიელ, არაფრისმთქმელ ფრაზებს თუ სახეებს — „პოეტურ შპონებს“. სახეობრივი სისტემა მის ლექსებში ყოველთვის აზრობრივი შინაარსით არის ნაკარნახევი და განპირობებული.

ჩვენთვის უცნობია ალ. აბაშელის ლიტერატურული მოწაფეობის, პოეტური ვარჯიშისა და წრეთნის პერიოდი. 25 წლის კაბუჯი შემოვიდა ქართულ პოეზიაში და თავის პირველსავე ლექსებში გამოჩნდა, როგორც უკვე დაგეგმული პოეტური ხმის, საკუთარი მსოფლშეგრძნობის, ღრმად ინდივიდუალური აქცენტისა და თემატიკური სამყაროს მქონე ხელოვანი. უკვე მაშინვე მოიპოვა მან აღიარება და მოწონება, მტკიცედ დაიმკვიდრა საკუთარი ადგილი მშობლიური ლიტერატურის განვითარებაში.

მას შემდეგ პოეტმა ვრცელი და რთული, ღრმა წინააღმდეგობებით მოცული შემოქმედებითი გზა განვლო. ამ გზის ღირსეულ დაგვირგვინებას მისი უკანასკნელი წლების პოეტური მოღვაწეობა წარმოადგენდა.

ჩვენი საუკუნის ოცდაათიანი წლებიდან ალექსანდრე აბაშელი ჩვენი აღორძინებული სამშობლოს, ჩვენი დიადი თანამედროვეობის დაუცხრობელი მხატვარი და მეხოტბე გახდა. თავის უმაღლეს ოცნებას პოეტი ამგვარად გამოხატავდა:

„პქროდეს ნიავე, ბალი მღეროდეს,
ჩემიქ ისმოდეს მწყობრში ძახილი,
ჩვენს წმინდა კერას მზე დასცქეროდეს
სამარადისოდ ნისლგადაფრილი.

და შემოსილი მზიური ალით,
თოვლიან მთების ცამდე ასული
ბრწყინავდეს ქართლი — ფირუზის თვალი,
კავკასიონის ბროლში ჩასმული“.

შემოქმედებითი ცხოვრების ამ სიმაღლიდან პოეტი გაბედულად თვალს უსწორებდა საკუთარ წარსულს და სრული უფლებით ამბობდა:

„სხივი და ჩრდილი გარდასულ დღეთა
მე ჩემს ლექსებში დაგაბინავე,
ახლა მომავალ დღეებსაც ვხედავ,
არწივებივით რომ მოფრინავენ“.

მართლაც, სხივისა და ჩრდილის, ნათელისა და ბნელის შეურიგებელი ქიდილი დიდხანს შეადგენდა ალ. აბაშელის პოეტური

მსოფლშეგრძნობის საფუძველს და განსაზღვრავდა მისი პოეზიის თემებისა და სახეების თავისებურებას. დიდხანს პოეტი ბოდმითა და გულისწყრომით აღსავსე პანგებში დასაჭიროდა ნათელის ჩაქრობას, წყვდიადის ზემს, მიილტვოდა მზის წიაღისაქენ. ქვეყნად დამკვიდრებული ბნელეთის უძლეველობის შიშით შეპყრობილს, მას ხშირად უცდია გაქცეოდა მიწიერ სამყაროს და ზეციურ ლაქვარდებში გადახიზნულიყო. უიმედობისა და სასოწარკვეთის ბურუსით მოცულმა, მან ერთბაშად როდი იგრძნო და განიცადა თავისი ქვეყნის ცხოვრებაში ნათელი და მზიური საწყისის საბოლოო და გარდაუვალი გამარჯვება. მაგრამ როდესაც ახალი ცხოვრების შარავანდელმა ძლევამოსილად შეანათა პოეტის სულიერ სამყაროში, ალ. აბაშელი ღრმა რწმენით და წრფელი აღფრთოვანებით ამეტყველდა ქვეყნად მოსული მარადიული გაზაფხულის სადიდებლად. სწორედ ამ სიმღერებში მიაღწია პოეტმა შემოქმედების უჩრდილო სიხარულს და ნამდვილ ხალხურობას.

საბჭოთა პოეზიის უპირველეს ოსტატებთან ერთად ალექსანდრე აბაშელი სთხზავდა შთაგონებულ პიმნს ჩვენი დიადი აწყყოსადმი და კიდევ უფრო სრულყოფილი და სხივმოსილი მომავლის დღეებისადმი.

• •

ალექსანდრე აბაშელის პირველი ლექსი „ზამთარი და ზაფხული“ 1909 წლით არის დათარიღებული. მასში დახატულია ალევგორიული მნიშვნელობის სურათი, ნათელზე ბნელის გამარჯვებისა, ქვეყნად შავი წყვდიადის გაბატონებისა:

„მნათობთა მეფეს ცხოველყოფელს, მზეს სხივდიადსა,
შავი ღრუბლების შიშვე ვროვა ეფარებოდა,
ბნელი ზეწარი ვაეშალა ფართოდ წყვდიადსა,
სიცოცხლეს ძალა შეუმჩნევლად ეპარებოდა“.

თავის ამ პირველ პოეტურ ნაწარმოებში ალ. აბაშელმა მკაფიოდ გამოხატა ის იდეურ-მხატვრული კონცეფცია, რომელიც საფუძვლად დაედო მისი ლექსების პირველ კრებულს „მზის სიცილი“.

„მზის სიცილის“ ლირიკული გმირი თავისი სოციალური გარემოცვისადმი მღელვარე გულისწყრომით, შეურიგებელი უკმაყოფილებით არის მოცული. მას განუცდია ქვეყნის განახლების ნათელი რწმენით აღფრთოვანება, რომელიც ჩვენი საუკუნის დამდევმა მოიტანა, უნახავს ხალხის მიერ დიდი ხნით ნანატრი და ნაოცნებარი

განთიადის ამობრწყინება, თვითონაც უბრძოლია იმისათვის, რომ
„შეების დილა“ მოსულიყო და დამკვიდრებულიყო ხალხის ცხოვ-
რებაში:

„მახსოვს დილა მოციმციმე,
შეების ცრემლით ანათროლი,
ციურ მნათობს შესცანოდა
უკუნეთთან შენაბრძოლი.
მზის სხივებში ბანაობდა
ვარდ-ზამზახი და ბილილა...
მახსოვს დილა, შეების დილა!..“

მაგრამ „წამიერი“ გამომდგარა ეს ლხენა. „ქვესკნელთ სამყარო-
დან“ ამომტყდარა მძვინვარე ქარი, რომელსაც შავ ღრუბელთა გრო-
ვა დაუჯახებია ახლადამოსული მნათობისათვის:

„და დარდილა შეების დილა,
წუთიერად ანათროლი,
ცისკიდურზე გამოსახა
შავი ღრუბლის შავი ზოლი...
შავბნელ ნისლში მოამწყვდია
ვარდ-ზამზახი და ბილილა,
ჩაპქრა დილა, შეების დილა!..“

ამ სიმბოლიური მნიშვნელობის სურათში გამოხატული აზრი სავ-
სებით ნათელია და გასაგები. ბუნების ნათელ და ბნელ, ბოროტ და
კეთილ საწყისთა ამ დაპირისპირებაში პოეტი იმ დიდ სოციალურ
მოვლენებს განასახიერებს, რომლებითაც ჩვენი საუკუნის პირველი
ათეული წელი აღინიშნა.

1905 წლის რევოლუცია, ხალხის დიადი საბრძოლო აღფრთო-
ვანება, აქ განცდილია და გამოხატული, როგორც „შეების დილა“,
როგორც კაცობრიობის ცხოვრების განთიადი, ხოლო რევოლუციის
დამარცხება, რეაქციის ძალთა დროებითი გამარჯვება — ნათელას
ჩაქრობად, წყვდიადის ზეიმად არის დასახული.

სინამდვილის ამგვარი განცდა წარმოშობს იმ მძაფრ სულიერ
დრამას, რომლის პოეტურ ანარეკლსაც „მზის სიცილი“ წარმოად-
გენს. სულის შემხუთველ უძრავობად, მკვდრულ სიჩუმედ, ღამის
წყვდიადად არის წარმოსახული ამ წიგნში სოციალური სინამდვილე,
ქვეყნიური ცხოვრება:

„ღამის მანტიით შემოსუდრულს სძინავს სოფელსა,
გლოვის სიმები მკვდრულ სიჩუმეს დაუწყვეტია,
შავ ჩრდილთ ქსოვილი წამოუსხამს უტყუ მინდორ-ველსა,
რუც აღარ მოსთქვამს, მისაც სძინავს, ხმა ვაკმენდია“.

უძრობით, იღუმალეებით და შეუვალი წყვედიადით მოცული პეი-
ზაჟი მკაფიოდ გვისურათებს ლირიკული გმირის სულიერ განწყო-
ბილებას; პროტესტისა და უკმაყოფილების გრძნობას აქ ერთვის
უიმედობისა და სასოწარკვეთილების განცდაც. ამ ლექსების გმირი
არა მარტო მტრისაგან ძლეულად, დამარცხებულად გრძნობს თავს,
არამედ განიარაღებულადაც:

„ყოველშეშაპა დაატყვევა
სასოებით ვინც მიყვარდა
და ხელიდან, მტრისგან ძლეულს,
ბასრი ხმალი გამოვიარდა!“

აქედან ბუნებრივად იბადება სწრაფვა ადამიანთა საზოგადოე-
ბისაგან განდგომისა და განმარტოებისა, წარმოიშობა სულიერი
ობლობის დრამა, ამქვეყნიური მიწიერი ცხოვრებისაგან, ადამიანუ-
რი გარემოცვისაგან განკერძოების ილუზია:

„პიტალო თხემზე ანაფრენი
მსუბუქ ნიავეთ,
მსუბუქ ნიავეთ ცოდვილ მიწას
დამორებული,
ვიდექ ბედისა მომღერავე,
კაცთა სიავეთ,
კაცთა სიავეთ გულნატენი, დაღონებული“.

სასოწარკვეთილ, გულმოკლულ ამ ადამიანის სულიერ სამყაროს
შავი აჩრდილი დაუფლებია, რომელიც ცასა და მიწას წალეკვითა
და განადგურებით ემუქრება:

„და ცის წიაღში, ვარსკვლავთ შორის, შავი აჩრდილი,
შავი აჩრდილი სიკვდილისა იხატებოდა,
შავ სხივთ აფრქვევდა ცის კაბადონს ის ცელგაწვდილი
და ცელგაწვდილი დედამიწას ემუქრებოდა“.

ასე მძაფრად და ღრმად გამოიხატა „მზის სიცილში“ იმ უიმე-
დობის და გულგატეხილობის განწყობილება, რომელიც რეაქციის
მძვინვარე წლებში ინტელიგენციის გარკვეულ ნაწილს დაეუფლა
და, რომელმაც ღრმა კვალი დააჩნია მე-20 საუკუნის პირველი ათე-
ული წლების წინა პერიოდის მთელ ქართულ ლიტერატურას.

„მზის სიცილის“ ავტორი ერთადერთ გამოსავალს იმაშიდა პოუ-
ლობს, რომ „შავი აჩრდილის“ სამფლობელოდ ქცეულ ქვეყნიერე-

ბას გაექცეს და თავშესაფარი სინათლისა და სითბოს დაუმრეტელ წყაროს — მზის წიაღში, ზეციურ სამყაროში დაიმკვიდროს. ასე იბადება მზის სადიდებლად აღვლენილი ჰიმნი, რომელიც ქვეყნიური ცხოვრებისადმი მიძღვნილი გლოვის ჰანგის პარალელურად გაისმის „მზის სიცილში“. პოეტი უმღერის და ადიდებს მზეს:

„მზე მშვენიერო, მნათობ მეფე, ცხოველმყოფელო,
სიცოცხლის წყარო, საკურთხეელის ცეცხო ღიაღო,
ლავარდ სივრცეში ოქროს სხივთა ამოთოღებელო,
სხივოსან ზღვაო, ქვეყნის დილა, ცის განთიადო!“
„შენი მიღვივის გულში ცეცხლი აზეართებული
და შენს სხივებში ვიწნავ სულის სათუთ სიმებას,
შენ სადიდებლად ვაქებ დილას, სულით შეებული
და ღამის წყვდიადს კენესით ეუმღერ გლოვის ჰიმნებას“.

ასე დაუპირისპირა პოეტის ფანტაზიამ ქვეყნად გამძვინვარებულ წყვდიადს — მზის წიაღი. მხოლოდ მზის სხივთა მანათობელ და მაცოცხლებელ მორევში ეგულება ამ ლექსების გმირს მარადისობისა და უკვდავების საწინდარი. ადამიანი მიელტვის მზეს, თუმცა ქვეყნიური „შავი აჩრდილი“ განუყრელად სდევნის მას და საშუალებას არ აძლევს მთლიანად მზიურ სამყაროში გადასახლდეს:

„და რომ სხივთ ისარს მკერდს მივუშერ ხელბგაშლილი,
მზისკენ ავაფრენ სულს განწმენდილს ოქროს ფრინველად,
იმწამსვე გვერდით გამიზნდება შავი აჩრდილი
და ჩამჭრჩულებს: „შენთანა ვარ მეც განუყრელად“.

ეს უიღილი, შავი აჩრდილისაგან თავდაღწევის, მზიურ ტალღათა მორევში სამუდამოდ გადახიზვნის მღელვარე მისწრაფება ასაზრდოებს იმ მძაფრ სულიერ დრამას, რომელიც გადმოცემულია „მზის სიცილში“ — ამ თითქოს ერთიან ლირიკულ მონოლოგად დაწერილ წიგნში.

პოეტს ზოგჯერ ეჩვენება, რომ მიაღწია იდეალს:

„ტალღად ლივლივში განვიცადე სულისა შება,
ცეცხლის მორევში შევსრიალდი ხელბგაშლილი.—
მარადისობის ვიგრძენ ძალა და უკვდავება...
გასწყდა მიწისა შავი სიმი... გაჰტრა აჩრდილი...“

აქ მკაფიოდ არის გამოთქმული ის აზრი, რომ მარადისობა და უკვდავება, სულის შება და ბედნიერება მხოლოდ მიწასთან, ქვეყანასთან, ადამიანთა საზოგადოებასთან დაშორებით მოიპოვება. პოეტი

ისწრაფვის გაითქვიფოს ბუნების წიაღში, შორს გასცილდეს ქვეყნიურ ჩოჩქოლს და ცხოვრების ორომტრიალს, სადმე მიუვალ კვარაცხლბეკზე მიუჩინოს ნავთსაყუდარი საკუთარ განდგომილ სულს:

„მთის კლდოვან თხემზე გამოვკვეთე საკურთხეველი,
შიგ დავბინავდი სოფლის ჩოჩქოლს დაშორებულად;
ღლე—ზედ დამცქერის მნათობთ მეფე ცეცხლის მფრქვეველი,
ღამე — მიმუქებს რწმენის ტაძარს ვარსკვლავთ კრებულად.“

ზეციურისაკენ მისწრაფების, ქვეყნიური ცხოვრების გადალახვისა და მისგან დაშორების ეს იდეა არა ერთხელ მეორდება „მზის სიცილში“:

„განვლო ჟამმა, ცა გამოჩნდა,
ღრომ შემახო თვისი ფრთები,
სულ გასწყვიტა მონის ჯაჭვი,
გამაგონა სულ სხვა ხმები,
ფრთა შემასხა ნიაქების,
მალა ცისკენ გამოიტაცა,
დამავიწყა მიწის კენესა,
დამავიწყა თვით მიწაცა.“

პოეტი უმღერის და ადიდება მზეს, როგორც კოსმიურ, ზექვეყნიურ საწყისს, რომელსაც ვერ წვდება ჟამთა ბრუნვის უკუღმართობა, მზე მალა დგას სიკვდილ-სიცოცხლეზე, ღროთა ცვალება-დობაზე, მასში მარადიულობა და უკვდავებაა განხორციელებული. ამიტომაც მიელტვის მას ჟამთაბრუნვის სუსხით დაწყლულებული, ქვეყნად გაბატონებული ბოროტებისა და უკუღმართობის გამო აღმფოთებული სული:

„მზეს არ ახსოვს შობის წამი, მზეს სიკვდილი არა სჯერა,
მან სიცოცხლე უკვდავების სიშთა ძღერით ააძგერა!
ღროს წაართვა ძღვევის კვერთხი და დაორგუნა მით სიკვდილი —
ნეტავ იმას, ვისაც ესმის აღმაფრენი მზის სიცილი!..“

შემთხვევით როდი წარუმძღვარა პოეტმა ეს სტრიქონები თავის ლექსთა პირველ წიგნს „მზის სიცილს“. ამ სიტყვებში ავტორის მთელი პოეტური მსოფლმხედველობა, მისი მსოფლშეგარძნობაა განსახიერებული.

„მზის სიცილში“ ვხვდებით ისეთ მოტივებსაც, რომლებიც პოეტს ზეციური წიაღიდან ისევ „ცოდვილ დედამიწაზე“ ჩამოიყვანენ ხოლმე. კრებულის მთელ რიგ ლექსებში პოეტი „რისხვის ღმერთს“

ეძახის და დაეძებს; ზოგჯერ პოეტი თვითონ გრძნობს და აღიარებს, რომ... „უძლურია გლოვის ჰანგი“, რომ ქვეყანას „ცეცხლის მგოსანი“ ესაჭიროება, — მეზრძოლი, ბედის წინაშე ქედუხრელი სულის-კვეთებით და ვაგაკური ზმით:

„უძლურია გლოვის ჰანგი,
— ცეცხლის მგოსანს დაუძახეთ,
რომ ქვეყანას მოეცლინოს
ზრძოლის სიტყვის მოკარნახედ,
ის მოუხმობს წყევის გრიგალს
კლდის სალტეთა დასამსხვრევად,
ცეცხლს აღაგზნებს. დედამიწის
მფეთქავ ილში გასახვევად“.

ზოგჯერ პოეტი ძალ-ღონესაც იკრებს იმისათვის, რომ თავის ხვედრს შეერკინოს, რომ უშიშრად წინ დასძრას თავისი ნავი, მომავალს მიაშუროს:

„ჰაუ, ტიალო ჩემო ხვედრო, ბედო წვეულო!
ნეტავ შენს პრეყალებს, სისხლით ნაღებს, თუ გავეცლები?!
ნავო, წინ გასწი, ჩემო ნავო, ზღვაურს ჩვეულო!
თეთრა ფრინველი წინ მიგვიძღვის, გზას ნუ ასცდები“...

კიდევ მეტიც. „მზის სიცილის“ ავტორის ყურთასმენა წვდება ხალხის გულის სიღრმეში დაგროვილ მრისხანებისა და გულისწყრომის ფარულ, მაგრამ საიმედო გუგუნს. პოეტს სწამს, რომ ის მრისხანება ოდესმე აზეირთდება, ცხოვრების გარდამქმნელ, განმიახლებელ ძალად იქნება:

„ჰა, ხომ გესმის? — გუთნის კენესა
შეუერთდა გრდემლის ზანზარს! —
ეს ნორჩი ხმა გაიზრდება,
სამშობლოს მტერს დასცემს თავზარს!
ჯერ თუ ჩუმაღ, ვით ჩანჩქერი,
ხალხის გულში მოიხუჩუხებს,
დრო დადგება, ზღვად იქცევა
და ზეირთ-ქაფით დაიჭუხებს“.

ამ უკვე ყოველგვარი პოეტური საბურველის გარეშე გამოხატულია წინაგრძნობა ხალხის ახალი საბრძოლო ამოძრავებისა, გამოთქმულია ახალი ქარიშხლის მოლოდინი.

მაგრამ ეს მოტივები მხოლოდ გამონაკლისის სახით გაისმის

„მზის სიცილის“ კავშირით მოცულ საგალობელში. ამ წიგნის ლირიკული გმირის სულიერი ვითარებისათვის უფრო ტიპური და დამახასიათებელია სწორედ საწინააღმდეგო განწყობილება, ის განწყობა-ლება, რომელიც ავტორს აქმევინებს:

„შერაღ სამსხვერპლოს ცეცხლს ვერ ვუნთებ,
წარვევთა კანდელს სხივი,
ჩაქრა გულში ჩირაღდანი,
წუთიერად განაღვივი,
გრძნობის ქუჩას, სხივჭაფერფლოს,
დაუფლა ფიჭვი ცივი,
ცა არ მისმენს რის ელოცულობ,
მიწა მდევნის, როცა ვკვივი“.

ვინ არის „მზის სიცილის“ გმირი? ვისი სულიერი ცხოვრება, ვისი ტკივილები და მისწრაფებანი ასახა პოეტმა თავის ამ ლირიკულ ციკლში? იგი ჩვენი საუკუნის დამდევის ის ახალგაზრდა ადამიანია, რომელიც რწმენითა და აღფრთოვანებით შესცქეროდა საუკუნის გარიყრაჟზე ამომტყდარ დიად გამათავისუფლებელ ქართველს. იგი გაძყვა ამ ქართველის ქროლვას, განვლო რუსეთის პირველი რევოლუციის ქარცეცხლი. მაგრამ რევოლუციის საქმის დროებითმა დამარცხებამ გატეხა მისი სულიერი მხნეობა და გამძლეობა, იგი დააფრთხო და სულიერად დააუძლურა რეაქციის მძვინვარებამ. მართალია, იგი განუზომელა მძულვარებით და ზიზლით შესცქერის ცხოვრებაში გაბატონებულ შავბნელ ძალებს, თავდავიწყებით მიელტვის ნათელსა და მზიურს და ამ მზრივ საუკუნის მოწინავე ადამიანად გამოსჩანს, მაგრამ, მეორეს მხრივ, მას უიმედობისა და სასოწარკვეთილების, განდგომილებისა და ქვეყნიური ცხოვრებისაგან განკერძობების ის გრძნობა დაუფლებია, რომელიც მას გამოთიშავს რევოლუციის მებრძოლი და მამოძრავებელი ავანგარდისაგან.

ასეთი სულიერი მდგომარეობის გამოსახატავად საქირო იყო შესაბამისი პოეტური ფორმის გამომუშავებაც, სულიერი ობლობის, განწირულების, ქვეყნიური ცხოვრებისაგან განკერძობებისა და ზე-ქვეყნიურისაკენ მისწრაფების განწყობილებანი ბუნებრივად უკარნახებენ პოეტს ქართული კლასიკური რეალისტური ლირიკის ტრადიციებისაგან გადახვევას, დასავლეთ ევროპიდან მომდინარე მოდერნისტული პოეზიის პოზიციებთან დაახლოებას.

„მზის სიცილში“ ჩვენ ვერ ვპოვებთ სოციალური სინამდვილის კონკრეტულ მოვლენათა გამოხატულებას. მასში სრულიად გმირიცხულია ყოფითი მასალა, ყოფაცხოვრებითი სურათები. პოეტური გამოსახულების უშუალო საგანს აქ უპირატესად ბუნების სა-

ყარო წარმოადგენს, მაგრამ „მზის სიცილში“ პეიზაჟი ბუნების უშუალო განცდას როდი ემყარება. აქ ბუნების სურათი ყოველთვის სიმბოლიურ-ალეგორიული მნიშვნელობისაა. მასში პოეტი თავის სოციალურ თვალსაზრისს, საზოგადოებრივი ცხოვრების მოვლენებისადმი საკუთარ დამოკიდებულებას განასახიერებს. პოეტის პალიტრა მელანქოლიური განწყობილებისათვის შესაფერი მუქი საღებავებით ხასიათდება, დრამატიზმით გამსჭვალული პათოსი უძვეს საფუძვლად ამ ლექსებში აედერებულ მუსიკას. რიტმი განზრახ შენელებულია და ხაზგასმულად სტატიკური.

პოეტი ამძაფრებს ყურადღებას ლექსის გარეგნული ფორმისადმი, ხშირად მიმართავს ალიტერაციას და ე. წ. „ბგერწერის“ ხერხებს. ამ გზაზე იგი არაიშვიათად ღალატობს კიდევ რეალისტური ლირიკისათვის დამახასიათებელ ბუნებრიობას. ხელოვნურობა ხშირად თავს იჩენს ხოლმე პოეტურ სახეთა ოსტატობაშიც. ყოველივე ეს სავსებით დამახასიათებელი იყო მოდერნისტული პოეზიის პოზიციებისაკენ გადახრილი ახალგაზრდა პოეტისათვის.

„მზის სიცილი“, როგორც ვხედავთ, მრავალმხრივ სიმპტომატური და საყურადღებო მოვლენა იყო რევოლუციამდელ ქართულ პოეზიაში. სწორედ ამიტომაც ამ წიგნის გამოსვლამ თავის დროზე ცხოველი საზოგადოებრივი ინტერესი გამოიწვია.

ლექსების მომდევნო კრებულში „ანთებული ხეივანი“ აღ. აბაშელმა განაგრძო და განავითარა „მზის სიცილში“ განხორციელებული იდეურ-ესთეტიკური კონცეფცია. პოეტი კიდევ უფრო მეტი მანძილით სცილდება რეალისტური ლირიკის პრინციპებს. აქ იგი უკვე პოეტური შემოქმედების ესთეტიკური თვითმიზნურობის, საზოგადოებრივი ცხოვრების ინტერესებისაგან მისი გამოთიშვის ნიადაგზე დგება:

„მე არ მინდა ვისიმე გახარება, ან წყენა,
ჩემს სიმღერის შედეგებს მე როდი ვინგარიშობ;
მხოთ შემოსილ სივრცეში მე ფრენით დაეთარეშობ
და ვიცი, რომ არ არის მარჯვენა და მარცხენა“.

ლექსში „სისხლის ლაქა“, რომელიც 1916 წელს არის დაწერილი, კიდევ მეტის სიმკვეთრით არის დეკლარირებული „სპილოს ძვლის კოშკში“ გახიზვნის, ცოცხალი ცხოვრების მდინარებისაგან პოეზიის განყენების აზრი. აქ პოეტი ისწრაფვის თავისი ჩანგი დაიცვას მძვინვარე ბრძოლის ხმაურისაგან, ააცილოს მას მიწიერი ცხოვრების ცრემლი და სისხლი:

2. ა. აბაშელა

979.187
3

„და პა, ქნარი კვლავ ღლაღებს,
 კვლავ ყურს ვეგდებ ლოცვას ზეესურს.
 მე არ ვიცი, სხვას რა უნდა,
 მე ცას ვუმღერ, მე ასე მსურს,
 მე რა ვუყო, რომ აქ ველად,
 ბრძოლის ცეცხლი არ განელდა?
 მე რა ვუყო, რომ აქ ცრემლი
 ისე მწველად ამეტყველდა?
 დე, ნურაინ ნუ მომისმენს
 ნურც იჭა და ნულარც აქა,
 ოღონდ ფრთებზე ჩემს სიმღერას
 ჩამოვბანო სისხლის ლაჭა“.

ამ წლებში უფრო და უფრო ღრმავდება პოეტის უიმედო, სევდიანი განწყობილება. თუ „მზის სიცილში“ ქვეყნიური სინამდვილით გულნატკენი, იგი მზის წიაღში, ზეციურ სამყაროში მიაინც გულისხმობდა რაღაც თავშესაფარს, ახლა ეს იმედიც გაცამტვერებულია. ახლა უკვე მისთვის თანაბრად ცარიელია უცხო მიწაც და ზეცაც:

„მიწას გავეჰმაც, ცამ არ მიმიღო
 საწუთროს მსჯავრით წუნდადებული.
 ჩემი მჭარველი არაინ იყო,
 მიწას გავეჰმაც, ცამ არ მიმიღო,
 და შეღამის სევდამ მიმიხმო
 გმირი, დილითვე დამარცხებული“.

ახლა ბუნების სამყარო პოეტს მხოლოდ თავისი გულგრილობით და უგრძნობელობით ხიბლავს, უნარით, — უეცრად იცვალოს სახე და ერთბაშად დაივიწყოს განცდილი უბედურება. ლექსში „დილა“ (1915 წელი) პოეტი განცვიფრებით და აღტაცებით შეჰყურებს, თუ როგორ ერთბაშად წაიშალა ბუნებაში განვლილი ღამის კვალი, როგორ უეცრად იქნა დავიწყებული ღამის წყველიაღი, დუმილიც და უმოძრაობაც. პოეტი შენატრის ბუნების ამ უნარს და ცდილობს ისწავლოს ბუნებისაგან „განვლილ ჰირთა“ დავიწყების საიდუმლო:

„იყო ეამი: ცა მეც მწამდა,
 მზის სამოსიც დიდხანს მეცა,
 მგრამ როცა დამიღამდა,
 ვერ შევიძელ ჩრდილო ავეცა...
 ჩემი სულის ნათესაერო,
 ოჭროს სხივო და ტბის ჭავლო,
 განვლილ ჰირთა დავიწყება
 თქვენგან მინდა შევისწავლო“.

„მზის სიცილისაგან“ განსხვავებით, „ანთებული ხეივნის“ ლირიკული გმირისთვის დახშულია მზის წიაღიც, მზეც ჩამქრალა და ფერად ფლად ქცეულა მისთვის, ასეთი განცლით არის გამსკვალელი ლექსი — „სული ეული“, რომელშიაც უკიდურესი სიმძაფრით არის გადმოცემული ადამიანის განწირულობის, სულიერი თბობის, მიზანმიუღწევლობის დრამა. ამ მხრივ ეს ლექსი ერთ-ერთი უძლიერესი პოეტური ნაწარმოებთაგანია რევოლუციის წინაპერიოდის ქართულ პოეზიაში. იგი ამ მხრივ შეიძლება მხოლოდ გალაკტიონ ტაბიძის „მე და ლამეს“ და ნოე ჩხიკვაძის „Nc-ს“ შევადაროთ:

„სული ეული, უთესტომო, კრული წვეული,
 ფრთადაშვეებული ლანდად დაქრის მიუსაფარი,
 მის მქუხარ გრძნობას შავად ბურავს შავ ფიქრთ
 ფაფარი,
 გულის სიმებზე შავ გველებად შემობეული“.

როგორც ვხედავთ, პოეტის ადრინდელ ლექსებში გამოხატული უიმედობის გრძნობა აქ უკვე სკეპსისის საზღვრამდეა მისული. „ანთებულ ხეივანში“ აღარც „რისხვის ღმერთისადმი“ მოწოდება გაისმის და აღარც საძულველ ხვედრთან შერკინების წყურვილი იგრძნობა. პირიქით, პოეტი ბედისადმი დამორჩილების, მუხლმოდრეკის, ქედისმოხრის განწყობილებას ნერგავს:

„ნურას იტყვი, — ღამის დუმილს შენც დუმილით შეეყარე
 და უსაზღვრო უფსკრულის წინ კრძალვით მუხლი მოიყარე“.

უღრტინეველად დასცქერის ამ წიგნის ლირიკული გმირი მიწაზე გართხმულსა და სისხლის მორევში მცურავ დროშას. იგი დარწმუნებულია, რომ ბრძოლა საბოლოოდ წაგებულა, რომ მზიანი დილა აღარასდროს განმეორდება, ქაბუკის ბედნიერი დღეები აღარ დაბრუნდება.

„და ჩემი დროშაც ძირს აგდია სისხლში მცურავი.
 სული შემეჭმნა უიმედო და ნაღვლიანი,
 არ დაბრუნდება სიკვამლე ხალისიანი,
 არ აყვავდება მეორეჯერ დილა მზიანი“.

პოეტური ფორმის სფეროში ამ პერიოდში ალ. აბაშელი უფრო და უფრო უახლოვდება ამ წლებში ჩვენ ლიტერატურაში უკვე საკმაოდ მომძლავრებულსა და თითქმის გაბატონებულ დეკადენტურ-

სიმბოლისტურ მიმართულებას. ეს დაახლოება გამოხატულებას პოულობს ალ. აბაშელის ლექსთა სახეობრივ სისტემაშიც; ლექსიკაში, რიტმშიც; პოეტური მხატვრობის იმპრესიონისტული მანერა მკვიდრდება მის შემოქმედებაში. საილუსტრაციოდ საკმარისია რამდენიმე სტრიქონიც:

„და სანამ ცა კვბოს ჰქარჩავდა,
ქალწულმა შავები ჩაიკვა,
ჰერში ვარდები გაშავდა
და ყველა ჟინელი დაიწვა“.

ასეთი განწყობილებებით მოცული, ასეთს იდეურ-ესთეტიკურ პოზიციებზე მდგარი პოეტისათვის მოულოდნელი უნდა ყოფილიყო რევოლუციის ახალი გამარჯვება. მართლაც, თებერვლის რევოლუცია პოეტმა განიცადა, როგორც რალაც უეცარი და მოულოდნელი ბედნიერება, როგორც შემთხვევითი მონაპოვარი, ბედნიერი წამის სასწაული, ზეცის საჩუქარი:

„ენა როგორ არ დამუნჯდეს?
თვალი როგორ არ გაგიყდეს? —
მზეს დილითაც არ ელოდე,
შუალამით აგიზვიზდეს?!“.

პოეტი აღფრთოვანებულ ჰიმნს უძღვნის ხალხის ცხოვრებაში ხელახლა ამობრწყინებულ განთიადს. რევოლუციის გამარჯვებას პოეტი განიცდის, როგორც მის მიერ დიდი ხნით დატირებული შვების დილის ხელახლად ანთებას, ბუნების ძალთა გამოღვიძებას, წყვდიადის დათრგუნვას, ნათელისა და მზიურის ზეიმს:

„კვლავ აენტო ჩემი დილა,
შვების ცრემლით ანათროლა
და შესციინის ციურ მნათობს
უკუნეთთან შენაბრძოლი“...

ამ თითქმის უცვლელად შენარჩუნებულია და განმეორებული ლექსთა წყობაც, რიტმიც, ლექსიკაც „მზის სიცილის“ ციკლის ცნობილი ლექსისა „ჩაქრა დილა“; ამ ხერხით პოეტს ის აზრი უნდოდა გამოეხატა, რომ რევოლუციის ახალი გამარჯვება სწორედ იმ განთიადის განმეორებაა, რომელსაც ოდესღაც იგი შეჰხაროდა და უმღეროდა.

პოეტი მიესალმება ქვეყნად მოვლენილ „ალისფერ გრიგალს“.

რომელმაც კვლავ აღადგინა მზის ელვარება და „შავი აჩრდილი“
განდევნა ცის კაბადონიდან:

„იშვია გრიგალი აღისფერი და ფრთამრავალი,
კომკი დინგრა და გამოჩნდა დროშა სხვა სახის,
ელვამ აჰყვითა შავი ლანდი ჩრდილთა ცახცახის
და წითელ მთაზე მზე აენთო ამომავალი“.

თითქოს საფუძვლიანად იცვლება პოეტის სულიერი სამყარო. მის პოეზიაში მზის ნათელი მკვიდრდება. ქვეშინიანი ჰანგის ნაცვლად იგი აღფრთოვანებულ ჰანგს მღერის „აღისფერი გრიგალისა“ და ქვეყნის განახლების სადიდებლად.

მაგრამ გამძლე და ზანგრძლივი არ გამოდგა პოეტის ეს აღტაცება. მენშევიზმის კონტრარევოლუციური დიქტატურის რეჟიმში, რომელიც თითქმის ოთხი წლის განმავლობაში ბატონობდა საქართველოში, ცხადია, ვერ მისცემდა პოეტს შთაგონებას განახლებული შემოქმედებითი ცხოვრებისათვის, ვერ გამოიყვანდა მას დაცემულობისა და უიმედობის განწყობილებათა ტყვეობიდან, ვერ გაუნათებდა გზას მაღალი სტილის რეალისტური შემოქმედებისაკენ.

ცნობილია, რომ ამ წლების მანძილზე ქართულ ლიტერატურაში უკიდურეს საზღვარს მიაღწია ბურჟუაზიულ-დეკადენტურ სამწერლო მიმართულებათა ანტირეალისტურმა ტენდენციებმა.

სულ მალე ალ. აბაშელის პოეზიაში კვლავ ნაღვლიანი და უიმედო ჰანგი გაისმა:

„უვავილს ვერ გაშლის მზე ზამთრისა სხივგაძარცული,
ლოღქვეშ ნამყოფი სიყვარული ვერ გაიცინებს,
ახლა, ვით ქალი მგლოვიარე, ჩემი ოცნება
საფლავის ქვაზე თავდახრილი ჩუმად ქვითინებს“.

პოეტი გვაძლევს თავისებურ ახსნას იმ წუთიერი აღფრთოვანებისა, რომელიც მან განიცადა თებერვლის რევოლუციის დღეებში და რომელიც, როგორც დავინახეთ, მან მთელ რიგ ლექსებში გამოხატა:

„მოულოდნელად მოეკიდა ციცილი ღამესა
და შეც თვალები, ალბათ, შიტომ ამითამამდა;
მას შემდეგ გული ეზიარა ბევრ სიამესა,
მაგრამ ნაღველი ღზინზე უფრო მეტი დამაჩნდა.
ახლა, როდესაც იშვია კენესა სულის წვალებით
და ნათელ სიძმია გამოაერთო ხმა შავ ჰანგისა,
ნისკარტისხილიან ყორამსა ვჭკრეტ შემერთალ თვალებით,
ნაცვლად სხივებით ფრთამოქარგულ ფარშავანგისა“.

ამრიგად, ალ. აბაშელის შთაგონებას კვლავ განწირულები და სულიერი დეპრესიის განწყობილებანი ეუფლებიან. იგი კვლავ ლამობს პირად-ინტიმურ, ღრმად ინდივიდუალურ განცდათა რკალში მოაწყვდიოს თავისი შემოქმედება, ხოლო თუ სოციალური სინამდვილის თემას შეეხება, იგი ცხოვრებას დახატავს, როგორც საპყრობილეს, სადაც ყოველი არსი და მათ შორის ადამიანიც სამუდამოდ დაუტყვევებიათ და არც ღირს ამ ტყვეობიდან თავდაღწევისათვის ბრძოლა:

„მსოფლიო ციხეა საზარი
და ტყვეა არსება ყოველი,
არა აქვს სასჯელსაც საზღვარი,
დააჯად სიკვდილი მზად არი.
მის ძახილს ყოველწამს მოველი,
მსოფლიო ციხეა საზარი
და ტყვეა არსება ყოველი“.

(„ტრიოლეტები“, 1919 წ.)

პოეტის გულში კვდება ყოველი რწმენა და მისწრაფება. ამოების, ყველაფრის წარმავლობისა და ეფემერულობის აზრი მოიცავს მის სულისკვეთებას:

„გავივლი ჩუმიად წუნარ ხეივნებს და შეჩერდები.
ირგვლივ ნირვანად გაიშლება ცის მყუდროება,
წაიშლებიან ჩემს ხსოვნაში ყველა ღმერთები,
და აენთება ერთი აზრი, „ამაოება“.

(„ელეგია“, 1920 წ.)

ალ. აბაშელის ლექსების კრებული „გაბზარული სარკე“ ნათლად გვიჩვენებს, თუ რამდენად რთული და ღრმა წინააღმდეგობებით აღნიშნული გზა განვლო პოეტმა, ვიდრე იგი, მართალია, არა ერთ-ბაშად, თანდათანობით და დაგვიანებით, მაგრამ სამაგიეროდ საბოლოოდ, ურყევად ჩასწვდებოდა განახლებულ ცხოვრების სიღრმეს, გაიზიარებდა და შეისისხლხორცებდა მის იდეებს, იქცეოდა ახალ სინამდვილის მხატვრად და მეზოტბედ.

თავდაპირველად პოეტი ეჭვით და უნდობლობით შესცქეროდა ჩვენი ხალხის ცხოვრებაში მომხდარ დიად გარდატეხას:

„უიმედობა, მუდამ იჭვი და სინანული
ჩრდილივით ახლავს ჩემი ფიჭრის ყოველ ანთებას“.

ამბობდა პოეტი და მართლაც მისთვის ჯერ კიდევ ნათელი არ

იყო, თუ რას მოუტანდა ქვეყანას ეს განახლება, რით დაბოლოვდებოდა ძველსა და ახალ სამყაროთა შორის გაჩაღებული შეუჩინებელი ბრძოლა:

„რას მოგეცემს ეს დრო, სისხლითა და ძელებით ნათესი:
 იჭროლებს რაში, შორს დარჩება უორნას ჩხავილი
 და ავირდება მიუწვდომელ მზის სინათლეზე
 მოულოდნელად ამოვარდნილ ქარიშხალივით, —
 თუ გარს მოწოლილ ნისლის ზღვდეს ველარ გაარღვევს,
 ვერ გადაიტანს ამ ანთებას მიწის სხეული,
 და სამუდამოდ დაიმშვიდება ცეცხლიან ქარღვევს
 სადმე მზის იქით ცის უფსკრულში ვადამსხვრეული?!“

ამრიგად, ჯერ კიდევ პოეტისათვის მიუწვდომელია რწმენა რევოლუციის საქმის უძლეველობისა, სულიერ თბლობას, სიმარტოვესა და სევდას შეზრდილი მისი ბუნებისათვის უცხოა და ძნელად შესათვისებელი ის მმადრი სოციალური ძვრები, რომელიც რევოლუციურ ეპოქას ახასიათებს. პოეტი აშკარად გამოხატავს თავის დაფრთხობას და უძღურებას ამ დიად ბრძოლათა ქარტეხილის წინაშე:

„ბრძოლის სიმშაგემ გული მატკინა
 და ჩამებინდა თვალეზში ნისლი,
 ვერ ავიტანე ტყვია და რკინა,
 ამდენი ცეცხლი, ამდენი სისხლი“.

პოეტი ზედავს, რომ რევოლუციის გრიგალი უღმობელად ანგრევს მის განკერძობებულ „ბრძოლის კოშკს“. სინანული და შიში იპყრობს პოეტის ოცნებას. მას ეჩვენება, რომ განახლებული სინამდვილე შარავანდელს აცლის პოეტის სახელს, ჩაქრობით ემუქრება პოეზიის „წმინდა სანთელს“.

„უცებ მოვარდა ქარიშხალი ზღაპრულ დევებით,
 და ატორტმანდა მწვანე სივრცე ცეცხლის რკალებში,
 ავისო ჩემი ბროლის კოშკი ცის ნანგრევებით
 და ქარმა სილა მოშაყარა ღია თვალეზში...
 ჯუგუნებს ქარი და ოცნება თვალს ველარ ახელს,
 გაბზარულ მიწას ზშირად უელის ტანს ყრუანტიელი.
 შარავანდელი ექარგება
 პოეტის სახელს.
 ვაიმე, ჰქრება პოეზიის
 წმინდა სანთელი!“

პოეტისათვის რევოლუცია ჯერ კიდევ მხოლოდ დამანგრეველ სტიქიონს წარმოადგენს. აქ ჯერ კიდევ არ არის განსკვრეტილი და

გაგებულ რევოლუციის შემოქმედი, ამაღორძინებელი ძალა. დეკადენტური პოეზიის ბურჟუაზიანი ჯერ კიდევ გამოურყვევებელი ავტორისათვის გაუგებარია ის ახალი იდეურ-შემოქმედებითი ვიზუალებები, რომელიც გამარჯვებულმა რევოლუციამ გადაუშალა პოეტურ შემოქმედებას. ახალი ცხოვრების მოთხოვნა და კარნახი აქ პოეზიის „წმინდა სანთლის“ ჩაქრობის საფრთხედ არის წარმოდგენილი. ეს აზრი, ნამდვილი და მალაღობრული შემოქმედებისათვის რევოლუციური სინამდვილის მიერ თითქოს შექმნილი საფრთხის შიში, კიდევ უფრო მკვეთრად გამოთქვა, ცოტა უფრო გვიან ალ. აბაშელმა ლექსში „ნოე ჩხიკვაძეს“.

თუ რამდენად უსაფუძვლო იყო პოეტის ეს შიში და რამდენად მცდარი იყო მასინდელი თვალსაზრისი პოეტისა რევოლუციის ბუნებაზე და, კერძოდ, პოეტის ბედზე რევოლუციურ ეპოქაში, ეს შეტყვევლი დამაჯერებლობით გვიჩვენა თვით ალექსანდრე აბაშელის შემდგომმა პოეტურმა ცხოვრებამ.

1915 წელს დაწერილ ერთ ლექსში — „მე მზეს ვუგალობ“ — ალ. აბაშელი გამოთქვამდა იმედს, რომ ოდესმე შესაძლებელია „მკვდრეთით აღსდგეს“ მისი ჩანგი და სავსე ხმით, ლალად აწერილდეს:

„შემდეგ ვინ იცის? თუ კვლავ აღსდგა ცეცხლის თამაში,
თუ მზე ახალი ცის სივრცეში კვლავ იტრიალებს,
ახალ ვარსკვლავთა განახლებულ სხივთა გამაში
მკვდრეთით ამდგარი ჩემი ჩანგიც დაიწვრიალებს“.

მართალი აღმოჩნდა პოეტის ეს წინაგრძნობა. თუმცა საკმაოდ დრო დასჭირდა მას იმისათვის, რომ ეგრძნო და გაეგო ჩვენი დროების ახალი მზის ძლევამოსილი ელვარება, მაგრამ საბოლოო ანგარიშში სწორედ ახალი ცხოვრების, ჩვენი სოციალისტური ეპოქის ნათელმა ააქლერა ალ. აბაშელის პოეზია ცხოვრების სიყვარულით, ცოცხალი სინამდვილის გრძნობით, ლაღი და უჩრდილო ჰანგით.

ჩვენი საუკუნის ოციანი წლების მეორე ნახევარში ალ. აბაშელის პოეზიაში უკვე თანმიმდევრულად შემოდის და მკვიდრდება განახლებული ცხოვრების, საბჭოთა ხალხის შემოქმედებითი შრომის, ჩვენი ჭეყვნის აღორძინების თემატიკა. საგულისხმოა, რომ სოციალისტური აღმშენებლობის კონკრეტული ფაქტები ხდებიან მისი შთაგონების წყაროდ და ბადებენ პოეტის აღფრთოვანებულ გრძნობას, რწმენას ბნელის სამუდამოდ განადგურებისა, ნათელის საბოლოოდ დამკვიდრებისა.

ლექსში „თბილისის ღამე“ საქართველოს განახლებული დედაქალაქის — თბილისის ფონზე, ალ. აბაშელი ხატავს ღამის წყვილი-

სა და დღის ნათელის იმ უკანასკნელი ურთიერთ შებრძოლების სურათს, რომელიც ბნელეთის სამყაროს, წარსულის კოშმარის საბოლოო გაცამტვერებით ბოლოვდება. წყვილია ველარ უმკლავდება მომძლავრებული განთიადის იერიშს:

„...ვერას გახდება — ბევრიც იბრძოლოს,
და როს ინათებს დილა სისხამი,
წავა და სადმე ქალაქის ბოლოს
თავს ჩამოიბრძობს თბილისის ღამე“.

ასე დაბოლოვდა „შავი აჩრდილისა“ და მზიური საწყისის ხანგრძლივი ქიდილი ალ. აბაშელის პოეზიაში. ამიერიდან პოეტი ქვეყნის ახალი განთიადის შთაგონებულ მომღერლად იქცა. მაგრამ ახლა უკვე მის პოეზიაში მზე ზექვეყნიურ, მიწიერ ცხოვრებისადმი დაპირისპირებულ ძალად კი არ არის გამოსახული, — იგი თვით ცხოვრებაშია შემოსული მთელი თავისი ცხოველმყოფელი სითბოთი და სინათლით. იგი პოეტის წარმოდგენაში აღორძინებული ქვეყნის, განახლებული ყოფის ორგანულ და განუყოფელ ნაწილად ისახება:

„თბილისს ლავარდი შემოედომა
და მზემ უღევი ოქრო დაყარა;
ასადუღებლად მყინვარს ეყოფა,
რაც ოქტომბერმა აქ მზე დაღეარა.
ილი სწევს ქუჩებს შემაბანდიანს
და მზე ბანაობს ყოველ მინაში,
და ეჯობრება მწუხრი განთიადს
ფერთა უცნურ დოღის წინაშე“.

(„ღვინობისთვეში“, 1926 წ.)

როგორც ვხედავთ, აქ უკვე ალ. აბაშელი მზეს უმღერის არა როგორც მისი ფანტაზიით შეთხზულს, სინამდვილის გარეშე და ცხოვრების ზემოთ მდგარ რაღაც განყენებულ აბსტრაქციას (როგორც იგი „მზის სიცილში“ იყო წარმოდგენილი), არამედ — როგორც ცხოვრების სავსებით რეალურსა და ხელშესახებ მოვლენას. ეს ოქტომბრის მიერ ხალხის ცხოვრებაში შემოტანილი მზეა, რომელიც სხივთა სიუხვით ბანაობს ყოველი ბინის ფანჯრის მინაში და თანაბარი ძალით აფერადოვნებს მწუხრსაც და განთიადსაც.

ლექსების მთელ ციკლში („თბილისი“, „მტკვარი“ და სხვ.) ალ. აბაშელი ხატავს და უმღერის განახლებული დედაქალაქის ზრდას, მის სახეცვლას, ხალხის შემოქმედებითი შრომის დიად შედეგს: აქ პირველად შემოდის ალ. აბაშელის პოეზიაში რეალური თემატიკა, სინამდვილის კონკრეტული მასალა; ახლა უკვე არა ზეციური წიალიდან, არამედ ხალხის შრომითი გენიისაგან მოვლის პოეტი ქვემარტ სიხარულსა და ბედნიერებას:

„რკინის აკანში ჩაქრულ მტკვარიდან
მოვიდეს ელეა ნიაღვარული
და შემოვიდეს ოთხივ კარიდან
შრომა, სინათლე და სიყვარული“.

შემოქმედების საერთო კოლორიტთან და განწყობილებასთან ერთად ძირფესვიანად შეიცვალა და განახლდა ალ. აბაშელის პოეტიკა, პოეტური გამოსახულების საშუალებათა მთელი სისტემა. პირველად ახლა ჩნდება მის პოეზიაში 1905 წლის რევოლუციის რეალისტურად აღწერილი სურათები („მოგონება“, 1927 წ.) პოეტი ქმნის ყოფითს მასალაზე აგებულ შესანიშნავი ლექსების ციკლს: „მამის სიკვდილი“, „პაპაჩემი“ და სხვ. ამ ლექსებში არა მარტო ღრმა მხატვრული ძალით აღდგენილია და ცხოვლადაა წარმოსახული რევოლუციამდელი სოფლის ყოფაცხოვრებითი სურათები, ამასთანავე დახატულია სისხლ-ხორციით სავსე ადამიანური პორტრეტები და ხასიათები. ეს სრულიად ახალი თვისებაა ალ. აბაშელის პოეტური შემოქმედებისა.

ამგვარად გადადის და მკვიდრდება ალ. აბაშელი რეალისტური პოეზიის ნიადაგზე, იწყება მისი შემოქმედებითი ცხოვრების ახალი ხანა, აღნიშნული ღრმა ინტენსივობით და ნაყოფიერებით, ჰანგთა და ნახატთა სიწირფელით და მხატვრული სიმართლით, შემოქმედებითი აზრის აქტუალობით, მაღალი იდეურობით.

ამ ახალი შემოქმედებითი ცხოვრების შესანიშნავ დოკუმენტს წარმოადგენს ლექსების წიგნი „მზე და სამშობლო“. ამ წიგნმა ალექსანდრე აბაშელს საბოლოოდ მოუპოვა ქართული საბჭოთა პოეზიის ერთ-ერთი პირველხარისხოვანი ოსტატის უცილობელი რეპუტაცია.

კრებული იხსნება მრავალმხრივად საყურადღებო ლექსით „უოლადაური“. პოეტი ხატავს საქართველოს შორეული მთიანი კუთხის პატრიარქალური ცხოვრების რღვევის, მასში ჩვენი ეპოქის განმაახლებელი სულის მძლავრად შექრის სურათს:

„ახალი ძალა ივრძენით,
გამოგვეცვალათ გუნება,
აღარ ინდომეთ წარსულით
მომავლის დაძაბუნება.“

გახარებთ რკინის არწივის
მწვერვალზე შემობრუნება,
ვეფხის ნატოტარ ბეჭობზე
მანქანის იგუგუნება“.

მთელი ეს ვრცელი ლირიკული ტირადა შეიცავს ამგვარ კონკრეტულ-სახეობრივ გამოხატულებას ჩვენი თანამედროვეობის დაძვინდვით და ამბოჯრძინებელი ძალისა.

საყურადღებოა, რომ ეს ლექსი დაწერილია ვაჟა-ფშაველასებური რიტმით. ეს იმას მოასწავებს, რომ ალექსანდრე აბაშელი ახლა უკვე შეგნებულად და პრინციპულად უკუაგდება დეკადენტური პოეტური სკოლების გზას და მიმართავს ქართული კლასიკური პოეზიის დიდ რეალისტურ ტრადიციას. ვაჟა-ფშაველას უკვდავ პოეტურ მემკვიდრეობასთან ერთად ალ. აბაშელის აწინდელი პოეტური ინდივიდუალობის ფორმირებაში უპირატესი როლი მიეკუთვნება აკაკი წერეთლის ლირიკას. აკაკის ნათელი, მსუბუქი, მომზიბლავი ლექსი, მაღალი ხალხურობით აღბეჭდილი მისი სიმღერა, თავის ერთგულ მიმდევარსა და გამგრძელებელს პოულობს ალ. აბაშელის სახით. ამის საილუსტრაციოდ საკმარისია თვით აკაკისადმი მიძღვნილი ლექსის რამდენიმე სტრიქონი გავიხსენოთ:

„ჩონგურს რომ შენი ცრემლი დასცვივა,
შუტი იელვებს თვალეზში წამსვე...
სღვას საქართველო, ოქროს თასივით,
შენი ლექსების ნექტარით სავსე“.

ალ. აბაშელის პოეზიაში მკვეთრ გამოხატულებას პოულობს საბჭოთა ადამიანის, ჩვენი ხალხის უწმინდესი გრძნობანი და მისწრაფებანი. პოეტი აღწევს ხალხის გულსთქმის გამოხატვას, ხალხის სახელით მეტყველების ძალას. იგი პოულობს ღრმა აზრით აღბეჭდილ პოეტურ სახეებსა და მომზიბვლელი საზეიმო ელერის მელოდიებს ჩვენი ქვეყნის ცხოვრების უმნიშვნელოვანეს მოვლენათა გამოსახატავად.

აქ უკვე ნასახიე აღარ არის იმ მეღანქოლიური ჰანგისა, რომელიც პოეტს თავისი შემოქმედებითი ბიოგრაფიის წინა პერიოდებში ახასიათებდა. აქ ნატამალიე აღარ არის შემორჩენილი იმ მუქი, დაბინდული საღებავებისა, რომლებიც წინათ მის პოეტურ პალიტრას განსაზღვრავდნენ.

საბჭოთა პატრიოტიზმის წმინდა და ამამაღლებელი გრძნობა ეუფლება პოეტის მთელ არსებას. განუზომელი ბედნიერების გრძნობით შეჰხარის და უმღერის პოეტი აღორძინებულ სამშობლოს:

„ცის ვარსკვლავები გაღმომაყარეს,
გულში სინათლე აღარ შეტევა,
შუქსავსეობა შენი მახარებს
და შენი დიდი შემოქმედება“.

პატრიოტიზმის იდეის დამკვიდრებასთან ერთად ალ. აბაშელის პოეზიაში თავს იჩენს ისტორიზმის გრძნობაც. მის შემოქმედებაში გამოხატულებას პოულობს საბჭოთა ადამიანის სიყვარული და ინტერესი თავისი სამშობლოს გმირული და სახელოვანი წარსულის მიმართ. ლექსში „სამშობლოსადმი“, ამ შთაგონებულ პატრიოტულ ჰიმნში, სადაც პოეტი ჩვენი ჭვეყნის უმაგალითო აღორძინებას უმღერის, აღდგენილია განზოგადებითი ძალის სურათი ჩვენი ხალხის მრავალსაუკუნოვანი თავდადებული ბრძოლისა სამშობლოს ღირსებისა და თავისუფლებისათვის.

„მომსკდარ ზეავივით შენს ვზას ომიანს
შეხეტებია ურღო ველური,
მაგრამ იმედად ვულს ჩადგომია
ნათელი სიბრძნე რუსთაველური“.

რაც უფრო მეტად უახლოვდებოდა და უკავშირდებოდა პოეტი ცოცხალ სინამდვილეს, ხალხის სულიერ ცხოვრებას, მით უფრო ფართოვდებოდა მისი თვალთახედვის ჰორიზონტი, მდიდრდებოდა და მრავალფეროვანდებოდა მისი თემებისა და სახეების სამყარო.

ცხოველ პოეტურ სურათებში ხატავს და მგზნებარე სიმღერებით აღიღებს ოცდაათიანი წლების დამდეგიდან პოეტი კოლხეთის ველზე გადაშლილ „ოქროს საწმისს“, განახლებულ თბილისს, ჩვენს უძლეველ საბჭოთა არმიას, ჩვენს დიდებულსა და საამაყო წინაპრებს. ჩვენი გმირული სინამდვილის ყოველი ღირსშესანიშნავი მოვლენა პოულობს გამოძახილს და გამოხატულებას აბაშელის ლექსებში.

ახალი ყოფის სხივმოსილი სურათის ფონზე ხატავს ალ. აბაშელი ეპოქის გმირის, ჩვენი დროის ადამიანის სახეს. აი, დამახასიათებელი მაგალითი ლექსიდან „კოლხიდის კოლმეურნეს“:

„უახლოვდები ცისფერ კარიბჭეს,
შეხვალ ეზოში, უკვე ბინდია.
შენი ხელებით დარგულ ნარინჯებს
ესაუბრები, როგორც მინდია.“

გესმის ფოთლების ჩუმი შრიალი,
ძალი შორბის და ჰყეფს მოხარული,
მაღალი ოდა, ლურჯფანჯრისანი,
დგას მოფიცრული და მოყავრული.“

ამ ლექსშიც პოეტი კიდევ და კიდევ იმეორებს თავის თითქოს

თანდაყოლილ მოტივს ნათელისა და წყვედიადის იმ ხანგრძლივი კიდილისა, რომელიც ზალბის საბედნიეროდ, სიკეთისა და სინათლის სამუდამო გამარჯვებით დაბოლოვდა:

„შინ ომგადახდილ გმირივით მოხეალ,
შენს დაბრუნებას შეხარის ზიტიც,
ხედავ, როგორი სიკეთე მოჰყვა
სინათლისა და წყვედიადის კიდილს“.

საბჭოთა ადამიანის მაღალი ჰუმანური გრძნობა, მისი სულიერი სამყაროს სიმდიდრე, სისპექტაკე და კეთილშობილება განასახიერა ალ. აბაშელმა ლექსში „უკვდავება“. საკუთარი ოცნებისა და ნატვრის სახით აქ პოეტმა განზოგადოებულად გამოხატა ეპოქის გმირის მორალური იდეალი:

„ვეიცხოვრებდე — მჭონდეს ქვეყნის ზიარად
სიითხო, აღერსი, მზე და ყვევილი.
არ ზამრჩეს გულში სიტყვის ღიარა,
სანამ ბოლომდე ჩემს გზას გავივლი“.

პირადისა და სახალხო განცდის, საკუთარი და საქვეყნო ბედის ერთიანობა — ეს უპირველესი დამახასიათებელი თავისებურება სოციალისტური ადამიანის სულიერი ცხოვრებისა — მკაფიოდ არის ასახული ალ. აბაშელის პოეზიაში. მისი ლირიკული პოეზიის გმირი თავისი ქვეყნის ცხოვრების ორგანულ, განუყოფელ ნაწილად გრძნობს თავს. მას მხოლოდ სახალხო სიხარული ახარებს, მისი ბედნიერების წყაროს სამშობლოს ძლიერება და კეთილდღეობა წარმოადგენს. ხატავს რა ჩვენი სამშობლოს განახლებულ ყოფაცხოვრებას ერთიან აყვავებულ ბაღნარად, პოეტი ამბობს:

„და დღეს ჩემს გულსაც ეს უხარია,
რომ ვგ სინათლე ასე დიღია,
რომ არც თოვლია, რომ არც ქარია,
და მზეც სამშობლოს ცაზე ჰკილია“

და, როდესაც ამ მზეს სასიკვდილო საფრთხე დაემუქრა, როცა ჩვენს ქვეყანას კაცობრიობის უბოროტეს მტერთა გაცოფებული ურდოები შემოესია, ალ. აბაშელის ლაღი და უჩრდილო სიმღერა ერთბაშად იქცა უცხოელ დამპყრობელთადმი მომაკვდინებელი გულისწყრომით გამსჭვალულ მრისხანე ყიფინად. ახლა პოეტმა თა-

ვისი სიცოცხლისა და შემოქმედების უპირველეს იდეალად ვერაგო მტრის შემუსვრა დაისახა: „კალამო, მხოლოდ შემუსვრა მტერთა, გადაიფიწყე სხვა ყველაფერი!“ — მიმართა ომის პირველსავე დღეებში ალ. აბაშელმა საკუთარ კალამს და, მართლაც, სამამულო ომის დღეებში პოეტის შთაგონების ერთადერთ საგანს მტრის განადგურებისათვის, ჩვენი სამართლიანი საქმის გამარჯვებისათვის წარმოებულ თავდადებული და შეუღარებლად გამირული ბრძოლა შეადგენდა.

ჩვენი გამარჯვების ურყევ რწმენას მღეროდა და ნერგავდა მისი ლექსი ომის ყველაზე დაძაბულსა და საბედისწერო მომენტებშიც. პიტლერელ დამპყრობელთა ავაზაკური თავდასხმის მეორე დღესვე დაწერილ ლექსში პოეტი მთელი საბჭოთა ხალხის ვაჟკაცურსა და უშიშარ ნებისყოფას გამოხატავდა:

„მიწა დაიწყებს ზანზარს
 უღმობელ ცეცხლის ფრქვევით,
 მტერი დღეს ნახავს საზარს
 ჩვენი მიჯნების ქვევით“.

ამ რწმენის გაღვივებისა და განმტკიცებისათვის პოეტი აღადგენდა ხალხის მეხსიერებაში ღრმად დამაჯერებელ ისტორიულ ანალოგიებს:

„ჩვენს მიწა-წყალზე ოქროს ახვეტა
 მტაცებელთ სროვას კვლავაც უცდია,
 მაგრამ ჩვენს მიწას მტრის დასახვედრად
 ბევრი ვაჟკაცი გამოუზრდია.
 შემოსულ მტერს შეგებებია
 ხალხი, ქვეული ერთ დიდ სხეულად,
 ხალხს გამარჯვება მუდამ რგებია,
 მტერი უოველოვის უაჟამულო“.

ძნელი არ არის გავითვალისწინოთ ამ სტრიქონების შთამაგონებელი და საბრძოლოდ აღმაფრთოვანებელი ზემოქმედების ძალა იმ მრისხანე დღეებში, როდესაც ჩვენი ხალხის ყველა უწმინდეს მონაპოვარს, ჩვენი სამშობლოს სიცოცხლესა და თავისუფლებას საესეებით რეალური საფრთხე ემუქრებოდა სისხლიანი პიტლერის ჯოჯოხეთური საომარი მანქანის სახით.

სამამულო ომის დღეებში აღექსანდრე აბაშელმა ახალი ბრწყინვალე ფურცლებით გაამდიდრა თავისი ვრცელი შემოქმედებითი ბიოგრაფია. მის პოეზიაში ცხოვლად აისახა სამამულო ომის ყველა

უმნიშვნელოვანესი ეპიზოდი: სტალინგრადის ლეგენდარული ეპოპეა, ლენინის ქალაქის გმირული დაცვა, მოსკოვის კარიბჭესთან გამართული, შეუდარებელი თავგანწირულებით აღნიშნული, მარად უტყნობი შარავანდედით მოსილი ბრძოლა. როდესაც მტერი კავკასიონის კალთებს მოადგა და უშუალოდ დაემუქრა საქართველოს მიწა-წყალს, აღ. აბაშელმა გულის სიღრმემდე ჩამწვდომი, აღმაგზნებელი საბრძოლო მოწოდებით მიმართა ქართველ მეომრებს:

„შენა მიწის ორთქლი და კერის კვამლი აქა დგას,
შენი შვილის აგვანი, შენი ფუძე აქ არი.
მტერი მოდის, კისერზე რომ უღვლი დაგადგას,
ვაკაცუთად დაუხვდი, არ მოუშვა, დაჰკარი!“

ომის უმძაფრეს ვითარებაში, სამკედრო-სასიცოცხლო ბრძოლის გარემოცვაში ალექსანდრე აბაშელი განასახიერებდა მთელი ხალხის ოცნებას იმ დიდებულ დღეებზე, როდესაც ქვეყანას კვლავ მშვიდობიანი მშენებლობის, ამალორძინებელი შრომის პათოსი მოიცავდა. პოეტი იარაღსხმული საბჭოთა ხალხის ცნობიერებაში განამტკიცებდა იმ აზრსა და რწმენას რომ

„მშვიდობიანი დღე ვათენდება,
მადლიან შრომის ოფლით ნაპეერი
და რაც დაინგრა, კვლავ აშენდება,
ისევ მონახავს აგურს აგური“ .

სამამულო ომში გამოვლენილმა უმაგალითო გმირობამ საბჭოთა ადამიანისა, ჩვენი ხალხის უძლეველობამ დასიღიადემ კიდევ მეტად გააღრმავა ნაციონალური სიამაყის გრძნობა, პატრიოტული აღფრთოვანება. ხალხის ეს განწყობილება ღირსეულად გამოთქვა პოეტმა თავის ერთ-ერთ საუკეთესო ლექსში:

„სულ სხვა სინათლე და სხვა იერი
აქლავს ჩვენს ლაქვარდს, წვიმას და ქარსაც;
პევაოდეს მიწა სვებედნიერი, —
სხვა საქართველო არ არის არსად“.

განუზომელი აღფრთოვანებით უმღერა პოეტმა თავისი და მთელი საბჭოთა ხალხის ნანატრი და ნაოცნებარი დღის 9 მაისის გათენებას:

„სხივი მოვარდა ცხრა მაისის
დანაყვესარი

და თითქოს ცხრა მზე შემოვიდა
ჩვენს ცაში ერთად.
ჩემო კალამო, გიხაროდეს,
ხომ მოვესწარიო,
რომ დავინახეთ სანატრელი
შემუსერა მტერთა!.

ომისშემდეგი წლების თავის საუკეთესო ლექსებში ალ. აბაშელმა შთაგონებულად უძღერა იმ უმაგალითოდ გმირულ შემოქმედებითს შრომას, რომელიც გააჩალა დიადი ბრძოლის ქარცეცხლიდან ძლევამოსილად გამოსულმა საბჭოთა ხალხმა ომით მიყენებული კრილობების მოშუშებისათვის, ჩვენი სამშობლოს სამეურნეო და კულტურული ცხოვრების ყოველი დარგის ახალი მძლავრი აღმავლობისათვის, მსოფლიოს ხალხთა შორის მშვიდობის შენარჩუნებისა და განმტკიცებისათვის.

ისეთივე მგზნებარე და გულის სიღრმემდე ჩამწვდომი ლექსით, როგორითაც პოეტი ომის მრისხანე დღეებში საბრძოლო გმირობისათვის უხმობდა და აღაგზნებდა ხალხს, ახლა იგი აღიდგებდა მშვიდობიანი შრომის ზეიმს, ჩვენი სამშობლოს დაუცხრომელ წინსვლას თავისი დიადი საბოლოო მიზნისაკენ.

„ლავეარდის ფარდას ნიაგი არხევს,
ხვალინდელი დღის ჩვენებას ეხედავ:
მთის წყალი მოაქვს სამგორის არხებს,
რუსთავის ველზე ქარხნები სხედან.
თეთრ კედლებს ზრდიან ხარაჩოები,
აუშვერით მალდა ხელები,
წითელ აღმების ყაყაჩოებით
აყვავებულან სასახლეები“.

ასეთი უჩრდილო, ნათელი და ხალისიანი ჰანგი დამკვიდრდა ალ. აბაშელის პოეზიაში. სამამულო ომის დამთავრებისთანავე მისი შთაგონების საგნად საბჭოთა ადამიანის გმირული შრომის დიადი ძალა, ჩვენი ქვეყნის კიდევ უფრო ნათელი და დიდებული ხვალინდელი დღე იქცა. პოეტის ლაღი ოცნება ფრთაასხმულად მიესწრაფევოდა ამ ხვალინდელ დღეს, ნათლად ზედავდა, შთამბეჭდავად წარმოსთქვამდა მის მომხიბვლელ სახეს:

„მესმის გუგუნო მომავლის ქართა,
და, შთაგონებით თვალანანთები,
ეხედავ, შორეულ ლავეარდის კართან
წევანან ცისფერი განთიადები.“

მათ უფრო მეტი სინათლე მოაქვთ,
 ჯერ არნახული სიციცხლის ფერი.
 შვილიშვილებო, ეს თქვენი დროა,
 მე იმ დღეების გაშლახე ვმღერა."

თავისი ლექსების უკანასკნელ წიგნში „ოქროს საფეხურები“ პოეტმა მრავალფეროვნად და მრავალმხრივად გამოხატა ტიპიური განწყობილებანი საბჭოთა ადამიანისა, რომელიც, თავისი ქვეყნის მიერ კაცობრიობის უბოროტეს მტრებზე დიადი გამარჯვების გამო კანონიერი სიამაყით აღფრთოვანებული, სათავეში უდგებოდა პროგრესული კაცობრიობის ბრძოლას ახალი ომის სისხლიან გამჩაღებელთა წინააღმდეგ.

„უნდა დავმხოხ ყოველ კუთხეში
 ომის მოსურნე და მოტრფიალს;
 მათ ვერ უშველის ძალა უხეში
 და ნაქურდალი დროშის ფრიალი,
 ომი არ გვინდა! — ომის ძაბილი,
 აღშფოთებული ხალხი აგრავინდა,
 უნდა გადატყდეს ომის მახვილი,
 ომი არ გვინდა! ომი არ გვინდა!“

ასე ორგანულად, ბუნებრივად, ასეთ წრფელ და ნათელ პოეტურ სიტყვაში გამოთქვამდა ალ. აბაშელი ჩვენი ხალხისა და მსოფლიოს ყოველი პატიოსანი ადამიანის უწმინდეს გრძნობებსა და მისწრაფებებს. თითქოს შთამომავლობისადმი კეთილშობილურ ანდერძად გაიხსმა პოეტის მიერ მისი ცხოვრების მიწურულში დაწერილი სტრიქონები:

„შენც ემსახურე მშვიდობის საქმეს,
 აღიდგე მაღლი ჩვენი შრომისა,
 რომ არ შეადგეს ვარდისფერ აკვნებს
 გულშემზარავი ჩრდილი ომისა“.

ლექსში „მომავლის პოეტებს“ ალ. აბაშელმა გამოხატა თავისი და ყოველი თანამედროვე ხელოვანის სიამაყის გრძნობა იმის გამო, რომ სწორედ მათ დააკისრა ისტორიამ ყოფილიყვენ ახალი სამყაროს დაბადების, მისი ზრდისა და განმტკიცების მოწმენი და მონაწილენი, პირველად აესახათ კაცობრიობის ისტორიის ეს დიდი გაზაფხული, პირველად ემღერათ მისთვის.

პოეტმა იცის, რომ მომავლის პოეტებს უფრო ნათელი დღეები მოელის, მაგრამ თანამედროვე ადამიანის განუწმეორებელი უპირატესობა ის არის, რომ მან არა მარტო უშუალოდ იხილა, არამედ თა-

უისი კეთილშობილური ბრძოლითა და შრომით დაამკვიდრა ქვეყნად ახალი, თავისუფალი, სამართლიანი ცხოვრება. ჩვენი ეპოქის ადამიანის ამ შეგნებას გამოთქვამს პოეტი დასახელებულ ლექსში თავისი მომავალი მემკვიდრეებისადმი, მომავლის პოეტებისადმი მიძღვნილ სტრიქონებში:

„ჩვენზე უტკბესად იქნებ თქვენმა დრომ მოიღიხნოს
და უფრო მეტი სიტკბო ნახონ თქვენმა შეილებმა,
მაგრამ ვერაინ, ვერასოდეს ველარ იხილოს
ქვეყნის პირველი გაზაფხულის აყვავილება.
ეს ჩვენ გვხვდა წილად და თქვენც ბევრჯერ მოგენატრებათ
ჩვენი ეპოქის მქუხარ დღეთა შემობრუნება,
რომ თქვენი თვალით დაინახოთ ეს განათება,
რამაც შესცვალა ძველი ქვეყნის მკაცრი ბუნება“.

ჩვენი დღეების მქუხარებაში, წარსულის კოშმარის დამთრგუნავი ჩვენი ეპოქის მძაფრ ბრძოლებში და დიად გამარჯვებებში პოულობდა პოეტი ნამდვილი ბედნიერების მიზეზს. ამიტომაც მის სულიერ სამყაროს ვერ ეუფლებოდა ხანდაზმულობის სევდა და სიცოცხლის მოახლოებული დასასრულის შიში. პოეტის სულიერ ძლიერებასა, მის მაღალ სოციალურ შეგნებასა და პატრიოტულ სიამაყეს მოწმობს ის იშვიათი სიმშვიდე და ვაკეცური უდრტვინველობა, რომლითაც იგი თვალს უსწორებდა საკუთარი ფიზიკური არსებობის მოახლოებულ ფინალს. თედო სახოკიასადმი მიძღვნილ ლექსში პოეტი ამბობდა:

„ჩვენ კიდევ ერთი კარიც შევალთ,
რომ დაეინახოთ ახალი მთები,
ხვალინდელ დღესაც ხელი შევაბოთ
და შერე... წყნარად დაგვეცოთ ფრთები“.

ასეთი გაუტეხელი და დაუბერებელი სულიერი ცხოვრებით, ასეთი უჩრდილო და უნადვლო სიმღერებით წავიდა ჩვენგან ალექსანდრე აბაშელი. მან მართლაც „წყნარად დაკეცა ფრთები“, რადგან მშობლიური ქვეყნის წინაშე ვალმოხდილი, გრძნობდა, რომ წარუშლოლი კვალი დატოვა ჩვენი ლიტერატურის ისტორიაში და ხალხის მეხსიერებაში.

ბესარიონ ქლენტი.

ქ ზ ი ს
სიბუღი

წ ა გ ნ ა

I

1909

—

1913

ც ე ც ხ ლ ი

წყარო ჩანჩქერ-ნაკადისა, მოკაშკაშე თხემი მთისა,
ვით კვარცხლბეკი ლაქვარდ ცისა, ამაყ სვეტად აზიდული,
დაულეველ ცრემლის დნობით, გაცივებულ, მიმქრალ გრძნობით,
ვარსკვლავებთან ცივ ტატნობით საუბრობდა გარინდული.

ციურ მნათობთ იღუმალი უნაპირო სივრცის თვალი,
ვით სამოთხის ნაპერწკალი მწვერვალს მთისას უცინოდა,
უსრულებელ ჟამთა ქროლვა, პირველყოფილ ცეცხლის კრთოლვა,
ქვეყნის არსთა სულის ლტოლვა სხივთა კონად მოპფენოდა.

მასში იყო ჩასახული სიცოცხლისა გაზაფხული,
უხილავი, დაფარული, საიდუმლო ქვეყნის ბედი,
ძალა ვარსკვლავთ წარმომშობი, ცეცხლის მფრქვეველ მზეთა
მქრობი,
ცვალებადი და უნდობი, საუკუნეთ ჯაქვის მკედი.

ცვარანკარა ნაკადული, თოვლის ფიფქში მიმალული,
ხმაჩამკვდარი, განაბული, ყურს უგდებდა თხემის ჩურჩულს,
საიდუმლო მოიპარა და ცელქ ნიავს მიიპარა,
მთა ლიკლიკით მოიპარა, ბარს ეფრქვია პირმოქუშულს.

ნიავემა კი ფრთა გაშალა, მთიდან ნისლი გადალალა,
ცვარნამს სხივი ააცალა და ჩაუქრო წალკოტს ღიმი,
ვერ დამალა მონაბარი, ააცვნესა მთა და ბარი,
ფრთა შეიშრო ნამგამდნარი, ამითრთოლა სმენის სიმი:

„ჟამი მიჰქრის, ჟამი კვდება, ცეცხლით ქმნილი ცეცხლში ჰქრება,
„ცეცხლად ღვივის ვარსკვლავთ კრება, მარიხი და ოტარიდი,
„ცეცხლი არის მხოლოდ ერთი — რღვევის ძალა, რისხვის ღმერთი,
„სამივ დროთა შემაერთი, არსებობის გზა და ხიდი.

„იგი არის ჯოჯოხეთი, ბნელ-ბურუსის ალით მკვეთი,
„მოძრაობის შემოქმედი, ოქროს მფეთქი შადრევანი,
„ელვა მჭრელი, მებ-ტალ-კვესი, პრომეთეის ამაკნესი,
„სიცოცხლისა უხვად მთესი, მისი კუბო და აკვანი!..“

1909

ჯამთარი და გაჯაფხული

არე-მიდამო თოვლის ფიქვით შესუდრულიყო,
 ყინულის ბორკილს შეეკუმშა ბუნების გული,
 ირგვლივ ტყე-ველი საცოდავად გაძარცვულიყო,
 ოდესღაც ნაზად მობიბინე, აყვავებული.
 მნათობთა მეფეს, ცხოველმყოფელს მზეს სხივდიადსა
 შავი ღრუბლების მქიმე გროვა ეფარებოდა,
 ბნელი ზეწარი გაეშალა ფართოდ წყვდიადსა,
 სიცოცხლეს ძალა შეუმჩნევლად ეპარებოდა.
 სდუმდა მონურად ეს ქვეყანა სასომისდილი,
 მყუდროებაში ჩაფლულიყო ზეცის სამყარო.
 აღარ ისმოდა არც კენესა და აღარც ტირილი,
 უიმედობას გაეყინა ცრემლისა წყარო...

ნიაგმა უცებ გაბედულად გაისისინა,
 ზის ტოტი ოდნავ შეარხია, წელში გამართა.
 შავ ღრუბელს ეცა, შეუქროლა და შეუსტივინა,
 მკერდი გაუბო და შიგ წყრომით შეინაგარდა.
 მზემ სხივი სტყორცნა შავი ღრუბლის გარღვეულ მკერდსა.
 გზა გაიკაფა სოფლისაკენ და ჩამჰკნარ მოლსა
 გული გაუთბო, დაუამა წყლული უმწესა
 და მიანათა ობლად შთენილ მწვანე ფოთოლსა.
 მაგრამ ღრუბელმა გაიმრთელა მკერდი დაჭრილი,
 სხივთა საფრქვევად მზეს დაუხშო სოფლისკენ კარი.
 ფოთოლი დასჰკნა, მოლი ხმება ზედ თოვლ-წყარილი,
 და კვლავ მაგრდება ყინვის ტახტზე მკაცრი ზამთარი...

ჩუ! ქარი იწყებს ზუზუნსა,
 მოშხუის გააფთრებული,
 ტყე ახმაურდა, აღრტვინდა,
 ბობოქრობს აღტყინებული.

ტოტები შხუილ-ხუილით
 ურთიერთს ესალმებიან,
 ზურგიდან თოვლის მძიმე ტვირთს
 იბერტყენ, მსუბუქდებიან.
 იქეკა. ზეცის გუმბათი
 ელვამ დაჰხაზა, დაჰსერა,
 და ქარიშხალმაც სიბნელეს
 მრისხანედ დაჰკრა, დაჰბერა.
 შეე ღრუბლის გროვა დაჰფლითა.
 ჰაერში ააფრიალა,
 შავად მოსერილი ლაქეარდი
 გასწმინდა, გააპრიალა.
 მზემ სხივთ ისარი მოჰმართა,
 გაჰკრა და გაჰკრა ღრუბელსა,
 მათა მწვერვალი მოაღბო
 და მოაშუქა სოფელსა.
 ბნელ-უკუნეთი გააქრო,
 თოვლ-ყინვას ცრემლი აღინა
 და კლდის ნაპრაღზე ჩუხჩუხით
 ჩანჩქერად გადმოაღინა.
 იას სიციცხლე ჩაჰბერა,
 ვარდს გაუნათა სულ-გული,
 სასიყვარულო ჰანგებით
 ააქიკიკა ბულბული.
 ტყე-ველი ააზურმუხტა,
 ააბიბინა მთა-ბარი,
 გაზაფხულს ტახტი დაუდგა,
 დაასამარა ზამთარი.

22 მარტი, 1909

განთიადის მოლოდინში

ნისლის ნაკვთი ნარნარ ნიავს
ჩამქრალ ჩრდილად ჩაჰკვდომოდა,
ბუჩქნარ-ბაღში ბროლ-ბილილას
მწვანე მოლი მოჰფენოდა.

სიოს სისინს სასოება
დილის დარდით დაჰკარგოდა,
ლაევარდს ლანდთა ლეგიონი
გრძნეულთ გროვად გასწოლოდა.

ალიონის აღმას ამბორს
ია ისრად იტაცებდა,
ცის ცივ ცრემლით ცრილი ცვარი
კორღზე კდემით კისკასებდა.

თეთრ თხემს თოვლის თაიგული
ეთერ-ელვად ეშუქოდა,
ხავერდ-ხმელზე ხაზად ხნული
რუ რაკრაკა რბილად რბოდა.

უჩვევ უკუნს უღმობელად
წარბ-წამწამი წაექეშა,
ვარსკვლავთ ვერცხლი, ვაგლახ, ველად
ჩრდილთა ჩანჩქერს ჩაეფუშა.

ფრთოსან ფიქრთა ფეიქარი
ქნარზე ქროლით ქენჯნას ქსოვდა,
ზურმუხტ ზრახვით ზეირთთა ზარი
შავი შიშის შრიალს შობდა...

შავი აჩრდილი

პიტალო თხემზე ანაფრენი მსუბუქ ნიავეთ,
 მსუბუქ ნიავეთ ცოდვილ მიწას დაშორებული,
 ვიდექ ბედისა მომდურავი კაცთა სიავეთ,
 კაცთა სიავეთ გულნატყენი, დაღონებული.

ვარსკვლავთა გუნდი ცას ეკვროდა სხივებშიმქრალი,
 სხივებშიმქრალი სდარაჯობდა სიცოცხლის საზღვარს,
 და ცის უფსკრულში მიმოჰქროდა ფიქრთ ნაპერწკალი,
 ფიქრთ ნაპერწკალი, მოწყვეტილი დროთა ნიაღვარს...

სოფელს ეძინა, არ ისმოდა ქვითინი მწარე,
 ქვითინი მწარე, მიწის მკერდით ამონაკენესი,
 ნისლს დაებურა შშობლიურად ობოლი მხარე,
 ობოლი მხარე სისხლში ნაბან, ცრემლში ნალესი...

და ცის წიალში, ვარსკვლავთ შორის, შავი აჩრდილი,
 შავი აჩრდილი სიკვდილისა იხატებოდა,
 შავ სხივთ აფრქვევდა ცის კაბადონს ის ცელგაწვდილი,
 და ცელგაწვდილი დედამიწას ემუქრებოდა...

პიტალო თხემზე ანაფრენი ნიავის ფრთებით,
 ნიავის ფრთებით დედამიწას დაშორებული,
 ციურ სიმბოლოს გავსცქეროდი იღუმალ გრძნებით,
 იღუმალ გრძნებით გამსკვალული, დაფიქრებული...

ივლისი, 1910

გაწყდა სიმი

(6. გაბუნია-ცაგარლის ხსოვნას)

Пусть арфа сломана,
аккорд еще рыдает,
Пусть жертвенник
разбит,
огонь еще пылает.
Н а д с о и

გაწყდა სიმი... გლოვის ჰიმნი კვნესით მოსწყდა ხმას
მშობლიურს,

ცის ეთერში გაიღესა, შეუერთდა აკორდს ციურს.

გაწყდა სიმი... მწუხრის ღიმი დაესვენა სახეს ღვთიურს,
ზეცა ისმენს სხივგამოშლილი მოთქმა-ქვეთინს ამქვეყნიურს: —

ვინ უკმოს საკურთხეველს? ვინ ათრთოლოს გრძნობით
სული?

მწარე ბედში ცრემლის მფრქვეველს ვინ მოკგვაროს

სიხარული?

გაპქრა ცისკრის ნაპერწკალი, სპეტაკ სულში ანთებული,

გასწყდა სიმი... ჩამოინგრა ხიდი ზეცად გადებული...

მაგრამ ზეცამ მიწის კვნესას სიმფონიით გამოსძახა:
სული ცოცხლობს, უკვდავია, მხოლოდ ფერფლი დაიმარხა;
ვით მოკვდება, ვინც სამოთხის აღმაფრენი სახე ნახა,
ვინც სულისა კვეთებაში უკვდავება გამოსახა?!

გაწყდა სიმი... გლოვის ჰიმნი კვნესით მოსწყდა ხმას

მშობლიურს,

ცის ეთერში გაიღესა, შეუერთდა აკორდს ციურს...

აგვისტო, 1910

მკრი სურათი

I

ღამის მანტიით შემოსუდრულს სძინავს სოფელსა,
 გლოვის სიმები მკედრულ სიჩუმეს დაუწყვეტია,
 შავ ჩრდილთ ქსოვილი წამოუსხამს უტყვე მინდორ-ველსა,
 რუც აღარ მოთქვამს, მასაც სძინავს, ხმა გაკმენდია.
 ტყე არ შრიალებს, უნიავე, შავად ფოთლილი,
 თითქო სიჩუმით მასაც გული დაოსებია,
 და თავჩაქინდრულ ხეთა გროვა, ნისლით მოსილი,
 სალ-კლდეთ მონაბერ უძრავ აჩრდილთ დამსგავსებია.
 ღრუბელთ ზოლები, ცისკიდურზე გადმოწოლილნი,
 ვით მარმარილოს მკრთალი ფრთები გამწკრივებულან,
 და მუქ ცის მკერდზე სივრცის სუნთქვით გადმოსროლილნი
 წარსულ სიცოცხლის უკვდავ ნიშნად გაქვევებულან.
 თხემნი მთისანი, მქრალ სამსხვერპლოდ ცად აზიდულნი,
 ღრუბელთ იალქნებს ცივ ამბორით ეკონებიან
 და ჟამთა სრბოლის ქანდაკება ხატად ქცეულნი,
 მთვარის ცივ შუქით უცნაურად იმოსებიან.
 ნიავის ფრთებით კაეშანი დაჰქრის ტყე-ველად,
 სევდის ჰიმნებით დაჰსისინებს ყრუ არემარეს...
 აქ სიკვდილია მიმალული სიჩუმის მკველად,
 ბოროტი სული დაჰხარხარებს უბედურ მხარეს...

II

მზის პირველ სხივთა მოციალე კონით მსხვერველი,
 ქალაქს სცილდება ნისლის ჩადრი, ცით მონაბერი,
 ღამის ბურუსი ნიავეს ერთვის, დილით ძლეული,
 იღვიძებს ბრძოლის საოცნებო ცა მშვენიერი.

ქუჩა გუგუნებს, ქუჩა გრგვინავს, მაშვრალთ სავანე,
უხილავ ძალთა სტიქიონით გატაცებული,
ცხოვრების ფარგლებს ეხეთქება, ვით ოკეანე,
სასტიკ ქარიშხლით ანაკუნესი, აწვირთებული.
ფოლადთ კერპები, დარაზმულნი ცეცხლის მფრქვეველად,
შრომის ემბლემად, ვით ტაძარნი, ზეაღმართულნი,
რაზმთ უყვიან ბოროტ სულთან შესაბრძოლველად,
გრდემლის ზანზარში ხმალსა სკედენ ამქუხრებულნი.
კუნესა, ვაება, უბედობით გამოწვეული,
ერთვის განცხრომა-ფუფუნების კისკის-სიცილსა,
შურისძიების მძლე წყურვილი, მასში რეული,
ქმნის აკკორდს ციურს, სიმთ აელერებს, სხივით ქსოვილსა.
და ამ აკკორდში უცხო ჰიმნის ისმის ხმა ტკბილი,
მასში გამოკრთის ამომავალ ვარსკვლავთ ციალი,
ეგ ბრძოლის ხმაა, მომავლისა გამოძახილი,
მასში გაჰკივის საუკუნეთ ჩარხის ტრიალი...

აგვისტო, 1910

მზის წიაღში

მზისგან შობილსა, ოქროს ტალღის აღში განბანილს,
 მიწამ მაჩუქა ღამის ჩადრი, შავი აჩრდილი,
 აღმაფრენ იმედს, განუსაზღვრელს, ცით წარმოგზავნილს,
 მან მიაგება სევდის თასი, შხამით აღესილი.

ველარ ვპოულობ მიწის მკერდზე სრულსა ნათელსა,
 აჩრდილი იგი მუდამ თან მდევს შავად გაშლილი,
 მან მზით მონაბერ ალთ-ნაკადის კრიალა ქსელსა
 შურისძიებით შავ-უკუნის ჩასცა მახვილი.

მძინარ ქვეყანას რომ ეწვევა ღუმილი ცისა,
 ვარსკვლავთ ციმციმი ზღვას გაუმხელს პირველს ხეაშიადს, —
 შავ აჩრდილს მპარავს იღუმალი სუნთქვა ღამისა,
 ის უერთდება, გულში ეკერის, ფრთავაშლილ წყვდიადს.

მაშინ დავეძებ სულის ლტოლვით ჩემს მშობელ მზესა,
 ცისკარს ვუყვივ ამომავალს, განთიადს ველი,
 მსურს მივეგებო ხობტაშესხმით სხივოსან დღესა,
 მსურს დავინახო ცის მნათობი, ცეცხლის მფრქვეველი.

მალე ვერცხლის თმას ძირს გადმოშლის დილის ცისკარი,
 მოპარულ სხივებს მთვარე მორცხვად გააბნევს ველად,
 ცეცხლის მახვილით გაიღება ლაევარდ ცის კარი
 და მზეც ამოვა, მოვლენილი სიცოცხლის მცველად.

და რომ სხივით ისარს მკერდს მიეუშვერ, ხელეზგაშლილი,
 მზისკენ ავაფრენ სულს განწმედელს ოქროს ფრინველად, —
 იმწამსვე გვერდით გამიჩნდება შავი აჩრდილი
 და ჩამჩურჩულებს: „შენთანა ვარ მეც განუყრელად!“...

დილის ცვარი მოკამკამე,
 ვერცხლად ათამაშებული,
 მეტის ღბენით ანატირი,
 ვარსკვლავივით ანთებული,

მზეს შესცინის, მის პირველ სხივს
იჭერს გააღმასებული
და სულსა ლევს, ორთქლად დნება,
წუთიერად არსებული.

კოკობ-ვარდი, ახლადშლილი,
იციდის — როდის გათენდება,
ამბორს უყოფს მზის პირველ სხივს,
სპეკალ მტვერით აბზინდება,
ციურ ცეცხლში ნამს დაადნობს,
სიხარულით ატირდება,
სხივში დასწევს ნორჩ სიცოცხლეს,
სუნმიმქრალი თითონ კვდება.

ტბის ანკარა ზედაპირი,
ბროლის სარკედ ჩამოსხმული,
მზეს ეგება ფიანდაზად,
ცისფრად აელვარებული,
მას ნიაფი განთიადის
აატოკებს ფრთაშესხმული,
სხივთა კონა განიბნევა,
ოქროს ცვრებად დამტვრეული.

მთის ჩანჩქერი მოჩუხჩუხე
ცრემლებს აფრქვევს კალთას კლდოვანს,
მზის ამოსელას შესთამაშებს,
ჰიმნს უგალობს კეთილზმოვანს,
ფრენით იჭერს სხივთ ნაკადულს,
სურათს ატავს ყვავილოვანს.
წინწკლებს ისერის, სხივებს ამსხვრევს,
მძივებს აწყობს შეიდფეროვანს.

ცა ფირუზი განთიადზე
ოქროს რიდით იკაზმება,
გულს იქარგავს მზის სხივებით
და ვარსკვლავთა კრებაც დნება,
თვალწარმტაცი ცეცხლის ვარდი
ცის კიდურზე იფურჩქნება,
ზღვა ცას ერთვის და მზის სახე
ზღვის უფსკრულში იკარგება.

მაგრამ მზის სხივს განუყრელად
მუდამ თან სდევს შავი ჩრდილი.

მასთან ერთად დანაბადი,
მასთან ჰქრება მიწის შვილი;
იგი არის ცეცხლის მტერი,
ჯოჯოხეთით მოვლენილი,
ზეცამ იცის მისი ძალა, —
და მას ებრძვის სხივგაშლილი.

მზევ მშვენნიერო, მნათობთ მეფევე, ცხოველმყოფელო,
სიცოცხლის წყაროვე, საკურთხეველის ცეცხლო დიადო,
ლაყვარდ სივრცეში ოქროს სიმთა ამთართოლებელო,
სხივოსან ზღვაო, ქვეყნის დილავე, ცის განთიადო!

შენსკენ ისწრაფვის შენით ცოცხლობს ქვეყნად ყოველი,
მხეცი, ფრთოსანი, ნაზი ია პირმოლიმარი,
უსულო მტვერი, მობიბინე ზურმუხტ ტყე-ველი,
ზღვის ცელქი ტალღა, დილის ცვარი, ცრემლად დამდნარი.

თვით დედამიწა, შენს წიაღსა მოშორებული,
ცეცხლთ ოკეანის მგზნებარ ტალღად გადმონასროლი,
შობის დღიდანვე შენსკენ ილტვის გაქანებული,
ცოდვის ტრიალით გზას იკაფავს მარადის მსრბოლი.

შენი მიღვივის გულში ცეცხლი აზვირთებული
და შენს სხივებში ვაწნავ სულის სათუთ სიმებსა,
შენს სადიდებლად ვაქებ დილას, სულით შვეებული,
და ლამის წყვედიადს კვნესით ვუმდერ გლოვის ჰიმნებსა...

ოჰ, რად არ ძალმიძს მოვიშორო ფრთა აჩრდილისა,
სიკედლის ნიშნად ქვესკნელიდან გადმონატყორცნის?
სუნთქვა ლამისა უკულმართის, შავად შლილისა,
ნათელს ციურსა რად აბნელებს, სხივს რისთვის ჰკოცნის?

ლამის ჩამქრობის მნათობის
ვიხილე აღმოცენება,
ეტლი ბრწყინავდა, ჰფრინავდა,
ხილული ვითა ჩვენება.
ჩრდილით მსხვრეულის სხეულის
ნათელმა იწყო შენება,
ოქროდ შლილისა დილისა
ვიგრძენ აღმტაცი მშვენება.
ფრთებსა სწურავდა, სცურავდა
ტოროლა დილის მხმობელი,
მნათობთ მეფისა — ფებისა
წყრილით შემამკობელი.

მზეს უყიოდა, ჰკიოდა
ცისა ფრენითა მზობელი,
ჰაერს არღვევდა, არხვედა
მუსიკა დამათრობელი.

შორით გაისმა ზარის ხმა,
ცას ჰიმნი მოსწყდა ღვთიური,
სხივი აკრთოლდა, ათრთოლდა,
აყდერდა ჩანგი ციური.
სიმთა კისკისმა რისხვის ხმა
ჩაახშო დემონიური,
ჩრდილი გაქვავდა, აყვავდა
გულისთქმა ტიტანიური.

მზევე, სხივმნათო, შენსკენ მოვეჩქარები!
შენს გულ-მკერდზე მსურს ავაწყო სიმები;
მეც ტოროლას ფრენით დავედარები,
რომ ტყბილ ხმებში ჩაეაწვიმო სხივები.

შენს სტიქიონს, დაუძლეველს ეამითა,
მსურს ვეფრქვიო მიწის ობოლ ცრემლადა,
რომ ჩემს აკვანს ნეტარების წამითა
დაეუბრუნდე სხივში დამწვარ ფერფლადა.

მსურს ვარსკვლავთა მოციმციმე ვერცხლითა
მოგიქარგო გული ოქროდ გაშლილი;
მსურს გავაქრო შენს წიაღში ცეცხლითა
დედამიწის შავფრთიანი აჩრდილი!

ზეცით მოვიხმე ოქროს ნაფი, ცეცხლით ნაჭედი,
და შევაცურე ლურჯ ეთერში ცის კამარადა,
მას მიეანდევი სულის სწრაფვა და ჩემი ბედი,
ჰაერს ვეკვეთე, ავაყდერე სხივი ქნარადა.

მზის ისრებს გაეყვებ ცისკიდურზე, მაღლა ფრენითა,
სხივთ ოკეანეს ავუტოკე ტალღა მთრთოლვარე,
ზღვა უნაპირო ათამაშდა ზვირთთა დენითა,
გადაიშალა თვალუწვდენი ცა მოელვარე.

ოქროდ ფერილი ღრუბელთ გუნდი, მწყობრად, მფრინავი,
მთის მწვერვალს ჰბურავს, დედამიწას თავს დასტრიალებს,
ნაფი კი მიჰქრის, ცად მიილტვის, ლაღად მცურავი,
ფირუზ ტალღებში სხივებს ანთებს და მისრიალებს.

შავი აჩრდილი კი თან მომდევს, აღარ მშორდება,

სამოსს მიკოცნის, მზეს ემაღვის შეშინებული...

დედამიწასა და ჩემს შორის სიმაღ გაება,

უკან მეძახის, ბოროტ ზრახვით აღტყინებული.

აჰა, მზის მკერდიც, მოგუზგუზე, გაუქრობელი,

თავს დამქათქათებს, გულში მწვდება ცეცხლ-ნაკადულით,

სხიეს დავეწაფე, ალი შევსვი ცხოველყოფელი

და ვეზიარე ცის კოცონსა მგზნებარე გულით.

ტალღათ ლივლივში განვიცადე სულისა შვება,

ცეცხლის მორევში შევსრიალდი ხელებგაშლილი, —

მარადისობის ვიგრძენ ძალა და უკვდავება...

გაწყდა მიწისა შავი სიმი... გაჰქრა აჩრდილი!..

1910

არწივი

(ი. ხოსელიას ხსოვნას)

მთრთოლვარე თითებს სიმთ გაეკრავ, ჩანგს ავაკენესებ გლოვითა,
ზეცას მიუძღვნი მწარე ჰანგს მდულარე ცრემლის თოვითა,
ავაწიოკებ ჯოჯოხეთს ციურის სიმის თრთოლვითა,
თაყვანს ვცემ გმირის საფლავსა გრძნობის ცეცხლეულ კრთოლვითა.
ყვაილებს მოვკრებ ცის მკერდზე საფლავის შესამკობადა,
ნიავეს ნელ დუდუნს მოვსტაცებ ჩონგურზე ასაწყობადა,
ქვეყნად მიმოვფენ ბრძოლის ხმას მეგობართ დასატკბობადა,
სულის შხამს მეხად გარდავქმნი ბნელეთის დასამხოებადა.

ამაყ არწივს კლდე დაეგდო, მზის სხივებით ჩაისრული,
ლურჯ ეთერში მისცურავდა, ცის კამარად აწურული,
დედამიწას უყიოდა, ქარიშხლის მონატრული,
ბრძოლის წყურვილს უმტკიცებდა მავნე სულთა ზრახვა მტრული.
მომავლის ქარის ქროლვა მის ნაზ სმენას მისწვდომოდა,
უცხო ჰანგი მყობადისა გრძნობის სიმაღ ჩაჰქსოვოდა,
ამომავალ ვარსკვლავთ გუნდი მას მეგობრად გაჰხდომოდა —
დიდი ჰქონდა სულის სწრაფვა, რომ სურვილი აჰხდომოდა.
მაგრამ ლამის ბოროტ ძალას მზე ცის რისხვად მოეჩვენა
და შეჰშურდა არწივისა თავისუფლად აღმა ფრენა,
დაატყვევა ფრთოსან-გმირი, აატირა მადლით ზენა,
ბნელეთს მისცა დასანგრევეად რაც სინათლემ ააშენა...
ვერ გაუძლო ბნელ გალიას ცის კამარას დაჩვეულმა,
ბოროტად ჩხრიალს ვერ შეუწყო ჰანგი ცისა ამაყ სულმა,
წყვედიადს შერთო სულის ქმენა, ბნელ საკანში მომწყვდეულმა,
ვერ იხილა ცისკრის შუქი განთიადის მონატრულმა!..

ქვემძრომთ ლაშქარი რას აქნევს წუთიერ გამარჯვებასა!
გესმით? — არწივი კვლავ ყივის, წკრიალი გააქვს ებანსა,

ჰიმნს უთხზავს ვარსკვლავთ ფერხულში სიცოცხლის განახლებასა და
დილის კისკასზე მოცინარ ალიონს უძღვნის ქებასა.
წვედიადის ქურუმთ ხარხარი ვერ მოშლის ბედის ტრიალსა,
ვერ გაამეფებს ცის თაღზე შავდრუბელთ გროვას ტიალსა,
საძილისპირო სიმღერად ვერ იხმარს ბორკილთ ჩხრიალსა
აღქაჯთა სუნთქვით ვერ დაჰშრეტს შუქურ ვარსკვლავის ციალსა!

1910

სსსსს... უუუუუ...

ბნელი ღამეა. ცა იცრემლდება,
 მიწას შესტირის შიშით მოცული;
 მთის კაეშანი ჩრდილად იშლება,
 წყვედიადს უძახის ბოროტი სული.
 სიკვდილი დაძრწის, სიცოცხლეს სცელავს,
 არსით იმედი... არსაით შევლა!..
 მხოლოდ ზანდაზან ცის კიდე ელავს,
 ელავს და ჰქრება, და ისევ ბნელი!..
 სხივს მივსდევ ფიქრით, დავეძებ მზესა,
 სიმართლეს ლტოლვილს მსურს დავეწიო.
 შორით კი ისმის ლერწამის კვნესა...
 სსსსს..... სისინებს სიო.

მღუმარე ტბაზე სიჩუმეს სძინავს,
 ისლოვან ნაპირს არ არხვეს ქარი...
 ობოლი სული კვნესის და გმინავს,
 მოქანცულ სიმით ქეთინებს ქნარი.
 ცას აღარ ესმის მიწის გოდება,
 მიწას არა სწამს სიმართლე ცისა;
 ქვესკნელის შიშით სოფელს შორდება
 ცხოველმყოფელი სინათლე მზისა.
 ღამემ წალკოტის მოსპობა სცადა
 და დააფრქვია შავბნელი ნისლი.
 ოჰ, განთიადო! სადა ხარ, სადა?!
 უუუუუ..... შრიალებს ისლი.

ცას გაეცინა, ელვის ისარმა
 გააპო ღამე პირქუში, ცივი,
 მაგრამ იმწამსვე ქვესკნელის ქარმა
 გაშალა ფრთები, გააქრო სხივი.

დუმილით მოცულ ტბას ისევ სძინავს,
ცა იცრემლეზა, ღამეა ბნელი,
ბორბორტი სული დაძრწის, დაჟვრინავს,
არაფინ არის სიცოცხლის მხსნელი.
გამაგრდი გულო! მსურს გავაბნო
მთით მონაბერი შავბნელი წისლი!..
სსსსს..... სისინებს სიო,
შშშშშ..... შრიალებს ისლი.....

1910

ა მ ო ნ ა კ ვ ე ნ ს ი

ნეტავ ვიცოდე, რად ელვარებს მზე ცის წიაღზე,
როცა სამყაროს გარს არტყია უკუნი ბნელი,
თუკი ვერ დაჰხევეს ღრუბლის რიდეს, ფენილს ლურჯ თაღზე?!..
ნეტავ ვიცოდე, რად ელვარებს მზე ცის წიაღზე,
სხივთა მფრქვეველი?!

სავაზაფხულო რად გაისმის ჰანგი ციური
და რად მავიწყებს წუთიერად სულის ობლობას,
თუ მას მოჰყვება ყრუ ხარხარი დემონიური?!
სავაზაფხულო რად გაისმის ჰანგი ციური,
რად მიშლის გრძნობას?!

სულისა ლტოლვა რად ესწრაფვის მაღლა ცისაკენ
და რად მინერგავს უკვდავების აღმაფრენ წყურვილს,
თუკი ცხოვრება მიმაქანებს უფსკრულისაკენ?!
სულისა ლტოლვა რად ესწრაფვის მაღლა ცისაკენ,
რად მიგზნებს სურვილს?!

ივლისი, 1910

ღამის წყველიაღმა შექსუდრა სხივმნათი ცისა კაპარა,
რწმენის ყვავილი დააჰკნო, იმედი დაასამარა,
სულის წარმტაცი სიმბოლო უკვდავი სიყვარულისა
გოლგოთის ჩრდილად აქცია, შავ სვეტად ამართულისა.

დრო გაიყინა, გაქვევდა ცვალებადობა ჟამისა,
მიდუნდა მაშვრალთ საეანე, წყარო ძალთ დასაბამისა,
საამო ზრახვით ღელვილი სულის კვეთება გმირისა
ყრულ განიავდა, ვით კენესა მწუხრის ჟამს ანატირისა.

თითქო ქვესკნელის მფლობელი დაეპატრონა ზენასა,
ფრთა შეეკვეცა სურვილის კადნიერ აღმაფრენასა,
ელეგიურმა გულისთქმამ დასწყვიტა გრძნობის სიმები,
გლოვამ მოიცვა სოფელი, ხანმოკლედ განალიმები...

ოცნების სრიალს გაეყვები, სწრაფვას დავიტკობ წამისას,
დაეტოვებ აწმყოს უმადლოს, ბურუსს გაეაპობ ღამისას,
დაკოდილ სულის აჩრდილად მომავალს მოვევლინები,
რომ მას მოვსტაცო ჩაგრულთთვის სამოციქულო ჰიმნები.

ენახავ სრულყოფას რწმენისას, გონებით მიუწვდომელსა,
ვიზილავ ბრძოლის ახალ ზღვას, სტიქიონს დაუცხრომელსა.
ჩანგზე ავაწყობ სიმღერას, ღვთიური ცეცხლით წრთობილსა,
შიგ ჩაეაშუქებ ხსნის იმედს, ოცნების მხარეს შობილსა.

და დედამიწას მოვასმენ მომავლის გამოძახილსა,
სასოწარკვეთილთ ავუნთებ წინსვლის ციურსა სახმილსა;
იმედის ვარსკვლავს მოვეუვლენ ლოდინით განაწამებსა
და მებრძოლთ შემოსაკრებად ჩამოვკრავ დილის ზარებსა!

1910

თ ა ვ ი ს უ ზ ლ ე ბ ა

ციმციმებს ზეცა! ელვარებს ზეცა!
ციური ქნარის კვლავ მესმის ელერა!
ვლალადებ მეცა! ვლალადებ მეცა!
ცის მნათობთ სწვდება ჩემი სიმღერა!

კვლავ შევეუერთდი ნიავის ქროლვას,
მივენდე სივრცის მსუბუქ ზვირთებსა
და ავედევენე ღრუბელთა სრბოლას,
დაეტოვე მიწა, ავეკარ მთებსა.
სულის ტყვეობის დაიმსხვრა ზღუდე, —
ცის ლაქვარდს ვარხვე ვარსკვლავთ ფერხულში,
სხივმა ჩაჰფერფლა კაეშნის ბუდე,
რწმენის პატრუქი აინთო გულში.
მზის სხივებს ვიქერ ეთერის ზღვაზე,
გვირგვინს ვწნავ, გვირგვინს უკვდავებისას
და ქერუბინთა გალობის ხმაზე
ჰიმნს ვუთხზავ მყობადს გამარჯვებისას!

ციმციმებს ზეცა! ელვარებს ზეცა!
კვლავ მესმის ელერა ციური ქნარის!
ვლალადებ მეცა! ვლალადებ მეცა!
იტაცებს ჩემს ჰანგს ხმა ნიავექარის!

1910

ს ა გ ა ზ ა ფ ხ უ ლ ო

ელვამ დაჰსერა, —
 გველმა აღისამ, —
 შავი წყვდიადი
 ბნელი ღამისა.
 ქარმა დაჰბერა
 აღმოსავლისამ
 და განთიადი
 გაახალისა.

მიწას ეძინა,
 ისმოდა კენესა
 და ჩუმი ბგერა
 ტყვევნილ გულისა.
 ტას გაეცინა...
 სხივოსან მზესა
 მოსწყდა სიმღერა
 გაზაფხულისა.

ზღვამ მოიტაცა
 ხმა, ცით მოსული,
 და ჩააქსოვა
 მღელვარე მკერდსა.
 შეკრთა მიწაცა,
 სხივთ თაიგული
 გადმოეთოვა
 ყვევილთ ხავერდსა.
 მთას გაეცალა
 ცივ ღრუბლის ქსელი,
 ვით გუნდი ფრთოსანთ
 გაეურდა ბარად...

ზეცამ შესცვალა
სიკვდილის ცელი
სიცოცხლის მგოსანთ
წკრიალა ქნარად.

1910

მ უ ზ ა ს

მწუხრის ნისლმა დამიჩრდილა გზა მზისაყენ გასაჟაფი,
მთის შავ ქედზე შავ ღრუბლებში ჩაიხლართა სხივთა ძაფი.
ცის ვეშაპმა დაატყვევა სასოებით ვინც მიყვარდა
და ხელიდან, მტრისგან ძლეულს, ბასრი ხმალი გამიფარდა!..

და ჰა, მუზავ, შენთან მოველ, ხელთ ავიღე შენი ქნარი,
მსურს შევეცვალო სიმთა ღლერით უნუგეშო გლოვის ზარი.
მსურს ქარიშხლის მახარობლად მოვევლინო ჩემს ქვეყანას
და აეხადო შავი ფარდა ბრძოლის მწარე ამოცანას.

შენს ქურუმად არ მსურს ყოფნა მწარე ბედქვეშ დანაბადსა—
ვით ვიმღერო, როცა ირგვლივ ესპერეტ სისხლნარევე ცრემლთ
ნაკადსა? —

მე სხვა მყავდა სულის კერპი, — ღრუბელთ შორის ელვად მჩენი,
მაგნე სულთა დასათრგუნად მიწის მკერდზე ცეცხლის შფენი.

შენს ტაძარში მისთვის ვგალობ, რომ გამოჩნდეს ჩემი ღმერთი!
რისთვის ღმერთი! რისთვის ღმერთი!

ძალა მომეც, რომ ტყბილ ჰანგად ჩავექსოვო ჩემს სიმღერას,
შვების ცრემლად დავეფრქვიო მიძინებულ მაშვრალთ კერას;
რომ ჩემს ხმაში გაისმოდეს წარსულ დროთა ბედის წყვევა,
აწმყოს კენესა და მომავლის საოცნებო სიმთა რბევა.

რომ ზღვის დელევით გადმოსროლილთ დაუამდეთ გულის
წყლული,

კვლავ აფეთქდეს რწმენის ცეცხლით განთიადის სიყვარული.

კვლავ ისმინოს დედამიწამ მზის შემამკობ ტოროლის ხმა
და აყვავდეს სანეტარო სულის სწრაფევა და გულისთქმა.

და რომ ზეცა დაიშეკვებს, იგრიალეებს ქარიშხალი,
ღრუბელს დაჰფლეთს ცის ლაქვარდზე ელვის მწვავე ნაპერწკალი,—
მაშინ შენს ქნარს შენს ტაძარში დაეასვენებ დადუმებულს,
მე მოვძებნი ჩემს რკინის ხმალს, ბრძოლის ველზე მივიწყებულს,
რომ მტრის ლაშქარს შევევებო ბოროტების დასამხოზად!

დასამხოზად! დასამხოზად!

ჩაქრა დილა

მახსოვს დილა მოციმცივე, შვეების ცრემლით ანათრთოლი,
ციურ მნათობს შესცინოდა, უკუნეთთან შენაბრძოლი.
წალკოტს გული მოექარგა მძივად წყობილ აღმას-ნამით,
ირგვლივ არე მოხიზლული ნეტარებდა ლხენის წამით.
მზის სხივებში ბანაობდა ვარდ-ზამბახი და ბილილა...

მახსოვს დილა, შვეების დილა!..

ცა ღელავდა, ლურჯ ეთერში ოქროს ტალღებს ატოკებდა,
ცის ზეფირი ფრთაგაშლილი ვარდად ფურჩქვნილ სხივებს ჰკრებდა
და შექნაფეთქ დედამიწას დააბნედა ყვაევილ კონად,
სიხარულის დასაპყრობად, სიცოცხლესთან შესაკონად.
თან სოფელიც მომავლისთვის უკვდავების გვირგვინს სწნავდა...

ცა ღელავდა, ცა ელავდა!

საუკუნეთ განაქედი კაცთ ბორკილი იმსხვრეოდა,
ძველი ქვეყნის ძველი ჰანგი ახალი ჰიმნში ინთქებოდა.
გულში ნაგუბ სულის სწრაფვა ფრთაშესხმული ზეცად ჰფრენდა,
მომავლისა ნაპერწკალი შორეულ გზას ნათელს ჰფენდა.
ბრძოლის ცეცხლში იცვლებოდა უკულმართი მონის ბედი, —

საუკუნეთ განაქედი!..

ახლად შობილ ახალ ჰანგსა უთანსმებდნენ გულის ძგერას,
საბრძოლველად უყიოდნენ დაუნდობელ ბედისწერას.
ამაყ გრძნობით გამსკვალულნი ნათელ მზისკენ მიილტვოდნენ,
ციურ არსთა საგალობელს დედამიწას უგალობდნენ,
და მგოსნებიც სასოებით აქსოვებდნენ ოქროს ჩანგსა —

ახლად შობილ ახალ ჰანგსა!..

მაგრამ ქვესკნელთ სამყაროდან უცებ ჰარმა დაიქროლა,
ღრუბელთ გროვა წამოშალა და მზის სხივებს შეებრძოლა.
გამარჯვების თიგული უკუნს შერთო, გაამტვერა,
და შესცვალა მწარე კვნესად ტბილი ჰანგი და სიმღერა.
სულს ოცნების ფრთა წააქრა და წარიღო შავმა მტერმა —

ქვესკნელიდან მონაბერმა!..

და დაჩრდილა შვეების დილა, წუთიერად ანათრთოლი,
ციციდურზე გამოსახა შავი ღრუბლის შავი ზოლი...
წალკოტს მკერდი დაუბნელა, ააცალა ვერცხლის მძივი
და შესუდრა ირგვლივ არე, ჩაუფერფლა ზეცას სხივი.
შავბნელ ნისლში მოამწყვდია ვარდ-ზამზახი და ბილილა, —
ჩაქრა დილა, შვეების დილა!

მარტი, 1911

აღზრდა

I

მომავლის შეილნო, ამქუბრდეს დღეს ჩვენი დაფი, ნაღარა!
 ვაქოთ, ვინც ჩაგრულთ სახსნელად უმანკო სისხლი დაღვარა!
 დღეს მაინც ვიგრძნოთ სიამე დაკოდილ სულის შევებისა,
 ეს ჩვენი დღეა — სიმბოლო ნათელ მზის გამარჯვებისა!

დაე ბნელოდეს გარშემო, სვავნი, ყორანნი ჰყოდნენ,
 სერაბიმთ ნაცვლად აღქაჯნი სამოთხის ბქეზე ჰყოდნენ!
 ცის თაღი, შავად მოსილი, მოექარგოთ ვარსკვლავთ ვერცხლითა,
 რწმენის ყვაველი გავფურჩქნოთ, გრძნობა ავანთოთ ცეცხლითა.

გულში მოზღვავედეს წარსულის უმწიკელო მსხვერპლთა

გოდება,—

ტანჯვით განვლილი ეკლის გზა სულს შხამად მოაგონდება, —
 აწმყომ გაშალოს შავი ფრთა — ემბლემა ბნელწყვიდიადისა:
 ღამის წიაღში მზადდება კვარცხლბეკი განთიადისა!

დრო მოვა: ღამეს ჩაისრავს შუქურ ვარსკვლავის ციალი,
 ცის ეთერს აკაშკაშებს მზის ცხოველ სხივთა სრიალი.

ეიბილავთ ჩვენსავ გოლგოთას, ჩვენივე სისხლით მორწყულსა,
 დიდების შუქით შემოსილს, უჭკნობ ყვაველით მორთულსა!..

მამ ავამქუბროთ, ჩაგრულნო, დღეს ჩვენი დაფი, ნაღარა!
 ვაქოთ, ვადიდოთ, ვინც ჩვენთვის უმანკო სისხლი დაღვარა!
 დღეს მაინც ვიგრძნოთ სიამე დაკოდილ სულის შევებისა!
 ეს ჩვენი დღეა — სიმბოლო ნათელ მზის გამარჯვებისა!..

II

თქვენ კი, სველანო! რა გალბენთ, ვის უმღერთ ქებათ-ქებასა?
 ვისთვის აელერებთ წინწილსა, ვის უწყრიალებთ ებანსა?!
 ცხოვრების წიგნი გაშალეთ, ნახეთ თუ შიგ რა სწერია: —
 წარსულში ჯვარის გამჭედი დღესაც სიმართლის მტერია!

იქნებ იუდას ამბორმა მოგტაცათ ლხენა გულისა
და მოგიწამლათ სიმშვიდე უმიზნოდ შთენილ სულისა?!
და რომ გაუქროთ სიცხადე მრისხანე მოჩვენებასა,
თქვენც შეპლალადებთ სულმოკლედ სიცოცხლის განახლებასა?!
ან იქნებ, შიშით მოცულნი, მომავლის წინაგრძნობითა
სიმართლის მკვდრეთით აღდგომას ვერ ეგებებით გამობითა
და ფარისევლურ ღიმილში ფიქრობთ დაფარვას მტრობისას,
ცეცხლში დანაკვეს სიმღერას უწყობთ ჰანგს მეგობრობისას?!
ჰოი, ორგულნო! ჩვენს ჰიმნსა, ძლევის იმედით შეთხზულსა,
მომავლის ხიდად განატყორცნს, რწმენის კოცონით გზნებულსა,
ვით მისწვდეს თქვენი ფუსფუსი, უტყვი ხმა შავ უფსკრულისა,
შიშის წიალში ნაშობი ყრუ ამოკვენესა სულისა?!
მაშ რა გახარებთ, სველადნო! ვის უმღერთ ქებათ-ქებასა?
ვისთვის აედერებთ წინწილსა, ვის უწყრიალებთ ებანსა?
ცხოვრების წიგნი გაშალეთ, ნახეთ თუ შიგ რა სწერია:
წარსულში ჯვარის გამკვედი ღღესაც სიმართლის მტერია!

1911

ზღვა

ზღვა ისვენებდა... ლურჯ გულ-მკერდზე ქაფშეფრქვეული,
მოქანცულ ზვირთებს ძალმიღეულ სუნთქვით არზევდა,
საძილისპირო სიმფონია, გლოვად ქცეული,
ტალღათ ყრუ ჩურჩულს სევდის პანგად მიმოაბნევდა.
სალამოს ჩრდილნი, ცისკიდურზე შავად გაშლილნი,
მზის მიმქრალ სხივთა ობოლ კრთოლვას ნისლით აქრობდნენ,
მთათა მწვერვალნი, მეფურ წყრომით ზეცად აწვდილნი,
ზღვის გულჩათხრობილ მწარე დუღუნს ვარსკვლავთ ანდობდნენ,
შორით მონასმენს ყურს ვუგდებდი უცხო სიმთ ჭლერას,
იღუმალ ხმებით მოხიბლული, სმენად ქცეული,
და ვერ გამეგო, ვის უთხზავდა გლოვის სიმღერას
მნათობთა სარკე, ლურჯ გულ-მკერდზე ქაფშეფრქვეული!..

მთა ლოცულობდა. ცა უსმენდა ქურუმს ღამისას.
ხომლი ვარსკვლავთა საიდუმლოს იზიარებდა.
ზღვას კი ეძინა... მთის კალთაზე ცრემლებს ნამისას
წყლით ანასხლექი მთვარის შუქი აელვარებდა.
ნისლით დაბურულს, ძალად წასულს ნაპირს მდუმარეს
ესიზმრებოდა ტალღათ კოცნა ქალწულებრივი,
ზღვას კი ეძინა, არ იძვროდა და ფერმკრთალ მთვარეს
სარკედ გაშლილი იხუტებდა, უგრძნობი, ცივი.
სტიქიონთ ძალა გამდნარყო ბუნების ძილში,
ცაც იძინებდა, ფერს იცვლიდა, თითქო ჰქრებოდა...
ვერ მივმხვდარიყავ, რას ფიქრობდა ზღვა ამ დუმილში:
იმედს ჰმარხავდა, თუ მთის ზღუდეს ემუქრებოდა!..

აღმოსავლის კარს ცისკრის შუქი თეთრად ქარგავდა,
ლავეარდ სივრცეში ვერცხლის სხივებს აკისკასებდა,
ღამის წყვილი იშლებოდა, ძალას კარგავდა,
ზღვა იღვიძებდა, დილის შიკრიკს ნათელს სტაცებდა.

ზეირთთა ლაშქარი გასაშლელად ემზადებოდა,
დილის ქარიშხალს უყიოდა მთიდან არწივი;
ტალღათ სრიალში უცნობი ხმა იზადებოდა,
თხემს შესცინოდა ოქროდ ფერილ ბრჭყვიალა სხივი...
მეც ვაჟღერებდი ზღვასთან ერთად ჩემს ბრძოლის ჩანგსა,
ტალღებთან ერთად მეც ვმღეროდი აღტაცებული:
მივხვდი მწუხრის ეამს, ვის უთხზაედა ზღვა გლოვის ჰანგსა,
მივხვდი ძილის დროს, რას ფიქრობდა, დადუმებული!..

1911

ხმა მომავლიდან

მე ხმა მესმის იღუმალი ოცნებად ქმნილ მომავლისა,
 ობოლ სულის სანუგეშოდ ვარსკვლავთ შორის დანაკვესი,
 მაღალ ლტოლვათ შემოქმედი აღმადრენი ხმა ზეცისა...
 — ეგ ხმა არის მიწის მკერდზე ტანჯვით მიშქრალ სიცოცხლისა:
 ზეცას სწყველის მიწის სული, ბნელ წყვიდადში ანაკვნესი.

სიერცის ლაყვარდ ოკეანეს, ვხედავ, მოსწყდა მკრთალი ელვა,
 ძილად წასულ ზეცის მნათობთ სხივთნაკადად დაეფრქვია
 და მათ კრთოლვას შეუთანხმა ცის ეთერის ტალღათ დელვა...
 — ეგ — შექგამქრალ მიწის ბურთმა ერთხელ კიდევ გაიელვა
 და ქაოსის ცივ ბურუსში საუკუნოდ გაეხვია.

ვხედავ, ღამის სამთავროში დაჰქრის, დაჰქრის ღმერთის ჩრდილი,
 ებრძვის, მუსრავს შეუწყვეტლივ ჯოჯოხეთის მავნე ძალებს,
 სურს მზის ცეცხლით ააფეთქოს ცის სამყარო შავად შლილი...
 — ეგ — ბნელ სიერცის სამარეში, სიცოცხლის ძაფს მოწყვეტილი,
 დედამიწის შავი კუბო მქრალ მზის ირგვლივ დასრიალებს.

ივლისი, 1911

მიწის სევდა

ვარსკვლავთ გვირგვინს მოვახვიე ღამით შობილ ფიქრის ძაფი,
 სული ზეცად ავაფრინე, ვით ქვესკნელის ელვა სწრაფი,
 მზეს გაქცეულს დავეწიე და მოვსწყვიტე ოქროს სხივი,
 ისრად ვსტყორცნე სევდის აჩრდილს, შვეუწყვიტე სუნთქვა ცივი.

მარად მქროლავ მზეთა სრბოლით ამუსიკდა სიერცე ცისა,
 ლურჯ სარკვეზე აღიბეჭდა სხივთ-ნაკადი აღმასისა,
 ოცნების ფრთა გამქვირვალე, მთეარის შუქით განზანთილი,
 ვარსკვლავთ ციმციმს ჩაექსოვა, უკვდავ სულის ცეცხლად ქმნილი.

მიწის კომლი ცას სწვდებოდა, ნიაქპარით მონაბერი,
 მასში ებოვე ჩასახული ქანდაკება მშვენიერი, —
 სახე ვცანი ანგელოზის, უბილაეად განაქროლის,
 ხმა მომესმა ციურ ზარის, საიდუმლოდ ანათრთოლის:

— „აქ რას ეძებ, ცის წიაღში, ვარსკვლავთ შორის, მიწის შვილი,
 რად დასტოვე დედამიწა, ბრძოლის ველად გადაშლილი?!
 რად გაექვეც მიწის კენესას, მიწის ნალევლს დაგუბებულს?
 ტანჯვის ცრემლის ოკეანეს და სისხლის ზღვას აზვირთებულს?!...

თუ გაშფოთებს მიწის აწმყო, მომავალიც აღარ გჯერა,
 და ვსურს გამცნონ ვარსკვლავებმა არსებობის ბედისწერა?! —
 ცა მუნჯია და უგრძნობი, არას გეტყვის, ნურას ჰკითხავ...
 მიწის სევდას გაეცანი — ვარსკვლავებსაც წაიკითხავ!..“

აგვისტო, 1911

ზღვის ზღაპარი

მთასა ვკითხე, ცად აბჯენილს, ვარსკვლავებთან მობაასეს:
„ვინა მშობა, ვინ აღმზარდა, ვინ ჩამბერა ცეცხლის სული?
ვინ მიტყობდა გრძნობის ფიალს, ტანჯვისაგან სევდით საესეს.
ვინ მაჩუქა მიწიერსა ზეცის წრფელი სიყვარული?..“

მთის ნიაემა მთის პასუხი ჩემს სმენამდის მოაწვდინა:
„ველარ აეხსნი საიდუმლოს, დროთა მიერ უცხოდ ნაქსოვს,
ვინც შენ ქვეყნად მოგცა ბინა, მეც იმ ძალამ გამაჩინა, —

ზღვას თუ ახსოვს! ზღვას თუ ახსოვს!“

ზღვასა ვკითხე... ამ დროს მთვარე მის ტალღებში ბანაობდა,
ზღვის ფსკერს კოცნას უგზავნიდა, კოცნის შუქით უფსკერულს
ჰხევედა;

ენებით დამთვრალ ტალღათ სივრცე უხმო ბგერით ქანაობდა,
მთვარის სახეს, წყალში მთრთოლავს, სათუთ ღელვით

დაარხევედა...

ზღვის ნიაემა ჩამჩურჩულა: „ზღვა უტყვია, უტყვი ხშირად;
ჯერ ისვენებს, გრძნობის წიაღს წყალში გაშლილ შუქით ინთებს;
ქარი მოვა აღმოსავლით, მაშინ მოდი შენც ზღვის პირად —

ჰკითხე ზვირთებს! ჰკითხე ზვირთებს!“

დაეუცადე ქარის მოსვლას, სტიქიონის სასტიკ ბრძოლას:
ცა გრგვინავდა, კლდეს ამსხვრევედა ზვირთთა მწყობრი ლეგიონი,
ყურს ვუგდებდი ქარის შხუილს, გავსცქეროდი ელვათ სრბოლას, —
ტალღათ ჩოჩქოლს გამოეყო ხმა, მკაფიოდ გასაგონი:

„შენი მოსვლის საიდუმლო ჩვენ ქარისგან შეგვიტყვია:
ზღვას სიზმარში ღრუბელთ შორის ელვის ფერად უნახავხარ,
ქარს ტალღებში ჩაუგდინხარ, — ზღვის სიზმარი სრულუყვია...

ჩვენთან იშვი, ჩვენი ძმა ხარ!“..

ოქტომბერი, 1911

სევდის ჰანგი

მომერიდეთ, შხამს ნუ მასმევთ!.. ჯერ არ მითქვამს რის თქმაცა მსურს!

ნუ მიყურებთ შებრალებით, ვით უღონოს და უსუსურს!
 ჯერ არ იცით ვის ვუმღერი ან რას ვეძებ სევდის ჰანგში,
 ჯერ არ იცით რა ძალაა ჩემს კაეშნით მოცულს ჩანგში!
 თუ სიცოცხლის საიდუმლო მზემ ცივ ზღვაში ჩაიტანა, —
 დავუცადოთ მზის ამოსვლას: იქნებ ავხსნათ ამოცანა...

ღიღბანს ვიყავ მიწის მკერდზე მონურ გრძნობით მიჯაქვეული,
 ღიღბანს ვიყავ სასტიკ ბედქვეშ უიმედოდ განაბული;
 ტანჯვის ცეცხლის ნაპერწკლებით დასერილი მქონდა გული,
 სულს სწამლავდა მწვავე გესლით მწარე ცრემლის ნაკადული.

განვლო ეამმა. ცა გამოჩნდა. დრომ შემახო თვისი ფრთები,
 სულს მოსწყვიტა მონის ჯაქვი, გამაგონა სულ სხვა ხმები;
 ფრთა შემასხა ნიაქარის, მალლა ცისკენ გამიტაცა,
 დამავიწყა მიწის კენესა, დამავიწყა თვით მიწაცა.

ნაზ ოცნებით ანაფრენი, ცის ეთერში დავბინავდი,
 მთვარის შუქის ცივ ტალღებში ვერცხლის ფრთებით დავფრინავდი;
 ხან ცის მნათობთ ვუგალობდი, ხან ვარსკვლავთა გვირგვინს
 ვწნავდი,
 ხან უცოდველ ძილში მყოფი ტკბილ სიზმრების ზღაპარს ვთხზავდი.

მაგრამ ბოლოს ცის სივრცეში ვერ გავუძელ მარტობას,
 სულს მოსწყინდა ცაში ფრენა, ისევ ავყევ მიწის გრძნობას;
 მომაგონდა ცრემლის გუბე, მომაგონდა მონის ხუნდი,
 და ცხოვრებით გულნატყენი ისევ მიწას დავუბრუნდი.

მაგრამ სხვაა ახლა ჩემი სულის სწრაფვა და გულისთქმა, —
 ტანჯვის ჰანგში გაიღესა ქერუბინთა გალობის ხმა, —
 სულის წიაღს მოვახიე ჯოჯოხეთის შავი რიდე,
 მწუხრის ჰიმნი უკუვაგდე და კმუნვის აღს განვერიდე.

სევდის ცრემლი მინდა დაეწვა, მინდა დაეწვა ცრემლის ნამი,
 და მის ორთქლში მსურს გავლესო წარსულ დროთა წყევის შხამი,
 და ვით მეხი, ესტყორცნო ზეცას, რომ სამყარო შევარყიო,
 ციურ არსთა უცხო წალკოტს მიწის ცრემლი დავაფრქვიო.

და თუ მიწის ოხერა-კვნესა ცის სიბარულს შევეუერთე,
 ცა და მიწა შევარიგე, მიწის შვილი გავაღმერთე, —
 მაშინ მოექსოვ ცეცხლის კიბეს ამომავალ მზის სხივებით,
 შიგ ჩავაქსოვ ცისარტყელას, მოვრთავ ცისკრის ფერად ქვებით

და გაეაბამ მიწით ცამდე გაუქრობელ ცეცხლის ზილად,
 ბნელ ცხოვრების მძიმე ტვირთის ცის წიაღზე ასაზილად,
 რომ ღმერთების ქვეყნად ყოფნა არვის უჩნდეს საკვირველად,
 მიწის შვილი ცისკენ ვლიდეს საიდუმლოს სახილველად!..

მომერიდეთ, შხამს ნუ მასმევთ! ჯერ არ მითქვამს რის თქმაცა
 მსურს!

ნუ მიყურებთ შებრალებით, ვით უღონოს და უსუსურს!
 ჯერ არ იცით ვის ვემღერი ან რას ვეძებ სევდის ჰანგში,
 ჯერ არ იცით რა ძალაა ჩემს კავშით მოცულს ჩანგში!
 დრო გაივლის... საიდუმლოს გამოეტაცებ ბედისწერას, —
 მაშინ მოდით ჩემს ტაძარში, ყური უგდეთ ჩემს სიმღერას!..

ოქტომბერი, 1911

თეთრი სხივი

ცის ღრუბელი ფრთებსა შლიდა, თეთრ პეპელად ანაცური,
 მზის სხივების მწვევე კოცნით ზღვის მკერდიდან ანაწური;
 ცის პეპელა სხივებს ჰკრეფდა და ჰფანტავდა ვით პატრუქი,
 ზღვის სარკეში ისახოდა, ცის სარკიდან მონაშუქი.

დასაელისკენ გადახრილ მზეს გამოეყო თეთრი სხივი,
 თეთრ ღრუბლისკენ გაექანა, ტრფობის ალით განაღვივი,
 ცის პეპელას, გამჭვირვალეს, ცხელ ამბორად ჩაექსოვა,
 გაახსენა შობის წამი, შვების ცრემლი ამოსწოვა.

ცის ღრუბელმა წმინდა ცრემლი ციურ ნამად გადმოღვარა,
 ვით ნიავეთ დანაბლერტი ვარდის ცეკრი სხივანკარა;
 თეთრი სხივი ცრემლში დადნა, წვიმის ფიფქად დაიცალა
 და, შვიდ ფერად დამსხვრეული, ცისარტყელად გაიშალა.

ცის შვიდ ტალღით ნაქსოვ ეთერს ვერ გაღესავს ღრუბელთ
 ლელვა,
 ცისარტყელას ვერ გააქრობს ვერც ზღვის ქარი და ვერც ელვა:
 იისფერი ლურჯს უცინის და ცისფერი — მწვანე ზოლსა,
 ვარდისფერი წითელს ეტრფის, ყველა ეძებს თავის ტოლსა.

ღრუბლის ქულა — ცის პეპელა — ცრემლთა დენით დაიღვია,
 ცისარტყელას ფერად ტალღებს მზის სიცილი დაეფრქვევა,
 ზღვას გააბობს ცის ღმირში აკინძული სხივთა მძივი,
 ცა დაჰკარგავს ფერად ყვავილს: კვლავ იფეთქებს თეთრი სხივი.

იგი ცრემლში გაიფურჩქნა შვიდფეროვან ნაკადულად,
 სიყვარულის წარმტაც ნიშნად ცას მიეკრა თაიფულად:
 მზის წიაღში ნაშობ გრძნობამ უნდა დაწვეას ნორჩი გული, —
 რასაც დაშლის ტრფობის ალი — კვლავ აღადგენს სიყვარული.

მთვარის სახე

ტყის ცელქ ნიავს, გზადაკარგულს,
ხშირ ფოთლებში ჩაეძინა...
მთვარის შუქით მკერდმოქარგულს
ცის კამარას გაეცინა...

ოტარიდმა ტბის სარკეში
მთვარის სახე დაინახა
და ვარსკვლავებს ცის სივრცეში
შუქშეფრქვევით მიაძახა:

— „ცის ასულმა თვისი სახე
ბროლის ნისლით ვერ დაფარა,
იგი მიწამ, — მე თვით ენახე, —
მოიპარა, მოიპარა!..“

ოქტომბერი, 1911

მყუდროება

ჩრდილგადაკრულ მდუმარ ველზე, ღამის ნისლით ფრთებ-
დანამულს,
აბრეშუმის სარეცელზე სძინავს ნიავს სულგანაბულს...
შეწყდა ტრფობის ნაზი ჰანგი, მწუხრის ლოცვის შეწყდა ხმაცა:
ცით ნაკურთხი მიწის ჩანგი ვარსკვლავებმა აიტაცა.

მინდვრის ბაღას აღარ ესმის ტბის ტალღების წელი რხევა
და მძინარ ტბას მთის კორდიდან გრძნების ჰიმნი არ ეფრქვევა;
ბაგეგახსნილ კეკლეც იას, საამბოროდ მომზადებულს,
სურს აუწყოს ტოლს გულისთქმა... და ვერ უთქვამს გარინდებულს.

მთვარის დისკო მთის მაღალ ქედს აღმაცერად გადაჰყურებს,
შუქს ამკრთალებს მოკრძალებით, მყუდროებას ადასტურებს;
ველზე გაშლილ ჩრდილთა რიდეს შორით უვლის, თვალს არიდებს:
მზეს უტოვებს ჩრდილში მთვლემარ ნამის ცოცხალ მარგალიტებს.

ცისკიდურზე ღრუბლებისგან ბინდის ქარით აშენებულს
მარმარილოს ციხე-ქალაქს, უნიაფოდ გაქვავებულს,
სძინავს უხმოდ, უსიცოცხლოდ, მთის თხემიდან ცად აზიდულს,
ციო ოცნების ზღაპრულ კუნძულს, ცის ეთერში გამოკიდულს.

მთამ არ იცის, ღრუბელთ გროვა თეთრ კოშკებად რამ აქცია!
უკვირს: ქარმა ნისლის ზღუდე ნუთუ ველარ წააქცია?!
და გამწყრალი გადასცქერის უძრავ სივრცეს უღრან ტყისას,
ფიქრობს, ფიქრობს... ვერ მიმხედარა საიდუმლოს ამ ქვეყნისას!..

დეკემბერი, 1911

ღამე მთაზე

შავ მანტიით დაბურული მთების ჯაჭვი ზღუდავს არეს,
მთის გადაღმა მძინარ მთვარეს იპყრობს ხევი, მთის უფსკრული,
და ტყის შრიალს, ცვენსას მწარეს,
ღამის სიო სწნავს ჰანგებად და იღუმალ, უცხო ხმებად
ჰფანტავს მთებში.

და ამ ხმებში

ისმის ლოცვა მწუხრის ეამის, ვარსკვლავებთან ავლენილი;
და მთის მკერდზე დადენილი ცივი ცრემლი ციურ ნამის,
ნისლის ქსელში განწმენდილი,
საკმეველის ორთქლად დნება და ღრუბლებში იკარგება.

წყაროს პირად, მაღალ მთაზე, წყლის ფერია ნისლზე ცურავს,
წყლით დანამულს თმასა სწურავს, — მიივებს აფრქვევს ნისლის
ზღვაზე, —

მთების ჩივილს, მათ სამღურავს,
სვენის ტკბილ ჰანგად, მღერის, მღერის
და თვით ჰქრება მთის ჩანჩქერის
ცივ ზვირთებში.

და მის ხმებში

ისახება მთის სიზმარი, ტყის შრიალში ზმანებული,
და ოცნება ფრთაშესხმული ქსოვს ცის ზღაპარს შექმფინარი...
მთვარის დისკო ანთებული
სტოვებს უფსკრულს, კლდეთ ნაპრალებს და შექსა ჰფენს მთის
მწვერვალებს.

აგვისტო, 1911

ახალი წელი

წარსულის ჯაპვეს გარდაეკლო კიდევ ერთი ცეცხლის რგოლი. ერთჯერ კიდევ მოტრიალდა დედამიწა, მზისკენ მსრბოლი!.. მიჰქრის, მიჰქრის მიწის ბურთი, უფსკრულს აპობს ელვის ზოლი, ლაქვარდს ცისას ქარი არხევს, ვარსკვლავთ შორის განაქროლი...

მზის თეთრ სიცილს — სხივთა ტალღებს — ფირუსს აქსოვს სივრცე ცისა, მწვანე ხავერდს ოქროდ ჰქარგავს ცეცხლის მფრქვევეი სახე მზისა, ეთერს ამკობს ელვათ კრთომა სხივთა ციმციმ-კისკისისა, ციურ წალკოტს წვიმად სცვივა ელვარება აღმასისა.

მზე სატრფოა დედამიწის: მიწამ სული მზეში ჰპოვა, უსრულებელ ნდომის შუქით მის მწველ სხივებს ჩაექსოვა, შეყრის წამის მონატრულმა, ჩრდილთ საგანე ძირს დატოვა და სატრფოსკენ გაექანა, გაიძლოლა მნათობთ გროვა.

მზე მიილტვის, მიჰქრის მიწა, სატრფოს კოცნით ჩაისრული... ვინ იხილოს ცის წიაღში შეყრის ნატვრა შენასრული?... დროს არა აქვს დასაწყისი, დროს არა აქვს დასასრული, არვინ უწყის საიდუმლო, ეამთა მტვერში დაფარული..

სხივავალილო ცეცხლის ეტლო! სად მიაფრენ ასულს ცისას? სად მიაფრენ ცის დედოფალს, ნათელ დედას სიცოცხლისას? რას გიმზადებს ცის უფსკრული, — ახალ გვირგვინს ვარსკვლავისას თუ ქვესკნელის საშიშ ნაბრალს, შავ სამარეს ამ სოფლისას?..

ცის ასულო! ვარსკვლავთ კრებულს მოუსმინე სიმთა ღღერა, სრბოლით ნაკვეს ნაპერწკლებში ჩაიქარგა ჰანგთა ბგერა, შენგან მომსკდარ ცეცხლის ზვირთმა ცის სამყარო ააძგერა და ეთერის ლურჯ ტალღებში უცხო ჰიმნი ამოჰკვერა.

აჰა, ნახე დედამიწა: შენი შეყრა განუზრახავს,
სულის სწრაფვა სასიცოცხლო შენს კოცონში დაუმარხავს,
სახეს შენსას გულში იკრავს, — ზღვის სარკვეში ჩაუსახავს,
შენში ჰპოვა მან სიცოცხლე და სიკვდილსაც შენში ნახავს!

წარსულის ჯაჭვს გარდაეჭლო კიდეც ერთი ცეცხლის რგოლი,
ერთჯერ კიდეც მოტრიალდა დედამიწა, მზისკენ მსრბოლი!..
მიჰქრის, მიჰქრის მიწის ბურთი, უფსკრულს აპობს ელვის ზოლი,
ლაყვარდს ცისას ქარი არხევს, ვარსკვლავთ შორის განაქროლი!..

1 იანვარი, 1912

თეთრი ფრინველი

გზას ნუ აგაცდენს, ჩემო ნავო, ტალღათ ჩოჩქოლი,
 ზღვა უნაპირო არ გაგეწირავს, არ გაგვიმეტებს...
 თეთრი ფრინველი, ღრუბელთ ქსელში გამონაქროლი,
 გესმის? — გაჰკივის: ჩვენ გვეძახის, ჩვენ გვაიმედებს.
 ის წინ მიგვიძღვის, გზას გვიკაფავს ნაპირისაკენ,
 შორით გვინათებს, ვით ობოლი ვარსკვლავი ცისა!..
 ნავო, ნუ შეერთი! ნუ იწევი უფსკრულისაკენ!
 გულს ნუ გაგიტებს ხმა უცნობი ბნელი სივრცისა!
 ეგ ბრძოლის ხმაა, ღრუბელთ შორის მიმორხეული,
 შურისძიების ცეცხლ-ბურუსად აზვირთებული,
 ტალღათ სრიალში დანაკვეცი ჰანგი გრძნეული,
 ქარის ზუზუნთან მტრობის ყინით შეერთებული.
 ნუ შეგაშინებს შავი ნისლი, ზღვაზე გაშლილი,
 თეთრი ფრინველი სხივს გააქრობს, გზას გაგვინათებს;
 დაე თან გვდევდეს უარყოფის შავი აჩრდილი, —
 ის ვერ მისწვდება, ვერ გაიგებს ჩვენს გულის ნადებს!..

სადაც ლაქვარდ ცის კამარას ზღვა ცივ მკერდში გრძნობით
 იკრავს,

განთიადის ანგელოზი ღამის წყვედიადს სხივით ისრავს;
 სადაც სიოს ერეკება ნაპირიდან მწვანე ისლი,
 მთას გვერდს უელის მოკრძალებით ბამბის ქულა — დილის ნისლი;
 სადაც ცივი მთის მწვერვალი მზის პირველ სხივს ელოდება,
 თოვლის გვირგვინს ეცინება, ყინვის კოშკზე ღიმი კრთება;
 სადაც ფირუზს გაშლილ ზღვისას ზედ ეფრქვევა ოქროს მტვერი,
 განთიადის სამთავროდან ცისკრის ფრთებით მონაბერი, —
 ჩვენ იქ ვპოვებთ, ჩემო ნავო, ნავთსაყუდარს დამშვიდებულს,
 იქ ვიპოვით ალთქმის წალკოტს, უცხოდ მორთულს, აყვავებულს;
 იქ ვიზილავთ მზის ამოსვლას, შეების ნიშანს საემბლემოს,

იქ მოვისმენთ ციურ ღაღადს, მწყობრ მუსიკას საედემოს,
 იქ ვიხილავთ ცოცხალ ყვავილს ხორცშესხმულის ოცნებისას,
 ვნახავთ გვირგვინს საქორწინოს განთიადის და ღამისას;
 აბრეშუმის ლურჯი ქოლგა — ცის გუმბათი უვარსკვლავო —
 სიოს მოგვბერს სუნნელოვანს, მოგვასვენებს, ჩემო ნავო!..

ჯერ კი წინ გასწი, დრო არაა შესვენებისა,
 არ დაგვეკარგოს შავ ღრუბლებში თეთრი ფრინველი,
 ჯერ კიდევ მოჩანს ელვარება მისი ფრთებისა,
 ჯერ კიდევ ისმის სანუგეშო საგალობელი!
 წარსულთა დღეთა მოგონება, აწმყო საზარი,
 ტანჯვის ცრემლებში გაღესილი მწარე ნაღველი,
 ნაპირს დაგდებულს დაუტოვე... ახლა სხვა არი
 ჩემი გულისთქმა, მისწრაფება, გრძნობის აშშლელი.
 მე რა ვინაღვლო, ჩემს წარსულში რა დამრჩენია?
 რა მომავონდეს, უმეგობროდ განმარტოებულს?
 ობლად შეთენილსა მხოლოდ მწარე ცრემლი მდენია,
 მხოლოდ ნაღველი მინთხევია გაბოროტებულს!..
 ჰაუ, ტიალო, ჩემო ხვედრო, ბედო წყეულო!
 ნეტავ შენს ბრჭყალებს, სისხლით ნალებს, თუ გავეცლები?!..
 ნავო, წინ გასწი, ჩემო ნავო, ზღვაურს ჩვეულო!
 თეთრი ფრინველი წინ მიგვიძღვის, გზას ნუ ასცდები!..

ნოემბერი, 1911

წ ე ე ვ ლ ა

არ მსურს დავმარხო ნანგრევთ შორის გამქრალ ზრახვათა
უკანასკნელი ამოკენესა ობოლ სულისა,
არ მსურს ჩავფერფლო თაიგული ტკბილთა სწრაფვითა,
არ მსურს ჩავიკლა გულში სევდა სიყვარულისა!
ვით დავედარო მთის ზრიოკზე გაშლილს ყვავილსა,
უნამოდ დამქენარს, უსიცოცხლოს, სუნმიღებულსა?
ვით წარმეკვეთოს ხსნის იმედი საწუთროს შვილსა,
მეგობართაგან დავიწყებულს, დაობლებულსა?
დაე დამტოვონ, დამივიწყონ როგორც სიზმარი,
შელამის ქამს წუთიერად მოზმანებული, —
მეც მივეფარვი მათ მიდამოს ვით უჩინარი
ლამის ჩვენება, შეუშინეველად მოვლინებული!..
შესხმის ღაღადი მათგან ბევრჯერ მომისმენია,
მეც გამიშლია წრფელი გული ნიშნად ნღობისა,
მაგრამ ღაღატის მწარე გესლი არ ამცდენია,
არ ამცდენია მომწამლეული შხამი გამობისა...
ქებას რას ვაქნევ ცბიერ გრძნობით გამოწვეულსა?
რად მინდა ფიცი რწმენის სხივებს მოკლებულსა? —
გზას ვერ შეუცვლის ტკბილი სიტყვა ღაღატს ჩვეულსა,
ფიცი ფუქია ანგარებით სავსე გულისა!..

განშორებული სოფლის დრტვინვას, ამაოებას,
რღვევის დემონის საკურთხევლის წინაშე მდგარი,
ლოცვად აღვაღწენ სულის ლტოლვით უმანკოებას,
ტანჯვით ანაშფოთს ხელთ მიპყრია მრისხანე ქნარი.
წყევლის ცეცხლს ვანთებ, ქარს ვუძახი ცის უფსკრულიდან!
ძრწოდეთ, მცოცავნო, ბიწიერნო! დადგება წამი,
და თქვენის ისრით სისხლისაგან დაცლილ გულიდან
გადმოინთხევა ცეცხლის ქარად ცხოვრების შხამი!..

შავად შესუდროს ცამ მნათობთა ლურჯი სავანე,
და მეხს გაყრიდეთ, ღრუბელთ შორის გამონაკრთობსა!
მქუხარ ღვართქათად გაგეშალოთ ზღვა-ოკეანე,
ლამის წყვედიაღში ვერ ხედავდეთ ციურ მნათობსა!
ველარ იპოვოთ ტანჯვის ველზე თავშესაფარი,
უგზოდ ვიდოდეთ, ცეცხლის ელვით დაბრმავებულნი,
სიკვდილის წამის მოსწრაფების ხმა შესაზარი
შორით გესმოდეთ, ქვითინებდეთ ატირებულნი!
ნგრევის ზუზუნით ახმაურდეს ირგვლივ ტყე-ველი
და ხმა ისმინოთ ქვესკნელისა, ხმა ამაზრზენი!
შველას ითხოვდეთ, — არღა გიჩნდეთ არსით მშველელი,
მიწა გდევნიდეთ, ცა დაყრუვდეს — არ ესმას თქვენი!

ნოემბერი, 1911

მ ზ ე

დილა

ფრთხანაცქვეტი დილის სიო ზღვის მუქ ნაპირს გაეყარა,
შთის ქეჩოზე მისვენებულ ნისლის მკრთალ გუნდს მიეპარა,
ფრთა შემოჰკრა, გააღვიძა, უცხო ჰიმნი შეჰსისინა
და, ვით გედთა მწყობრი რაზმი, წამოშალა, ააფრინა.

ცისკიდური ზღვის ტალღებში ვარდის წყლითა გაიღესა.
ზღვა ათრთოლდა, მთვარე ჩაჰქრა. ღამემ ტყეში დაიკვნესა.
დილის ვარსკვლავს სხივი მოსწყდა, — ის ნიაგმა მიწას სტყორცნა;
მიწამ ზეცას გაუღიმა, — დაუბრუნა ვარსკვლავს კოცნა.

ცივ სალ კლდეზე დანადენი მთებში წყარო აწყრიალდა,
მას ხეფეუვმა ბანი მოსცა, ნაძვ-ტირიფი აშრიალდა,
ცის მნათობთა მქრალი შუქი ცისკრის ამბორს ჩაექსოვა,
ირმის ნახტომს გაემწყრივა თეთრად პენტილ ღრუბელთ გროვა.

შავფრთებიან ღამის თავადს განთიადი გაეპარა,
ცის ლაევარდზე გაიშალა, მის ტალღებზე დაემყარა.
ჰა, აპოლომ ცეცხლის ეტლით ცა გაჰკვეთა, გაარღვია,
და ქვეყანას მკერდმოქარგულს ოქროს წვიმა დააფრქვია.

შუადღე

ცეცხლის მახვილმა გააპო ეთერის ლურჯი გუმბათი,
ცის თაღზე ალის კვარცხლბეკზე მზე დაესვენა სხივმნათი.
შეჩერდა დენა ჟამისა, მისწყდა ხმა ფოთოლთ რხევისა,
მიწამ სცნო ზეცის სიუხვე, სრულყოფა სხივთა ფრქვევისა.

მზის ნაპერწყლებით დაჰკრილნი ჩრდილნი უძრავის ხისანი,
ღრუბლის ნაწყვეტთა სახენი და ლანდნი მაღალ მთისანი, —

უცნაურ შიშით პყრობილნი, მზის სახეს ემაღებთან,
 მაგრამ ალთ-შხეფით მსხვერულნი, სხივებგაყრილნი ჰქრებიან
 თეთრად აინთო მთის თხემი, თოვლის გვირგვინით შემკული,
 ვით სიყვარულის სამსხვერპლო, წმინდა კოცონით გზნებული,
 და მიანათა მთაგრეხილს ცით მომსკდარ სხივჩანჩქერადა,
 მწვანედ ფოთლილი მიდამო წარმტაცად ააფერადა.
 ზღვამ ვერ გაუძლო ცხელ ისრებს, ზეცის მწველ თვალის ცქერასა
 დაკარგა სულის სიმშვიდე, უმატა გულის ძგერასა.
 აღრტყინდა სივრცე უსაზღვრო, დაიმტვრა სარკე ბროლისა,
 ზვირთთ აედევნა ნელი ხმა ზღვაურ ნიავის ქროლისა.

ხალამო

მწუხრის ქამის ცივმა სუნთქვამ ტყვეს სიცივე აგრძნობინა,
 მზის ალერსით დამთვრალ იას აუთრთოლა მყუდრო ბინა;
 მიწის ფიქრი ცის ნაფიქრალს გარდააქლო, ერთად შეწნა,
 ფერი უკრთო მთის ლურჯ ზოლებს და შესუდრა წყლის პირს
 ძეწნა.
 ცის დასაველს ოქროს ფერი ზღვამ ტალღებით ჩამოჰბანა,
 წყალი ეთერ შეუერთდა — შეთხზა სივრცის ამოცანა!...
 შავად მოსილ აღმოსავლეთს მთვარემ ჩრდილი მოახია
 და მარხის წითელ საწოლს ვერცხლის ბადე მოახვია.
 შორს ვარსკვლავი მოსწყდა სივრცეს, უფსკრულისკენ გაეშურა,
 ცეცხლად იქცა და წინწყლებად ცის თეთრ ყვავილთ დაესხურა,
 ძირს, უნისლო ზღვის სიღრმეში, გაიფლვა ცეცხლის ხაზმა, —
 ვერცხლის ციმციმს მიემატა ოქროს სხივთა აიაზმა.
 მყუდროების ანგელოზმა ბინდის სიო მიადინა,
 მარმარილოდ გაიშალა ზღვის უჩრდილო ზვირთთა მინა.
 ცა გაიხსნა. სხივი გაერთა ცივ სამყაროს კიდე-პირად.
 ლოცვად დადგა დედამიწა: — მსხვერპლს ამზადებს შესაწირად...

იანვარი, 1912

მზის სიცილი

მზეს არ ახსოვს შობის წამი, მზეს სიკვდილი არა სჯერა!
მან სიციცხლე უკვდავების სიმთა ელერით ააძგერა!
ღროს წაართვა ძღვევის კვერთხი და დათრგუნა შით სიკვდილი...
ნეტავ იმას, ვისაც ესმის აღმაფრენი მზის სიცილი!

მფეთქავ სხივთა შადრევანმა შუა გაპყო სივრცე ცისა,
ცეცხლის ტალღად გაიშალა ოკეანე უშრეტ მზისა,
მან სიცილი ოქროს სიმთა მიმოფანტა ყოველ მხარეს:
გაავგონა ფირღუზ-მიწას, მიანათა ბროლის მთვარეს.

მზის სხივებით ნაქსოვ რიდემ მთა დათრთვილა ოქროს ფიფქით,
საქორწინოდ მორთო მიწა და დაათრო შეგების ფიქრით;
კვლავ გაფურჩქნა, რაც წყვდიადმა შავ ღრუბლებში ჩაალესა,
ნორჩ სიციცხლის ყვავილებში ტრფობის ცეცხლი ჩააკვესა.

ცად ნაშობი ძღვევის ჰანგი მთის ორწოხში ჩასრიალდა,
მთა ატირდა, ცივი ცრემლი კლდის ფიქალზე აწკრიალდა,
განახლების აკკორდ-წყობით ამუსიკდა ტყე და ხევი,
ნისლად დადგა მიწის ფიქრი, ლოცვის ქამად ასაკმევი.

ვის უმღერის ტყის ფოთოლი, ცელქ ნიაჭით დარხეული?
ვის შესციინის ვერცხლის ნამი, ვარდის ყლორტზე დაფრქვეული?
ვის უკინძავს გრძნეულ ჰანგებს ბროლ-ანკარა მთის ჩანჩქერი?
ვის შეჰხარის დედამიწა, ტრფობის ალით ანაძგერი? —

ტყე არ იტყვის:— ვინ გაიგებს ფოთოლთ შრიალს, სიოს ფრენას?—
არც ჩანჩქერი: — ვინ მიხვდება ცივ ტალღების უცხო ენას? —
მაგრამ ნამი, დილის ნამი, ვარდის ტუჩზე ანათრთოლი,
ვერ დაჰფარავს საიდუმლოს, ვით — ჩანჩქერი ან ფოთოლი...

დილის ცრემლი — თეთრი ნამი — ვარდის ემბაზს აციმციმებს,
თეთრად ღებავს მზის სხივების კონად წყობილ ნათელ სიმებს,
სხივთა კოცნით განაღვივი იწვის, იწვის, ორთქლად დნება, —
მზეს უცდიდა ვარდის ყლორტზე და მზის სხივში წამი ჰქრება!..

მზეს არ ახსოვს შობის წამი, მზეს სიკვდილი არა სჯერა!
მან სიცოცხლე უკვდავების სიმთა ჟღერით ააძგერა!
ღროს წაართვა ძლევის კვერთხი და დათრგუნა მით სიკვდილი!..
ნეტავ იმას, ვისაც ესმის აღმაფრენი მზის სიცილი!..

მარტი, 1912

პ ა ნ უ ხ ი

რისთვის შეახე სათუთი ხელი
ჩემი ნაზ სულის იდუმალ სიმებს? —
ლოცვას ვერ გეტყვის წყევის შემთხვევლი,
დახშული ბაგე ვერ გაგიღიმებს!..

სევდა ციური თუ მფლობს, — მასშია
ჩემის ძიების ტაძარი წმინდა;

ჩემი წარსული შავბნელ ზღვაშია, —
მე კი ცის მკერდზე მზის ხილვა მინდა!..

და რატომ გინდა მომპარო სული?
ჩემს ფარულ კვნესას რად უსმენ შორით?
ოჰ, მეგობარო! გამთბარი გული
რად გამიყინე ცივის ამბორით?..

მარტი, 1912

სისხლის წვიმა *

არცა ჰქროდა ქარიშხალი, არც ცა იყო შავად შლილი,
 არც ცისკიდურს სდარაჯობდა გველეშაპის შავი ჩრდილი,
 გაზაფხულის ნაზი ჰანგი ცივ ნიავში ირხეოდა,
 მზის სხივები თოვლის ვარღზე ფერად მძივად იმსხვრეოდა...

მაგრამ შავმა სტიქიონმა ცის სინაზე დაარღვია,
 სპეტაკ თოვლის წმინდა ველზე სისხლის წვიმა დააფრქვია,
 სისხლნარევი თოვლის ცრემლი მოსწყდა ზღუდეს ვით ჩანჩქერი
 და შეჭლება წითლად, წითლად მიწის მკერდზე ოჭროს მტვერი.

მომაკვდავთა მწარე ოხვრა, გამქრალ სულთა წყევლა-კენესა,
 ელვად გაკრთა ობოლ ველზე, ცივ სივრცეში გაიღესა;
 შორს გაისმა ხმა საზარი, მთა დაუხვდა სისხლის ძახილს, —
 ოთხივ კიდემ ბანი მისცა წყევის მქუხარ გამოძახილს.

სისხლნაფრქვევი გაშრა ველი, თოვლი ცრემლად დაიცალა,
 ტანჯვის ცეცხლში დადნა ცრემლი, წითელ ორთქლად გაიშალა,
 მზე აცურდა წითელ ნისლში, შეიღება წითლად მთვარე
 და ცის ნისლის წითელ ალით შეიმოსა არემარე.

აპრილი, 1912

* მეფის მთავრობის მიერ 1912 წ. 17 აპრილს ლენის ოჭროს მადნების
 მუშების დახვერვების გამო.

მომღერალს

მე შენ გისმენ. შენს ტკბილ ხმაში აღმაფრენის ეპოვე ძალა,
ჩემს ავადმყოფ გულისთქვაში, ვგრძნობ, სურვილი არ ჩამქრალა:
მკვდარ ოცნების მკრთალი სახე ტანჯვის ფერფელში სხივად კრთება,
სევდის ზღვაში რაც დავმარბე — შევების ჰანგში კვლავ ღვივდება!..

მე შენს ხმაში მესმის ცათა საიდუმლო ჰანგთა რბევა,
უხმო კენესა ამაყ მთათა, ქარის ოხერა, ქარის წყევვა,
ზვირთთა ქლერა, ზვირთთა ომი, ზღვის ჩოჩქოლში ჩამარბული,
ტყის სიმღერა მიუწვდომი, ღამის ფიქრში ჩასახული...

მე შენ გისმენ მოხიბლული. სძინავს მიწას, სძინავს ცასა,
მორცხვი მთვარე შუბლშეკრული ღრუბლით ჰმოსაეს ვერცხლის
თმასა;

შორს გავსცქერი, ფრთაშესხმული, ნისლდაფენილ მღუმარ მთასა,
თან მიჰყვება ჩემი სული შენს ჯადოსნურ უცხო ხმასა...

არ ვინაღელი, თუ შენი ხმა ჩემი ფიქრის დასწყვეტს ძაფებს, —
ნორჩი ზრახვა და გულისთქმა შევების ტალღებს მომისწრაფებს...
დაე მოსწყდეს სული სოფელს, შეუერთდეს სივრცეს ცისას! —
მიწის ჩრდილში საგალობელს ვინ მოისმენს ცის დასისას?!

ოქტომბერი, 1912

ღ ა მ ი

ლავეარდ სივრცემ მზე დაჰკარგა, ცა დაობლდა სხივჩამქრალი,
 ღრუბლით ნაქსოვ შავ ძაძაში გაეხეია მთვარე მკრთალი,
 უსიცოცხლოდ მთვლემარ სოფელს ჯოჯოხეთი ემუქრება,
 ცეცხლი ჰქრება!

კლდეთა საღტით შებორკილი ზღვა არ იძვრის, თითქო სძინავს,
 ზვირთთა გროვა ჩაძირულა, ზღვის ნიაფი არ დაფრინავს...
 ნისლის გვიფი სწამლავს ჰაერს, ყრუ ღუმელში გაქვავებულს,
 ცა არა ჩანს, არც ცის კიდე, ვერც მიწას ვკვრეტ ფერმიღებულს...

მთა სად არის? ვერა ვხედავ. — მთის მწვერვალებს ნისლი
 ჰბურავს?

ეგ ვინ არის — შავ ბურუსში ცელაწვდილი რომ დაცურავს?!
 ეგ ვინ ტირის? ვისი ისმის საზარელი სულის კენესა?
 ეკლის გზაზე ნაფრქვევ სისხლში ვისი ცრემლი გაიღესა?!

უძლურია გლოვის ჰანგი! — ცეცხლის მგოსანს დაუძახეთ,
 რომ ქვეყანას მოეველინოს ბრძოლის სიტყვის მოკარნახედ.
 ის მოუხმობს წყევის გრიგალს კლდის საღტეთა დასამსხვრევად,
 ცეცხლს აღაგზნებს დედამიწის მფეთქაე აღში გასახვევად! —

თორემ ჰქრება მოღლილ სულში რწმენის შუქი სხივჩამქრთალი,
 ცის სივრცეზე აღარც მზეა და არც მთვარე სახემკრთალი,
 უსიცოცხლოდ მთვლემარ სოფელს ჯოჯოხეთი ემუქრება,
 ცეცხლი ჰქრება!..

სული უჩუბუნო

სალამო იყო. ცის დასავალი
 აღისფერ ღრუბლით იქარგებოდა,
 მათათა მწვერვალებს მზე ჩამავალი
 სხივებს აცლიდა, ეთხოვებოდა;
 წყნარი მდინარე, ხმაგაკმენდილი,
 ტყეთა ბურუსში იქარგებოდა,
 და მთის გადაღმა ცა მოწმენდილი
 მთვარის ცივ ბაგეთ ეკონებოდა...

ლოცვის წყურვილით გულაღგზნებული
 ცას შეეყურებდი ხელაპყრობილი,
 მაგრამ უცრემლო, სულით ვნებული,
 ლოცვას ვერ ეთხზავდი სევდით პყრობილი...
 ყურს ჩამწიოდა ფრთადაშვებული
 მწუხრის ნიავი, მთიდან მოსული:
 „ლოცვას ვერ შესძლებს სული ურწმუნო,
 იპვეთა ქაოსით გარემოცული!“

კლდეთა ხრიოკზე ამაყად მდგარი
 მიწას ვერულავდი, ზეცას ვწყევლიდი,
 ცეცხლს აკვესებდა მქუხარე ქნარი,
 საჯოჯოხეთო სიმღერებს ვქმნიდი;
 წყევად ვასმენდი მთა-ბარს და ტყე-ველს
 იღუმალ ლოცვის დაშრეტილ წყურვილს,
 შორით ვეძახდი წინასწარმეტყველს,
 შურისძიების კვერთხით აღჭურვილს...

მთის მწვერვალზე კი ცა მოწმენდილი
 განთიადის შუქს ათამაშებდა,

წყნარი მდინარე ხმაგაკმენდილი
მთვარის თეთრ სხივებს აკაშვამებდა,
და დილის სიო, ფრთააქვეტილი,
ყურს ჩამწიოდა, მთიდან მოსული:
„ლოცვას ვერ შესძლებს სული ურწმუნო,
იჭვთა ქაოსით გარემოცული!“

აპრილი, 1912

ღ რ ო

უძრავ საფლავს სიცოცხლისას საუკუნო ჰფარავს ღამე,
არ დაჰნათის ქვესკნელს ზეცა, ვარსკვლავთ ზომლით მოკამკამე, —
მზე არ არის, — იქნებ იგი არც ყოფილა არასოდეს, —
ვინ მოჰყვება ზღაპარს ცისას? — ვინ იქნება რომ ახსოვდეს?!

სივრცის ეტრატს, შავად მოსილს, ყრუ დუმილში უხმოდ სძინავს,
ბნელ-წყვედიადით გარემოცულს უკუნ-ქაოსს ჰყინავს, ჰყინავს...
ღრო კი მიდის. სივრცის ძილში ქვეყნის სევდა ელვას ჰსახავს..
ნეტავ იმას, ვინც ამ სიზმარს სივრცის მკერდზე სრულქმნილს
ნახავს!..

ქვეყნის საფლავს ქარი არხევს, საფლავს ცეცხლის აკვნად
ქცეულს,

შესთამაშებს მფეთქავ სივრცეს, მჩქეფ ტალღებად მიმორხეულს.
ღამის შავ ფრთებს ელვა ამსხვრევს, ქაოსიდან გამომკრთალი
და სიცოცხლის კვარცხლბეკს სკედავს პირველყოფილ ცეცხლის ალი.
ცა იღვიძებს, ელვით კრთომა ბურუსს ცეცხლად აციმციმებს,
ახლად შობილ მზის გვირგვინი ცაზე აწყობს ოქროს სიმებს.
მზით მომსკდარი ცეცხლის ბურთი ჰაერ-სამოსს ალაყვარდებს
და აღსავსე ღეთიურ ზრახვით ჰქმნის სიცოცხლის უჭკნობ ვარდებს...

ღრო კი მიდის. მზის მწველ გვირგვინს ღამის სული ჰპარავს
სხივებს,

დაჰკრავს ქამი — და ცეცხლის ვარდს სულ დააქნობს, გააცივებს...
ღეღამიწა ლაყვარდ სამოსს დაჰხევს ყინვით გათოშილი,
ცას გააქრობს სხივჩაფერფლილს ღამის კალთა შავად შლილი.
ღრო გაივლის. მიწის ლეში ჩაეხვევა თავის მშობელს,
კვლავ დაჰფარავს ბნელი ღამე კუბოდ ქცეულ წუთისოფელს;
სივრცის ეტრატს ცის ქაოსი თვის წიადში კვლავ დამარხავს
და მის ძილში ყოფნის სევდა კვლავ სიცოცხლეს გამოსახავს...

დიდემბერი, 1912

ჩემი ტაძარი

მთის კლდოვან თხემზე გამოგვეთე საკურთხეველი,
 შიგ დავბინავდი, სოფლის ჩოჩქოლს განშორებული;
 დღე — ზედ დამცქერის მნათობთ მეფე ცეცხლის მფრქვეველი,
 ღამე — მიშუქებს რწმენის ტაძარს ვარსკვლავთ კრებული.

მთების ქურუმსა ხელთ მიბყრია ჩანგი ღეთიური,
 ცას შევღალადებ უკვდავების გამომსახველსა,
 ლოცვად გარდავქმენ მწუხრის მოთქმა, — ხმა მშობლიური,
 და მის ცეცხლში ვსწვავ გულში ნაგუბს ცრემლს და ნაღველსა.

მსურს ჩემი ლოცვა, სულის შხამად ცად აელენილი,
 დროთა ბურუსში გაჰკიოდეს ვით ხმა წყევლისა,
 რომ მგოსანს იქვი არ მაკრთობდეს, სევდად შთენილი,
 და ქამთ უფსკრულში არ დაინთქას ცეცხლი ძლევისა.

მაგრამ თუ ქამი დაემუქრა ჩემს რწმენის ტაძარს,
 წავმა ღრუბელმა თუ ჩააქრო კანდელი ცისა, —
 ბედი ვერ გამტებს, ვერ აღმომხდის გლოვის ხმას საზარს,
 თავქვე დაშვებულს ვერ მიხილავს ბილიკი მთისა.

დროს არ დავაცლი ჩემი სულის ბინა ჩაფერფლოს,
 სიკვდილის შავ ფრთებს არ გავატან იმედის ჰანგსა, —
 მე თვით დავანგრევ უძლურ ტაძრის ჩამქრალ სამსხვერპლოს,
 მე თვით დავამსხვრევ შიშით მთრთოლავ უღონო ჩანგსა!..

მთვარის შუქი

ზღვის ლურჯ ტალღამ ჰკითხა მთვარეს,
ზღვის თეთრ ქაფში მონარნარეს:

„რატომ არის შუქი შენი

„მიწიერის ცად ამფრენი?

„შენს ღიმილში რად გამოკრთის

„ცის ამბორი უცოდველი,

„გაშლილ ზღვის და პიტალო მთის

ერთნაირად მომხიბვლელი?..“

მთვარემ უთხრა ტალღას გრძნეულს,

ცის მნათობის სარკედ ქცეულს:

„ჩემს გულმკერდზე მზესა სძინავს,

„ჩემი სახეც მიტომ ბრწყინავს...

„ჯადოთ სავსე ჩემი შუქი

სიზმარია მძინარ მზისა,

„ნაზად მქროლი, ფრთამსუბუქი,

„ვით ოცნება ლაყვარდ ცისა!..“

აპრილი, 1912

ელეგია

ავადმყოფ მთვარის ქვეშ მწუხრის ჟამს ხილული,
 რუს პირად გაშლილი, ნამით დათრთვილული,
 ტიროდა ნარგიზი, ნიავეთ რხეული,
 ტიროდა, სცვიოდა ცრემლი დაფრქვეული...

და იგიც ტიროდა... სევდით დაბინდული
 ქალწულის ოცნება, ცრემლად აკინძული,
 უსიტყვო გოდების ნაღველში ღნებოდა...
 ვხედავდით: განკითხვის შავი ღლე ღგებოდა...

განვლო დრომ... ცხოვრებამ დამიხშო კარები.
 განვშორდი ქვეყანას, — არვის ვეკარები.
 რაც-იყო არ მჯერა, — გამიქრა ყოველი,
 მომავლის არაა მწამს, — აღარას მოველი...

მაგრამ, სულდაჩრდილულს, მუდამ მაგონდება
 რუს პირად ქალწულის უსიტყვო გოდება
 და ფერმკრთალ მთვარის ქვეშ მწუხრის ჟამს ხილული
 მტირალი ნარგიზი, ნამით დათრთვილული...

დეკემბერი, 1912

მგოსნის სული

ცხოვრების შვილო! ჰა ჩემი სული,
 სევდა-კაეშნის ცეცხლში ნაწითობი,
 მზესავით წმინდა, მზესავით სრული,
 ტანჯულთა კვნესით გამონახმობი!
 ცეცხლის ჩირაღდნად აზიდე მთაზე,
 ამაყ არწივის მოისხი ფრთები,
 ნუ შეგაშინებს კლდის ზღუდე გზაზე,
 ნურც ჯანყ-ბურუსის შავი ზვირთები!
 და მთის მწვერვალზე, სადაც ნიავი
 ებრძვის ღრუბლის ჯარს ფრთააშვებული,
 ააციმციმე როგორც ვარსკვლავი,
 ღამის წყვილიადში მოვლინებული.
 ცხოვრების ზღვაზე უმიზნოდ შთენილთ
 გზას გაუნათებს ღამპარი მთისა,
 და ღრუბელთ, მთაზე შავ რიდედ ფენილთ,
 ნისლად ასწურავს ლავეარდი ცისა...
 შვების კოცონში, ზვარაკად ხსნისა,
 დაე დაიწვას სული გზნებული, —
 ცეცხლის ტალღაა სული მგოსნისა,
 რწმენის ქურაში აფეთქებული..

1912

ჩემი სიტყვა

ჩემი სიტყვა ცის ცრემლია, ნორჩ წალკოტზე დანაწვიმი,
ჩემი ენა ხან გრდემლია, ხან ჩონგურის ნაზი სიმი.

ჩემი სიტყვა ელვას მოსწყდა, ღრუბელთ შორის აფეთქებულს,
გარდაეჭლო მთის ცელქ ნიაეს, ზღვის მკერდისკენ დაქანებულს,
ზღვის სივრცეზე გასრიალდა, ხმა აკრიფა ზვირთთა რხევის,
შეიერთა მიწის კენესა, — მოძახილი უფსკრულ ხევის.

ჩემი სიტყვა ვარდზე იშვა, დილის ნამით ანატირზე,
როცა ფოთოლს, ვარდის ფოთოლს აუთრთოლდა ცრემლი პირზე;
მზის სხივების ჩემი რეკა, ვარდის მტვერში გაბნეული,
ჩემს სიტყვაში ჩაიქარგა, იცნო სიტყვამ ხმა გრძნეული.

ჩემი სიტყვა წყევის ხმაა, დაკრილ სულის დანაკენესი,
ცის წიაღში მონავარდე, ბრძოლის ველზე ცეცხლის მკვესი;
გულისთქმაა ლოცვის ჟამის, მთვარის შუქით განწმედილი,
მიწის ფიქრი საიდუმლო, ცის ტაძრისკენ ავლენილი!..

ჩემი სიტყვა ცეცხლის ფრთაა უხილავი ანგელოსის,
ჩემი ენა მუსიკაა, ტკბილი ქნარი ეოლოსის.

ოგოლი სული

იქვით დაკოდილ სნეულ გონებას
 მზით დანაკვეთი ვასმინე ჰანგი,
 ზეცით მონაბერ ზეშთაგონებას
 დაეუმორჩილე ცხოვრების ჩანგი;
 ლოცვა უსიტყვო. ცად ასაკმევი,
 ნისლად ქცეული, ქარს გაგატანე
 და სულის სწრაფა, ცრემლად ნაფრქვევი,
 სხივით განაშუქ ნაშვი გაეზანე;
 ლაქვარდ სივრცეში ავაწყე სიმნი,
 ეცანი ვარსკვლავთა იდუმალობა,
 მთვარის ღიმილში ავკრიფე ჰიმნი,
 ცას გავეაღონე უცხო გალობა;
 დაეწან გვირგვინი მშვენიერების,
 ურვა სულისა შიგ ჩაეაქსოვე, —
 მაგრამ სავანე ბედნიერების
 იქვით მოცულმა მაინც ვერ ვპოვე!..

სულთ ობოლო, ცათა მპყრობელო!
 სულთ ეულო, სოფლით ლტოლვილო!
 შავბნელ ცხოვრების უარყოფელო,
 თვით ცხოვრებისგან უარყოფილო!
 გზად არ შეჰკეცო სასტიკ ბრძოლაში
 მწვერვალზე ქროლვით მოღლილი ფრთები!
 ცეცხლად გაშალე, ელვით სრბოლაში,
 ღამით ნაშობი შავი დიქრები!
 და თუ ვერ მისწვდეს საზღვარს შენი ზმა
 და ვერ ისმინო ლოცვა შვეებისა, —

ცეცხლის ზვირთებში დასწვი გულისთქმა,
ნიშნად სიცოცხლის განახლებისა!..
დაე ცის მკერდმა იგრონოს ტკივილი
იჭვით დაკოდილ სნეულ გულისა,
და მშეს ჩააკვდეს უხმოდ კივილი
უნათესავეო, ობოლ სულისა!..

1912

მობრუნება

მახსოვს, — ტბის პირად ვისხედით, ნიავს ფოთლებში ეძინა,
 სდუმდა ტბის სარკე: ჰფარავდა რაც ტყის შრიალში ესმინა;
 კიდემოჭარგულს ნაპირსა ზედ მკრთალი ნისლი ჰფენოდა,
 ყელმოღერებულს ყაყაჩოს ალის მანდილი ჰშვენოდა.

უცნობის გრძნობით ტყვევნილსა მზიბლავდა სახე ქალისა,
 და ვერ ვბედავდი მის ჰერეტას, — ელვა მაკრთობდა თვალისა;
 კრძალვით აღვსილი ვარჩევდი ტბის ზედაპირის ცქერასა
 და ვერ ვაცხრობდი ნორჩ გულის გაჩქარებულსა ძვერასა.

ტბაში ვიხილე ხატება ქალის დაზრილი სახისა.
 ეიგრძენი ჯადო უჩვევი ორთა ვარსკვლავთა მახისა,
 ტბამ ვერ დამალა ისარი უცოდველ თვალთა ელვისა, —
 სიჩუმე გახდა მოწამე ფრთაშესხმულ სულთა ღელვისა.

1912

მზვილ ღისარი

ვით ისარი ფრთამსუბუქი ცას ვესროლე ჩემი სული,
მე ძირს დავრჩი, — მშვილდის ღარი, — ფრთაწაჭრილი, მოქანცული.
ვით გავექცე ცის მუქარას, ვით გავფანტო სევდა კრული?
ვით წარვხოცო გულს მკმუნვარეს კაეშანი დაღად სმული?!

ცივ თვალებით ვსკვრეტ ცის ლაქვარდს, მსურს გარღვევა ცის
ეთერის.

რომ ვიხილო თრთოლვა სულის, სიმთაწყვეტით ანაჟღერის.
ასე ვარდი თავდახრილი მიძინარ ტალღას თავს დასცქერის.
რომ იხილოს გამოკრთომა შიგ ჩასახულ მწვანე ღერის...

მაგრამ თვალი უძღურია, ის ცის უფსკრულს ვერ ჩასწვდება.
უოცნებო ფიქრის ქროლვა ღამის კალთებს ვერ ასცდება.
სულო ჩემო! ნუ დამტოვე, განშიახლე წუთის შვება!
ობლად შეთენილს ცა ვერა მცნობს, ლოცვის ჰიმნი უხმოდ კვდება!..

ფირუზ ცაზე

ლალ ოცნებით აფრენილმა, მთაზე ფრენა არ ვიკმარე,
ცას ავეკარ ხილულ ღმერთად, მთის მწვერვალებს გავეყარე,
ავედევნე ღრუბლის ქულას, შე თვით ღრუბელს დავედარე.
ძირს დავტოვე დედამიწა, მზის სხივებში მოელვარე.

მე თეთრ ღრუბელს მივსდევ ფრენით ცის ლურჯ სივრცის
გაშლილ ზღვაზე,
სიმებს ვაწყობ თეთრ ღრუბელზე, — მარმარილოს გათლილ ქვაზე,
ცის ასული ოქროს ტალღებს ათამაშებს ცეცხლის ტბაზე,
ფერად სხივთა წყობით ჰქარგავს ცეცხლის გვირგვინს ფირუზ ცაზე.

მე ვალვიძებ დილის ნიავს, მე ვაქროლებ მწუხრის სიოს,
მე ღმერთი ვარ ოცნებისა, თავს დავსცქერი მთელს მსოფლიოს;
წუთიერი ჩემი შვება საუკუნემ ვერ დასძლიოს,
ვერ გამასწროს მოშავალმა, ვერც წარსული დამეწიოს!..

მე თეთრ ღრუბელს მივსდევ ფრენით ცის ეთერის გაშლილ
ზღვაზე,
სიმთ ვაქლერებ სანეტაროდ ცისიერთა უცხო ხმაზე;
მიწის სევდა დავსწვი სხივით მარმარილოს ღრუბელ-ქვაზე,
ფერფლი ნიავს გავატანე, ავატურე ფირუზ ცაზე.

1912

ღელვილ ზღვაზე

მე ცივ ტალღას მივსდევ ზღვაზე, შორს დაეტოვე სალტე
კლდისა,

ციციკიდურის სარეცელზე მივაძინე სახე მთისა;
ციხ მებოქედ ავაჩქეფე თვალუწვდენი სივრცე ზღვისა,
ტალღას მთრთოლავს, თავისუფალს, მსურს სიმაგრე მივცე ქვისა.

ცა მებს მაყრის, ელვის თეთრ გველს ათამაშებს ცეცხლის აღში,
მე წინ მივჭრი, ცეცხლის ისარს ხელით ვიჭერ, ვაქრობ წყალში.

მე ტალღა ვარ, ზღვაში ვიშვი, — მოციმციმე მიწის თვალში, —
თუ წარსულში კლდეს ვკოცნიდი, — კლდეს დავანგრეე მომავალში..

მე ზღვის ქაფის თეთრ ვარდებით, ვით ცის წიაღს, ვამკობ ზღვასა,
წყალზე მცურავ ვარსკვლავებით მსურს აღვუძრა შური ცასა...

ცელქი ტალღა გასტეხს მთვარეს, — ცა გაიჩენს მთვარეს სხვასა, —
ახლა დისკოს მკრთალი ნისლი დაუჩრდილავს შუქით ფრთასა.

მე ცივ ტალღას მივსდევ ზღვისას, ელვას ვაკრობ ზვირთთა
მთაზე,

მიწის სევდას ვსკვნი ჰანგებად, სიმთ ვაეღერებ ბრძოლის ზმაზე;
ციხ მშვენება გამოვსახე მთრთოლავ ტალღის ბროლის ქვაზე
და მივივებად დამსხვრეული მიმოვფანტე ღელვილ ზღვაზე.

1912

AVE MARIA

(შუბერტის კომპოზიციით)

სულის კვნესა შეიწირე, ტკბილ ოცნების ფარულ სახევ!
 მომარიდე მოგონება, — ტანჯვის რვეულს მე ვერ დავხვევ!
 გულს აღმიგზნე რწმენის ცეცხლი, — შევძლებ ტირილს, ცრემლს
 დაფაფრქვევ.
 სევდის ყვავილს, სულში გაშლილს, შვებულ გრძნობის ცეცხლში
 გავხვევ!
 სულის კვნესა შეიწირე, წყევის მახვილს მომარიდე!
 მომარიდე! მომარიდე!

გულს მოაწვა ცრემლის გუბე, გულში სევდა ჩაიმარხა,
 განვლილ დღეთა შავი ჩრდილი სულის წიაღს ჩამესახა;
 ველარ ვამცნე სოფელს უგრძნობს რაც ოცნებამ მიკარნახა,
 ცამ მომპარა ყოფნის სარკე, — სახე ჩემი მან ვერ ნახა.
 და ცელგაწვდილს საშიშ აჩრდილს, შავად გაშლილს, ვუცქერ შორით!
 ვუცქერ შორით საშიშ აჩრდილს!

მქრალ სამსხვერპლოს ცეცხლს ვერ ვუნთებ, წარეკვეთა კანდელს
 სხივი,
 ჩაპქრა გულში ჩირაღდანი, წუთიერად განაღვივი;
 გრძნობის ქურას, სხივჩაფერფლილს, დაეუფლა ფიქრი ცივი,
 ცა არ მისმენს, როს ელოცულობ, მიწა მდგენის, როცა ვკივი.
 შენ ნუ წარმკვეთ სასოებას, ჩემი ლოცვა შეისმინე!
 შეისმინე, შეისმინე!

ცოდვის ფიქრთა ცეცხლის ალი ლოცვის ღრუბლად გარდავქმენი,
შენთან მოვალ ახალ გრძნობით, უკუვყარე რაც შევქმენი,
შეიწირე წრფელი ლოცვა, ტანჯვის ჰანგად აღნაველენი,
გულს მომმადლე წმინდა ზრახვა, ტყვევნილ სულის აღმაფრენი,
და შენს არეს, ალთქმის მზარეს, სხივმფინარეს, დამამკვიდრე!
დამამკვიდრე ალთქმის მზარეს!

1912

ორი ღა

ერთს — შვე უცინის, ცეცხლის ეარდად ცაზე გაშლილი,
ოქროდ ნაქსოვი სხივთსამოსი უმკობს სხეულსა;
ზღვა მას უმღერის ზვირთმჩქეფარე, გრძნებით აღესილი,
სიო უკოცნის თმას სხივოსანს, ზილფდარხეულსა.

მეორეს — მთვარე, მკვწარ სუმბულად ცაზე გართხმული,
მკრთალ შუქით ჰმოსავს, მის თეთრ ჩადრსა დაჰყურებს ცივად;
ვარსკვლავის ციმციმს მის ბნელ თვალთა შავი უფსკრული
ცის მკერდზე აქრობს და წყვედიადში ჰკარგავს მკრალ სხივად.

ერთი წინ მიდის, ხელთ უპყრია შვეების სანთელი, —
ღამე გზას უთმობს სხივთ შადრევანს, ელვათა მკვესავს, —
უცხო ასული, ვით ნაპერწყლებს ცეცხლის კანდელი.
ცხოვრების ველზე ყოფნის მარცვლებს სთესავს და სთესავს.

ასულს მეორეს, დადუმებულს, ბრმად მოარულსა,
ღამის ჩრდილთ შორის ხელში მჭრელი ცელი უელავს, —
პირველის ნათესს იგი იმკის, ის ჰქმნის წარსულსა,
ცხოვრების ყვაეილთ, ნორჩს თუ გაშლილს, სცელავს და სცელავს.

ბ ა მ ო ქ ა ხ ი ლ ი

მთაო, მითხარ, როცა მიწამ ცეცხლის ორთქლით ამოგტყორცნა,
რა იხილე ნათელ ცის ქვეშ: — ანგელოზთა ნაზი კოცნა? —
თუ სიცოცხლის კაეშანი, ფრთაგაშლილი შავი სევდა?

— სევდა!

სევდით მოცულს ყოფნის წალკოტს ტანჯვის ცეცხლი ხომ არ
სწვავდა?

სიყვარული ბორკილს სჭედდა, თუ სამოთხის გვირგვინს სწნავდა?
ან რა მოჰყვა პირველ კოცნას, ლოცვის ხმა თუ მწარე წყევა?

— წყევა!

მითხარ, მთაო! შუალამით, როს სიჩუმე ათრობს წყევლიადს,
რას ფუსფუსებს ვარსკვლავთ გროვა, ხომ არ ჰფარავს ცის ზვაშიადს?
რას გვიმზადებს მომავალი, უკვდავყოფას თუ შავ სიკვდილს?

— სიკვდილს!

1912

ჩემი სული

მე ვარ მხოლოდ ნავთსადგური, მყუდრო ბინა ჩემი სულის.
 განუსაზღვრელ ფიქრთა ზღვაზე მარად ქროლვით მოქანცულის;
 მე არ ვიცი ჩემი სული რას მიელტვის, სად დაფრინავს. —
 ჩემთან იგი ფრთებსა ჰკეცავს, ჩემთან იმას მხოლოდ სძინავს.

ფრთებს რომ გაშლის, მე ძირს მტოვებს, თვით ცის მკერდზე
 იწყებს ქროლას,

შორით ვუსმენ კენესა-ლაღადს, შორით ვუმზერ სასტიკ ბრძოლას,
 და ვერ არკვევს ჩემი სმენა შორით ნასმენ რეკას ციურს,
 სუსტი თვალი ვერა სწვდება ბრძოლის სურათს ტიტანიურს.

უსაზღვროა მიწის მკერდი, უსაზღვროა სივრცე ცისა,
 შავად გაშლილ ღამის კალთებს ოქროს რიდე მოსდევს მზისა...
 ვით ვარსკვლავი მოწყვეტილი დაჰქრის სული ზღვიდან ზღვაშდის,
 ყინვის მთიდან ცეცხლის მთამდე, ვარსკვლავიდან ვარსკვლავამდის.

ხან ძველ ქვეყნის ნანგრევებზე გამოიხზობს ძლეულ ღმერთებს,
 ძველ ქერუმთა გალობის ხმას ახალ ლოცვას შეუერთებს,
 ზარს დაუტრეკს ჩამქრალ ტაძარს, დროთა ბრუნვით კლდეშენგრეულს,
 და წარსულის მოთქმა-ქვეითის ყურს დაუგდებს ნაღველრეულს.

ხან ცის თეთრ რგოლს, ცის თეთრ სარტყელს, ვარსკვლავებით
 მოკამყამებს,

მოსწყვეტს ზეცას და წაიღებს, დაუმალავს გრძნეულ ღამეს,
 და ზღვის ფსკერზე გაშლის ყვავილს, ვარსკვლავთ მტვერით
 ყლორტმოქარგულს,

შიგ ჩამარხავს საიდუმლოს, ცად ნაშობს და ზღვაში ჩარგულს...

და რომ ფრენით ფრთებს დაჰქანცავს, მყუდრო ბინას ეძებს

სული

ვით ხომალდი ღელვილ ზღვაზე ქართან ბრძოლით მოქანცული,
შორით ვუსმენ, როცა მღერის, შორით ვუმზერ როცა ფრინავს
ჩემთან იგი ფრთებსა ჰკეცავს, ჩემთან იმას მხოლოდ სძინავს.

1912

მარი ცა

ძილში მყოფმა ზღვა ვიხილე მთვარის შუქით ანათრთოლი
და ცის კიდე;
ცისკიდურზე ზღვას ებურა მთვარის მკერდით მონასროლი
ვერცხლის რიდე.
ცის უღრუბლო ლაქვარდ გუმბათს ჯადოსნური ზღვის ღიმილი
იტაცებდა;
ზღვის სიღრმეში ჩავიხედე: შიგ ცის სივრცე სხივგაშლილი
კისკასებდა.
ვარსკვლავთ გუნდი ამშვენებდა ზღვის ცივ ფსკერზე გამოსახულს
მეორე ცას;
მასაც მთვარე აშუქებდა, ვით ღამის ქამს ცხადად ნახულს
ხილულ ზეცას.
გამიკვირდა: თუ ცის სივრცე მოსწყდა ზესკნელს, დაქვესკნელდა,
გადმობრუნდა,
რად არ ჩაჰქრა ვარსკვლავთ გროვა, ან რად მთვარე არ დაბნელდა,
იქ რა უნდა?!..
სულმა მითხრა: ცა ორია, — ერთზე ცეცხლად ისახება
ყოფნის სხივი,
და მეორეს სიკვდილი ჰფლობს, იქ წარსულის იმარხება
სახე ცივი.
ზესკნელი შობს სურვილთ ჩანჩქერს, ქროლვის ეინი იქ ღვივდება
სანეტარო,
და ქვესკნელში საუკუნოდ კვდება... კვდება... და ცივდება
ცის სამყარო!..

ს ი შ ი

როცა ღამის მყუდროება ფრთას შეასხამს აღმაფრენას,
ცის ლურჯ გუმბათს დაეფრქვევა აღმასი და იაგუნდი,
და მდინარის მთვლემარ მკერდზე წყლის ნიავე შესწყვეტს ფრენას,—
შენ გაჩუმდი!

როცა დილის სხივთა კრთომა მფეთქავ მიწას უძღვნის საღამს
და ცის თაღზე გაიშლება მზის ყვავილთა ოქროს გუნდი, —
ცას ესტუმრე გრძნეულ სულით, აეკარი ცეცხლის ალამს —
და გაჩუმდი!

მაგრამ როცა აღგიკვეთენ აღმაფრენას სანუკვარსა,
სულის სწრაფვას შეგიბორკავს ჯალათების რკინის ხუნდი, —
სიმაღ იქეც და გაეზი ეოლოსის სათუთ ქნარსა
და ამქუხრდი!..

1910

მეზობარს

ხელთ ავიღე მგოსნის ქნარი, მოჭედილი ზურმუხტ-ლალით,
განვიახლე აღმაფრენა, გრძნობის წიაღს დაფარული, —
მსურს დავხატო შენი სახე გაუქრობელ სხივთა ალით
და ჩავბერო შექმნილ სურათს უკვდავების ცეცხლის სული.

ბეწვის კალმად სხივებს ვიხმარ, ფერადებად — ცისარტყელას,
სახატ ტილოდ — ცის ლურჯ ნატეხს, ფირუზივით მოკამკამეს,
თვალთა შუქად — ცთომილ ვარსკვლავს, — თეთრფრთებიან ცის
პეპელას, —
საწამწამოდ გიშრის ისრებს გამოვტაცებ უკუნ ღამეს.

შენს უცოდველ გრძნობის წალკოტს ავარიდებ ყვავილთ კენო-
ბას,
უკვდავსა ვყოფ ხსოვნას შენსას, მიწიერსა ცამდის აგწევ,
შენი სულის ფარულ ლოცვას, სევდით სავსე სათუთ გრძნობას,
მარგალიტად წყობილ ლექსის ტკბილ ჩუხჩუხად გადავაქცევ.

დრო გაივლის, აწმყოს რვეულს ჭარს გაატანს ბედისწერა, —
ვერავეინ სძლევეს ჟამთა სრბოლას, — სიკვდილის ცელს ვინ ას-
ცდება?.. —
მაგრამ როცა ლექსის ნაკადს ააჩქეფებს სიმთა ელერა,
განახლებულ ხმათა პანგში შენი სულიც გამოკრთება.

თებერვალი, 1913

მე თვალს გარიდებ

მე თვალს გარიდებ, — შენ რად ეძებ ჩემს თანაგრძნობას?
 არა მსურს ვნახო შენს ტუჩებზე ღიმილის ვარდი! —

ვიცი, ვერ დავძლევ ცეცხლად ნაფეთქს საშიშარ გრძნობას,
 ვიცი, დავკარგავ სულის ვარსკვლავს — თუ შემოიყვარდი!

გრძნობის უფსკრული ცეცხლის ზღვია, ბნელით მოცული,
 მის შწველ ტალღებში სძინავს დემონს, — რღვევის ანგელოსს,
 შენ კი ქარიშხლის ფრთებზედა ხარ ჩემთან მოსული, —
 შენგან აღძრული ცეცხლის ქარი ვინ გაანელოს?!

მე ჩემი სულის ლაევარდ ცაზე ვნახე ვარსკვლავი
 და მის სხივებში მინდა დავწვა შავ ფიქრთ საფლავი,
 რომ ფრთაგამლილმა შეეძლო ცისკენ ლაღად ნავარდი;

შენ კი გსურს სული ამიშფოთო და დამიჩრდილო!..
 ოჰ, მომარიდე შენი საბე, რომ ცა ვიხილო,
 თორემ დავკარგავ სულის ვარსკვლავს — თუ შემოიყვარდი!..

ს ა რ კ ე

(ძღვნად ვლ. ს. ალექსი-მესხაშვილს)

სიხარულის მზიურ სიცილს, მზის სხივებად მიმობნეულს,
ზღვის სივრცეზე ოქროდ გაშლილს, მთის მწვერვალზე ვერ-
ცხლად ფრქვეულს,

დავედევნე და ავეკრიფე, შევკაარ სხივთა თაიგული,
ზედ თეთრ ნამად დაეასხურე მგოსნის გრძნობა, მგოსნის გული.
თაიგული ცას ვესროლე, ოქროს ძაფით შეკინძული,
ლურჯ ფიცარზე აღიბეჭდა საოცნებო სხივთა წნული.
ზღვის გულმკერდზე მთრთოლავ ტალღამ ცას მოსტაცა ყვა-
ვილთ კონა, —

მოსწყდა ლაყვარდს თაიგული, ბროლის ტალღას ჩაეკონა.

მწუხარების შავ კალთაზე მწარე ცრემლის ეპოვე გუბე,
ტანჯვის ცეცხლში დაეწვი ცრემლი და შავ ღრუბლად დაეგაგუბე,
შიგ ჩავმარხე განწირულის უიმედო ბედისწერა

და სიკვდილით დაჩრდილულის უსიცოცხლო გულის ძგერა.

გლოვის ქარმა ცის ლაყვარდი ბნელი ძაძით გადაჰბურა,
მწუხარების შავი ნისლი ზღვის სივრცეზე გააცურა.

ზღვის გულმკერდზე მთრთოლავ ტალღამ შავი ნისლი დაინახა,
გული სარკედ გაუშალა, თვის წიაღში ჩაისახა.

შე ეს ტალღა გამკვირვალე ბროლის სარკედ ამოვჭერი,
ჩარჩოდ ძოწი მოვიხმარე და ზღვის ქვები მრავალფერი,
და ჰა, შევებით ანატოკი, შენ მოგიძღვნი ამ სამკაულს,
ამით მინდა მივეგებო მელბომენის დღესასწაულს.

ამ სარკეში ჩასახულა სიხარულის თაიგული,
მასშივეა ჩამარხული მწუხარების, სევდის გული, —
ძღვნად მიილე, ეგ სარკე ხომ ემბლემაა შენი სულის,
ხან სიამით სხივმოსილის, ხან კი ჭმუნვით ჩაისრულის.

ი მ ე დ ი

(ვახტანგ ორბელიანის ხსოვნას)

ხშირად ფიქრი, მწარე ფიქრი მშობელ ერის მომავალზე, უნუგეშო ცრემლის მიძივად დამემსხვრევა ღია თვალზე, ძილგამტყდარი ვაცქერდები შავად გაშლილ ღამის წყვედიაღს, და ვერ ვხედავ ცაზე ვარსკვლავთ, ვერც მზის სალამს — ცის განთიადს.

შავი ფიქრი მომწყვეტს აწმყოს, სევდის ნისლად დაგუბებულს, მომაჩვენებს წარსულის ძეგლს, ერის ტაძრად მთად აგებულს, — მაგრამ ღამის შავი კალთა შავად ჰსახავს ძეგლს დანგრეულს და შავ დროშად არხევს მთაზე წინაპართა ბედის რვეულს.

გულს ნადველი ამიტოკებს, ძირს დაუშვებს ფრთებს იმედი, ვჩივი: „ცაო! რისთვის გავჩნდი, თუ ასეთი გვექონდა ბედი? — გზა, განვლილი სისხლის ნთხევით, უმნიშვნელოდ დაკარგული, წინ — სავალი უფსკრულისკენ, ტანჯვის ჩრდილით დაფარული!..“

ამ დროს ასწევს ღამის ფარდას ცის ასული მშვენიერი და მომასმენს სამოთხის ხმას: „არ მოკვდება შენი ერი! მისი ბედის შექურვარსკვლავს შავი ღრუბლის ჰფარავს რიდე, ხელთ აიღე ბრძოლის ჩანგი, კმუნვა-ქვეითის განერიდე!“

ჰა, ხომ გესმის? — გუთნის კვნესა შეუერთდა გრდემლის ზან-
ზარს! —

ეგ ნორჩი ხმა გაიზრდება, სამშობლოს მტრებს დასცემს თავზარს! ჯერ თუ ჩემად, ვით ჩანჩქერი, ხალხის გულში მოჩუხჩუხებს, — დრო დადგება, ზღვად იქცევა და ზვირთქაფით დაიქუხებს.

და ზარდამცემ რისხვის გრიგალს, დროთა დენით ცეცხლად

[ნაფეთქს, ქართული
ლიბრეო]

საუკუნეთ ტანჯვის ტალღად ერის მკერდით ამონახეთქს,
ბრძოლის ჰანგი ცად ასტყორცნის, რომ ღრუბელი გააბნოს,
და დღეს ბნელში მთელემარ წალკოტს სხივის წვიმა დააფრქვიოს!“

1913

მ ი წ ი ე რ ი

შენში ვხედავდი მარმარილოს ცივსა მშვენებას,
 ღვთაების ხელით ფიქალ კლდიდან გამოჩაკვეთსა,
 და თაყვანს გცემდი ვით ხილულსა ციურ ჩვენებას,
 ლოცვით გიკმევედი გრძნობას, გულით აღმონაკვეთსა.

მაგრამ მოვტყუედი: მარმარილოს წმინდა სხეული
 სისხლით აჩქროლდა და თვალთაგან გამოკრთა ელვა, —
 ვიხილე უცხო ქანდაკება ჩემ წინ მსხვრეული...
 გულში დამკვიდრდა ვნების აღის მტანჯველი ღელვა...

ვგრძნობ — ვერ გაპტანტავს სულის წყვედიადს ფიქრი მიმქრალი,
 უჩვევ გულისთქმამ მომიწამლა გრძნობა ანკარა, —
 მე შენმა სახემ დამიჩრდილა გონების თვალი,
 ფრთა ჯადოსნური ტყვევნილს სულსა გადააფარა:

შუალამის ეამს ლოცვად მდგარსა შენ მეველინები
 და რწმენის შუქი ცოდვის ნისლად გარდამექცევა,
 შავად დამცქერის ცის წიაღი შენაგინები
 და ყურს ჩამწივის ჩემი ღმერთის სასტიკი წყევა.

დილის რიერაქზე ლამის ტანჯვით განაწვალეზი,
 როცა მივაპყრობ მოლოილ თვალეზს შიკრიკს ციურსა, —
 ნაცვლად ცისკრისა დამცქერიან შენი თვალეზი
 და შიშით ვისმენ უცნობ ხარხარს დემონიურსა...

მითხარ, ბორკილი რად დაადე უხილავ სულსა?
 ლოცვით ნაკმევი წმინდა გრძნობა რად მაწყევლინე?
 ესდენი ძალა ვინ ჩაგბერა ცოდვის ასულსა?
 მარტვი: ცისიერს მიწიერი რად მომველინე?..

მაისი, 1913

მ ა რ დ ი

მშობელ ერის საკურთხევლის კიდევ ერთი ჩაპქრა სხივი,
ჩაპქრა სხივი მაღალ რწმენის, სიკვდილის ფრთით განაცივი...
გულს ჩავიკალ მწველი გრძნობა, ერის დრტვინვით განადვივი,
და სამშობლოს სამსხვერპლოზე გადავკიდე ცრემლის მძივი.

დღეს ვერ ვიტყვი, რის თქმაცა მსურს, დღეს ვერ გავშლი გუ-

ლის დარდსა:

ვხედავ ორგულთ საზარ გროვას, ბრძოლის ველზე — ეკლნარ-ბარდსა,
ჩემი სიტყვა ტყვექმნილია, დღეს ვერ შესძლებს ცად ნავარდსა...

ვაგლახ! მტერი ფიქრსაც ჰბორკავს... წავალ, მოვსწყვეტ ობოლ

ვარდსა.

დრო დადგება, ვნახავ ერი მებრძოლთ ტაძარს უშენებდეს,
ვნახავ მგოსანს, მაღლით მოსილს, მათ საქებრად ლექსებს ჰკრებდეს
და ხსნის დროშა სხივგაშლილი მათ ცივ ძეგლებს შუქს

აფრქვევდეს, —

მანამდის კი გმირის საფლავს ჩემი ვარდიც ამშვენებდეს!

მარტი, 1913

ოკი სფერო

ცის ლურჯ მკერდზე დავინახე
 მზის სხივების თაიგული,
 ცად აფრენა განვიზრახე,
 მზემ მოჰხიბლა ჩემი გული.
 ვთქვი: თუ წვიმა ოქროს მტვერის
 და ციმციმი სხივთ ჩანჩქერის
 ცამ შე მიძღვნა მოსალხენად,
 მეც მსურს ცისკენ ასაფრენად

ფრთა გავშალო,

რომ ცის ვარდზე ცეცხლის ნამით
 გადავბანო შხამი სულსა,
 ზედ დავაკვდე შვების წამით
 ყვავილს ცაზედ ამოსულსა
 და გულიდან სევდის ჩრდილი,
 ჯოჯოხეთის სახედ შლილი,

ამოვშალო!

ცის მკერდიდან დავინახე
 შავ უფსკრულის შავი ვარდი,
 შიგ ვიხილე ჩემი სახე, —
 ვთქვი: ჯოჯოხეთს შევუყვარდი,
 და თუ ღამე გაშლის კალთას
 და ქვესკნელის მიუვალ მთას
 დამანახვებს უფსკრულიდან,
 მეც მოვსწყდები მაღლა ციდან,

შთავალ წყვდიადს,

რომ იქ ეპოვო ჩამქრალ მზეთა
 უსინათლო თაიგული,

შწარე ფიქრი წარსულ ღღეთა,
ქამთა სრბოლით დაბინდული,
და ვზედავდე ღამით ტყვექმნილს,
შავ ბურუსით სხივჩაფერფლილს
ცინ განთიადს.

1913

ჩემს მუზას

დროს გარე მყოფი, ჯერ არშობილი,
 მე შენის ტრფობით ვიმსჯვალეზობდი,
 თვით მოუვლენი, ჯერ არყოფილი,
 შენს მოვლინებას ველოდებოდი.
 და აწ ცხადყოფილს ციურ სიზმარსა
 ღვთიურ სიმღერად ვასმენ სოფელსა,
 შვილი მიწისა ვრეკავ ცის ზარსა,
 იმედს ვუღვივებ ქირში მყოფელსა.

ცხოვრების წალკოტს საკვდილის ქარმა
 ბევრი ფოთოლი დააყრევინა,
 შეუბრალებელ დროთა ისარმა
 მეც მწარე ცრემლი დამაფრქვევინა,
 მაგრამ მე შენი უჩინარ სულის
 გავიზიარე სიბრძნე და ენა
 და შევისწავლე ჩემის წარსულის
 ლექსთა ტკბილ ხმაში მკედრეთით აღდგენა.

მიწის სიბნელემ მე, ცით მოსულსა,
 ვარსკვლავთ სავანე დამაწყვევინა,
 მაგრამ წყვდიადით გარემოცულსა
 მე შენი სახე მზედ მომევლინა.
 და ცეცხლს ღვთაებრივს ვეცი თაყვანი,
 დავგმე სხვა ღმერთთა ძველი ხატება,
 იმ ცეცხლში ვბოვე ჩემი აკვანი
 და ჩემი კუბოც იგი გახდება.

მთის ბილიც აყვივ, მინდა ავანთო
 მთაზე ქინედილი მზის სხივებისა,

რომ წინ სავალი გზა გავანათო,
გამოვაჩინო არე შევებისა.
ვით კოშკ-ტაძარნი, რაც მთად ააგეს
ჩემთა წინაპართ მომავლისთვისა,
დე, ხსნის ემბლემად ერს ზედ დაადგეს
ცეცხლის კოცონი სამშობლოს მთისა!..

1913

ლურჯი პარსკვლავი

მთის მწვერვალზე ლოცვად მდგარმა ყური მოვკარ ზღაპარს ცისას:
 მთვარე კდემით უამბობდა თეთრად გაშლილს ყვავილს მთისას.
 სივრცე გაჰქრა... ცის წიაღით ძირს დაეშვა ვარსკვლავთ გუნდი,
 ცით მოსული ტყვე მიწისა სულთ ზეცას დავუბრუნდი.

და მომესმა ვარსკვლავთ შორის ცის მნათობთა ქნარის ეღერა,
 ზეამფრენი სიმფონიის მომხიბლველი ჰანგთა ბგერა,
 უჩვევ თრობად განვიცადე ჯადოსნური სულის ტკბობა
 და მსოფლიოს სიმთა წკრიალს შევეუერთე ჩემი გრძნობა.

ციდან მიწას გადმოვხედე, მსურდა შორით დამენახა,
 კვლავ ტრიალით გზას იკვლევდა თუ უფსკრულში დაიმარხა —
 და რა ვნახე! — მზის სხივთ გვირგვინს მნათობთ გროვა იტაცებდა,
 და მათ შორის დედამიწა ლურჯ ვარსკვლავად კაშკაშებდა!

და ლაღადვყავ: მიწის შეილნო! ყური უგდეთ ციურ ზღაპარს,
 როცა მთვარე მზის მწველ ამბორს ვერცხლის შუქად მოჰფენს
 მთა-ბარს,
 ვინც აჰყვება მთვარის ძაბილს და სულს მასვე მიაბარებს —
 მისთვის მიწა ცის ეთერში ლურჯ ვარსკვლავად იელვარებს.

აპრილი, 1913

ტ ბ ა ზ ი

თვალდარდილულ მძინარ ღამეს მთვარე უხსნის ვერცხლის
 ღილებს,
 ცის გუმბათი მოუქარგავს ვარსკვლავების თეთრ ყვავილებს.
 ჰაერს სძინავს. უძრავ ფოთლებს სიო კოცნით დაკვდომია,
 მთა ყურს უგდებს ვარსკვლავთ ჩურჩულს: მღუმარ ფიქრით ცას
 სწედომია...

მიწა სიზმარს მოუხიბლავს, ცამ არ იცის რა დრო არის, —
 ჟამის ისარს ჰფარავს ცაზე ვერცხლის რიღე სავესე მთვარის.
 ტბა მთვლემარი სარკის მკერდზე აკამკამებს ღამის სამოსს,
 წყლით ანახლებს შუქის მარამუს მოკრძალებით ჰფენს მიდამოს.

ნავი დადგა და ნიჩაბი ატივტივდა მძინარ ტბაზე,
 დამფრთხალ ტალღებს გაელვიძათ მცურავ ნიჩბის რხევის ხმაზე.
 მეგობარო! ნავი დადგა, მე ნიჩაბი ტალღებს მივე,
 ნუ შეგაკრთობს ცელქი ზვირთი, მთვარის შუქზე მოლივლივე!..

შენი სახე სხივგაშლილი ცის ჩვენებას ეღარება,
 სულს მოესხა შვების ფრთები, გულმა იგრძნო ნეტარება!
 საუკუნო ჟამთა სრბოლას მოსწყდა წამის ნაკადული,
 ამ წამშია სიყვარულის საიდუმლო დაფარული!

ყური უგდე ტბის სარკეზე მთვარის სხივთა უცხო ჟღერას,
 ყური უგდე შენს ნორჩ მკერდქვეშ გაჩქარებულ გულის ძგერას
 და მიენდე ტრფობის სურვილს — ცეცხლად გიქცევს გულის
 ტკივილს,
 უტყვი ღამე შეინახავს გრძნობანათფეთქ სულის კივილს!..

... გრძნებით სავესე ღამის სახე შენს თვალებში ჩამარხულა:
 ჰა, ცის კიღე და ტყის პირი, ჰა, მთის თხემზე ღრუბლის ქულა,

თვალდაჩრდილულ ღამის ასულს, ვხედავ, მთვარე უხსნის ღილებს,
ცის გუმბათი მოუქარგავს ვარსკვლავების თეთრ ყვავილებს.
შენს თვალებში ვსჭვრეტ ვნების ვარდს, შვეების ცრემლით დანათრ-
თვილსა,

ელვად ესაზავ შიგ გამომკრთალ წამწამებით ნაფრქვევ ჩრდილსა.
ვხედავ, ნაპირს ქოლგად ჰხურავს ფარფაქ ნისლის თეთრი ტილო,
და მთვარის შუქს ათამაშებს ტბის მთრთოლავი მარმარილო.

1913

ტყეში

ტყეში ვიყავი. ტყეს ეძინა, შავად დაბურულს.
ფოთოლს ნიავე ვერ არხევდა უძლურ სისინით.

მე ჩემს ვაებას, სინანულის ცრემლად დაწურულს,
ტყის შავ წყვდიაღში ვაწვეთებდი უხმო ქვითინით.

მე ვიტანჯოდი. ტყეს ეძინა, უხმოდ გარინდულს.
ფოთოლს მიძინარეს არ ესმოდა სუნთქვა ღამისა.

ფიჭვის შევსცქეროდი, თავჩალუნულს, ტოტებჩაქინდრულს,
მსურდა ნუგეში განმეცადა ლოცვის ჟამისა.

ღამის სიჩუმემ ტყის სიზმარი გამიზიარა:
ენახე ლაქვარდი ცის კამარა, ცეცხლდაფრქვეული.
უჩვევ სიამედ შემეცვალა გულის იარა,
სული აღმენტო ნეტარებით, სევდას ჩვეული.

მზემ სხივთ გვირგვინი თავს დამადგა, წითლად მფეთქავი,
ცეცხლის პორფირი წამომასხა დაგვირგვინებულს,
მითხრა: „მეფე ხარ, ცის ტაძარში ზარის მრეკავი.
რეკე! ზარის ხმა გააღვიძებს სულს მიძინებულს.“

ტკბილ სიზმარშია მიწის სული, წამით მიძინარი...
რეკე! აღსდგება მიწის სივრცე, ცა შეირყევა,
და ცის ლაქვარდზე დანაქარგი ოქროს სიზმარი
ციურ რეკვაში დღის სიცხადედ გადაიქცევა!..“

ტყეში ვიყავი. ტყეს ეძინა, ფოთოლდანამულს.
ხეთა ჩუმ გროვას ეხვეოდა ჩრდილი ღამისა,
ცა მიცინოდა, ფიჭვის ტოტს ქვეშ უხმოდ განაბულს,
და გულს მიტკბობდა მყუდროება ლოცვის ჟამისა...

1913

სულის სამეფო

მე მწუხრის ჩრდილი შემაყვარა ლოცვის წყურვილმა,
 შექი ღამისა — მთვარის სხივთა იღუმალობამ;
 განთიადის ცეცხლს შემაქსოვა ფრენის სურვილმა,
 ვარსკვლავთა გუნდსა შემათვისა ციურ გალობამ.

გუშინ აღვაგე მთის მწვერვალზე საკურთხეველი,
 დღეს ზღვის ფსკერიდან ამოეზიდე ძვირფასი ქვები,
 ხვალ ცად მექნება დროებითი სასუფეველი,
 ხან ცეცხლის ხმა ვარ, ხან — წყვიდიადის, მუდამ ვიცვლები.

დღეს თუ მზის ვარდის ფოთოლი ვარ, ცაზე გაშლილი-
 ხვალ იის ტუჩზე მთვლემარ ცვარად გარდავიქმნები.
 მე აქ ელვა ვარ, იქ კი — ქარის გამოძახილი,
 დავიმორჩილე დრო და სივრცე... ვიყავ... ვიქნები!..

1913

ანთეკული ხეივანი

წიგნი
II

1913 — 1920

დილის ლოცვა

დილით აღრე ჩემ სარკმელთან აგუგუნდა სხივთა ზარი.
ნე ვიფიქრე: მზის ლოგინთან ლოცვად დგება ცის ტაძარი.
მაგრამ როცა ცეცხლის ტალღა ჩანჩქერივით აწკარუნდა,
ეთქვი: ამდგარა ცის ასული და თვალს ძილი აწ არ უნდა.

და წამოვდეგ თვალთა ფშვნეტით, და დავტოვე სარეცელი.
ეთქვი: აქ ბნელა და გარეთ კი სხივფერადობს არე ვრცელი, —
და მოვიციდე ზონარს ხელი, და ავწიე სარკმლის ფარდა, —
აჩანჩქერდა სხივთა ღვარი და ოთახი აელვარდა.

ჩემ თვალთაგან ცის სიშორემ სხივთა წყარო ვერ დაფარა.
მზეს თვალეზი გავუსწორე, მზემ ვარდები მომაყარა.
და განათდა ჩემი გული, და გაბრწყინდა ჩემი სახე,
თითქოს ღმერთმა დამინახა, თითქოს ღმერთი დავინახე.

ოქტომბერი, 1916

ცისარტყელა

მზემ პირბადე გადაიძრო, გაუცინა ღრუბელს მტირალს, —
ჰგავდა ქალწულს ოქროსთმიანს, ლურჯ სარკმლიდან გამომზიარალს.

ღრუბელს ცეცხლი წაუქიდა, ფრთა შეასხა აღისფერი,
თმაყუყუნა თეთრ წვიმაში ამოავლო სხივის წვერი
და აკინძა ცეცხლის ძაფით ლექსი ცაზე დასაწერი.

ღრუბელს მკერდზე დაეკიდა შვიდფერ მელნით აღბეჭდილი
მზის სონეტი შექმრავალი, შვიდ სტრიქონად დაწერილი.

ნოემბერი, 1915

ჩემს „მასწავლებლებს“

უსინათლო ლამპარნო, მხოლოდ ჩრდილთა მფინარნო,
მარად უცოდინარნო და მუდამ კმაყოფილნო!
თქვენ მოგმართავთ ამ ლექსით, ვიწროდ შემოღობილნო,
თქვენ, უფრთებოდ შობილნო და უსიზმროდ მძინარნო!

თქვენს ოცნებას უმზეოს, — უჯეჯილო ყანასა,
ცივი მტვერით შემოსილს უყვავილო წალკოტსა,
მე რა ვქნა, რომ სიმღერამ ჰანგით ველარ აკოცა!
მე რა ვქნა, რომ ჟანგი სქამს ყველას თქვენისთანასა!

რომ მიწუნებთ გალობას, რატომ არ მეკითხებით,
თუ ვფიქრობდი მე თქვენზე ჩემ ლექსების წერის დროს?
ჯობს, თვალებით სწეული მზის სინათლეს ერიდოს!
უქმად მოლაღადენი თვითვე გაიკიცხებით.

განა ისე დავსუსტდი, თქვენი ასაკიდი ვარ?
ან საშველად როდისმე ხელი წაგიბოტინეთ?
მე თქვენ არ დაგიცადეთ, მე თქვენ არ გალოდინეთ,
მე ჩემი მაქვს მიზანი და ჩემს გზაზე მივდივარ.

და თქვენ გული რად მოგდით? რა გაწყინეთ ნეტავი?
თქვენს გარეშე ვცხოვრობდი, თქვენთან საქმე არ მქონდა:
დღით მე ამ ქვეყანაზე მზის ყვავილი დამქონდა,
და ღამით კი — ღრუბელი, თეთრად დასაბენტავი.

მე თუ ცა მასწავლიდა, მიწასაც ვუჯეროდი,
ჩემთვის ზეცა და მიწა განუყრელნი არიან.
თქვენ სიმღერას მიწუნებთ! — თქვენი რა მამარია?
თქვენ მოსაწონ ჰანგებსა ნეტავ როდის ვმღეროდი?

სარკე მზისა რთულია, ისე ღრმა და უძირო
რომ შიგ ერთნაირად ჩანს ცოცხალიც და მკვდარიცა;
ერთნაირად ციმციმებს ცრემლიც და ნექტარიცა, —
და რად გაკვირთ, რომ მუდამ მე იმ სარკეს ვუცქირო!

მე არ მინდა ვისიმე გახარება ან წყენა, —
ჩემ სიმღერის შედეგებს მე როდი ვანგარიშობ!
მზით შემოსილ სივრცეში მე ფრენით დაეთარეშობ,
და ვიცი, რომ არ არის მარჯვენა და მარცხენა.

არის მხოლოდ სიმღერა სევდაამოწურული
და არწივის ფრთათა ქვეშ მოშრიალე ჰაერი;
მზის ამოსვლა და ჩასვლა, ფერი ათასნაირი
და ეგ ჩვენი ქვეყანა, ზეცით გადახურული.

ბედავთ, წითელ ღრუბელზე სცვივა იაგუნდები:
მზე ანთებულ აუზში ბანაობას აპირებს.
თქვენც წამოდიოთ, თუ გნებავთ, ნახავთ ზღაპრულ ნაპირებს.
არა გნებავთ? — მშვიდობით! თქვენთვის არ დაგებრუნდები!

თებერვალი, 1916

ა რ წ ი ვ ი ს უ რ თ ე ბ ი

1

ვერცხლის ღრუბელი ოდნავ, ოდნავ ოქრონარევი,
 ხან ბავშვის ღიმილს და ხან ზამბახს ემსგავსებოდა,
 ნისლმოხვეულ მთას მწვანე მკერდი რძით გავსებოდა
 და სიზმრით მოსილ თვალს იფშვნეტდა ნამძინარევი.
 და თეთრი ნისლი, ზღვის ქაფივით ძირს დაფრქვეული,
 კლდეში ამოქრილ ვიწრო ხევში ვერ თავსდებოდა,
 და დილის ნიავს მოელოდა ფრთაშერბეული.

2

ჯერ მთა საბანში ნებიერობდა და ძირს ბნელოდა,
 როცა მას ზეცამ ღრუბლის კრაქით დილა ახარა.
 ნისლმა აკრიფა ოქროს შუქი და იქ დაყარა,
 სადაც არწივი მზის ამოსვლის ნიშანს ელოდა.
 აჰა, აფრინდა, მზეს უყვილა, მიწას დასძახა,
 ანთებულ ღრუბელს მუქი ჩრდილი გადაათარა,
 და ცის ლაქვარდზე ფრთები წითელ დროშად აჰსახა.

3

შენი სულიც ხომ არწივია, კლდეზე მჯდომარი,
 ღამის ბურუსით შემოსილი, შავფრთებიანი,
 და შენს თვალეზსაც ხომ სწყურია დილა მზიანი?
 და შენს გრძნობაშიც განთიადზე ფიქრი ხომ არი?
 თუ შენი გული მწველ სიყვარულს მიეგებება,
 და მაღალ გრძნობით განათდება ფიქრი გვიანი, —
 შენი სულის ფრთაც წითელ შუქით შეიღებება.

ოქტომბერი, 1916

პირველი სხივი

მთა დილის შუქმა ვარდისფერი ფიფქით მოჰფინა.
ჩვენ მთის მწვერვალზე მზის ამოსვლას ვეგებებოდით,
და წითლად ნაფერ ცის გალავანს ვაკვირდებოდით,
უცებ გულისთქმამ თვალი შენსკენ ამაპყრობინა.

და დავინახე შენს სახეზე სხივი პირველი.
შენი თვალიდან ამოფრინდა ლურჯი ფრინველი
და სიყვარულის დაბადება შემატყობინა.

ივლისი, 1916

ჩემი გზა

1

ჩემი გზა იყო უფსკრულიდან ამოწეული,
კლდეზე ნაჩეხი და ღამის ქვეშ ოდნავ მჩინარი.
მე არ ვიცოდი ძირს ვინ იყო, ან წინ ვინ არი,
და მივდიოდი მთის ძახილით აღმა წვეული.

ჩემი ოცნება ბორძიკობდა გზაანარევი,
ვით ღამის ფიქრი თვალდახშული, ნამძინარევი,
ჩრდილდაფრქვეული, ბრმად მავალი, შავად მდინარი.

2

ჩრდილდაფრქვეული, ბრმად მავალი, შავად მდინარი
გზა შავ გველივით ბნელ სოროდან ამოდისოდა.
ჩრდილთა სამეფოს განთიადი თავს დაჰკიოდა,
მაგრამ დილის ქრაქს არ ანთებდა ღამე მძინარი.

შორს ცისკიდეზე შტო მზიური, ჩრდილში მცინარი,
ღამის სახეზე ვით ქრილობა წითლად ღვიოდა.
და ქრილობიდან შეუმჩნევლად დაბლა სცვიოდა
სისხლის წვეთები სხივანკარა და შუქმფინარი.

გზას ვერ სწვდებოდა შუქის წვეთი, შორით ხილული,
და მე ვტიროდი ცივ ბურუსით თვალდაჩრდილული.
წყვდიადით მოცულს ან რა მქონდა მოსალხინარი?

ღამეს ეძინა. ცისკიდეზე სხივი კრთებოდა.
და ჩემი ფიქრიც ხან ელავდა, ხან ჩაჰკრებოდა.
მე მივდიოდი უსინათლო და უჩინარი.

მე მივდიოდი უსინათლო და უჩინარი.
 ჩემ წინ გზის ხაზი უცნაურად იგრძობოდა.
 და ჩემი ფიქრი ჩემს ოცნებას ეკითხებოდა:
 სხივი სად არის? იქნებ იგი აღარც წინ არი!

ცრემლი, ლაწვებზე ფიქრთ საოხად დასადინარი,
 ცეცხლის წვეთებად წამწამებს ქვეშ ირიყებოდა.
 და მოქანცული, დაბინდული, ჩრდილს მიჰყვებოდა
 თვალი, მზის სხივთა უნაყოფოდ ნალოდინარი.

უცებ აყვავდა ცისკიდეზე ღამის კრილობა,
 სხივმა შეკონა დასაწვავად ჩრდილთა ყრილობა
 და ათამაშდა მზის მახვილი სხივდახვეული.

ხევში წვებოდა მომაკვდავი ღამის აჩრდილი
 და მე მივბოდი სინათლისკენ ხელებგაწვდილი,
 ვით პატიმარი, საკანიდან გამოქცეული.

4

ვით პატიმარი, საკანიდან გამოქცეული,
 მე არემარეს ვიპარავდი მშვიერ თვალებით.
 გზას მივიკვლევდი ჩრდილთა შორის ტანჯვა-წვალებით.
 სული მიჰქროდა უფრო ჩქარა, ვინემ სხეული.

და ჩემი ფიქრის ბნელი კალთა ნალველნთხეული,
 ვით მზის პორფირი ენთებოდა ზურმუხტ-ლალებით.
 და ოქროს ჯაჭვი, აკინძული ცეცხლის რკალებით,
 ძირს ეშვებოდა ღრუბლებიდან სხივკურთხეული.

და შემეცვალა მე გულისთქმა პატიმარისა,
 ვპოვე ბილიკი, მოციქული სულ სხვა კარისა,
 და ხმა ჩავაქრე საწუთროზე ავად მზრახველი.

ცეცხლის მუსიკამ ააყვავა სხივთა ნარგისი.
 და როს დაეცა ღამის სული ფრთაუვარგისი,
 უცებ ავანთე მე სიმღერით ჩემი ნალველი.

უცებ ავანთე მე სიმღერით ჩემი ნადველი,
 და ახალ ქვეყნის სამლოცველოს კარი გაიღო.
 ვიგრძენ, რომ ცრემლში დამალული სიმღერა იყო,
 ჩემი ოცნების თეთრ ყვავილის გამომსახველი.

თუ ბნელში მყოფსა მე არაეინ არ მომცა ხელი,
 და არ ვიცოდი ჩემი ყოფნა ქვეყნად რა იყო, —
 ახლა მოფრინდა ფრთა მზიური და თან წაიღო
 მზით შემოსილი მოელვარე ჩემი სახელი.

და ჩემს გრძნობაში სევდის ალი რომ კვლავ არ იშვას,
 მე გზა მივეცი დაგუბებულს სულის ქარიშხალს
 და ხელთ ავიღე საბრძოლველად ცეცხლის მახვილი.

შუქი დავლოცე, ცისკიდეზე აყვავებულნი,
 ჩრდილი დაეტოვე, სამუდამოდ დამარცხებული,
 ცეცხლით შევმოსე თვალი, ესდენ ჭირთა მნახველი.

6

ცეცხლით შევმოსე თვალი, ესდენ ჭირთა მნახველი,
 გავიზიარე აყვავებულ ცის სიხარული
 და მოვიშორე შეუმჩნეველად შემოპარული
 შიში მაცდური, საოცნებო ფიქრთ შემლახველი.

ზეცამ ღრუბელი ააფეთქა სხივთშემნახველი, —
 ცეცხლის გველივით დაიკლაკნა ცა გაბზარული,
 და ღამის აჩრდილს ზედ დაეცა ცეცხლი ფარული,
 წითელ ღრუბლებში ქუხილის ჟამს ამონახველი.

ცის გალავანზე მზის შიკრიკი იბადებოდა.
 ღამე ხედავდა ცეცხლის ხაზებს და ფითრდებოდა
 და ჩრდილთა გროვა შორს გარბოდა უკუქცეული.

აღმოსავლეთმა შეიღება წითლად ლოყები,
 ცამ ლურჯ სარკმლიდან გადმოვიდა კრელი ნოხები,
 და ჩემ წინ დროშად აღიმართა მზის ძოწეული.

და ჩემ წინ დროშად აღიმართა მზის ძოწეული, —
ათას ფერებით მოღალადე ცეცხლის მარაო.

და მე ვლოცულობ: „სხივდაშრეტილ დღეთა მპარავო!
შენ დამხსენ წყვედიაღს და ამინთე სული სნეული.

მე შენთან მოველ, რომ ვიხილო ცა გარღვეული,
ვარსკვლავთა ბაღის ფირუზისფერ თოვლით მფარავო!
მე შენს შუქში ვარ გაბვეული, ცეცხლის კარავო,
და შენ გიძახის ჩემი სული ფრთამერხეული“.

და ჩემს გალობას ისე სცეცია ლოცვის სიტყვები,
ვით ყვავილებში გადაყრილი ძვირფასი ქვები, —
სული ფერადობს ვით ჩანჩქერი სხივდაფრქვეული.

როგორც სიზმარი, მაგონდება ქამი განვლილი,
და ცას შევსძახი, ნათელ მზისკენ ხელებგაწვდილი:
ჩემი გზა იყო უფსკრულიდან ამოწეული!

ჩემი გზა იყო უფსკრულიდან ამოწეული,
ჩრდილდაფრქვეული, ბრმად მავალი, შავად მდინარი,
მე მივდიოდი უსინათლო და უჩინარი
ვით პატიმარი, საკანიდან გამოქცეული.

უცებ ავანთე მე სიმღერით ჩემი ნაღველი,
ცეცხლით შევმოსე თვალი, ესდენ ჭირთა მნახველი, —
და ჩემ წინ დროშად აღიმართა მზის ძოწეული...

ნოემბერი, 1917

მზე ამოდის

სიომ სარკმელს შეჰსისინა: მზე ამოდის.
გააცინა ფანჯრის მინა: მზე ამოდის!
შემომძახა: ცისკიდეზე ქორწილია,
ღა შენ რალამ დაგაძინა: მზე ამოდის!
მიწამ თმები გაიშალა ზურმუხტისა,
ცამ ღრუბლები ააფრინა: მზე ამოდის!
ცის ასული ისე მოჩანს ცეცხლის ნავში,
ვით ქალწული პაწაწინა: მზე ამოდის!
ღღე ებრძოდა ღამის თაეაღს და ქალწული,
მან საცოლედ დაირჩინა: მზე ამოდის!
ღღე ჯვარს იწერს ცის ასულზე დილით ადრე,
ლაყვარდს ოქრო დაეფინა: მზე ამოდის!
აჰა, საქმრო მოახლოვდა ღრუბლის ჯარით
და მონახა ქალის ბინა: მზე ამოდის!
ცეცხლის ტუნით ჰკოცნის ვაჟკაცს პატარძალი,
კოცნამ ცეცხლი გააჩინა: მზე ამოდის!

ფელისი, 1916

ს ა ლ ა მ ო

ზეციდან მომესმა ძახილი.
აემართე წამწამი თვალისა:
სისხლიან ღრუბელზე დახრილი
ვიხილე ხატება ქალისა.

ჰშვენოდა იისფრად აღდაღვრილს
გვირგვინი შორეულ მნათობთა.
ღრუბლებში მზის კუბოს, ბაღდახინს
ლაქვარდი ფირუხებს ათოვდა.

და სანამ ცა კუბოს ჰფარჩავდა,
ქალწულმა შავები ჩაიცვა.
ჰაერში ვარდები გაშავდა,
და ყველა ეინკლილი დაიწვა.

1916

ზღვის პირად

არ დამიჯერე, თორემ ხომ გითხარ, მე არა მსურდა
შენთან ზღვის პირად მზის დაწოლის ეამს გასეირნება.
არ დამიჯერე, და შენი ნება, აჰა ასრულდა!
ახლა ნუ ნანობ: შენმა სურვილმა ასე ინება.

იქაც მღეროდა შენს ლურჯ თვალებში ზღვა დარბეული
და შენს მკრთალ სახეს ეღვა ვარდისა იქაც არ აკლდა,
მაგრამ ფრთებსა შლის აქ შენს სახეზე ვილაც გრძნეული
და შენს თვალებში ვილაც უცნობი ალაპარაკდა.

ხედავ ზღვის ტალღა როგორ ჭანაობს ცეცხლის რკალებში!
ცეცხლით ჩასწერე თვალში ეგ წამი მოსაგონარი...
მზე ჩამავალი ტალღებს აძინებს შენს ლურჯ თვალებში
და წამწამებში ფარდას დაეძებს ოქროს ზონარი.

ოქტომბერი, 1916

ფინს აზოხვლა

დილით ცამ დამიძახა. მეც არ დავიგვიანე
და ცისფერი ოცნება ასაფრენად ავუშვი.
ცას შევხედე მფრინავმა: ფირუზისფერ აუზში
ბანაობდა ლივლივით ქალი ოქროსთმიანი.

ბანაობდა სხოვებში და გარშემო ჰყვავდა
მარმარილოს არშია, ღრუბლით შემოფარგლული.
ვარდიც იყო, ყაყაჩოც, ფერი სხვადასხვაობდა,
ჰგავდა წალკოტს ღრუბელი, ცეცხლით ამოქარგული.

და მიკვირდა: ეგ ბაღია მარმარილოს ფიცარზე
ცის დედოფალს მიწიდან ნეტავ ვინ აუზიდა?
ბანაობდა ქალწული და ცისფერ აუზიდან
ალისფერი შხეფები იღვრებოდა მიწაზე.

და ვხედავდი: იმ ნაკადს, ციდან რომ იღვრებოდა,
მიწა ეგებებოდა ზეიმით და შექებით.
ფირუზისფერ აუზში ქალი სხივით თვრებოდა,
ძირს მთა იღებებოდა ქარვისფერი შხეფებით.

სხივთ გვირგვინი ჰშვენოდა ყვავილჩაცმულ დილასა
და ჰაერში ისმოდა უცნაური ლაღადი.
ფერადობდა ღრუბელი, ცეცხლის ძაფით ნახატი,
და ტყის მწვეანე საბანზე ჰყრიდა ოქროს სილასა.

მაისი, 1917

მზე ჩადიოდა

მზე ჩადიოდა თმაგაშლილი და სხივმფინარი,
 ღრუბლის ქარავანს ლალ-ზურმუხტის მტვერი სცვიოდა.
 მთა დაგრეხილი, უკაეშნო და უწყინარი,
 თითქოს შორეულ ბურუსიდან ამოდიოდა.

ღრუბლის თეთრ სვეტებს ეყრდნობოდა სხივნართი ოდა,
 და შიგ ელავდა სახე უცხო და უჩინარი.
 და იმ კოშკიდან ცეცხლის კიბე ჩამოდიოდა.
 მზე ჩადიოდა თმაგაშლილი და სხივმფინარი.

მთა კითხულობდა: იმ ოდაში ნეტა ვინ არი?
 მაგრამ პასუხი არსაიდან არ მოდიოდა.
 ვერცხლის ვარდებში დასცურავდა ცა პირმცინარი,
 ღრუბლის ქარავანს ლალ-ზურმუხტის მტვერი სცვიოდა.

და მექარავენე მთიდან მთაზე გადადიოდა,
 ვით ცეცხლის ზოლი, ციდან ოქროდ ჩამომდინარი,
 მაგრამ ითმენდა ცეცხლის შოლტებს და არ ჩიოდა
 მთა დაგრეხილი, უკაეშნო და უწყინარი.

ოქროს სიზმრებში ისვენებდა მიწა მძინარი,
 ცა ფერს ჰკარგავდა და ვარსკვლავებს თითქოს სციოდათ,
 და ჩასული მზის კიდობანი, წითლად მჩინარი,
 თითქოს შორეულ ბურუსიდან ამოდიოდა.

ოქტომბერი, 1916

მ უ შ ე ბ ს

ჩემი ქნარის ხმა ვარსკვლავს ანთებს თქვენს სიმღერაში,
მე თქვენს გზაზე ვარ და მიეყვებით ჩვენ ერთ მდინარეს.
მეც თქვენთან ერთად ვაღვიძებდი ქუხილს მძინარეს,
და მეც თქვენსავით ცრემლი ვბოვე ბედისწერაში.

სხვამ ვინ ჩაყარა ცეცხლის ჰანგი ჩამქრალ კერაში?
მზით ვინ შემოსა თქვენი დროშა ჩემს უწინარეს?
ვხედავ, მტრის გროვა შედრკა, მაგრამ კიდევ წინ არის,
და შურისგების სამოსელით მოერთე მე რაში.

ვამი გაივლის, გზა უვალი გაითქლება,
გაუქირდება დაღლილ ღრუბელს მზის დაბნელება.
მუდამ უკელმა ეგ სოფელი ვერ იტრიალებს.

და როცა ზეცა განთიადით შეიღებება
და თქვენი რაზმი მზის ამოსვლას მიეგებება,
თქვენს სიმღერაში ჩემი ქნარიც დაიწკრივლებს.

1915

ჩირალდანი

(ა. ბებელიძის ხსოვნას)

რეკა ისმის ყოველ მხრიდან, — უცნაური გლოვის ზარი!
თითქო ზღვათა გუგუნია, ცის ქუხილის შესადარი;
რეკა ისმის და არ იცი, ზარს სად რეკენ და სად არა!
ვინ აცუნესებს მთელს ქვეყანას? ვის სტირიათ? ვინ მომკვდარა?
დედამიწის ყოველ კუთხეს მწუხრის ჩრდილი დასწოლია,
მზე ჩასულა და მზის სხივებს მიწის ფიჭრიც გაჰყოლია...
ღრუბელთ გროვა გადასცქერის სივრცით დანთქმულ მნათობს
ციურს
და ყურს უგდებს გარინდული რეკა-გუგუნს ამქვეყნიურს...
ეგ რა არის? — ცისკიდურზე ვილაც კოცონს აციმციმებს
და დაჩრდილულ მიწის ირგვლივ ჰფანტავს ოქროდ ნაქსოვ სიმებს,
თითქო ცეცხლის შადრევანი აღს აღვივებს გაუქრობელს,
რომ ჩირალდნად ზედ დაადგეს სევდით მოცულ ტანჯულ სოფელს!..

ვით ზღვის სივრცე აქოჩრილი, ფაფარაყრით ზვირთმჩქეფარე,
ზეაშლილა მაშვრალთ კერა, შრომის შვილთა არეზარე, —
გლოვის დღეა, — ჩაგრულთ ლაშქარს გამოაკლდა ერთი გმირი, —
მოკვდა ბრძოლის მოციქული, სოფლის ბრუნვით განაწირი!
რეკა ისმის ყოველ მხრიდან, — სულ სხვა არის მებრძოლთ გლოვა!
მომავლის შვილთ არ შეჰფერით უნუგეშო ცრემლთა თოვია!
დე აქუხდეს ცხოვრების ზღვა, აგუგუნდეს კიდით კიდე!
ჩწმენის აღში გაეხვია წუთიერი სევდის რიდე.
ბრძოლის ცეცხლად მოვლენილმა ცეცხლში ჰპოვა დასასრული!
მოკვდა, მაგრამ არ გამქრალა ცეცხლის მფრქვევი მისი სული!
ცეცხლად აქცევს ცეცხლის კუბო აღნაკადით მფეთქავ თვალებს
და უკვდავი მისი სიტყვა ცეცხლის დროშად იფრიალებს!

აგვისტო, 1913

პოლა ლოგთათიძეს

რა მიუძღვნა მე შენს საფლავს, ნეტავ რითი დავამშვენო?
 რაც დაიმსხვრა სამუდამოდ, ცრემლით როგორ ავაშენო?
 სად მოენახო მე სიტყვები, იის ცრემლით დანათესი,
 ვით პეპელა ფრთაფაქიზი, თვით იაზე უნაზესი,
 რომ ავკინძო ცრემლის ძაფით და საფლავზე დავასვენო?
 რა მიუძღვნა შენს სამარეს, ნეტავ რითი დავამშვენო?

მე მიყვარდა შენი ფიჭვი, ციურ ჰანგად დარხეული,
 ისე ნაზი და უმწიკლო, ცისფერ ნისლში გახვეული,
 ვით ლურჯ ზღვაზე ანარეკლი თეთრი ღრუბლის მარმარილო,
 ვით ხსოვნაში ჩარჩენილი სადღაც ნასმენ ლოცვის კილო.
 მე მსმენია შენი ლოცვა, ლოცვა ზეცად აკმეული,
 და მიყვარდა შენი ფიჭვი, ციურ ჰანგად დარხეული.

შენს სტრიქონებს სისხლდანაწვეთს ვკითხულობდი ვარსკვლავთ
 ვკითხულობდი და ვიხილე მე სიმრუდე ცის სასწორის...

[შორის,

შენს სიტყვებში მზეს ეძინა, მზეს, დაფერფლილს დამის ჩრდილით,
 შენს სიტყვებში მზის ალერსი იღვიძებდა სისხამ დილით.
 შენი სიტყვა ისე კრთოდა, როგორც ელვა სხივთ ამბორის,
 შენს სტრიქონებს სისხლდანაწვეთს ვკითხულობდი ვარსკვლავთ
 შორის.

სანამ გლოვას მოვისმენდი, სანამ ტირილს დავიწყებდი,
 ჩემი სულის ყვავილნარში შენთვის სათუთ ვარდებს ვკრეფდი.
 და დასეტყვა ცრემლმა ბალი, დაიჩრდილა სივრცე სულის,
 აწმყოს ზღუდედ აემართა მოგონება შავ წარსულის.
 ვფიქრობ: შენთვის ვარდს რომ ვკრეფდი, მაშინ როგორ ვიფიქრებდი,
 რომ გლოვის ზარს მოვისმენდი, შენზე ტირილს დავიწყებდი?!

ეხლა რა ვქნა, მე საფლავი ნეტავ რითი დაგიმშვენო?
რაც სიკვდილმა დამიმსხვრია, ცრემლით როგორ ავიშენო?
სად მოვნახო მე სიტყვები, იის ცრემლით დანათესი,
ვით პეპელა ფრთაფაქიზი, თვით იაზე უნაზესი,
რომ ავეინძო ცრემლის ძაფით და საფლავზე დაგისვენო?
რა მივუძღვნა შესს სამარეს, ნეტავ რითი დაგიმშვენო?..

ნოემბერი, 1915

სისხლის ლაქა

როცა მეზი ძირს დაეშვა ქვეყნის ბოძის შესარყევად, ხმალმა ხმალი გადაჰკოცნა ძმათა სისხლის დასანთხევად, როცა სისხლი მიაფურთხა ამ ქვეყანამ იმ ქვეყანას და ნამგალი ჩაეხვია ნორჩ სიცოცხლით საესე ყანას; როცა ტყვიით ნაფრქვევ ელვამ შემოხაზა ცეცხლის ზღუდე და გალესა ცეცხლის ტბაში სამართალი და სიმრუდე, როცა დედის მწარე ცრემლმა დასწვა ჰანგი ხმანარნარი და მთა-ველზე მჩქეფავ სისხლმა სთქვა სიმღერა შესაზარი, — მე დავხედე ჩემ ქნარს შიშით და... სიმეზზე ვნახე სისხლი... გულმა რაღაც შემომჩივლა და უჩვევი ვიგრძენ ზიზლი... გავკარ სიმეზს და ჩრდილივით ამრიალდა ჩემი ჰანგი, მაგრამ ახლა ჩემს სიმღერას აღარ ეცვა მზის პერანგი. წინათ ლალი, ფრთაკამკამა, ცის ლაქვარდის მოზიარე, კრთოდა შავად შავი ლანდი, ვით ასული მგლოვიარე; წინათ მზეებერ სხივანკარა, მზის პორფირით შენამოსი, ახლა შავად ლივლივებდა, ვით აჩრდილი სალამოსი. და შავ ფრთებზე, სადაც წინათ ცისარტყელა ფერადობდა, სადაც მწყობრად მუსიკობდა სიხალისე ცის მნათობთა, ახლა ენთო სისხლის ლაქა, ვით ჰრილობა აგზნებული, ვით თვალეზი მოლალატის, ბორბოტ ზრახვით ანთებულს. და ვიფიქრე: ჩემს სიმღერას, წინათ თეთრად გამოწყობილს, ვინ მიიღებს ამგვარ სახით, შავად მოსილს, ლახვარსობილს!

და დავმალე ჩემი სული, და დავმალე ჩემი სახე, სისხლნაფრქვევი ჩემი ქნარი სადღაც ტყეში შევიჩაზე. და ვიდოდი ჩუმად, უხმოდ, როგორც ჩრდილი ჩრდილთა შორის, მეშინოდა ზღვის ძახილის, მეშინოდა სხივთ ამბორის. ჩემს თვალთა წინ მზით დამთვრალმა რამდენმა დღემ გაიარა, არც იკითხა ჩემი ურვა, არც მზის მეჯლისის მაზიარა,

და რამდენმა ოქროს ჰანგმა გრძნობა ისე გაირბინა,
რომ ვერ ჰპოვა ჩემს სიმებში დაკარგული თვისი ბინა.
მზემაც ბევრჯერ დამირეკა სხივთა ზარი მის მომღერალს,
მაგრამ ასცდა ოქროს ტალღა ჩემი სულის მდუმარ მწვერვალს.
ჩემი სმენა ვერ სწვდებოდა ნაჩვევ ხმათა შუქურ შრიალს, —
ყველაფერი თან მიჰქონდა ზღვად ატეხილ სისხლის ჩქრიალს.
მაგრამ დასწვა ამ დუმბილმა უხმო სევდის შავი ვარდი,
კვლავ მზის ალი მომენატრა, კვლავ მომინდა ცად ნავარდი.
და ჰა, ქნარი კვლავ დაღადებს, კვლავ ყურს ვუგდებ ლოცვას
ზევსურს,

მე არ ვიცი, სხვას რა უნდა, მე ცას ვუმღერ, მე ასე მსურს.
მე რა ვუყო, რომ იქ, ველად, ბრძოლის ცეცხლი არ განელდა?!
მე რა ვუყო, რომ აქ ცრემლი ასე მწარედ ამეტყველდა?!
იქ სისხლია მოღალადე, აქ კი ცრემლი ლებავს სიმებს,
მე მომბეზრდა სისხლიც, ცრემლიც, მე ორივე სულს მიმძიმებს.
დე, ნურავინ ნუ მომისმენს ნურც იქა და ნულარც აქა,
ოღონდ ფრთებზე ჩემს სიმღერას ჩამოვბანო სისხლის ლაქა!

7 ივნისი, 1916

მიწა ატირდა

მიწა ატირდა სისხლდანთხეული,
ცეცხლმა დაჰხაზა ძუძუ მშობლისა,
შურმა ჩააჭრო სხივი სოფლისა,
სული გაიხრწნა, დალბა სხეული.

იწვის ტაძარი კლდეშენგრეული,
სისხლმა დაჰფარა ცვარი ოფლისა.
მიწა ატირდა სისხლდანთხეული,
ცეცხლმა დაჰხაზა ძუძუ მშობლისა.

და მზის სინათლე ცხოველმყოფლისა
მიწას ვერ ატანს, კომლგახვეული.
ჰგოდებს ჰაერში, ცრემლად ფრქვეული
კენესა დედისა, ოხვრა ობლისა, —
მიწა ატირდა სისხლდანთხეული.

იელისი, 1916

თეთრი სიზმარი

როცა დაბნელდა, მე ამ ქვეყნად მაშინ მოვედი,
უსინათლოსთვის რომ ამენთო შუქი თვალისა.
მე ვარ აღისფერ განთიადის წინამორბედი,
ჩემი სიმღერა ნაშუქია ციურ ლალისა.

ჩემს ქნარს მნათობად წინ უძღოდა ცეცხლის მახვილი,
ზედ აკვდებოდა სიმებს ოხვრა გლოვის ზარისა,
მაგრამ ამ ხმაში იზრდებოდა გამოძახილი
საგანთიადოდ მოგუგუნე ნიავექარისა.

ახლა მთის არწივს ფრთა მძინარი ცეცხლით ევსება
და ესიზმრება მას ზღვის სივრცე ქაფმოდებული,
და მის თეთრ სიზმარს ჩუმი ლოცვით ეაღერსება
ჰანგი მზიური, ჩემს სიმებზე დაბადებული.

ვხედავ — ცის კიდე აფერადდა ვარდის ფოთლებით,
მაღე ზღვის კიდეც ირგვლივ წითლად აფერადდება,
და დილის ეტლი ცეცხლის რაშით და ოქროს თვლებით
ზეცას გააპობს და მქუხარ ზღვას ზედ დაადგება.

ოქტომბერი, 1916

აკაკის

შენ ჩვენ შორის სხივი იყავ, ციდან დაშვებულნი,
სხივი, ღამის შავ კალთაზე ობლად ანთებული,
შენ ჰფანტავდი ვერცხლის ჰანგებს, ცრემლად ჩამომდინარს,
დასტიროდი შენს სამშობლოს, ცივ კუბოში მძინარს.

შენ წახველი, როცა კუბოს ცეცხლი წაეკიდა,
როცა ბედი შენი ერის ბეწვზე დაეკიდა;
როცა ზეცის სამსჯავროს წინ, ბრძოლით ანაძგერი,
მქუხარ ცეცხლის სამოსელში წარსდგა ყველა ერი.

ახმაურდა კილით კიდე მოგუგუნე დაფი.
ზღუდე ზღუდეს დაეჯახა, დადგა სისხლის ქაფი.
მიწის სივრცე შემოჰქარგა წითელ ყვავილებმა,
შეჰკრა რწმენა მომავლისა სისხლისფერ ღილებმა.

ვინ შეიცნობს ბედისწერას? — ბრმაა და ორპირი.
ბევრგან ძაძად შეიცვალა სამეფო პორფირი.
ბევრგან სისხლმა გზა წალეკა, ტანჯვით აღდგენილი,
და გაჰკაფა გზა ახალი, ცეცხლით დაფენილი.

შენი ერის სავალ გზაზეც, კვამლში გახვეული,
მოჩანს შორით ცეცხლის კიბე, ელვით დარბეული...
ერი უსმენს შენს ძველ ლოცვებს, ერი ცას შეჰყურებს. —
ეჰ! ვინ იცის, ვით გაივლის ცეცხლის საფეხურებს!..

იანვარი, 1916

სიხარულის ცრემლი

ენა როგორ არ დამუნჯდეს? თვალი როგორ არ გაგიჟდეს, —
მზეს დილითაც არ ელოდე — შუადამით აგიზგიზდეს?!
ათასი წლის შავი ღამე ერთმა წამმა გააშუქოს! —
სასწაული უფრო დიდი ზეცამ მიწას რა აჩუქოს?..

და მინდოდა მეთქვა სიტყვა ყველასათვის გასაკვირი,
მოელვარე როგორც ხმალი და მჭუხარე ვით საყვირი.
მაგრამ ისე გამიტაცა წითლად მორთულ ფიქრთ სამყარომ,
რომ დაახრჩო ჩემი სიტყვა სიხარულის ცრემლის წყარომ.

და უსიტყვოდ დავალ ხალხში და მივეყვები მჭუხარ ქუჩებს.
ვითვლი დღეებს წითელფრთიანს და ვეჩვევი გრძნობას უჩვევს.
და პირველად ვგრძნობ გარშემო ყვაეილებით სავსე გულებს,
და პირველად ვხედავ თვალებს, სანთლებივით ანთებულებს!

მარტი, 1917

კვლავ აენტო ჩემი დილა

კვლავ აენტო ჩემი დილა, შვეების ცრემლით ანათრთოლი,
და შესცინის ციურ მნათობს, უკუნეთთან შენაბრძოლი.
წალკოტს გული მოუქარგავს მძივად წყობილ აღმას-ნამით,
ირგვლივ არე მოხიბლულა და ნეტარებს ლხენის წამით.
მზის პორფირი სხივანკარა ღრუბლის ბადემ ვერ დაჩრდილა,

კვლავ აენტო ჩემი დილა.

ზეცა დელავს, ლურჯ ეთერში ოქროს ტალღებს მიმოარხვეს,
ცის ზეფირი ფრთაგაშლილი ვარდად ფურჩქენილ სხივებს აფრქვევს
და შუქნაფეთქ დედამიწას ყვავილებით აფერადებს,
აელვარებს ფრთაღალ სურვილს, აფრთოვანებს გულის ნადებს,
და გვირგვინი უკვდავების ისევ ბრწყინავს, ისევ ელავს,

სხივმოსილი ზეცა დელავს.

ბნელ წარსულში განაქედი ცვივა ჯაჭვი დამსხვრეული,
ტირის ჰანგი ძველი ქვეყნის, ახალ ჰიმნით დაძლეული.
გულში ბოდმად დანაგუბი სულის სწრაფეა ამსხვრევს საკანს
და მზის შუქი დასთამაშებს ახალ ქვეყნის მზიურ აკვანს.
და იცვლება ბრძოლის ცეცხლში უკულმართი მონის ბედი,

ბნელ წარსულში განაქედი.

12 მარტი, 1917

ცეცხლის მახვილი

1

იშვია გრიგალი აღისფერი და ფრთამრავალი.
კოშკი დაინგრა და გამოჩნდა დროშა სხვა სახის.
ელვამ აპკვეთა შავი ლანდი ჩრდილთა ცახცახის
და წითელ მთაზე მზე აენტო ამომავალი.

აჰა, ვასრულებ, ქარიშხალო, რაც დამავალე:
მიმაქვს ეინფილილი. მესმის კენესა მტირალ სასახლის.
ვაფრქვევ ნაპერწკლებს და ალტალდას ქარი ცას ახლის.
იწვის დარბაზი. მღერის ცეცხლი ცად მიმავალი.

და მგლოვიარე, შავ ფიქრებით დაბინდულ სახით,
თავის ძველ ცოდვებს ითვლის ჩუმად მეფე ტუსალი,
და მის ოცნებას არ ასვენებს გზა სისხლიანი.

მას ამ ეამამდის ფიქრებისთვის აღარ ეცალა.
ახლა მარტოა, მეგობრები შემოეცალა,
მხოლოდ ხანდახან ესტუმრება მცველი ხმლიანი.

2

ქუჩა ამღერდა და განგაშებს ათასხმიანი.
წითელ ფრინველებს ათამაშებს ხალხთა მდინარე.
რეკა მოისმის და მეზარე არ ჩანს ვინ არი.
რისხვის მახვილი დათარეშობს ხალისიანი.

ხმალთა წკარუნმა დაატყვევა ჩანგი მზიანი.
თვალებს სხივი სწვავს. ვინ იჭნება ახლა მძინარი?
ძალა უცნობი, მიუწვდომი და უჩინარი
ახალ ქვეყნის ეტლს მიაქროლებს ცეცხლისფრთიანი.

ბუდის სასწორი სინათლისკენ გადაიხარა.
ჯალათთა გროვამ საბოლოოდ სად გაიხარა?
საფლავს დაეძებს სამუდამოს შავი აჩრდილი.

ცაზე გამოჩნდა ცეცხლის ხელი მზისკენ გაწვდილი.
გზა გახსნილია. ვინ დატუქსოს ზღვა მოგუგუნე?
წინ! წინ! — ეძახის საუკუნეს სხვა საუკუნე.

3

აღვირახსნილი შეუპოვრად მიჰქროლავს ჰუნე.
ათრობს ტრიალით მიწის ღერძსა უამთ ნიაღვარი.
ორ ქვეყნის შუა სისხლის ხაზმა დასდო საზღვარი.
მიჰქრის ოცნება, ვით ჰაერში ფრთა მოზუზუნე.

წინ! წინ! — ეძახის საუკუნეს სხვა საუკუნე
და ოქროს კერპსაც ემუქრება მძიმე ლახვარი.
ჩანს, მალე იგიც დაეცემა, ვით ხე გამხმარი.
ძალავ უცნობო! ქაოსს რიტმი კვლავ დაუბრუნე!

რღვევა-შენების ქარიშხალით ცის შემკირველი,
ყოველთა დროთა წინამძღოლი ძალა პირველი,
მუდამ წარსული, მუდამ აწმყო და მომავალი,—

სამყაროს წიგნში იწყებს ბრძოლის ახალ რვეულსა.
მიწის მახვილი გარდაეჭდო ცას გარღვეულსა
და უფსკრულიდან მზე ანათებს ამომავალი.

აპრილი, 1917

მებრძოლს

მოულოდნელ რისხვის მეხმა,
 მტრის მახვილის გადამტეხმა,
 თუ სახლს ცეცხლი წაუკიდა, —
 სადაც ყველა ცოდვის მკიდა, —
 ნუ დაინდობ ფანჯრის შუშებს!
 სანამ მტერი სულსა ჰღაფავს,
 გზას თუ ხმალი არ გაჰკაფავს,
 მტერი ძალას შემოიკრებს,
 ღრუბლად გაშლის შავბნელ ფიქრებს,
 და ჭრილობას მოიშუშებს.
 შუაგზაზე არ შეფერხდე,
 გზას შორიდან გადაჰხედე,
 გადალაზე შავი ქედი.
 არ შეუშვა უროს ხელი,
 სანამ ქშინავს ქურა ცხელი.
 და გამხნევი, და გაჰბედი!
 და ბოლომდის შენი ბედი
 სქედე!
 და თუ დარჩა საღმე კიდევ
 ძველი ქვეყნის გადამკიდე
 და მზეს მტრულად დაეტაკა, —
 არ დაინდო ღამის შვილი,
 და მზის ორგულს მზის მახვილი
 დაჰკა!

აპრილი, 1917

ფ ა რ შ ა ვ ა ნ ზ ი

როცა გათენდა, უცხო იყო ცეცხლის თამაში:
ყოველი სხივი, ვით ქრილობა, ცას აჩნდებოდა.
და მე ანთებულ განთიადის შექნასხურ თამაში
ფრთამოქარგული ფარშავანგი მელანდებოდა.

მოულოდნელად მოეკიდა ცეცხლი ღამესა,
და მეც თვალეზი, ალბათ, მიტომ ამითამაშდა...
მას შემდეგ გული ეზიარა ბევრ სიამესა,
მაგრამ ნაღველი ღზინზე უფრო მეტი დამაჩნდა.

ახლა, როდესაც იშვა კენესა სულის წვალეზით,
და ნათელ სიმმა გამოაქრთო ხმა შავ ჰანგისა,
ნისკარტისხლიანს ყორანსა ვსჭვრეტ შემკრთალ თვალეზით,
ნაცვლად სხივებით ფრთამოქარგულ ფარშავანგისა...

იენისი, 1918

არწივი ჰაერში

1

რა ნელი იყო წინათ დროთა წყნარი მდინარე! —
თვისს მარტოობას დასტიროდა წუთი ყოველი.
ბნელი წარსული მხოლოდ ჩრდილთა იყო მთოველი,
და შავ ბურუსით ივსებოდა ცათამდინ არე.

და რა ჩქარია ახლა ჟამი ცეცხლის მფინარი!
ელვათა გველებს ათამაშებს თვალი ცხოველი.
ცეცხლმა დაჰფარა უკან ლამე, წინ — უცხო ველი.
გზას ვინ გაკაფავს, შორს გამქვრეტი გმირი ვინ არი?

მტერი უნდოა და ჩვენს დროშას სისხლი ხშირად ჰბანს,
და დღე ახალი აქრობს წასულ დღეთა ჩირაღდანს,
ხშირად მახვილი ემუქრება ხმალს ძირს დანაშევს.

მიჰქრის დრო უტყვი, ვით ფრინველი ფრთაუცნაური,
თეთრ-შავ დღე-ღამეს ზღაპრულ ფრთებად მიათამაშებს,
და ისმის ირგვლივ ქუხილივით ფრთათა ხმაური.

2

და ხმას ციურსა ვერა ჰბორკავს ხმა აქაური,
თუმც მამაველმა დიდხანს ივნო და იმყეფარა.
კოშკი ინგრევა, წარსულისგან არა რჩება რა.
არწივს ელიან და კანკალებს გრძნობა სვავური.

უცნობ მუსიკად გარდაიქმნა აურზაური.
ერთად გამოჩნდა, საუკუნეს რაც მიეზარა, —
ათასი წელი ერთ წელიწადს ამოეფარა
და მშობელ წამმა იგალობა ლოცვა ზღვაური.

11. ა. აბაშელი

ჰანგი ბევრია ტყვე არწივის ბედისწერაში,
ერთად ასჩქედდა წარსული, აწმყო და მომავალი:
სისხლი, ტალახი, ცრემლი, სხივი — ერთ სიმღერაში.

სხვადასხვა არის სილამაზე სხვადასხვა ერში:
ზოგს ჰსახავს ლომი, ზოგს — მნათობი ამომავალი.
ჩვენი სახეა — მთის არწივი ცისფერ ჰაერში.

იენისი, 1918

ცეცხლის გალობა

წითელი ღრუბლები ქარიშხალს ელიან
და სისხლის ნაორთქლით ფრთებს იფერადებენ.
ცას ცეცხლი უჩნდება, მოსალოდნელია
ქვეყნისთვის უცნობი ცეცხლის სურათები.

სოფლიდან სოფელში გადადის ხმაური
და გმირებს უძახის ქალაქთა ზარები.
სრულდება სურვილი დიდი ხნით ნაურვი,
იმსხვრევა ყოველგან წარსულის კარები.

სად არის მხატვარი? სად არის მგოსანი?
შეერთდა სიცხადე და იღუმელობა.
ათასი ქალაქი! ათასი კოცონი!
ქარიშხლის ძაბილი და ცეცხლის გალობა.

ანთებულ შაერში ფრთა მოჩანს რაშისა.
ქინედილი კიაფობს თვითეულ ძუაზე.
დაღია მსოფლიომ შუქი რიჟრაჟისა
და ღერძი მიწისა გადატყდა შუაზე.

წითელი ღრუბლები ახალ ქარს ელიან,
და სისხლის ნაორთქლით ფრთებს იფერადებენ.
ცას ცეცხლი გაუჩნდა, მოსალოდნელია
ჯერ კიდევ უცნობი რღვევის სურათები.

მანსი, 1919

წითელი ფრინველები

წითელმა ფერიამ ცეკვით მოიარა
 ზღვები და ხმელეთი,
 და ქვეყნის სხეულზე ამოსწვა იარა
 ცეცხლელულ ღელეთი.
 და მწვანე მიწაზე არ დარჩა არც კუთხე
 და აღარც ნაპირი,
 რომ ალის სიწითლით არ იყოს ნაკურთხი
 და წითლად ნაფერი.
 აფრქვევენ დროშები სისხლიან ღვარებად
 ალისფერ ლალებსა.
 ბრძოლის ელვარება მუდამ ეყვარება
 ბრწყინვალე თვალებსა.
 წითელი ფრინველები დაფრინავენ ჰაერში,
 ისმის ქარის გუგუნე, ცეცხლით კმაყოფილსა.
 ცეცხლი მღერის მოსკოვში, ბერლინსა და ქაირში.
 ცეცხლის ჯილა ამშვენებს წითლად მორთულ თბილისსა.
 მიწა იწვის ორივე მხრით. დილა თუ საღამოა?
 თვალს აბრმავენს უეცრად სხივთა აღმოცენება.
 დილაც არის, საღამოც: მზე ახალი ამოვა,
 როცა ძველი, დამწვარი, ბნელში ჩაესვენება.
 ცეცხლი გალობს ფოლადში, ცეცხლი მღერის რკინაში.
 რკინის გულით მოდიან წითელი რაინდები.
 კანკალებენ ჩრდილები ცეცხლის ალის წინაშე,
 მიმავალთა ჩრდილები, სახეშენაბინდები.
 და ხედავენ: გრიგალი მათკენ მოეშურება,
 და მას წყევლას უთვლიან ხშირი განმეორებით.
 მაგრამ რღვევის სტიქიონს წყევლა არ ეყურება —
 და უფსკრული ივსება ცეცხლის მეტეორებით.

წითელი ფრინველები დაფრინავენ ჰაერში.
ანთებული ბუმბული სცვივა ალის ფრთებიდან.
ერთნაირი სიმღერა ისმის სხვადასხვა ერში.
აგუგუნდა ქვეყანა ცეცხლის მფრქვეველ მთებითა.
და სეირნობს მიწაზე ალი დაუნდობელი,
და ცვივიან ორმოში გამცემლები, მკვლევლები.
შლიერდება ზანძარი და სუსტდება მჭრობელი,
და ისვრიან ჩირაღდნებს სხივმოსილი ხელები.
წითელი ფრინველები დაფრინავენ ჰაერში.
ცეცხლის სუნით მთვრალია სივრცეცა და ეამიცა.
სული იწვის შაირში ახლა სულ სხვანაირში.
ცეცხლის ტანისამოსში ტრიალებს დედამიწა.
და მიჰქრიან დღეები. დროს სიჩქარე აბრაზებს.
აჯანყებულ ქაოსში ეამის დენა სწრაფია.
და განწირულ ზომალდის ფრთამოხეულ აფრაზე
იწერება მწარე და მოკლე ეპიტაფია.

1 მაისი, 1919

ცისფერი ყვავილები

1

ფოთოლთ შრიალს შეჩვეული რად შეაქრთე ჩემი სმენა?
რად მიქციე ტრფობის ალად ტყის უსიტყვო აღმაფრენა?
შენს სიმღერას ნეტავ ნისლი მოხვეოდა სხივ-ამდნარი,
ნეტავ ფიქვთა უწყვეტ ღაღადს დაეფარა ხმა ნარნარი!
შენს ხმას გრძნეულს დავედევნე, შენ გამექეც, არ მეჩვენე.
ღღე დავკარგე შენის ძებნით, ღამე ტყეში გავათენე.
და რიჟრაჟზე, როს ტირიფი დილის ცვარით ფოთლებს ჰბანდა,
ტბის ნაპირად ტბის სარკეში შენი სახე მომელანდა.
მე ავკვეთე ქავლი ტბისა, სარკედ შლილი ბროლის ალი,
ტბას წავართვი შენი სახე, წყალში ღანდაღ გამომკრთალი,
და სურათი ხელთუქმნელი გულს ჩავეიქდე, შევინახე.
შენ, ტირიფში დამალულმა, რტოთა რხევით გაიცინე.
რას იცინი? მე რაც მსურდა, ხედავ? — უკვე შევიძინე: —
ტბას არა აქვს შენი სახე. თუ არ გჯერა — მოდი, ნახე!

2

ღღეს ნუ წახვალ, ჩემთან დარჩი, ღღეს, ხომ ხედავ, სულ სხვა
ღღეა.

ღღეს ტბა მწვანე ტყეს ემსგავსა და ტყეში კი ვით ტბა — ტყეა.
ღღეს ზეცაში მეჯლისია, უყვივიან ცეცხლის რაშებს.
ღღეს ზეცაში ცის მეუფე ანგელოზებს ათამაშებს.
მაშ რად არის ტყე ამგვარად მორთული და მოკაზმული?
მაშ რად ტოკავს ეს ფოთოლი, ვით პეპელა ფრთაასხმული?
ან, შეხედე ეგერ მწვერვალს, რამ მოჰქარგა ის ამ გვარად?
მაშ, თქვი, რატომ ამუსიკდა ტყის მიდამო ღვთიურ ქნარად?
ღღეს უთუოდ დიდი ღღეა, ციურ არსთა საამო ღღე.
მიტომ არის ღედამიწა ც სხივნაფრქვევი ვით სამოთხე.

და ჩემს სულსაც ეს მშვენიერება ასე მიტომ აელვარებს.
დამოჯერე, დიდი დღეა, მაშ რად მათრობს მე ხმა შენი?
რად მაგონებს ვარსკვლავს შუქი, შენს თვალებში ელვად მჩენი?
ან თმა, შუბლზე მოთამაშე, ასე ძლიერ რად მახარებს?..

3

შუქ-წითელი ვარაყ-ნამით მთა დათრთვილა ღრუბლის ქაფმა.
ცისკიდური ამოქარგა მზით დაფერილ ცეცხლის ძაფმა.
მზე ჩავიდა. ლაქვარდ ნისლით აფერადდა მთის ხვეული.
დარჩა მზისგან ორი სხივი, შენს თვალებში დამწყვდეული.
და შენი თმა, ღმერთო ჩემო! აღის ტალღებს დაემსგავსა.
თითქოს ზეცით ვარდის წყალი დაესხურა დალალ-კავსა.
ჩამავალ მზეს შენი სახე ალბათ ისე მოეწონა,
რომ დატოვა მან შენს თმაში ოქროს სხივთა მთელი კონა.
ჩემო სულო! მე, შენს მძებნელს, წინ მზის სხივი მიმიძლოდა.
და ჰა, ვნახე მზის პირისპირ, ამისრულდა რაც მინდოდა,
და ვით ღვთიურ ქანდაკებას მუხლმოყრილი შემოგცქერი.
მაგრამ, ვაგლახ! ცის დასავალს ვერ მოვსწყვიტე შენი თვალი.
მე ვერ მხედავ, ცას გასცქერი სხივთაქკორდით სმენამთვრალი,
და შენს თვალებს ბადეს უქსოვს მზის თილისმა მრავალფერი.

4

მე დაგუცდი ღამის მოსვლას, რომ შენს ღიმილს მივეგებო,
რომ შენი თმის ოქროს შუქით მე ფიქრები შევიღებო.
თვალს მივაპყრობ ცის დასავალს და არ დავხრი განგებ თავსა,
სანამ მწუხრი არ ააცლის ცას მზის სხივთა საღებავსა.
და როს ღამის ანგელოზი ლურჯ კაბადონს ფრთას შეახებს,
და ცის ტაძრის ასანთებად თეთრ ვარსკვლავებს დაუძახებს,
მე ჩავიცვამ ღრუბლის პორფირს, ზღვის ქაფივით

გათეთრებულს,
თავს დავიდგამ თეთრ გვირგვინად შუქჩანჩქერა ვარსკვლავთ
კრებულს.

და ავყვები ბილიკს მთისას, რომ ოცნება განვიცხადო,
რომ შენს ძახილს, ტყით მონასშენს, იქ, ტბის პირად, დავუცადო,
და ლოდინით მოღლილ გრძნობას ტრფობის ალი მოვახვიო.
ჩვენს თეთრ ნავზე გაიშლება თეთრი ღრუბლის იალქანი,
და გატყდება ბროლის სარკე ტბის უზვირთო დასაქანი,
და ტბის ვარდად გაშლილ თეთრ ნავს მოიტაცებს ღამის სიო.

მზემ გადმოშალა ქსოვილი თეთრის და წითელ ძაფისა.
 ლალის შადრევანს ერთვოდა ციალი თეთრ სადაფისა.
 ამ დროს გიხილე ტბის პირად ყვავილი ოქროს ქაფისა.
 გაშლილ თმას ცეცხლს უღვივებდა ქროლვა ნიაგის სწრაფისა.
 ვნახე ცისფერი თვალები, წარბი — ნახშირის შავისა.
 მკერდზე, ორ მტოკავ თეთრ ვარდზე, ორი მარცვალი ქნავისა.
 ტანი — ნაკვეთი ქვისაგან, თეთრი ვით ძვალი სპილოსი,
 ბროლის თითებზე ფრჩხილები ვარდისფერ მარმარილოსი.
 თმა დილის შუქით ნაფერი, სხივები მზისა სრულისა.
 ტუჩები — ორი ნაპირი გამსკდარი ბროწეულისა
 და წითელ ვარდში მომწყვდეულ ცვარის სადარი კბილები.
 შენსკენ მოჰქროდნენ ყოველმხრით სხვადასხვა ფერის ფრთისანი,
 ფარფატ ბებლებად ქცეულნი ყვავილნი მწვანე მთისანი,
 და თამაშობდნენ შენს ირგვლივ მზის სხივით განბანილები.

6

დილით, როს ცისკრის ღაღადი გააჰრობს ღამის ლანდებსა,
 სანამ მზის თვალი ფოთლებში ჩაჰყრიდეს ბრილიანტებსა,
 ჩემსკენ ისწრაფე, იჩქარე, ტყეში ნუ დაგვიანდები.
 მე შენ მოგელი ყოველ წუთს, ლოდინით თვალანანთები.
 წუხელის ვნახე სიზმარა: შავი კლდის სვეტზე ვდგებოდი.
 შენი ძახილი მესმოდა, უფსკრულში ვიხედებოდი.
 ძირს მიცოცავდა ჩანჩქერი, ზევიდან ვაკვირდებოდი.
 ჩანჩქერი გველად მოჩანდა, და შენ გველს ემალებოდი.
 ნუ დაიყოვნებ, გენუკვი, აღრე აინთე თვალები,
 წამოდი ვიდრე მთის წვერზე დასცვივა ცეცხლის რკალები,
 სანამ განახედეს მზის სახე, ტბის ჭავლში ნალივლივები.
 მე მოვავაროვე ბალახში ფირუზი, აღმას-ლალები,
 და შენ მოგელი დაღლილი, ლოდინით განაწვალები.
 მოდი, დაგხედება ფოთლებში ჩემი ცრემლების მძივები.

7

ფერად პებლებით ავაესე ჩანჩქერი შენის თმებისა, —
 გშვენოდა თრთოლვა-ფართხალი აფერადებულ ფრთებისა.
 გარს მოგხვეოდა დუმილი შუადლით დამთვრალ მთებისა.
 ბადე გემოსა ფოთლებში შემოჭრილ მზის სხივებისა.

დუმბილში ვპოვე ჩურჩული ათასნაირის ხმებისა,
 ყური დაფეგდე — მომესმა წყრიალი ამ რითმებისა,
 ვით რეკა ვერცხლის სარკეზე დაყრილი ძვირფას ქვებისა,
 ვით მოციმციმე სიცილი ფოთლებზე მცურავ ცვრებისა.
 ავკრიფე ჰანგი ციური, მიწის კალთაზე მიჩქეფავეი.
 შუქი ავწურე მზიური, მიდამოს ოქროდ მღებავი,
 ფერი ჰანგს შევუკავშირე, ვით ზვირთნი ჩვენის ვნებისა.
 და ჰა, ხომ ხედავ? — გამოჩნდა მშვენიერების საკურთხეველი.
 მალე დაჰბურავს ყველაფერს ნარნარი, ვით საკმეველი,
 ცისფერი ნისლი თვალების, სურვილით ანანთებისა.

8

გეძებდი: ხან ტყეს ვფურცლავდი, ხან მთის ნაპრაღში ვძვრებოდი.
 ვნახე: მზისაგან დევნილი წაბლის ხეს ეფარებოდი.
 ჰგავდა ციმციმი შენი თმის ოქროს ფოთლების რხევასა.
 გშვენოდა ტანის სიშიშველე, ვით უცოდველსა ევასა.
 შენ ვერ დათრგუნე ღალადი შეუცნობელის ძალისა, —
 ვნების ბურუსმა წაგართვა შუქი ცისფერი თვალისა,
 და გაიღიმე: აღმასმა ვარდის ფოთლები გაჰკვეთა...
 აღერსის ცეცხლით დაფერფლე სიწითლე შენთა ბაგეთა.
 და ვით ტლე ნავი ცივ ზღვაში ცბიერ ზვირთებით დანთქმული,
 ცისფერ თვალებში დავკარგე ტრფობის წალკოტი აღთქმული,
 და გარს მებევეა სირცხვილი, ვით სამოსშემოხეულსა.
 სანამ შორს იყავ — გეძახდი, მზიბლავდა შენი სახელი.
 ახლა შენთან მყოფს, დარცხვენის, რად მტანჯავს ჩუმი ნაღველი?
 ნეტავ თვალს რისთვის ვარიდებ აქამდის ნანატრ სხეულსა?!..

9

ღამე მოვიდა და მთის თხემზე ჩრდილი გაშალა.
 არ დააცალა ცის აქარგვა ღრუბლის ფერიას.
 ლაფვარდ კუნძულზე აფეთქილი ბალი წაშალა.
 ფრთა დააფარა წითელ ვარდსა და ცისფერ იას.
 ხენი დუმბილით შეიმოსნენ ჩრდილმოხვეულნი,
 და მთის ყვავილნი, მწუხრის ჟამად ბინდმონაფენნი,
 ზე წამოფრინდნენ, ვით პეპლები ფრთაშერბეულნი,
 და ცაზე დასხდნენ ვარსკვლავებად მოკიაფენი.

ადგილს მოვნახავ შენის ფეხით გადანალახსა,
და იქ გაგიშლი სარეცელად სურნელ ბალახსა,
და იქ მოგიცდი, შენზე ფიქრით თვალახვეული.
შენზე ოცნება მე იქ ლოდინს გამიაღვილებს.
მე იქ დავუცდი შენი სახის ცისფერ ყვაილებს,
ღამის ალერსით შემოსილი, ნამდაკმეული.

10

— ჰაუ! — გეძახი ტყედ მავალი, შენი მძებნელი.
— ჰაუ! — მომესმის მე პასუხად ჩემის ძახილის.
და კვლავ სიჩუმე იპყრობს ნიავს და სდუმს ტყე ბნელი.
ჰქრება ჩურჩული ფიჭვნაძვნარის, ტოტებდახრილის.
ღამემ დაძვარა ტყის ბილიკი შენსკენ აქრილი,
ნამულს ბალახზე ველარ ვარჩევ შენს კვალს ნაცნობსა.
ბნელა გარშემო, და ტევრასხმულ მთების აჩრდილი
ახრჩობს ნაპრალში ფრთაშებორკილს ღამის მნათობსა.
ხეზე ავდივარ და გავსძახი ცის ბქეს მოწმენდილს,
მაგრამ შენს სახელს, ჩემს ბაგეთგან კვნესით მოწყვეტილს,
უკან მიბრუნებს მთა მრისხანე, ფაფარაყრილი.
— ჰაუ! — გეძახი სასომქრალი და დამაშვრალი.
მთვარე ცალთვალა მთას ეყრდნობა სახედამცხრალი,
და მე დამცინის: — ჰაუ! — მესმის გამომძახილი.

11

მე აქ მარტო ვარ, როგორც ქარი მთად მოთარეშე,
და, როგორც ქარი მთის ორწოხში, ვგოდებ მე ხშირად.
უნათესავოს არავინ მყავს მე შენს გარეშე,
მოღლილი სულით რომ დავეყრდნო უფსკრულის პირად.
დიდია სივრცე, ოთხივე კუთხით განუზომელი,
და მე მარტო ვარ ქვეყანაზე, გესმის? — სულ მარტო.
შენ თუ ვერ მხედავ — ვისთვის ვიყო სხივთა მკრთომელი?
შენ თუ არ მისმენ — ჩემი ქნარი ვისთვის მოგმართო?
სხვა ვინ გაიგებს, ვის ვასმინო სულის გოდება?
სხვა, შენს გარეშე, ჩემს სიმღერას ვინ ელოდება?
არავის იცნობს ჩემი სული არწად შენს გარდა.
მაშ რად მეკრძაღვი, ხომ არ დაქცნა შენს გულში ვარდი
ჩემი ფრთაასხმულ სიყვარულის ცრემლით ნაზარდი,
ან დავიწყების ხომ არ ჰბურავს მას ბნელი ფარდა?

მაშინ ტყე ჰგავდა ტბას მოციმციმეს,
 მაშინ ტყის სამოსს ქარი არ ჰხევედა.
 ზანტი ნიავე კოცნით არხევედა
 ფოთლით დატვირთულ შტოთა სიმძიმეს.
 მაშინ ტბა ჰგავდა ტყეს აქოჩრილსა,
 მაშინ ტბა ტალღას შტოს აღარებდა.
 ნიავე ფრთხილად დაატარებდა,
 ვით მწვანე შტოებს — ტალღებს მორჩილსა.
 შენ შეგცინოდა მაშინ ჩანჩქერი,
 მზის თეთრ სიცილით თეთრად ნაფერი,
 და ვერცხლის ჩანჩქერს შენ შესცინოდი.
 მთა ლაქვარდობდა ნისლწარხოცილი
 და კეკლუცობდა ტყე, შემოსილი
 აბრეშუმითა და ოქსინოთი.

ახლა ტყის სამოსს ყვითელ ფარჩისას
 ცივი ქარი ჰხევეს დაუნდობელი,
 და ნისლი აქრობს ფრთაულმობელი
 სევდიან ღიმილს სხივამდნარ ცისას.
 ახლა სიყვითლე შემოდგომისა
 ებრძვის ზაფხულის ფერთა სიუხვეს.
 მთებში აკვნესებს ჩქერთა ციურ ხმებს
 მწარე ქვეთინი დასავრდომისა.
 ტბა არ კოცონობს სხივშეჩერებით,
 ტყე არ იცინის ყვავილთ ფერებით,
 არც მზე — ქალწული შუქურთმიანი.
 კლდე იცრემლება თვალანატირი
 და ითალხება მთების ნაპირი,
 ოდესღაც ცისფერ ჩუქურთმიანი.

მე დღეს ვესტუმრე ნაცნობ ადგილებს.
 ვნახე მთის ფერდის მწვანე სარჩული
 ყვითელ ფოთლებით გადაფარჩული,
 და ვერსად შევხვდი ცისფერ ყვავილებს.

ყვავილთ ფერია ახლა არა ქსოვს
ყვავილთა ნოხებს ცრემლნათოვ მთებში
და ტყეს, დამარხულს ყვითელ ფოთლებში,
ია ცისფერი იქნებ არ ახსოვს.

ყვითელ ტყესა ჰგავს ჩემი სულიცა,
იქაც ცრემლს აფრქვევს ფერწასული ცა,
იქაც ქვითინებს ჰანგი ჭკნობისა.
მაგრამ ორ იის ცისფერ ყვავილსა,
შენი თვალების მსგავსად გაშლილსა,
იქ ვერ დააჭკნობს ფერფლი გრძნობისა.

ოქტომბერი, 1915

ს უ რ ა თ ი

ვნახე ტირიფი: ტბის პირს იდგა განმარტოებით.
 შუქი მწუხრისა გარს ეხვია ფერმიღებულსა.
 თავჩაქინდრული, ძირს დაშვებულ სათუთ რტოებით,
 ჰგავდა თმაგაშლილს უცხო ასულს აცრემლებულსა.
 სევდით მოცული დასცქეროდა ტბის ზედაპირსა.
 ტბაში ტირიფი თავდახრილი იხატებოდა.
 შორს მთის ბურუსი ფერს უკრთობდა მწვანე ნაპირსა,
 და ცისკიდური ვარსკვლავებით იქარგებოდა.

ვნახე: ტირიფს ქვეშ ქალი იდგა ფერდანაჩრდილი.
 ბინდი ნარნარი გარს ეკვროდა მის ნორჩ სხეულსა.
 შავად მოსილი, თმაგაშლილი, სახედახრილი,
 ჰგავდა დაღვრემილს მტირალ ტირიფს, ჩრდილმოხვეულსა.
 ტბას ეფრქვეოდა სათნოების სხივად ასხმული
 შუქი ციური წმინდა ცრემლით სავსე თვალისა.
 მძინარ ზვირთებში გამოკრთოდა შიგ ჩასახული
 ნაზი ტირიფი და მტირალი სახე ქალისა.

სექტემბერი, 1913

კავშირი

მე ჩემი ფიქრი, ჩემი ნალველი,
 შენი ოცნების ქსელში გავხვდეთ-
 ცრემლი, კაეშნის გამომსახველი,
 შევების სხივებად გადმოვაფრქვიე-
 ლამე შეძახდა — შენ მიმიზიდე,
 მსხვერპლი შევწირე სხივოსან დღესა.
 შენის ღიმილით ნაქსოვი რიდე
 გადავაფარე შავ ფიქრთა ტყესა.
 თვალი დავლოცე შენი მნახველი,
 შენი სახელი ცად ავაკმიე,
 და ჩემი ფიქრი, ჩემი ნალველი
 შენი ოცნების ქსელში გავხვდეთ...

შენ ჩემი სული, ქნარად ქცეული,
 დაუმორჩილე შენს გულისთქმასა.
 შენის თითებით ნაზად რჩეული
 სიმი ციურსა გამოსცემს ხმასა.
 კურთხეულ იყოს წამი მზიური
 ნათესავ სულთა შეერთებისა,
 როს კაეშანი ამქვეყნიური
 სიმთა წკრიალით ცას შეეთვისა!
 როს ჩემი სევდა, შხამად ნთხეული
 შენ ჩააწვეთე მკვესავ რითმასა,
 და ჩემი სული, ქნარად ქცეული,
 დაუმორჩილე შენს გულისთქმასა..

აპრილი, 1915

ჯამბახების ფოთლებში

მე შენ გეძებ, შენთან ერთად მსურს ვუცქირო უნისლო ცას.
მე ვარ ჩრდილი შენი ფიქრის, — რად მიმაღავ სულის ლოცვას?
შორით მათრობს შენი სახე, თვალთა შუქი, თმის ჩანჩქერი,
ვით პეპელას — ყვავილებში ჩაკმეული ოქროს მტვერი.

და პა, ხედავ? მეც გავკეცავდი, ვით ეს ჩუმი მთათა ზღუდე,
და უაზრო სტრიქონები კიდევ უფრო გავამრუდე!
მაგონდება შენს სიტყვებში ჩანაწევით ცრემლის ჟღერა, —
იწვის გრძნობა დამწყვედეული, გული შხამით დაიფერა.

ვით სინაზე თეთრ ჯამბახის, მზის ჩასვლის ეამს თავდახრილის,
ვით სინათლე თეთრ ფოთლებში შექად ჩამდგარ მთვარის
ჩრდილის, —

სათუთია ჩემი გრძნობა სულის წიაღს ჩაქარგული,
უფრო ნაზი, ვინემ ღამის თეთრი ცვარი შექ-ასხმული.

ჩემი ფიქრი ვით ვადარო შენს უცოდველ ტკბილ ოცნებას? —
მწარე ცრემლით ვასაზრდოებ მე ჩემს სევდით მოცულს ვნებას.
მხოლოდ შენთან დაისვენებს ავად მყოფი ჩემი სული.
მაგრამ, ვაგლახი ველარ გპოვე უჩინარი, მიმაღული!..

— მე შენთან ვარ, შენი ფიქრის ყვავილებში ჩაკმეული,
ვით ეს ჩუმი სტრიქონები, შენს სიტყვებში დამწყვედეული,
ვით ჯამბახის თეთრ ფოთლებში ჩაქარგული ღამის ცვარი,
შენს ოცნებას ვასაზრდოებ შენთან მყოფი, უჩინარი...

იანვარი, 1915

ყვავილები

ერთხელ ვიდოდი ქალაქს გარეთ დაფიქრებული,
 ვნახე დაღმართზე სასაფლაო სავსე ბავშვებით...
 დიდხანს ვიდექი უცნაურად აღელვებული,
 მერმე ჩაეყვები ხვეულ ბილიქს დაღმა დაშვებით...
 მკვდართა სავანე, მზის სხივებით გაბრწყინებული,
 მოფენილიყო მოთამაშე ცოცხალ ბავშვებით...

თეთრად და წითლად, ვით ყვავილნი, გამოწყობილნი,
 ლოდთა გარშემო თეთრს და წითელს ჰკრეფდნენ ყვავილებს...
 რა კარგი იყო ეს სურათი! — ახლად შობილნი
 სიცოცხლის სიცილს დააფრქვევდნენ მკვდართა აჩრდილებს!
 თეთრად და წითლად, ვით ყვავილნი, გამოწყობილნი,
 ცივ საფლავებზე თეთრს და წითელს ჰკრეფდნენ ყვავილებს!..

აპრილი, 1915

ჰენის ნისლი

ვნებით ნასროლი შენი ძახილი,
წარმოგზავნილი კენესა-სიცილით,
ვით მოთამაშე ელვის მახვილი,
გულს შემომეჭრა გველურ სისინით.

გრძნობას მოსცილდა შექი მთვარული,
შემოეძარცვა სულს სამოსელი.

გულში აზვირთდა ცეცხლი ფარული,
წმინდა ოცნების ცოდვით მომცველი.

თითქოს გაგდევენე ცდუნვის შურახველი,
მაგრამ დაგტოვა გრძნობის წიაღმა.

წყევლით ვახსენე შენი სახელი, —
წყევლის სახელი ბაგეს შიახმა.

უცნობი იყავ — ჩრდილად დამსდევდი,
ნაცნობმა — თვითვე ლანდალ მაქციე.

შენ გამოსჭედე, რასაც ვამსხვრევდი,
რასაც ვჭედავდი — შენ დაამსხვრიე.

ცეცხლში საღნობად ამოიჩემე
გული კლდისაგან გამონაკვეთი, —

ჰა, რაღას უცდი, მოდი, იგემე
ტანჯვის ნექტარი, ცეცხლად ნაწვეთი!..

თებერვალი, 1914

ს უ მ გ უ ლ ი

გახსოვს, ტყის პირად მთვარის შუქზე ვკრეფდით ყვავილებს,
ტყიდან გამოსულთ მთვარის ცრემლით პირდასაბანად?
ღამის დუმილში მუქ მდებლოზე ნაზად დახრილებს
ვკრეფდით ყვავილებს და ვკონავდით თან წასატანად.

წყნარი ყვავილი, მთვარის ცქერით გატაცებული,
ფოთოლთ ცახცახით მოწყვეტის ჟამს შეირხვოდა.
ცრემლი მთვარისა, თეთრ ფოთლებში მოთავსებული,
ვით დამსხვრეული მარგალიტი, ძირს იფრქვეოდა.

და მე არ ვიცი, ჩემი ბაგე ღიმგადაკრული
თუ როგორ მოხვდა ყვავილებში შენს ბროლის თითებს...
შენ გულს მიიკარ მოწყვეტილი თეთრი სუმბული
და დააცქერდი მოციმციმე ცვარმარგალიტებს...

ციური გრძნობით ანთებული, შიშით აღესილა,
ენადახშული შეგყურებდი თვალმორიდებით.
შენ კი უსიტყვოდ იდექ ჩემ წინ და თავდახრილი
შეუბრალებლად გლეჯდი სუმბულს მთრთოლავ თითებით...

1915

სიცილი

ბაღში ბნელოდა. და სიჩუმე თითქო ტიროდა.
 ჩემი ოცნება შენს გარშემო დასრიალებდა.
 მე შენ გელოდი. და ლოდინი ფიქრს მიაღებდა.
 დრო ისვენებდა, მე სიჩქარე მისი მჭიროდა.
 უცებ ჩემს ახლო აწკრიალდა შენი სიცილი,
 ვერცხლის ევენებად ხეივნებში მიმოიფანტა,
 და ჩრდილს ეკვეთა ხმის ისარი, აღმასით თლილი.
 რომ ეგ სიცილი ასე უცბად არ მოსულიყო,
 მე შენს დაფარულს სულის ნადებს ვინ მომიტანდა? —
 თურმე შენს სულში სხვა ყვაველი ამოსულიყო.
 უკან დავბრუნდი შავ ფიქრების სანადიროდა.
 ევენის წკრიალი თან მომდევდა და მაწვალებდა.
 უარყოფილი სიყვარული მსხვერპლს მავალებდა,
 მაგრამ შენს ღალატს მსხვერპლი აღარ შეეწიროდა.

იანვარი, 1917

მზვიღობით

მე ამდენ ხანს ვითმენდი, სანამ შენ მოგისმენდი,
ჩემი გული შენს გულთან მქონდა გადახიდული.
ჩემთვის ჩუმაღ ვტიროდი და ცრემლს ჩუმაღ ვიწმენდდი.
სულში ცეცხლი ღვიოდა ციდან ჩამოზიდული.

ახლა, ვხედავ, შენი გზა მთიდან დაბლა დაეშვა
და მე ღრუბლის სფეროში დავრჩი განმარტოებით.
აქ სხვა ცეცხლი დაენტო და ფიჭვებიც სხვა იშვა:
სიყვარული — ელვია, ცოცხლობს წუთით, დროებით...

შენმა მოკლე წერილმა, ჩემთვის განაბოძებმა,
დამითალხა გონება და მეც ვთქვი სამძიმარი,
მაგრამ ჩემმა ოცნებამ მზე ახალი მოძებნა
და სულიც გამიბრწყინდა, როგორც ტყე ნაწვიმარი.

1920

თეთრი თმა

ჩემი სულის ბნელი არე შენ სიცილით მოიარე,
 რაცა ჰპოვე ჩრდილნაბური, სხივანთებულ ცას ადარე.
 და როს ჩაჰქრა ჩემი სევდა, ტანჯვის ცეცხლი როცა მიკრთა,
 შენ ჩემს სულში ტყე აღზარდე, ტყე უცოდველ ფრთოსან ფიქრთა,
 და ამ ტყეში ბევრი იყო ფოთოლთ ჰანგი, ყვავილთ ფერი.
 მე წრიალით მოვიხიბლე, მე სურნელით დავითვერი.
 იცინოდი — და ფოთლებში შენი თვალის შუქი ჩანდა;
 თუ ტიროდი — ყვავილთ თასებს მარგალიტის ცვარი ჰბანდა...
 შენ წახვედი... და დადუმდა ტყე შტოებით მოლაღადე.
 ჩემს ოცნებას მზედაშრეტილს კმუნვის რიდე ვერ ავხადე.
 და გავცქერი უიმედოდ ჩემს ფიქრთა ტყეს ცრემლდაფრქვეულს.
 ახლა იგი არ კეკლუცობს, უსინათლო, შექამდნარი,
 იგი ახლა ყვითელ ფოთლებს ისე მალავს სახემშკნარი,
 როგორც ქალი ვერცხლის ძაფებს, თმაში თეთრად გამოჩეულს.

1914

უბრალო ამბავი

ჩვენ გვამძიმებდა ჩვენი გრძნობის მარგალიტები.
შენ თეთრ ატლასზე ფრთააქვეტილ ჩიტებს ჰქარგავდი.
და მე ლექსს ვწერდი, — თეთრ ქალაღზე სიტყვებსა ვრგავდი,
მაგრამ შესმოდა, რას ამბობდნენ შენი თითები...
... შენი ოქროს თმა თამაშობდა ჩემს წამწამებში.
ცეცხლი გალობდა შენი თვალის ლურჯ აკლდამებში, —
და ჩვენს წინ ეგდო ჩემი ლექსი, შენი ჩიტები.

1916

რისფერი თვალეზი

ორი იისფერ ყურძნის მარცვალი,
ან ორი ია რძეში მცურავი.
შავ წამწამებით დასაბურავი
ცისფერ ყვავილზე სხივმფინარ ცვარი.

შენს თვალეზს გარდა სხვაგან არც არც
შორის აღერსით დასაწურავი
ორი იისფერ ყურძნის მარცვალი,
ან ორი ია რძეში მცურავი.

სხვაგან ნუ ეძებს იას ნურავინ,
ია აქ ჰყვავის ორი, არ ცალი.
ეჰ, არც იაა ეგ და არც თვალი! —
ეგ არის კოცნით დასაწურავი
ორი იისფერ ყურძნის მარცვალი.

ოქტომბერი, 1916

შემოღობვა

ციდან ნარნარით ძირს დაეშვა ფერთა სინაზე.
 და მწუხრის ჩრდილი აქვითინდა ფანჯრის მინაზე.

იის ფოთლები გაერია ოქროს ვარდებში
 და დღის სინათლე მიიმალა დაღლილ ფარდებში.

ჩემი ოთახი ბრმა სარკმელმა ვერ დაიფარა
 და შიგ სალამო შეუმჩნევლად შემოიპარა.

შენი სიწყნარე ახმაურდა ნელი ტირილით,
 და მეც ფიქრები შემემოსა მკვნარი გვირილით,

შენს წინ დაეეხე სინანულით აცრემლებული.
 ჰგავდა სალამოს შენი სახე გაფითრებული.

გთხოვე შენდობა მორიდებით და მოკრძალებით,
 და შენს ხელებზე დავასვენე ჩემი თვალები.

მაგრამ იისფერ აბრეშუმის ხელთათმანებმა
 შენი თითების სურნელება არ დამანება.

და შენ დატოვე შენით სავსე ჩემი ოთახი.
 ჩრდილმა დაჰფარა ჩემი სულის უსხივო თალი.

დაღლილ ფარდებში მიიმალა ფერთა სინაზე
 და ჩემი ჩრდილი აქვითინდა ფანჯრის მინაზე.

დაგვიანებული ჩითმა

როცა, კაბუკი, შენს ოქროს თმას მზეს ვადარებდი,
როცა შენს სახეს მე ოცნებით დავატარებდი;
როს ჩემი სული შენი სულის ბჭეს დაჰკიოდა,
და ჩემს სიმღერას ზამბახი და ვარდი სცვიოდა. —
შენი სურვილი ჩემს ოცნებას ეურჩებოდა,
და ჩემი გრძნობა უკუქცეულ ლოცვად რჩებოდა.

ახლა, როდესაც ცრემლით დაეწვი შენი სახელი,
სარკე გავტეხე, შენი სახის გამომსახველი,
და არც ცეცხლი მაქვს სიყვარულის სამსხვერპლოსთვისა, —
მოულოდნელად გავიგონე გამოძახილი
შენს ყრუ დუმბილში დამარბული ჩემი ლოცვისა.
მაგრამ რომ კიდევ დაფერვლილი აღმეგზნოს ვნება,
მკვდრეთით აღდგომით ჩემი გრძნობა, ვიცი თვით ივნებს: —
შავ მოგონებად დააწვება აწმყოს წარსული,
ყვავილს ვერ გაშლის მზე ზამთრისა სხივგაძარცული,
ლოდქვეშ ნამყოფი სიყვარული ვერ გაიცინებს...
ახლა, ვით ქალი მგლოვიარე, ჩემი ოცნება
საფლავის ქვაზე თავდახრილი ჩუმად ქვითინებს.

ცრემლით აივსო ჩემი გული და დაზიანდა.
გრძნობა მოწამლა და დაშრიტა მწარე ნაღველმა.
შავი ჩაიცვა ჩემმა თვალმა, შენმა მნახველმა,
მე ჩემს ხსოვნაში შენს აჩრდილსაც შავი ჩაეაცვი
და ფრთამოტეხილს ჩემს გულისთქმას შხამი შევასვი.
როგორც ტირიფი, შემოსილი მტირალ რტოებით,
დიღხანს ვტიროდი მე საფლავთან განშარტოებით,
დიღხანს ვასმევდი სულის ნაღველს მტირალ სტრიქონებს,
დიღხანს ვუმღერე სონეტები მქკნარ იის კონებს,
დიღხანს ვუცადე ტრფობის გვირგვინს სხივდაფრქვეულსა,
მაგრამ, ხომ ხედავ, შენს სიყვარულს, უცბად წვეულსა,
როგორც ამ რითმას, მეტისმეტად დააგვიანდა.

ს ტ უ მ ა რ ი

ლამის ზეწარი აქანავდა მზით განახლეჩი,
და დილით ადრე ჩქარი ეტლი თვალებს მიპფარდა.
იგი წავიდა. მარტო დავრჩი ჩუმ სასახლეში.
გაჰქრა სიციხადე და სიზმარიც გაუჩინარდა.

ეტლი წავიდა დილით ადრე და ფეხმარდ ცხენებს
ჩემი წუხილი უკან ვეღარ დაახევეინებს.
მე აქ მარტო ვარ და ჩემს სახელს არვინ ახსენებს,
არვინ შეაკრთობს ნაზ ჩურჩულით მდღუმარ ხეივნებს.

დაცარიელდა უცნაურად ბალი მძინარი,
და მზე ამოდ აჩუქებრთმებს ხეთა ლურჯ კაბებს, —
აქ მზის ალერსის მოხარული არავინ არი,
მზე ვერ დაჰკოცნის ცისფერ თვალებს და ფრთამუქ წარბებს.

დილა გაივლის და შუადღის სიციხით დამთვრალი
ტყე ვერ მოისმენს ვნებით ნაკვეს მგოსნის რითმებსა.
მოვა საღამოც ფეხაკრეფით და მზე დამცხრალი
ყვავილთა შორის ვერ აჰქარგავს ქალის ხშირ თმებსა.

შებინდებისას მწუხრი აშლის ციციანათელებს, —
ჰაერს დაჰხაზავს ნაპერწყალთა ელვაგრეხილი;
მაგრამ დაქრილ გულს სხივთ თამაში ვერ გაამთელებს.
არ გაცოცხლდება ვარდის ყლორტი გადატეხილი.

ლამით ლანდები ხეივნებში აიშლებიან,
ტყე დაღუმდება მწარე ფიჭრით დანაოსები.
ვით ლოცვად მდგარნი მონაზონნი, ატირდებიან
ლამის დუმილით შემოსილი კვიპაროსები.

ლურჯთვალა სტუმრის მომწყურდება ხილვა სახისა,
მაგრამ შავ ტყეში მე არავინ მომეჩვენება.
და ჩემს კაემანს და უსიტყვო სულის ძაბილსა
ჩემივ ფეხის ხმა ყრუ ქვითინით აედევნება.

ამაოდ ვივლი. აჟ ჩემ სახელს არვინ ახსენებს,
ვერავის ვნახავ, არც არავინ მომელოდება, —
ეტლი წავიდა დილით აღრე და ფეხმარდ ცხენებს
ვერ დააბრუნებს ჩემი სულის უხმო გოდება.

ნოემბერი, 1916

ღ ა მ მ

სანამ დღე ბრწყინავს გამჟღავნებელ და მოცინარს
და მზის სიცილით ნაშუქია მიწის პროფილი,
მე ვხედავ ცხადად ნათელ სიზმრებს, როგორც მძინარი,
და ჩემის ხილვით და სიზმრებით ვარ კმაყოფილი.

მიწა იცინის თოვლის მთებით და ჩანჩქერებით,
თვალს ელანდება ამ მთის იქით სხვა მთა, სხვა ველი.
იწვის ყვავილი ვით სანთელი სხივ-შეჩერებით,
და ჩემს გულშიაც სანთელივით იწვის ყვავილი.

მაგრამ როდესაც მზეს დასჭრიან ცის ქიმერები
და თეთრ ღრუბელზე დაიღვრება სისხლი წითელი,
გულში ჩაჭრება მოელვარე სხივთა ფერები
და კვლავ კანკალით დაიკვნესებს ხმა უწინდელი...

ღრუბელზე ჩრდილი ვერ მოასწრებს ცივ სისხლის ათლას,
მიწა უეცრად უფსკრულისკენ გადაბრუნდება.
გამწყვრალი ზეცა შემოიხევს მტრედისფერ ატლასს
და ცის სიღრმეში ჩონჩხთა ძვლები აწყარუნდება.

მღვრიე ჰაერში გაიჭროლებს შავი მხედარი,
შემკრთალ ქვეყანას ციდან შავად დაედირება.
და, ვით საფლავში ჩაშვებული მეფის ცხედარი,
მიწა თანდათან შავ უფსკრულში ჩაიძირება.

მწუხრის ფსალმუნი

ღვთიურის ცეცხლით მოსილი სახე
 ვიხილე ერთხელ გზად მიმავალმა...
 მას შემდეგ ვებზნე და ვერსად ვნახე
 ღვთიურის ცეცხლით მოსილი სახე,
 და სევდის კუბოთ გულში დავმარხე,
 რადგან ვერ ჰპოვა მტირალმა თვალმა
 ღვთიურის ცეცხლით მოსილი სახე,
 ერთხელ რომ ვნახე გზად მიმავალმა.

ღამემ ჩამიქრო შუქი ზეცისა,
 გზა გადამიტყდა მთაზე აქრილი, —
 შორით მომესმა წყევა მხეცისა.
 ღამემ ჩამიქრო შუქი ზეცისა,
 ჩრდილი შავ ფრთისა, მთად ნაკეცისა,
 წინ მომეფარა ჩემსკენ დახრილი...
 ღამემ ჩამიქრო შუქი ზეცისა,
 გზა გადამიტყდა მთაზე აქრილი.

მიწას გავექეცე, ცამ არ მიმილო,
 საწუთროს მსჯავრით წუნდადებული.
 ჩემი მფარველი არავინ იყო:
 მიწას გავექეცე, ცამ არ მიმილო,
 და შეუღამის სევდამ მიმიხმო
 გმირი, დილითვე დამარცხებული.
 მიწას გავექეცე, ცამ არ მიმილო,
 საწუთროს მსჯავრით წუნდადებული.

გაჰქრა ნისლივით ეამი ყრმობისა,
 აწ მომავლისგან აღარას ველი.

გულში მარხია ფერფლი გრძნობისა.
გაპქრა ნისლივით ქაში ყრმობისა,
ცად აღვაღინე სიტყვა გმობისა,
ვით ლალადისი უკანასკნელი.
გაპქრა ნისლივით ქაში ყრმობისა
და მომავლისგან აღარას ველი.

უსამკაულო, შემოძარცული,
შიშით გავსცქერი ცის დასავალსა,
ჩრდილით ვიმოსვი, ვით მზე ჩასული,
უსამკაულო, შემოძარცული;
და უნუგეშო ჩემი წარსული
ეკლით მიქარგავს მე გზას სავალსა...
უსამკაულო, შემოძარცული
შიშით გავსცქერი ცის დასავალსა.

მარტი, 1915

სული ეული

სული ეული, უთვისტომო, კრული, წყეული,
ფრთადაშვებული ლანდად დაპქრის მიუსაფარი.
მის მქუხარ გრძნობას შავად ჰბურავს შავ ფიქრთ ფაფარი,
გულის სიმებზე შავ გველებად შემოხვეული,
და მის მქრალ თვალებს ესიზმრება ნავი მსხვრეული.

მზე არ უნათებს მას საველ გზას, ფერფლად ქცეული.
დიდი ხანია მან ჩააქრო თვისი ლამპარი.
ქვეყნის ბინდივით დაპქრის, დაპქრის ფრთაშერხეული
სული ეული.

მან დაივიწყა, ვით წარსული, თვისი სხეული,
წყევით აავსო უარყოფილ ლოცვის ტაძარი.
მის სმენას იპყრობს მხოლოდ რღვევის ხმა შესაზარი,
მის თვალს აჩერებს მხოლოდ ხმალი სისხლდაფრქვეული.
ვით ქვეყნის ცოდვა, დაპქრის, დაპქრის გზადაბნეული
სული ეული.

ნოემბერი, 1916

ნიკოლოზ ბაკათაშვილს

ამაყ ოცნებას კვლავ აშფოთებს ზღვა მეწამული,
და კვლავ დაპჭრიან ფიქრნი შავნი და ნალვლიანნი.
აქ შენს შემდგომად ვერ აყვავდა ყოფნა მთლიანი,
მაგრამ მსოფლიომ შენით იცნო შენი მამული.

და შენი სახე, ციურ ცრემლით თვალდანამული,
კვლავ ბრწყინავს ობლად ობოლ ცაზე, კაეშნიანი,
ვით ჩასულ მზისგან დარჩენილი სხივი გვიანი,
მიუვალ მთაზე კლდეთა შორის შექმნილული.

კვლავ ფრთასნეული გულისთქმანი გმობენ ამ სოფელს,
მაგრამ უძღურნი ვერ სწვდებიან ვარსკვლავთ სამყოფელს:
უსაზღვრო არის გზა უვალი და ბნელ-უკუნი.

და იწვის სევდით შემოსილი სულის ყვაილი.
და კვლავ გაისმის შავ უფსკრულზე ყორნის ჩხაილი
და შენი რაშის შეუწყვეტი ფრთათა გუგუნი.

1915

აკაკის

ჩვენ ბევრნი ვართ, შენს კალთაში შენის ჩანგით გამოზრდილნი,
ვით ყვავილნი მრავალფერნი, ჩვენს მამულში ტურფად შლილნი.
ჩვენ შენს ხსოვნას ნათელ-მზიურს მოკრძალებით გარს ვეხვევით,
და შენს ლოცვას მარადიულს ვიმეორებთ სიმთა რბევით.

ჩვენ სიმები შენი ჩანგის დავირიგეთ თითო-თითოდ,
გვსურს, მოძღვარო, შენი ღმერთი ჩვენცა ვაქოთ, ჩვენც ვადიდოთ.
ჩვენ ავკინძავთ ჩვენს სიმღერებს, ყვავილებით დავამშვენებთ,
და გვირგვინად შეკრულ ქანგებს შენს საფლავზე დავასვენებთ.

და თუ ჩვენი სიმთა ტალღა ათამაშდა ვით ჩანჩქერი,
თუ შევქმენით ლოცვა წმინდა, ლოცვა შენი შესაფერი,
შენ მიიღე ის ღაღადი, ანთებული ვით პატრუქი,
შენი შენვე დაგიბრუნდეს: მზეს უჩრდილოს — მთვარის შუქი.

თებერვალი, 1915

სული კვლავ მღერის

მოსცილდა სხივი დაფერფლილს სხეულს,
ჩაჰქრა თვალეზი, ცეცხლით მოსილი,
და მგოსნის გრძნობას, ზღვასავით რხეულს,
ეუფლა ძილი, უსიზმრო ძილი...

სული კი ისევ მღერის და ჰგოდებს,
უყვივს მებრძოლთ, გმირებს დაეძებს,
და ვით ნიაფი თავდახრილ ტოტებს,
თავს დასტრიალებს სამშობლოს ქედებს.

რაკრაკებს ბარად, ჩუხჩუხებს მთებში
ზმა გაფანტული ჰანგთ ჩანჩქერისა,
და კვლავ ქვითინებს მგოსნის სიმებში
ღიმგორეული სევდა ერისა.

თებერვალი, 1915

სონეტი

სიზმრად ვნახე ჩემი სული, ვნახე თეთრად მოელვარე,
მისცურავდა აღმა მთაზე ჩემი სახე, ჩემი ლანდი,
და აფრინდა ღრუბლის ზღვაზე, და მზის სხივით დანაბლანდი,
ცისფერ ზღვიდან ამოსული ღრუბლის ნაკერს შევედარე.

დაფრინავდა ფრთაასხმული, და ბრწყინავდა არემარე,
და ღრუბელთან მაღლა ცაზე, ლალ-ფირუზით მონათანტი,
საუბრობდა რაღაცაზე ჩემი სახე სხივანანთი,
გამკვირვალე, შეუქჩაცმული. ჩირაღდნობდა, როგორც მთვარე.

გამელევიდა და სიცხადემ, დაფარულმა სევდის სიმმა,
მომახვია შავი ბადე, კვლავ ოცნება დამიმძიმა,
ჩაპქრა უცებ სიზმრის ალი და კვლავ სახე დამიბნელდა.

ეტყვი: რად არის მხოლოდ ძილი დამფარავი ნარ-ეკალთა?
მზის სინათლით შემოსილი კვლავ გაშავდა სულის კალთა,
და სიცხადე, — ასე მქრალი! — კვლავ ცრემლებით ამეტყველდა.

ნოემბერი, 1916

თეთრი ხმა

შემოდგომის ქარიშხალმა მთას მოაძრო ლურჯი ფარდა,
 შავი ღრუბლით მორთო იგი, შემდეგ ტყეში გადაეარდა,
 ტყეს გაჰხადა მწვეანე კაბა და ხევს უძღვნა ფოთოლთ ზვინი,
 ველს ასმინა ყრუ ხარხარი, მთის კალთაზე დანაგრავინი.

მაგრამ ზამთარს შეეცოდა ტყე, ქარისგან გაძარცული,
 შეეცოდა მთის მიდამო უსინათლო, ფერწასული,
 და თეთრ ფრთებით შავი ნისლი შორს, მთის იქით გადაჰკარგა,
 ტყე შემოსა თოვლის ფიფქით და მთა თეთრად გადაჰკარგა.

ჩემო მუზავ! სევდის ჩრდილმა დამითალხა სულის სივრცე,
 გრძნობასა მთხოვეს მეგობარი, მე არა მაქვს და რა მივსცე!
 გზა ვერ ვბოვე მე უშენოდ, ტანჯვა ველარ გავინელე,
 სულს მოსწყინდა უშენობა, მე შენ გელი, მომეშველე!

ჩემი სულის შემოდგომა შენგან ელის ზამთრის თეთრ ხმას,
 თეთრ ყვავილთა შუქურ ღიმილს, მჭრალ ოცნების ფრთების შესხმას!
 ფიქრი წყვილიადს ვერ აშუქებს, ქარის კენესა გულს მიმძიმებს,
 მოდი, მუზავ! ფრთა შეახე დადუმებულ ქნარის სიმებს!

თებერვალი, 1914

დილა

ოჰ, რა ბნელი ღამე იყო, ღამე ცოდვით გაქლენთილი!
 ცას ჰფარავდა შავი ნისლი, ეღვით დაჭრილ-დაბენტილი,
 და მჭუხარე ქარიშხალი დაჰკიოდა მთის ციე კალთებს
 და ვით დევეებს დააფრენდა ფრთადაფლეთილ ღრუბლის შავ მთებს.
 მაგრამ ახლა, როცა დილა წითლად ღებავს მთის ლურჯ ზოლებს
 და ყვავილებს ჯილად აღდამს მოციმციმე სხივთა რგოლებს,
 როს ტბის ნისლი გარს ეხვევა ოქროს სვეტსა, ცით დანაშვებს,
 და მზის სახე ცისფერ წყალში ცეცხლის გველებს ათამაშებს, —
 ყვავილების მცინარ ფოთლებს აღარ ახსოვთ ქარის კენესა,
 მთას არ ახსოვს ღამის ჩრდილი და შავი ფრთა — მწვანე ტყესა,
 თითქოს ცაზე მჭუხარ ღრუბელს არ ეფრინოს არასოდეს
 და მდელიოზე სხივთა ნოხებს ზეცა მუდამ ასე ქსოვდეს!

ჩემი სულის ნათესავნო: ტბის ტალღებო, ტყის ფოთოლნო,
 მთის ლურჯთვალა ყვავილებო, შუქალმასა ნამის ბროლნო,
 მეც მასწავლეთ შავბნელ ღამის შავ აჩრდილთა დავიწყება,
 რომ თქვენსავით მეც შევიძლო განვლილ ჭირთა უკუგდება.
 მეცა მქონდა შავი ღამე, ქარიშხალმა მეც დაწყეფა,
 ნისლგადაკრულ დამზრალ გრძნობამ ცრემლის წყარო ამიჩქეფა.
 დრო გავიდა... თითქოს ძველი უარვყავი და გავკიცხე, —
 მაგრამ ღამე საშინელი მაინც ველარ დავივიწყე!
 იყო ჟამი: ცა მეც მწამდა, მზის სამოსიც დიდხანს მეცვა,
 მაგრამ როცა დამიღამდა, ვერ შევიძელ ჩრდილთ აკეცვა...
 ჩემი სულის ნათესავნო: ოქროს სხივო და ტბის კავლო!
 განვლილ ჭირთა დავიწყება თქვენგან მინდა შევისწავლო!..

იანვარი, 1915

დღე და ღამე

დღით, როს ცაზე ცეცხლის ვარდი ცის ლურჯ ფოთლებს ოქროთ
ჰქარგავს,

როს ცის გარსი ახლო არის და პირღია უფსკრულს არ ჰგავს;
როცა მიწა, ვით სამოსელს, თვით ატარებს ლაქვარდ სფეროს,
მაშინ მიწის უკვდავება ნეტავ ვინ არ დაიჯეროს?!
და შენ ამ დროს, მიწის შვილო, მზეს სალამით მიეგებე!
თავს დაგიხრის მთის მწვერვალი, მაღლა ასვლა თუ ინებე.
მეფურ გრძნობით გადაჰხედე სივრცეს, შენს წინ გადაშლილსა,
და ილხინე, ვით შეჰფერის უკვდავ მშობლის უკვდავ შვილსა!

მაგრამ როცა მწუხრის სუნთქვა ცის მკერდიდან მზეს გააქცევს,
როცა მოვა ჩუმი ღამე და ლურჯ ფარდას ზევით ასწევს,
როს უფსკრული გამოჩნდება, ვარსკვლავებით ანთებული,
და შიშს მოგგვრის შეუცნობელს ეს სურათი დიდებული, —
მაშინ ფრთები წააჭერი შენს დაჩრდილულ სიამაყეს,
თუ შეიძლო, დააკვირდი უზილავის ხილულ სახეს.
ნურას იტყვი, — ღამის დუმილს შენც დუმილით შეეყარე,
და უსაზღვრო უფსკრულის წინ კრძალვით მუხლი მოიყარე!

თებერვალი, 1915

გ ა მ ო უ თ მ ე ლ ი

ვნახე მთის ნოხზე ყვავილების ბრილიანტები.
ჰგავდა დამსხვრეულ ცისარტყელას, მთაზე დაყრილსა.
აფერადებდნენ ცისფერ ყვავილს ღეროდახრილსა
ფოთლის ლანდები.

მიველ, მოვწყვიტე მთის ყვავილი სხივანანთები
და ავყევი მაღლა გველურ ბილიკს, მთაზე აჭრილსა.
ყვავილს დაეხედე: სულ ჩაექრო ქცნობის აჩრდილსა
ბრილიანტები.

ჩემი ოცნებაც ყვავილსა ჰგავს ფოთოლანთებულს,
მასაც, ვით ყვავილს, მზის სხივებით აფერადებულს,
ქრელი პეპელა ეხატება მშვენიერ ფრთაზე.

მაგრამ როცა მას ღარიბ სიტყვის ჩაეცემევ სამოსს,
სტკნება მაშინვე და სურნელსაც ჰკარგავს საამოს,
როგორც ყვავილი, მოწყვეტილი იისფერ მთაზე.

სექტემბერი, 1916

მე მზეს ვუგალობ

მე მზეს ვუგალობ, მზის სხივების მუსიკალობას,
ოქროს შადრევნის ფირუზ ცაზე აჩუხჩუხებას,
მე ჩემი ჩანგის სიმშეწყობილ ნათელ გალობას
ლოცვად აღუვლენ პირველ სხივთა ამოშუქებას.

დილით, როს ნამით სავსე არის ყვავილთ თასები
და ზედ ეფრქვევა მათ ჩანჩქერი ცეცხლის მტვერისა,
ჩემს წამწამებში იხლართება სხივთ აღმასები
და ჩუმ სიმებზე დაჰქრის ტალღა ციურ ქღერისა.

ღამით, როს მთვარე მზის თეთრ სიზმარს გაშლის სხივებში
და დრო დადგება მიწის ფიქრის ცად აკმევისა,
ლოცვით იღვიძებს ჩემი ჩანგი და მის სიმებში
ისმის შრიალი ანგელოზთა ფრთათა რხევისა.

მე მზეს ვუგალობ, მზის ყვავილებს ვეალერსები,
ღამის ერთგული ჩემს სიმღერას ვერ გაიგონებს,
მზის თეთრ ნემსებით იქსოვება ჩემი ლექსები,
სხივთ ანკესებით ვიჭერ ზღვაში მე ჩემ სტრიქონებს.

ერთხელ, რაჟრაჟზე, გავიგონე მიწის ღალადი,
როს არემარე მზის ამოსვლას ეგებებოდა:
ოქროს ვარაყით დაფერილი ვერცხლის ნაკადი
მთების ხავერდზე ხმაშეწყობილ ჰიმნად დნებოდა.

დამრჩა მას შემდეგ გრძნობის წიაღს შუქად დაცული
დილის სიმღერა, მწუხრის ჩრდილის გამაქრობელი,
და არ შემწყდარა ჩემს სიმებზე პანგად ასხმული,
სმენამათრობი განთიადის საგალობელი.

და თუ ქაოსი ცად ოდესმე წყრომით აზავთდა,
თუ მზის სიცილი რღვევის ქუხილს შეეწირება. —
მეც იქ ვიქნები, სადაც ზომლი ნაცნობ ვარსკვლავთა
სხივთა ქვეთინით საუკუნოდ ჩაიძირება.

ჩამქრალ მნათობთა უკანასკნელ ამოშუქებას
რღვევის წიაღში ჩემი კვნესაც შეუერთდება,
და ჩემი ჩანგიც მაშინ შესწყვეტს წყევას თუ ქებას,
როს ცის სარტყელი შავის ცეცხლით დაიფერფლება.

შემდეგ, ვინ იცის? — თუ კვლავ აღსდგა ცეცხლის თამაში,
თუ მზე ახალი ცის სივრცეში კვლავ იტრიალებს,
ახალ ვარსკვლავთა განახლებულ სხივთა გამმაში
მკვდრეთით ამდგარი ჩემი ჩანგიც დაიწკრიანებს...

აპრილი, 1915

სულის შემოდგომა

ახალგაზრდობის გავიარე დილა მზიანი
და შემომაცვდა ალისფერი ტანსაბურავი.
უცებ გადატყდა ჩემი ჩანგი ხალისიანი
და უნაყოფო წარსულისა ვთქვი სამღურავი.
აწმყოს შევსცქერი თავდახრილი და ნაღვლიანი
და მესიზმრება მომავალი, ცრემლში მცურავი.

მახსოვს ოცნება, მთის არწივად ცაზე მცურავი,
გრძნობა — ყვაელით შემოსილი, ფიქრი მზიანი.
სმენას არ ჰქონდა ჯერ ნაპოვნი ხმა ნაღვლიანი.
თვალს არ ენახა დაჩრდილული ტანსაბურავი.
არსად მესმოდა არც ყვედრება, არც სამღურავი,
დღე თამაშობდა ჩემს გარშემო ხალისიანი.

ახლა სადღაა ცის გალობა ხალისიანი,
ოქროთ შექედილ ღრუბლის ფრთებით დაღმა მცურავი?
როგორ არა ვთქვა ბედის მიმართ მე სამღურავი?
ასე უეცრად დამინისლა გული მზიანი!
სული შეიქმნა შავი ძაძით დასაბურავი
და რეკა მესმის უნუგეშო და ნაღვლიანი.

სევდის ნაორთქლით იმოსება ცა ნაღვლიანი
და ჩრდილს უძახის ტყე, ოდესღაც ხალისიანი.
მთამ წამოისხა შავი ნისლის ტანსაბურავი,
დაღვრემილ ცის ქვეშ გლოვის ნიშნად ზანტად მცურავი.
ნეტავ არასდროს არ მენახა ზეცა მზიანი!
არავინ შეჭო და არ შეთქვა არც სამღურავი!

ეამსა ყრმობისას თუ რამ მქონდა მე სამღურავი
და ქნარს ხანდახან თუ დაჰკრავდა ხმა ნაღვლიანი, —

ეგ იყო სევდა სხეანაირი, სევდა მზიანი,
იმედგახსნილი და თვით ცრემლში ხალისიანი.
ამაყი სულით ბედს ვებრძოდი, ცაში მცურავი,
და დროშად მქონდა მზის წითელი ტანსაბურავი.

ახლა მაცვია შემოდგომის ტანსაბურავი
და გულს მიღონებს სხვა ნაღველი, სხვა სამღურავი,
და ჩემი დროშაც ძირს აგდია სისხლში მცურავი.
სული შემეჭმნა უიმედო და ნაღველიანი.
არ დაბრუნდება სიჭაბუკე ხალისიანი,
არ აყვავდება მეორეჯერ დილა მზიანი!..

სექტემბერი, 1916

მოჩვენება

როცა ცხოვრების ნაცნობ სურათს მთიდან დავსცქერი,
 თვალებს მიჭრელებს მე ამ სოფლის სანახაობა.
 აფუსფუსდება ქვეყნის არსთა სხვადასხვაობა,
 და მე მათ შორის ვეძებ ჩემს ლანდს, გულანაძგერი...
 ვხედავ: რალაც კოშკს გარს უვლიან და ამშვენებენ,
 მაგრამ ვერ ვარჩევ: ტახტს თუ კუბოს, რას ამენებენ!..

და ჩემი ლანდი ისე დადის ამ ყრიაშულში,
 როგორც სიზმარში სულის ჩრდილი ძილმორეული,
 როგორც შორეულ ქვეყნის შვილი გზაარეული,
 მოულოდნელად შემოჭრილი სხვათა მამულში.
 და მის ირგვლივ კი ათასნაირ ჟინჯილს ანთებენ,
 ზღვასა და ხმელეთს ყვავილებით აფერადებენ.

მიკვირს: რა არის? ვის ელიან? რა მზადებაა?
 ვისთვის ჰქარგავენ ამ მიდამოს, ზურმუხტით ნაფერს?..
 და მე არ ვიცი, ახლა ვხედავ სიზმრად ყველაფერს,
 თუ ეს ოდესღაც ნახულ სიზმრის განცხადებაა...
 ჭრელ მოჩვენებად მელანდება მე ეგ სოფელი
 და ჩემს არსებას იპყრობს შიში შეუტყნობელი.

აგვისტო, 1916

უკანასკნელ კარებთან

1

მე ისე შემხვდა ეს ქვეყანა გაბრწყინებული,
ვით საქმროს რჩეულს — საქორწილო დღესასწაული.
ისე ჰშვენოდა მთის ყვავილებს სხივთ სამკაული,
როგორც პატარძალს — წამწამები აცრემლებული.

და მე შემეძლო ვყოფილიყავ დამშვიდებული
და არ აღმევსო შხამით ჩემი ფიქრთ საწყაული.
მაგრამ მოსწყურდა სულს უჩვევი ცის სასწაული, —
და დავანგრიე კოშკი ჩემთვის აშენებული.

მე უარყავი სხივმოსილი ტახტი მთვარისა,
ნაცვლად სკიპტრისა ხელთ ავიღე კვერთხი მგზავრისა
და გზა მოვნახე, სადაც სეედის წყალი მდინარებს.

უკან მეძახდა უდარდელი ყვავილთ გალობა,
წინ იშლებოდა საშინელი იღუმალობა, —
მე ჩემის ნებით მივაღეჭი უფსკრულის კარებს.

2

აქ კრელ ოცნებას სინამდვილე არ შეიწყნარებს,
შავი ბურუსით მოცულია აქ ყველაფერი.
აქ ხმა მკვდარია, არც სხივია, ოქროთ ნაფერი.
აქ დღის მწველ აღერსს შავი ღამე არ მიიკარებს.

დამარბულ დღეთა უსიცოცხლოდ აფრენილ ჯარებს
აქ ჩრდილი ჰმოსავს, ფირუზ-ჩამქრალ ცით მონაბერი.

საუკუნეთა ყვავილები სხვადასხვა ფერი
აქ ფერფლი არის და ნომავალს ვერ შეიყვარებს.
და ვღგავარ შავი უფსკრულის წინ, დროთა საზღვარზე,
და აღარა ჩანს უსინათლო და უძრავ ზღვაზე
არსი მომგვრელი იმედისა, არცა მწყრომელი.

მხოლოდ სურათი უნუგეშო სასაფლაოსი,
უსიზმრო ძილით შემოსილი უტყვი ქაოსი
და ბნელი სივრცე, ოთხივ კუთხით განუზომელი!

3

სულს ესიზმრება უფსკრულს იქით სხივთა მკრთომელი,
დროს იქით მყოფი, არც მტირალი და არც მცინარი,
მარადისობის უდაბნოში ცეცხლად მდინარი,
იგი, უცნობი, უხილავი, მიუწვდომელი.

ქვეყნის წარსულმა ცეცხლი ჰპოვა დაუცხრომელი,
და მომავალიც დასაწვავად კიდევ წინ არი, —
მაგრამ ქვეყანამ ვერ შეიცნო იგი ვინ არი,
მუდამ ახალი, მუდამ ძველი, მუდამ მშრომელი!

საუკუნენი ფოთლებივით სცვივა სამყაროს, —
და ჩემი სული დაქცნობისგან რამ დაიფაროს,
თუ ოდნავ მაინც შავი კარი ველარ შევალე?

თუ ვერ გავიგე, რატომ სჭკნება ქვეყნად ყოველი,
და რატომ არის ცა ჩასაქრობ სხივთა მთოველი,
ან რა ყვავილს ზრდის უცნაური ცათა მეზალე?..

1916

ჩრდილი

საღამოს სინაზე ქალური.
ჰაერში სიმშვიდე ძილისა.
ფოთლების ხმა მუსიკალური.
შრიალი შუქის და ჩრდილისა.
ოცნება ცრემლით მოკალული,
შიგ ფერფლი დამწვარის გრძნობისა.
და გულში ჩუმი სიბრალული
უდროოდ გამჭრალი ყრმობისა...

1920

ბრიოლები

მსოფლიო ციხეა საზარი,
ტყვე არის არსება ყოველი,
და სასჯელს არა აქვს საზღვარი.
მსოფლიო ციხეა საზარი.
დარაჯად სიკვდილი მზად არი.
მის ძახილს ყოველ წამს მოველი.
მსოფლიო ციხეა საზარი
და ტყვეა არსება ყოველი.

სიკვდილი ყოველ წამს უძახის
მისგანვე უაზროდ არჩეულს.
მძიმეა ლოდინი ტუსადის.
სიკვდილი თავის მსხვერპლს უძახის
იელვებს ბრმა თვალი ყრუ სახის —
და ძაძა დაჰფარავს ფარჩეულს.
სიკვდილი ყოველ წამს უძახის
მისგანვე უაზროდ არჩეულს.

აპრილი, 1919

მ ი რ ა შ ი

შემოღამდება. დღე მოკვდება ჩამქრალ სიტყვებში
 და გაბრწყინდება ცის ვარდებით მზიბლავი სარკე.
 თბილი ჰაერი დაისვენებს მღუმარ სივრცეში
 და დედამიწა დაიხრება ვარსკვლავისაქენ.

შეიმოსება ძილის ლოცვით სული ყოველი,
 დაიძინებენ წყლის პირს ალვა და კეიპაროსი.
 ღამით იფეთქებს დაგროვილი მზის სიცხოველე
 და მწვავ სიზმრებად გადიქვევა ცხელი ტაროსი.

მომეჩვენება: შაენი ჩრდილნი ცას დაჰფარავენ
 და თითო-თითოდ დაბრმავდება ყველა მნათობი.
 და გამოჩნდება ცაზე ვინმე სხივთა მპარავი,
 და უცებ ჩემში გაიელვებს შიში ნაცნობი.

მაგრამ გაივლის ერთი წამი, შაეად ნაფერი,
 და ჩემს თვალებში შეიჭრება უცხო მირაეი:
 დაღვრემილ ცისა განათდება კიდე-ნაპირი
 და ცეცხლის ფრქვევით გაიქროლებს მფრინავი
რაში.

ათამაშდება ირგვლივ სხივთა კორიანტელი.
 ღამეს მოჰხიბლავს ცა და მიწის ასხივოსნება.
 კვლავ აენთება ლურჯ ჰაერში ყველა სანთელი
 და ტბილ სიზმრებში დამშვიდდება ჩემი ოცნება.

1918

ს ე ვ დ ა

ერთხელ მესიზმრა: ზღვა იწვოდა ცეცხლმოდებული,
და ცის გუმბათი წითელ ნისლით იღებებოდა,
და ამ სურათით ღრუბლებიდან თითქო სტკებოდა
ვიღაც უცნობი, უცნაურად მოვლინებული.

ნავი იბრძოდა, ცეცხლის ალით აყვავებული,
მაგრამ ბედისგან განწირული იღუპებოდა.
ლალისფერ ტალღებს ოქროს კვამლი გარს ევლებოდა
და ტყეს ანთებულს ჰგავდა წყალი აზვირთებული.

შაშინ მე სევდას არ ვიცნობდი და რა ვიცოდი,
თუ მეც იგი ზღვა შემიპყრობდა და დავიწვოდი,
თუ ეგ სიზმარი ჩემი ყოფნის ხატება იყო.

იგი უცნობი, უცნაურის სახით მოსული,
მოულოდნელად მომეპარა, ცეცხლით მოცული,
და ჩემი სული დასაწვავად სადღაც წაიღო.

ნოემბერი, 1916

წიგნა

როცა მთაზე დავინახავ ცით დაშვებულ ოქროს სვეტსა,
ჩამავალ მზის პირსაბურავს, მთის ნიავეთ მონაწყვეტსა,
და ღრუბელი ცის გაღავენს შემოჰქარგავს წითლად, თეთრად, —
ნე ავდივარ მაშინ მთაზე ლოცვის ქამის შესახვედრად.

მუხლმოყრილი ვდგები კლდეზე და ცის გუმბათს ვაკვირდები:
ნელ-ნელ ჰქრება და იშლება ფერგამკრთალი ღრუბლის მთები,
მზის ვარდისფერ ნათელ კუბოს მწუხრის ჩრდილი ნისლით ჰფარავს,
ჰქრება მთაზე ოქროს სვეტი: ციურ სხივებს ცა იპარავს.

და როს მიწა ცის სიჩუმეს ყურს დაუგდებს ლოცვად მდგარი, —
ლამის შუქით შერბეული გაიღება ზეცის კარი.
კიდით-კიდე გაირღვევა ცის ლაქვარდი კრეტსაბმელი,
და მსოფლიოს ღვთიურ ტაძრად გარდიქმნება სივრცე ბნელი.

მაშინ მოვა მნათე ცისა, ცას მოივლის ზევით, ქვევით,
და აანთებს წმინდა სანთლებს ცის კანკელზე სხივთა ფრქვევით.
მე ვლოცულობ. ზე მიეყვები საიდუმლო ქამის წირვას,
ვერ ითვისებს სული სხეულს, მსხვერპლად ითხოვს მის შეწირვას, —

და ვსწვავ ფიქრებს ამქვეყნიურს, და ვშორდები მე ჩემს სხეულს,
ვხედავ ჩემთან ციურ მნათეს, გასაფრენად ფრთაშერბეულს.
ცისფერ ცეცხლით შემოსილი, ვეწაფები შვებას ფიალს
და მიეყვები ზევით, ზევით საგალობელ სიმთა წკრიალს.

ამილი, 1915

ც რ ე მ ლ ი

ჩამოწვა ნისლი, ჩამოწვა ნისლი,
სალამოს ნისლი, მუჭი და ხშირი.
შიშით და კრძალვით, ცრემლების მალევით
გავსცქერი ზეცას და ჩუმად ვტირი.

მწვერვალთა ხვეულს, ჩრდილშემოხვეულს,
მოსცილდა შუქი ჩასულის მზისა.
არა კრთის სხივი შუქლეთაებრივი,
სად არის? — ვჩივი, — ვინ მიითვისა!

მოვიდა ღამე ჩრდილმოკამკამე,
მონამა ცრემლით ყვავილთა პირი.
ვიგონებ სახელს, ცის გამომსახველს,
ვიქარვებ ნაღველს, ვტირი და ვტირა.

ღრუბელში ფარულს, ცით შემოპარულს,
სინათლეს მთვარულს უღიმის თხემი.
იფრქვევა ნამად ვერცხლის ტბა მთვარის,
ციმციმი ცვარის — ცრემლია ჩემი.

1915

ზ ზ ა

შენ ყაყაჩოს წითელ წვეწვით მე ტუჩები შემიღებე,
 და გაკვირდი, რომ შენს ალერსს მე ღუმლით შევეგებე.
 გახსოვს, მკითხე: „რად გაჩუმდი?“ და ბავშვურად შემომცინე! —
 მე უსიტყუო ჩემი ბაგე შენს ლოყაზე მივაძინე.

განვლო ჟამმა. ჩვენს სიყვარულს გაზაფხულმა უღალატა.
 მარტო დავრჩით. შავმა ბედმა ტანჯვის ცეცხლი მოგვიმატა.
 შენა მკითხე: „მითხარ, ღმერთმა ასე რისთვის გაგვიმეტა?“
 ჩემმა ბაგემ შენი ბაგე მაშინ კოცნით გამოპკეტა.

დრომ იმედი დაგვიჩრდილა და ღრუბელმა ცა დაჰფარა.
 დაგვეკარგა შუქი მზისა, გულში იჭვი შეგვეპარა.
 შენ კვლავ მკითხე: „ცის ლურჯ კიდეს ვინ მოასხა შავი რიდე?...“
 მე პასუხი ვერ ვიპოვე და ალერსით დაგამშვიდე.

ჩვენ ვიბრძოდით, მაგრამ ბრძოლას აღარ უჩნდა დასასრული.
 წინ ზღვასავით ირხეოდა გზა ცის საზღვარს გარდასული.
 კვალად მკითხე: „სანამ ვივლით, სანამ ვივლით ტანჯვის გზაზე?“
 მე დავდუმდი... და პასუხი ვერ მოგეცი ამ კითხვაზე.

დადგა ჟამი. ღრუბლის გროვამ გაიარა ელვა-ქექით,
 და, ცხოვრებით მოქანცულნი, სასაფლაოს მივადექით...
 ვინ მოსულა აქ ნეტავი კმაყოფილი თავის ბედით?!
 მეგობარო! რად გაჩუმდი? რად არ მკითხავ — სად მოვედით?..

ოქტომბერი, 1915

მ თ ვ ა რ ე

ჩუმაღ! ჩუმაღ! ვილაც უცხო, უცნობი და უხილავი
ჩემს სარკმელში იხედება, მთვარის შუქის დამჩრდილავი.
ჩუმაღ, სიოვ! ღია სარკმელს გარს ნუ უვლი ასე ახლო!
არ დამიფრთხო მოჩვენება, იქნებ სულით ცას ვეახლო!

ვილაც უცხომ, უხილავმა, ვგრძნობ, თვალები მომაჩერა!
მე ხომ სარკმელს არ ვუცქერი? — რომ აქ არის, — მაინც მჯერა!
რალაც ოდნავ აშრიალდა, მესმა — თითქოს დამიძახა.
ჩემს პირდაპირ დიდ სარკეში ვილაც თეთრი ჩაისახა.

მთვარემ სხივი თითო-თითოდ მღუმარ კედელს ააცალა
და ოთახში დაბინავდა უცნაური რალაც ძალა.
თითქოს ფარდა ჩამოეშვა, ჩრდილი ფრთხილად მომეპარა.
რად დაბნელდა ნეტავ ასე? — ხომ არავინ მომეფარა!

ვხედავ, სარკე გაიშალა, სარკე, თეთრად დაფერილი,
და გამოჩნდა ტბა ცისფერი, თეთრ გედებით დასერილი.
ტბას დასცქერის ცის თალიდან ვარსკვლავების ჩირალდნები,
ცას ხომალდი ამკობს ღრუბლის, ხომალდს — თეთრი იალქნები.

ჰა, დაიმსხვრა ცის ხომალდი, ვარსკვლავები ძირს დასცვივდა,
და იისფერ ტბის ტალღებზე თეთრ ვარდებად ატივტივდა...
ანგელოზნი ჰკრეფენ ვარდებს და ჰკონავენ ცისფერ სხივით...
რეკვა ისმის საიდანღაც ტყის ფოთოლთა ჩურჩულივით...

ოქტომბერი, 1915

მშენარი ფოთლები

მე ვსეირნობდი, და ტყე შორით ისე მოჩანდა,
როგორც ცხედრის წინ კირისუფალთ შავი ყრილობა.
მე იმ ტყის გარდა ჩემს იარაგს სხვა ვინ მომბანდა?

მე მომეწონა მდუმარ ხეთა დაღვრემილობა.
და ვით ტუსალი, შეუმჩნევლად გამოპარული,
მე ტყეში შეველ, ტყეს ვუჩვენე ჩემი ქრილობა.

საამო იყო იქ ღუმილი და სიარული, —
იქ ყოველი ხე ისე იდგა, როგორც აჩრდილი,
და ყოველ ფოთოლს ათრთოლებდა სევდა ფარული.

მე ჩემი ფიქრის შავი ნისლი, შავად აშლილი,
აფერადებულ სტრიქონებად გადავაქციე,
და ავამღერე მწარე სევდა, ცრემლად დაღვრილი.

მაგრამ წყეული შავი ფარდა ველარ აეწიე,
ვერ განვიახლე დაღლილ სულის შემოქმედება, —
სიკვდილის ლანდი, ჩემთან მდგომი, ვერ გავაქციე.

ქარი მოვიდა. ვის ესმოდა ფოთოლთ ვედრება!
მშენარი ფოთლები ბუმბულივით სცვიოდა ხეებს...
და მე ვფიქრობდი: ჩემი სულიც ტყეს შეედრება, —
და ქარს ვაძლევდი, ვით მშენარ ფოთლებს, ლექსის ნახევებს.

ოქტომბერი, 1916

გამოსოკვა

ქრება სინათლე, წიგნიც თავდება
 (და მეც ვაჩერებ გაფრენილ ცხენებს).
 ესეც იმ ყუთში დაბინავდება,
 სადაც უფროსი და განისვენებს.

იქნებ მეტია ეს გალაშქრება
 ლექსთა ნაღვლიანთ და ხან მცინართა.
 თუმცა თვალეზში ცრემლი არ შრება, —
 ეს მოჩვენებაც გაუჩინარდა.

მოდის სალამო სხივალმაცერი,
 პალე სიშავე ცას დაეტყობა.
 მევე შემძულდა ჩემი ნაწერი
 და მინდა ჩქარა გამოვეთხოვო.

ერთი წუთისთვის ხეთა მწვერვალებს
 ჟინვლილებივით არ ავანთებდი,
 მაგრამ სწყუროდა შუქი ჩემს თვალებს
 და მეწამული შარავანდელი.

ქარვა წალეკა ფოთლების ღვარმა,
 ტყე დაიჩრდილა და დაიჩაგრა.
 ოქროს სევანი დახია ქარმა
 და ჩირალდნებიც ჰაერში ჩაჰქრა.

ფარჩის ფარდული წაიქცა ბაღში
 და აიშართა თოვლის კარავი.
 ატირდა, როგორც უღედო ბავშვი,
 გული, აჭამდის გაუმწარავი.

და უკანასკნელ კარებთან მისვლით
ვუახლოვდები შორეულ ნაპირს.
ცივი საღამო იისფერ წისლით
ამკრთალებს საზღვარს, სისხლით შენაფერს.

აქ დავისვენებ, შორს მიმავალი,
რომ შემდგომ მეტის გახალისებით
ვიმღერო, ზეცამ რაც დამავალა,
და გავეანათო ახალი გზები.

მესმის ქუხილი. უკვე დროც არი
გაიხსნას კარი უფსკრულისაყენ,
აენტოს ხაზი გასაოცარი
და გაბზარული გამოჩნდეს სარკე.

ზემო სიცოცხლის ერთადერთი კვალია. —
რემს შედეას, ეუძღვნი ამ წიგნს.

გაგზარული ს ა რ ძ ე

წ ი გ ნ ი
III

1916

—

1929

გოცნების დღიური

1

მიაფრენს შეშკრთალ დედამიწას ფრთოსან რაშიევთ
 ეს საუკუნე აცეცხლილი და დარკინული.
 ჩქარი ბრუნვისგან მიწის ღერძი ტყდება გზაშივე
 და პოლმუსებზე სიცხისაგან დნება ყინული.
 რკინის ლაგამი ჩასჰედია ძარღვიან ხელებს.
 — გზა დედამიწას! — ქუხილივით ისმის ძახილი.
 მერანს კვილი ამბოხების უფრო ახელებს, —
 და იწვის ზეცა, გაკვეთილი ელვის მახვილით.
 ალი ედება ჰაერს, ხმელეთს, ოკეანეთაც.
 გადამცდარ ორბიტს ჰლუნავს სივრცე ძალდატანებით.
 ვზას უნათებენ აჯანყებულ მწვანე პლანეტას
 დაფეთებული კომეტების ჩირალდანებით.

2

ბრწყინავს ჰაერში ძველ მებრძოლთა წმინდა კრებული.
 თითქო სრულდება მათი წყევა და დანაქადი.
 ვუცქერი ზღაპრულ გაქანებას განცვიფრებული
 და შიშისა და სიხარულის მივლის ნაკადი.
 რას მოგვცემს ეს დრო, სისხლითა და ძვლებით ნათესი:
 იქროლებს რაში, შორს დარჩება ყორნის ჩხავილი,
 და ავარდება მიუწვდომელ მზის სინათლეზე
 მოულოდნელად ამოვარდნილ ქარიშხალივით, —
 თუ გარს მოწოლილ ნისლის ზღუდეს ველარ გაარღვევს,
 ვერ გადაიტანს ამ ანთებას მიწის სხეული,
 და საპუდამოდ დაიმშვიდებს ცეცხლიან ძარღვებს
 საღმე მზის ოქით, ცის უფსკრულში გადამსხვრეული!..

უიმედობა, მუდამ იქვე და სინანული
 ჩრდილივით ახლავს ჩემი ფიქრის ყოველ ანთებას.
 ვარ გასაოცარ მოლოდინით თვალდანამული,
 მაგრამ დრო მიდის, და სასწაულს აგვიანდება.
 მტანჯავს სიტყვებით შებორკილი აზრი თავნება,
 ხან შიშით საესე, ხან აშვებულ ვენებით მყეფარი.
 მსურდა საესებით გამომეთქვა გაუგებარი
 ჩემი ოცნების უცნაური ამპარტავნება,
 რომ მეგრძნო ცეცხლის დაყუჩება და შენელება,
 მაგრამ ლექსების თეთრ კუბოში ვერ მოვათავსე,
 რაც ჩემი სულის მღუმარ კალთაზე
 ცისფერ ღამეებს დაუღვრია საშინელება.
 უნაყოფობას მომავალი რათ დამაყვედრის? —
 მე თუ დავეცი, ჩემი დროშა ვინღა ამართოს? —
 ვერა ვთქვი ქება მე ჩემი ხვედრის,
 და დავემდურე ბედს უსამართლოს.

4

და ან მადლობა რათ დავუწერო, —
 ბევრი არ მახსოვს მე სიხარული.
 ხშირად მჭონია ლოყა უწვევრო
 მწარე ცრემლებით ჩამოღარული.
 ახლაც მწუხარეს თუ გახარებულს,
 მწვავს ცრემლი, წინათ რაც დავივინე.
 ხშირად ჩენს ოთახს, ბინას ღარიბულს,
 ესმის უძლური ჩემი ქვითინი.
 ვხედავ: სიხარულს ცრემლმა აჯობა.
 ო, რა ბავშვურად მითამაშნია!
 ჩემი თაობის უილაჯობა
 დღეს სამარცხვინო დაღად მაჩნია.

5

ოთხივე კუთხით გამოკეტილი
 ციხესა ჰგავდა ქვეყანა ჩემი.
 ილუბებოდა თესლი კეთილი,
 წინაპართაგან გადმონაცემი.

მძიმე ურდულით გადაარაზული,
 რკინის ჩამტვრევას ელოდა ქარი.
 იყო გოდება ცამდე ასული,
 გვენატრებოდა ელვა და ქარი.
 ქარიშხალს დიდხანს აღარ უცდია, —
 და ერთ საღამოს, როცა შებინდდა,
 უცბად იელვა რევოლუციამ
 გათამამებულ დეპეშებიდან.

6

და სანამ თვალი დაინახავდა,
 აივსო ალით ძველი ქაობი.
 ამხედრებული ქუჩა აყვავდა
 მოულოდნელი სანახაობით.
 მაგრამ მოსწყურდათ ბრძოლა ტიტანებს, —
 და დაიდრიკა მთათა კიდენი...
 სუსტმა თვალემა ვერ აიტანეს
 ღვარად მომსკდარი ცეცხლი იმდენი.
 ახალი ძველ გზას ვერ შეეთვისა,
 და გაიზარდა მტრობა და ზიზღი.
 მთელს ქვეყანაზე დარჩა ერთი გზა:
 რკინის და სისხლის! რკინის და სისხლის!

7

წინათ ვფიქრობდი: იელვებს უცებ.
 ფრთებს აისხამენ დროშის ტარები.
 გადაიმსხერევა დამპალი ფუძე
 ახალი ქვეყნის აელვარებით.
 იქნება ქრისტეს განოცხადება.
 გოლგოთა. ჯვარცმა. თავზე ეკალი.
 მაგრამ ამბოხის ზღაპრულ ხატებად
 გადმოვა ციდან ბრწყინვალე ქალი.
 და მუზლს მოიყრის მის წინ ყოველი:
 ოფლის, ცრემლის და სისხლის დამღვრელი.
 დააცხრობს ტყვილს მზის სიციხოველე
 და სათნოება განუსაზღვრელი.

ახ, ვოცნებობდი თურმე ბაღღურად!
 გვიანლა არის აწ დანანება.
 ჩვეული გზები ყველა დაჰხურა
 მიწის უჩვევმა ატორტმანებამ.
 თითქო სინათლეს მეც მივაშურე,
 მაგრამ გრიგალი როცა მოვარდა,
 გაქრა ოცნება ჩემი ბავშვეური,
 როგორც სიზმარი ძუძუმწოვართა.
 ბრძოლის სიშმაგემ გული მატყინა
 და ჩამებინდა თვალებში ნისლი.
 ვერ ავიტანე ტყვია და რკინა,
 ამდენი ცეცხლი! ამდენი სისხლი!

9

გამახსენდება: თითქო მიწიდან
 ამოდიოდა სვეტად ნათელი.
 ყოველ ნაბიჯზე ლხინი მიცდიდა
 და სიხარული მხნე და ჯანმრთელი.
 ასალი სიტყვით გული განათდა,
 ცრემლმა თვალეში შემისევდა.
 მოვიდა შუქი სხვა ქვეყანათა
 ჩვენი ჟინუღილის ასაწევდა.
 და ბრძოლის აღმურს, ირგვლივ დანათოს,
 გზა და სურვილი ჰქონდა ორივე,
 რომ დედამიწამ გადაანათოს
 ცათა უფსკრული მეტეორივით.

10

მაგრამ მეორეც გამახსენდება,
 ადრე ნატანჯი და ნაფიქრალი,
 როცა მესმოდა: არ გათენდება!
 და ჩირაღდანიც იყო მიმქრალი.
 როცა დამძიმდა და შევიწროვდა
 ჰაერი, სავსე შავ მოზმანებით.
 სიკვდილზე ფიქრი ტვინში იძვროდა.
 თავში ჩაქედილ ცხელ ლურსმანივით.

იმ ბურუსიან ქარის დღეებში
ისმობდა ირგვლივ წყვეა, ჩივილი, —
რომ დედამიწა გაქრეს ჩრდილივით
შემოღამებულ ცის სივრცეებში.

11

ახლა თვალთაგან სინანულის ცეცხლის მკვესავი,
ენანობ, რომ ჩემს გზას მე უშიშრად ვერ გადავხედე.
ქირს მოულოდნელს უნდა დახვდე მაგარ კლდესავით,
და განსაცდელში უნდა ბედთან იყო თავხედი.
დავკარგე ყველა საგანძური, თუ რამ მებოდა.
ვზივარ ცივ ქვაზე თავდახრილი, თვალმოხუტული.
რეკავს ექვანი სანეტარო მოგონებათა.
მესმის ბავშვობის ოქროს დღეთა ტკბილი ჩურჩული.
მოვშორდი თითქო ამ ქვეყანას და ჩავესახლე
გამქრალ ჩრდილებში. და გაცოცხლდა ისევ წარსული.
მოჩანს შორიდან ლურჯ სივრცეში ჩემივე სახე
ყვავილთა ელვით და ნათელით შემოგარსული.

12

ვიყავი ბავშვი უნათესავო.
ვცხოვრობდი სოფლად, მქონდა გრძნობა მშვიდი, გლახური.
მიყვარდა მუქი, მღვრიე აბაშა მე სათევზაოდ,
და საბანაოდ — სუფთა ტეხური.
არ მყავდა მამა მოსარიდი და არც აღმზრდელი.
მარტოპერანგა, ფეხშიშველი და უდარდელი
დავრბობდი მინდვრად, სადაც ჩემებრ ნორჩ მწყემსებითა,
როგორც საკუთარ ყვავილებით, ჰხარობდა ველი.
უხვი ოცნება გმირს მატოლებდა,
მეჭირა ხელში ძეწნის ტოტი ერთი მტკაველი
და ჯოხის ცხენი ზღაპრულ რაშივით დამაქროლებდა.
მზიბლავდა ჰანგი, დარჩენილი ძველ ლექსებიდან,
და ღრუბლის კომქზე ანთებული ოქროს წვეთები.
ყაჩაღს მეძახდნენ ტოლბავშვების ცელქ ქარავანში,
ფეხმარდ სირბილში მწვევარივით ვიყავ ნაგეში,
და ჩემს პატარა ამხანაგებში
არავინ იყო ჩემი დამწევი.

15. ა. აბაშელი

როცა ღელეში ჩადგებოდა ცეცხლის სვეტები,
 ვხოცი ბაყაყებს გამხმარ ბელტებით,
 და მიყრუებულ ეკლესიის ჩუმ გალავანში,
 წყალში ჩაღუნულ ბებერ ცაცხვის ხშირ ფესვებიდან
 მე გამომყავდა მარჯვენა ხელით
 ცოცხალი კიბო, და ხან კი გველი,
 მოულოდნელად თავზარდამცემი.

13

ვიკვებებოდი ფრინველივით წყალით და ხილით.
 მიყვარდა ღამით ხეტიალი მოუსვენარი.
 ვესმოდა ხშირად რუს პირიდან მავნეს ძახილი
 და ტოტის მტკრევა მძინარ წყალზე დახრილ მცენარის.
 ღელედან მთვარეს თეთრი ხავსი ამოჰყვებოდა
 და ტყეში ნათელ ქსელს აბამდა ვერცხლის ობობა.
 იპყრობდა ხეებს უცნაური ავადმყოფობა.
 ნამს შეიშრობდა ნისლის თოვლი და გაღზვებოდა.
 იდგა ჰაერში გაყინული ზარის წკრიალი.
 ეუსმენდი ზღაპრებს, მეწისქვილე რომ მოჰყვებოდა,
 ატოკებულს სანეტარო გულისფრიალით.
 და დილით, როცა გაივსებოდა
 ტყე და მინდორი მზის წისქვილიდან
 გადმონათოვი ოქროს ფქვილითა
 და ყვავილებით, —
 მე მოვდიოდი ათას ფერით საცხე თვალებით,
 ალტაცებული ცის და მიწის ფერისცვალებით.
 ჰყვოდნენ გულში სურვილები,
 ბრწყინავდა ყანა მოოქრული და დაცვარული.
 ჯერ ბრძოლის გრგვინვა არ გამეგონა,
 და გულუბრყვილოს ასე მეგონა,
 რომ ყველაფერი იყო სითბო და სიყვარული.

14

ახლა მგონია, შხამით ნამთვრალევს,
 რომ მოლაღატე და უსწოროა
 გზა ჩემი ბედის, ოცნებათა ცეცხლით ამგველის.
 წინათ, ვით ბავშვებს თბილ აკვნებში,

ეძინათ ტკბილად წამწამებში
ჩემს ღია თვალებს.
ახლა კი ჩემი ორი თვალი ორი სორთა,
ორი უეცრად გაცოფებულ შხამიან გველის.

15

შფოთიან დღეებს ვინ მიმაწება!
მაწუხებს ფიქრი ჯერ გაუმხელი.
ყოველი მხრიდან გრძნობას აწვება
ულმობელობის მძიმე უღელი.
ო, როგორ მინდა, ენახო სიზმარი,
რასაც სიყრმითვე ვეთვისებოდი,
ნიაგჩამდგარი სულის სიწყანარით
კვლავინდებურად ავივსებოდე,
არ ვატარებდე ჩემს სატანჯველად
დამწუვარ ოცნების ნაცარს და ნახშირს;
გავხდე პატარა, ვით ქიანქველა
და დავიძალო სადმე ბალახში,
რომ არ მესმოდეს იქ შემზარველი
სულის კივილი დაუფარავი;
იყოს სიჩუმე ჩემი მფარველი!
იყოს სიმშვიდე ჩემი კარავი!

16

მაგრამ სიმშვიდე ახალმა დრომ არ დაგვანება.
განწირულია ჩვენი მოდგმა რბილძვალაიანი.
დღეს საჭიროა კლდის ნაკვეთი ადამიანი,
რკინის ნერვებით და ფოლადის აღფრთოვანებით.
მე კი დავსუსტდი ყოველ წუთში უკანდახევით.
ვარ ჩვენი დროსთვის სამარცხვინო რბილი ბუნების.
შევხარი ჰაერს და მზის სხივებს მთის ბალახივით,
და მეშინია ცეცხლის ქარის აგუგუნების.
და ჩემი სულის სამყაროს წინ შავ ელვასავით
იჩხევა სწრაფად დაქანებულ ფარდის გრეხილი...
ოხ, მეგობრებო! აწ ლექსებით ვის რას ვასწავლი!
ჯობს თქვენს წინაშე ძირს დაეცეს მძიმე ქვასავით
უკანასკნელი მეოცნებე ფრთამოტეხილი.

17

არ მინდა გულში ჩამებუდოს უიმედობა:
გამარჯვებული განვლილ ტანჯვას არ მოიგონებს.
დაღალულ პოეტს მომავალი აღარ მენდობა
და დაივიწყებს უნუგეშოდ მტირალ სტრიქონებს.
კმარა ტირილი! უნდა აღსდგეს სული მზესავით,
რომ სიცოცხლის ჯაჭვს გადაეხას ახალ რგოლებად
მომავალ დღეთა გასაჭირი და დაბრკოლება,
და მოკვდეს იქვი, რწმენისათვის დანის მღვსავი.

18

მშვიდობით, ჩემო საყვარელო მელანქოლია,
შენზე უტკბესი მეგობარი მე არ მყოლია.
ბევრჯერ მიგრძენია შენი ცივი ხელის შეხება
და დამიღვრია მწუხარება ცრემლის შეხეფებად.
მეწვიე ადრე, ჯერ კიდევ ბავშვს და უსააკოს.
რამდენ იისფერ საღამოს და დამეს ასარკულს
დავუთოვივარ სხვა სამყაროს უცხო ნათელით:
მარადისობის აელვებით და ქრუანტელით.
იწვევდი ჩემში მუდამ შიშსა და გაოცებას.
უკვდავ ღამეში ჩემთან მხოლოდ შენ იყავ ერთი.
აქრობდა ჩემად ჩემი სულის ყველა ოცნებას
შენი თვალების უნაპირო შავი ხავერდი.

19

დროა გათავდეს კაბუკური სისხლის თამაში,
ნიღაბთან ბრძოლით და ნაღველით სულის გართობა,
რომ ჩაესვენოს მღუმარების ცივ აკლდამაში
ჩემი სიცოცხლის ორმოცი წლის უკუღმართობა.
უნდა ვსვა სიბრძნე საუკუნის ახალ თასიდან,
რომ მკაცრ ლითონის სიმძიმითა და გამძაფრებით
ავმართო ცეცხლით დატვირთული რკინის აფრები
სულის ტკივილის სხვა ნაპირზე გადასაზიდად.
რომ კვლავ აენთოს აზრი წმინდა და უმადლესი,
იქროლოს რაშმა, შორს დასტოვოს ყორნის ჩხავილი,
და ეს ქვეყანა, აკივლებულ ქარიშხალივით,
გრგვინვით ავარდეს მიუწვდომელ მზის სინათლეზე.

ჩ ე მ ი

რომ შემოკმედის სახე ციდან ჩამომეყვანა
და შეთქვა, რომ მე ნაშუქი ვარ ღვთიურ ელფერის.
მე ჩემს თვალეზში მოვათავსე მთელი ქვეყანა
და ვიქეც სარკედ ყოველ ხმისა და ყოველ ფერის.

და ასე ვფიქრობ: ბატონი ვარ ფერთა სიუხვის, —
ყოველი ფერი ჩემს თვალეზში დაიხატება.
და ასე ვფიქრობ: მეუფე ვარ სიმთა ციურ ხმის, —
ყოველი ჰანგი ჩემს სმენაში დაიბადება.

და ჩემს გარეშე ცისარტყელა არ იწერება
და ვერც ქუხილი ცეცხლის მახვილს დაატრიალებს.
ყოველი სხივი ჩემს თვალეზში დაიფერება
და ყოველი ხმა ჩემს სმენაში დაიწკრიბლებს.

ჩემი სიკვდილით ეს ქვეყანაც გარდაიქმნება, —
უსახო მიწას დააკვდება ცა უცნაური.
მე თუ დავბრმავდი, ცისარტყელა სადღა იქნება?
მე თუ დავყრუვდი, — ხომ დადუმდა მიწის ხმაური!

ოქტომბერი, 1916

ს ა ს წ ა უ ლ ი

ჩემი სიცოცხლის პირველი დღე ჰგავდა სასწაულს,
უკანასკნელიც კვლავ სასწაულს დაემსგავსება.
საიდან მოველ, მე არ ვიცი, და ან სად წავალ, —
ბედის ბრმა თვალთა ვინ შეიძლოს შუქით გავსება!

მე არ ვიყავი, მაგრამ ყოფნა იმდროინდელი,
როგორც სიზმარი უცნაური, სულმა შეიგნო.
ზეცას შევეყრებ და დამცქერის ცა უწინდელი:
ვარსკვლავთ წარსული ცის სარკეში აწმყოდ შეიქმნა.

ჩემს სულს მღვიძარეს ესმის რეკა საუკუნეთა,
მაგრამ ეამთ სიბრძნეს შავი ფარდა მან ვერ აპხადა.
თუ არსად ვიყავ, ვით დამბადა შავ უკუნეთმა?
ლამემ უმზეოდ განთიადი როგორ დაპხატა?..

და როცა სხვები შიშით ძრწიან კუბოს წინაშე,
ჩემი გონება ყრმობის აკვანს ველარ შორდება:
მე სასწაული მელანდება პირველ ბინაში,
უკანასკნელში იგი მხოლოდ განმეორდება...

იანვარი, 1917

სოფელი

მახალისებს სოფელი
ჭრელ ყვავილთა გაშლითა,
პურის უარმყოფელი
ვძღვები პანტა ვაშლითა.

თუ სურვილი იქნება —
მოვახტები უნაგირს:
მიხარია მიგნება
ტყეში მხეცთა ბუნაგის.

ლამეს წვიმა დააღბობს,
ქარი დაიგუგუნებს,
და თოფის ხმა გააპობს
თვალშეუდგამ უკუნეთს.

შუალამით ჯაგნარში
ქალი დაითენთება,
ტანი ნაბდის ჯაგარში
კოცონივით ენთება.

ტუჩებს კოცნას დაასევს
ბაგე უმხურვალესი,
და გულს ცეცხლით აავსებს
ნაქურდალი ალერსი.

მზესთან ერთად ამოვა
მთაზე ჩემი მერანი.
ეჰა, რა საამოა
ეს სიცოცხლე ვერანი!

უნათესავო

ბინა ვერ ვბოვე. სად გავშალო ჩემი კარავი?
უცნობ ქვეყნიდან წამითა ვარ მე აქ მოსული.
იწვის სანთელი... და დავდივარ შიშით მოცული,
უნათესავოს მე ამ ქვეყნად არ მცნობს არავინ.

მალე იქიდან მოფრინდება ხმა შემზარავი
და უფსკრულის წინ ფრთებს დაუშვებს უმიზნო სული.
მოვა დუმილი, შუალამის დროშით მორთული,
და კარს დაჭხურავს ამ ქვეყნისას უცხო მპარავი.

ჰე, ხმა გამეცით, ნათესავნო ჩემი სულისა!
ნუ დამაობლეთ, მოჰქრის წამი აღსასრულისა!
ხომ ხედავთ, მიწას უცნობსავით გამოვეთხოვე...

არსაიდან ხმა. ჩემთან კვდება ჩემი ძახილი.
მოდის საღამო. თრთის სანთელი. პატრუქდახრილი.
ჩემი კარავი ვერ გავშალე. ბინა ვერ ვბოვე.

ოქტომბერი, 1916

მეზობარს

დავდივართ ჩუმად და ყველაფერს ისე ვუცქერით,
სხვისი თვალებით ვიყოთ თითქო ჩვენ აღჭურვილნი.
ეურჩებიან ჩვენს გონებას ჩვენი სურვილნი,
მოკლე სიცოცხლის გვემუქრება ბოლოფურცელი.

და ერთი ფიქრი, მეგობარო, მუდამ გვაწვალებს:
შორეულ მგზავრებს აქ შეგვეძლო არ დაგვეხანა, —
მაგრამ გვეგონია — გვესიზმრება ჩვენ ეს ქვეყანა:
დადგება წუთი და სხვა სახით გავახვლთ თვალებს.

ვინ იცის, იქნებ ჩვენ ამ წუთმა გზა მოგვიძებნოს —
ოცნებას შუქი სანუგეშო არ დაეღვევა. —
მაგრამ იქნება დაემსგავსოს ეს გაელვება
შიცვალეზულის ბნელ კუბოში გამოღვიძებას.

1916

გელანკოლია

როცა ემხოზა ფრთამოკვეთილი
 ზეშთაგონების შუქი მთვარული,
 ჰფარავს ქვეყანას ჩრდილის კედელი,
 ციდან უეცრად ჩამოღვარული.
 ჰქრება სინათლე ცად ასვეტილი,
 იწვის წამწამი გადაცვარული,
 რჩება უაზრო და გაცვეთილი
 ქვეყანა ბნელი და ანგარული.
 ეზივარ ოთახში გამოკეტილი,
 მწარე ფიქრებით შემოჯარული,
 აღარა მჯგერა სიტყვა კეთილი,
 გული უბიწო და მოყვარული.
 თვალი ბრმავდება შუქდაწრეტილი,
 კედება ხალისი და სიხარული;
 ლაგვარდს ესობა შავი წერტილი,
 ცაში მზის ნაცვლად შემოპარული.
 და შემომტირის ძარღვაწყვეტილი
 გული მტკივანი და გაბზარული.
 სიტყვა ამოდის შხამის წვეთივით,
 თითქო იღვრება სისხლი ფარული.

1916

მზირალი საღამო

წყნარი საღამო, დანისლული ცისფრად ჰაერი.
უფროთო ნიაგი, მდუმარ მთაზე ფიჭვთა ლანდები.
ჩრდილთა მუსიკა და სიჩუმე მრავალნაირი.
მთა იისფერი და შორს სივრცე სხივანანთები.

ღამის შრიალი ტყის სიჩუმეს უახლოვდება
და ვარსკვლავები შეუძინველად ტირილს იწყებენ.
ჩემს ოცნებაში მარგალიტის ცრემლი გროვდება, —
ვფიქრობ: მე წავალ და ჩემს ჩრდილსაც დაივიწყებენ.

თუ ვარსკვლავებმაც ველარ დასწვეს გზა შავ ღამისა,
და თუ ბოლო აქვს დადებული ყოველ მნათობსა,
რა უნდა იყოს ჩემი ყოფნა ერთის წამისა! —
ელვას მაგონებს, შავ ღრუბლიდან გამონაქრობსა.

ახლა მეც ვარხვე ნიავეით ყვავილთა შტოებს
და ვარსკვლავებით სავეს არის ჩემი თვალები,
მაგრამ სულ მალე ჩემი სული მიწას დასტოვებს
და ბნელ ღამეში უცნაურად დავიმალები.

ქამი გაივლის და მოკვდება წელი ათასი.
სული მრავალჯერ ატირდება მგოსნის შაირით,
და მუდამ ასე იოცნებებს ღამის კალთაზე
წყნარი საღამო, შემოსილი ცისფერ ჰაერთ.

და ვარსკვლავები, ჩემს თვალებში რომ ბანაობდნენ,
ათას წლის შემდეგ სხვა თვალებში აენტებიან...
საუკუნეთა სიტურფენი სხვადასხვაობენ,
მაგრამ მნათობნი ერთ საარკეში იხედებიან.

და ვფიქრობ: ნეტავ იმ სარკეში სხვის თუ ანთებს
ვარსკვლავთან ერთად მომაკვდავი ჩემი სულიცა!..
ვხედავ: მთის ნისლი დასწოლია წყნარ ფიქვთა ლანდებს,
და ლურჯ ბურუსით იმოსება მზეჩასული ცა.

ღამის შრიალი ტყის სიჩუმეს უახლოვდება
და ვარსკვლავები შეუმჩნევლად ტირილს იწყებენ.
ჩემს ოცნებაში მარგალიტის ცრემლი გროვდება, —
ვფიქრობ: მე წავალ და ჩემს ჩრდილსაც დაივიწყებენ.

სექტემბერი, 1917

ობობას ქსელი

მე მიყვარს, როცა ტყეში ღამე დაიბადება
და მყუდროება ჩუმ სიმღერას დაემსგავსება.
ხეთა სიმშვიდეს ლოცვის სითბო მოემატება
და ტბილი შიშით აღივსება ყოვლი არსება.

მწვანე შტოებში მოდარაჯე ობობას ქსელი
შეიმოსება მთვარის ნამით და ატირდება.
ტყიდან ზეცამდე შემოკლდება მანძილი გრძელი
და ტყე მდუმარი ვარსკვლავებით დაიტვირთება.

მე ვწევარ ამ დროს მაღალ ხის ქვეშ სურნელ მდელოზე
და ტოტებს შორის ნაცნობ ვარსკვლავთ ვათვალიერებ.
მომეჩვენება ლურჯ ჰაერში ცის ანგელოზი,
და ციურ სიბრძნით მიბრწყინდება თვალთა იერი.

სადღაა მაშინ შემზარავი ომის აჩრდილი,
კაცობრიობის ბედისწერა გარდაუვალი? —
ყველაფერს ჰფარავს სავსე მთვარის პირზე გაშლილი
ობობას ქსელი — უცნაური თეთრი ვუალი.

1919

ღ ა ლ ა ტ ი

მახსოვს მაისი. ჩვენს გარშემო სიმღერა იყო.
და ჩემს ოცნებას შენი ფიქრის ეცვა სამოსი.
ახლა სადღაა იგი ქამი? ქარმა წაიღო
ლოცვა გულისა, ვით ღალადი წყნარ საღამოსი.

ჩემს სულს დარღვეულს დაჰქვეითინებს ცა გაბზარული
და ფიქრთა ნისლი მიკაეშენებს ტუბილ მოგონებას.
მე მტკივა გული. ვინღა მომცეს სხვა სიხარული?
ან ვინ დამითრობს მწარე განცდით ფხიზელ გონებას?

ჩემი თვალეზი შეეჩვია შენს დარაჯობას,
და ჩემთა ბაგეთ არ სწყუროდა სხვა სიტუბოება.
მაგრამ შენს სურვილს ჩემმა ცრემლმა ვედარ აჯობა
და შენს თვალთაგან შემუქრება განმარტოება.

მე შენთან მოველ დატვირთული მზიურ ციმციმით
და მზის რაინდი შენ გემონე და გეფარეშე-
ვერ აიტანე შენ გრძნობათა ჩემთა სიმძიმე
და მოქანცულმა გზა მონახე ჩემსა გარეშე.

მაისი იყო, და შენს თვალთა გამოხედვაში
სხედასხვა ფერის ყვავილები იხატებოდა,
იყო მაისი, და ორ ყვავილს ვგავდით მე და შენ,
და ტყის ბილიკებს ჩვენი ნახვა ენატრებოდა.

ახლა მარტო ვარ, ფიქრზე ფიქრი აღმოცენდება.
სევდა მწარეა და ვრცელია შავი გზა მისი.
დღე დაილევა. დაღამდება. კვლავ გათენდება...
ოი, უფალო! დააჩქარე დენა ქამისა!..

მ ა რ ტ ი

გამოამელავენა მზემ განზრახული:
ცეცხლი შეუნთო ზეცის ნაპირებს.
ცაში შემოდის გრგვინვით ზაფხული,
მაგრამ ზამთარი ბრძოლას აპირებს.

მზე ხან იფეთქებს ყუმბარასავეით
და ხან ჩაქრება ღრუბლის ნაცარში.
კარი შეგვექნა დასაარაზავეი:
სამოქალაქო ომია ცაში.

მაგრამ იმედი გულში ხომ არი,
რომ გაიმარჯვებს მხარე მართალი!
აპრილს მოიყვანს მზე ნაომარი
და გაბრწყინდება ცა ნამარტალი!

1919

აკრილის მზე

ჰაერს ცეცხლით შემოსავს სხივთ აუზის ანთება
და ფერს იცვლის ფირუზი ოქროგამორეული.
ტყე ზურმუხტად იქცევა, ცვარი — ბრილიანტებად,
ჰაერს ცეცხლით შემოსავს სხივთ აუზის ანთება
და ლურჯთვალა აპრილი ტყეში შემობრძანდება,
ვით სევდიან ფიქრებში ოცნება შორეული.
ჰაერს ცეცხლით შემოსავს სხივთ აუზის ანთება
და ფერს იცვლის ფირუზი ოქროგამორეული.

მზის მარცვლები მიწაზე თესლად დაიფანტება.
აქრელდება ხეები ყვავილშემოსეული,
ყვავილებზე სხივები შეისვენება ბანტებად.
მზის მარცვლები მიწაზე თესლად დაიფანტება,
ზოგან ლალად დასცივია, ზოგან ანდამატებად.
აფარჩდება ყოველგან ველი სხივდაფრქვეული.
მზის მარცვლები მიწაზე თესლად დაიფანტება.
აქრელდება ხეები ყვავილშემოსეული.

ღამით მზე დაისვენებს. მთვარე დაგვიანდება.
სალამს ეტყვის ვარსკვლავებს ფიქრი ღიმმორეული.
ვარსკვლავთ შუქი იფეთქებს ათას ვარიანტებად.
ღამით მზე დაისვენებს. მთვარე დაგვიანდება.
გაცოცხლდება მკვდარი დღე მრავალნაირ ლანდებად
და ჩუმ ცას ესტუმრება გულისთქმა მთვარეული.
ღამით მზე დაისვენებს, მთვარე დაგვიანდება.
სალამს ეტყვის ვარსკვლავებს ფიქრი ღიმმორეული.

აპრილი, 1919

იისუფარი შუქი

იყო ზამთარი. შენ აპრილი გესიზმრებოდა,
მაგრამ თებერვალს თან მოჰქონდა ახალი სევდა.
და შენი სული ჩემი მზიურ ლექსით თვრებოდა,
და შენს ოცნებას მზის იმედი ახალისებდა.
დღეს აპრილია. და მზის კაბა ფარჩანახვევი
ათასნაირად აფერადებს აპრილიან მთებს.
ბაღში როგორღაც მზის სამოსის დარჩა ნახვევი
და აცრემლებულ თეთრ ყვავილებს აბრილიანტებს.
შე შენს თვალთაგან ორი ია მეაღერსება,
და გრძნობის თასი იისფერი შუქით მევსება,
და ჩვენს გარშემო ჩამქრალ სანთლებს აპრილი ანთებს.

1919

ცათა სილურჯე

ცათა სილურჯეს ვარსკვლავებით გაეცინება
და ვერცხლის ელვას გააქევეებს კაცკასიონი.
მღუმარ ფიქვნარში წყნარ საღამოს ჩაეძინება
და იის ფარდას ჩამოუშვებს ცის ამბიონი.

მთის გაღმა ღრუბელს თეთრი მთვარე დაებადება
და ცის გაღვანს გამოჰკეტავს მძინარ მთის ტოტი.
ჩემი თვალების მინანქარი აფერადდება
იით, ზამბახით, ლალითა და ამეთვისტოთი.

წამიყვანს სივრცე, მომამორებს მიწის შეხებას.
თვალებს ამივსებს ჭრელ ოცნებით ფიქრი აზიზი.
გაშლის ჰაერი მთვარის შუქის ცივ აშხეფებას
და მიწა შორით გამოჩნდება ვით ოაზისი.

სულს უხილავის სხივთა კრთომა დაესხურება
და აენთება ურიცხვ მზეთა მპყრობელის ქებით.
მთვარის ლოგინი ვარდის თოვლით დაიბურება
და გამშვენდება მარმარილოს ობელისკებით.

უცებ იელვებს ჩემი გრძნობა ოხერ-ტიალის:
ცაში დავკარგავ ძლიერებას, ვით ანთეოსი,
და შემაშინებს ვარსკვლავთ შორის მოხეტიალეს
უსაზღვრო სივრცის ანთებული აპოთეოზი.

შორით მიიპყრობს შემკრთალ თვალებს მთათა გრეხილი,
და გავექციევი შიშისმომგვრელ ცათა მეუფეს.
ძირს დავეშვები, ვით დემონი ფრთამოტეხილი,
და ცრემლი წარეცხს ჩემს თვალთაგან შიმდაკმეულ ფერს.

დათალხული ფირუზი

ათი დღით ვისვენებ. მტრედისფერ აგარაკს
ირგვლივ ახვევია სიმწვანე ფიჭვების.
აქ გადავეჩვიე მოსაწყენ ლაპარაკს
და აქვე ვიგრძენი სიმწვავე იჭვების.

სალამოს ჩრდილები იწყებენ საუბარს.
ღრუბლები ანგრევენ მოოქრულ ვერანდებს.
ჩამავალ სინათლეს ზევიდან ცა უბერს,
ძირს ნისლი ჩასძირავს დაღალულ ფერადებს.

ვიღაცა ყოველდღე სადილზე მიბარებს.
ქალები გზავნიან ვარდისფერ ბარათებს.
და უკვირთ: ვინ არის — არავის იკარებს!
ვინ არის, რომ ღამეს ოთახში არ ათევს!

ვინ ეტყვის ჩემს ნაცვლად ან ვაჟებს, ან ქალებს,
რომ მე აქ უშენოდ ცრემლით ვიტვირთები...
სალამოს ჰაერში ფირუზი კანკალებს,
და გულში იზრდება ცისფერი ზვირთები.

ცის ფარდა მოიხსნის სხივების ყაითანს
და მთაზე დასცვივა ბროლ-იაგუნდები.
უშენოდ ხეტიალს სული ვერ აიტანს, —
და ვტოვებ აგარაკს, და შენთან ვბრუნდები.

თეთრი ხომალდი

ოჰ! დამიძიმდა ტვირთი ჩემივ მოსასხამისა
და დაღლილობის შემომერტყა ირგვლივ რკალები.
მომწყინდა მუდამ ერთ ნაპირზე თელა დღე-ღამისა,
და ზღვას ვესროლე სევდიანი ჩემი თვალეზი.

დიდხანს ვაწვალე მოქანცული თვალი ლოდინით,
მაგრამ ზღვის სივრცემ არ მაჩვენა არც ერთი ნავი.
თანდათან კუბოდ გადამეკეცა ცივი ლოგინი
და შეც იმედი მძიმე ლოდქვეშ დაეაბინავე.

დაბოლოს, როცა აღსასრულის მანძილს ვზომავდი
და უკანასკნელ წუთებს თვლიდა ფიქრი გვიანი,
უცებ გამოჩნდა ლურჯ ტალღებზე თეთრი ხომალდი
და ჩემ წინ ქშენით გაიარა გზა ქაფიანი.

დეკემბერი, 1919

მოკანცული თვალები

რომ არ გამომეთხოვე და უსიტყვოდ წახველა,
 შენი სული ამაყი ისე რამ შეაშინა!
 ჩემი გული სკივრია, გრძნობათა შემნახველი,
 მაგრამ ჩემმა თვალებმა სევდა გამოაჩინა.

და რაც წინათ დავმალე სიტყვები სამაისო,
 შხამის წვეთად ციმციმებს ახლა ჩემს წამწამებში.
 ფიქრი ვარდებს ჩვეული ახლა ეკლით აივსო
 და გველი დაბინჯდა სულის ცივ აკლდამებში.

წინათ თუ ვნეტარობდი, შენთან ყოფნა მშვენიოდა,
 ახლა რა ვარ? — საფლავი: შიგ მიწა და გარეთ ქვა...
 ვამბობ: მას რომ გულისთქმა ოდნავაც შერჩენოდა,
 ისე არ წავიდოდა, რომ „მშვიდობით“ არ ეთქვა.

და იწყებენ ფიქრები შავი ქსელის შენებას,
 და მებრძვის მოგონება გამჭრალ დღეთა აჩრდილის.
 დღით სადამოს მოველი და ღამით — გათენებას,
 და არა მაქვს სურვილი არც ღამის და არც დილის.

შუაღამით ღრუბელზე შუქი დაესვენება
 და თვალები შენიშნავს სხივთა შეტორტმანებას.
 იქ ოცნებას ნანატრი სახე მოეჩვენება,
 მაგრამ ქარი გადაპგვის ციდან სათუთ ზმანებას.

დილა მოახლოვდება, ცა ვარსკვლავებს მოილევს
 და ღრუბელი შეამჩნევს ჩრდილში ოქროს შემოსვლას.
 მოქანცული თვალები ზეცას ზანტად მოივლის
 და მოოქრულ ნაპირებს ცრემლის ნამით შემოსავს.

ქ ლ ე ზ ი ა

შებინდებისას მწუხარებით შევიმოსები.
ლამის ჰაერში დამძიმდება მძინარე მთები.
აიხაზება ცის კიდეზე კვიპაროსები,
ვით მწუხრის ლოცვით დაღალული მინარეთები.

გავივლი ჩუმად წყნარ ხეივნებს და შევჩერდები.
ირგვლივ ნირვანად გაიშლება ცის მყუდროება.
წაიშლებიან ჩემს ხსოვნაში ყველა ღმერთები,
და აენთება ერთი აზრი: „ამაოება“.

ქვეყნის ღუმილი დიდხანს, დიდხანს არ გათავდება.
და ამ დროს ყურში წამჩურჩულებს მანენ პითია:
„მაღე შენს სულშიც მყუდროება დაბინავდება,
ჰკრება სიზმრები, შენი ყოფნა დროებითია“...

1920

ტ ა ძ ა რ შ ი

ნოემბრის ქარში ცივ ქუჩაში მოხეტიალეს
შემაკრთობს ზარი და ტაძარში შევალ შემთხვევით.
მოვისმენ ლალადს. ძველი გრძნობა უცებ იალეზს.
აფანთებ ცრემლით ჩემს წამწამებს და ჯვარს ვემთხვევი.

არ ვიცი ბრძენი განცდას ამჯვარს თუ რას დააჩქმევს:
არა მწამს ღმერთი და მის სახლში რათ მეტირება!
გამოვა მღვდელი. საცეცხლური სურნელს დააკმევს
და ჩემი ფიჭვი ცისფერ კომლში ჩაიძირება.

სიყრმის ბურუსში გაბრწყინდება დრო შორეული:
აღდგომა ღამე. სააღდგომო თეთრი ხალათი.
მამის საფლავზე დედაჩემი ცრემლმორთეული.
იქვე სანთელი და საკურთხით სავსე კალათი.

საბრალო დედა! ჩემი გრძნობა უზენაესი
შენს მწუხარ სახეს განუწყვეტლივ გარს ახვევია.
კეთილო დედა! ჩქარა გაქრა ჩემი მაისი,
და ბნელი ღამე, ო, რა მძიმე გასარღვევია!

წკრიალებს ვერცხლის საცეცხლური, და საკმეველი
აღსაელის კარებს ცისფერ ღრუბლად ენარნარება.
მორწმუნეთ შორის ვდგავარ უცხო კათაკმეველი,
მავრამ „განვედი“ ჩემს ოცნებას არ ეკარება.

თავდება ლოცვა. ახსენებენ ჯვარზე ნაწამებს.
დამავიწყდება რომ შემოველ მე აქ შემთხვევით.
აფანთებ ცრემლის ნაპერწკლებით დახრილ წამწამებს.
გადავდგამ ნაბიჯს მოწიწებით და ჯვარს ვემთხვევი.

ღამის მხატვარი

სალამოს ჩრდილში დაისვენებს დღის მოჩვენება,
ხენი ცისაკენ ამართავენ ტოტებს მუდართით.
მზე გარდაცვლილი ლურჯ კუბოში ჩაესვენება
და ცას მოაწყენს იისფერი ნისლის სუდარი.

ჩამქრალ მნათობის გაბრწყინდება ცაში ხსენება,
იისფერ ნისლში გათეთრდება კოშკი ღრუბლისა.
სიზმრად იქცევა სიცხადეში რაც დღეს ენება
და ცას მოივლის ლმობიერი სიტყვა უფლისა.

სხვადასხვა სახის არ შესწყდება კოშკთა შენება
და მთელი ღამე იელვარებს ღრუბლის დიდება.
მაგრამ მოუსწრებს ღამის მხატვარს დღის გათენება
და ბროლის ქალაქს უცებ ცეცხლი წაეკიდება.

და დაინგრევა წითელ წვიმით თეთრი შშვენება,
მაგრამ მწვანე ცას ნანგრევები არ დააჩნდება.
შეწვეტილ ზღაპარს კვლავ განაგრძობს დღის მოჩვენება,
და მზე ახალი სხივთ აკვანში ათამაშდება.

1920

საღამოს ჰაერი

მოვიდა ღამე უცნაურად ანაჩქარები,
 და შემოსუდრა ქარვისფერი სახე მიწისა.
 შესცივდა მიწას და დაჰხურა ირგვლივ კარები:
 ლილისფერ ფარდით ჩამოჰბურა სარკმელი ცისა,
 და წამოისხა მთრთოლავ ტანზე სითბო ნისლისა.
 და ცის კიდეზე მიწვა ჩრდილით განაწვალეები.
 და მისწყდა უცებ შეღამების ხმა ეყვნიანი.
 ჩაქრა ჰაერში ბრწყინვალემა კაეშნიანი.
 დაბუჯა მიწამ დანისლული მწვეანე თვალეები.

ასე მწუხრის ეამს ავადმყოფი ნაზი ქალწული
 იგრძნობს სიცივეს და სარკმელზე ჩამოსწევს ფარდას.
 და მოიხურავს თბილ მოსასხამს და მოქანცული
 მიწვება ჩუმად. და უსიტყვოდ რომ არ იღარდოს,
 დაიწყებს ლოცვას მყუდროებით სავსე ასული.
 და შემოსილი ტკბილი ლოცვით და მღუმარებით
 ავადმყოფ ქალის დამშვიდდება სულისკვეთება,
 და თეთრ ბალიშზე შეუმჩნევლად დაიკეტება
 სიზმრით დაბინდულ ცისფერ თვალთა ღია კარები.

1920

ღამის სარკეში

ჩაქრა სანთელი და უნებურად
ჩამქრალ სინათლეს მეც თან გავყევი.
სივრცე დაბნული ჩრდილს დაებურა.
სადღაც ელავდა შუქის ნახვევი.
არ იყო ღამე, არც გათენება,
აღარც ხმაური და არც სურნელი.
იყო სიჩუმე და მოსვენება,
ყოფნა უმიზნო და უზრუნველი.
დღეთა განვლილთა ქირი და ღზინი
ორივე ბურუსით იყო მოცული.
იყო ქვეყანა, ვით ბალდაზინი
ჩუმ სასაფლაოს კართან მოსული.
და თვით სიჩუმე ჩამქრალ სივრცისა
იყო გოდება და გლოვის მარში.
აქ უწინდელი სახე მიწისა
მაგონდებოდა როგორც სიზმარში.
თითქოს ბურუსში მოჩანდა შორით
წამების ჯვარი და აზარფეში.
ტანჯვის და ღზინის სიმბოლოა ორი
მოჩანდა მხოლოდ ღამის სარკეში.

1920

მე და შენ

„იყო მაისი, და ორ ყვავილს
 ვგავდით მე და შენ“...

შენს დალილ სახეს როგორ უხდება
 სნეულ სექტემბრის ქარვათა ხაზი!
 შენს მუქ თვალებში დღე შეწუხდება
 და ფოთლებს დაპყრის ოცნება ნაზი.
 ოქროს ტყეები დაიბინდება,
 უცებ შეწყდება ფიქრთა თარეში.
 და შენი სული გადაფრინდება
 მოგონებათა უცხო მხარეში.
 შენ მიადგები იქ ნაცნობ კარებს,
 და დაგიხვდება კარები ღია.
 ნაღვლიან განცდით კვლავ გაგამწარებს
 ცრემლი, ორივეს რომ დაგვიღვრია.
 ჩემო ძვირფასო! დიდი ხანია,
 ღამის დუმილში და სიწყნარეში,
 მეც ჩემი სევდა მომიტანია
 მოგონებათა უცხო მხარეში.
 ახ, ჩემო კარგო! გრძნობათა მცველი
 მხოლოდ ფიქრია, ცრემლში ნალესი.
 ისევ ავანთე მაისი ძველი
 და დავწვი გული უმხურვალესი.
 ცრემლმა დატვირთა ჩემი სიტყვები
 დაუსრულებელ სიმწუხარეში
 და დამრჩა მხოლოდ ძვირფასი ქვები
 მოგონებათა უცხო მხარეში.
 ამიტომ მიყვარს, შენს სახეს დალილს
 რომ სექტემბერი ასე უხდება.

მზე გაანათებს ქარვას, ძირს დაღვრილს,
და შენს თვალებში დღე შეწუხდება.
დაჰხრის წამწამებს სხივთ ბრწყინვალება,
და ტყე, ლალით და ქარვით ნაშენი,
ცისფერ ბურუსში დაიმალება,
და ფოთლებს დაჰყრის ოცნება შენი.
ცეცხლის დანთება კვლავ მოგინდება
ყვითელ ფოთლების ცივ სამარეში,
და შენი სული გადაფრინდება
მოგონებათა უცხო მხარეში.

1920

ზოგადი ნაკირი

1

იყო უჩვევი და უეცარი
 ცის უცნაური აელვარება.
 ციდან დაეშვა ცეცხლის ზეწარი,
 დასწვა ლოდინი და მდუმარება.
 წუხდა საღამო დაფიქრებული,
 მოსილი ცისფერ შადრევნის სხივით.
 სერაფიმების თეთრი კრებული
 იღგა ჰაერში მსუბუქ ნისლივით.
 მოვარდა ქარი ცეცხლის ფაფარით,
 დასწყვიტა ცაში ყველა სიმები.
 გარდაიცვალა ძველი ზღაპარი
 და გადაფრინდნენ სერაფიმები.
 სივრცე დაეთმო შავფრთიან გველებს.
 ცაში ავარდა რკინის აფრები,
 და პროპელერმა მწუხრის ანგელოზს
 მოულოდნელად მოსწყვიტა ფრთები.
 და სადაც წინათ, შეუმჩნეველი,
 მზეს იჩრდილებდა შუადღით ფავნი,
 იქ აკაკანდა ტყვიისმფრქვეველი,
 ჰაერობლანით გამონაგზავნი.

?

ჩემს სიყმაწვილეს ნაღვლიან ბედმა
 ყვავილთა ნაცვლად დაუგო ნარი.
 შემოსა სევდის შარავანდედმა
 სიმღერა სხვისთვის გაუგონარი.
 და როცა მთვარის თოვლიან ჯამით
 იღვრება შუქი და მყუდროება,

მე ზშირად მესმის ხავერდის ღამით
 უცნაურ ხმათა მოახლოება.
 თითქო მზის ტვირთი ცამ ვერ აზიდა
 და მიწას ელის ცის დაბნელება.
 და შუქთან ერთად ციურ თასიდან
 იღვრება შიში და სურნელება.
 შორეულ წვიმის ხმა ისმის წყნარი
 ანთებულ ღრუბლის ღია სავანით,
 და იბურება ჩემი სიზმარი
 ჰაერში მცურავ იასამანით.

3

ანგელოზივით ძირს დაიხრება
 ოცნება, სულის ნაზი მხლებელი,
 და დამშვიდებულ გულში იღვრება
 მოგონებათა ნელსაცხებელი.
 გახსნის ნაპირებს ნაკადი ტკბილი,
 მოდის სიზმარი განაცხადები:
 დედის ოთახი, ყოველთვის თბილი,
 დაბალ კედელზე ძველი ხატები.
 ხატის წინ სამი თაფლის სანთელი,
 და ვერცხლით სავსე პატარა ქისა.
 ხატზე დოლბანდი და შარშანდელი
 ფოთოლგამხმარი წმინდა შტო ბზისა.
 შუაში ჯვარცმა, როგორც საყდარში,
 ირგვლივ — მადონა, მირქმა, ხარება.
 თაროზე ტყავის გაცრეცილ ყდაში
 ძველი ფსალმუნის და სახარება...
 აქ იყო ჩემთვის გამონარჩევი
 ოცნება, დედის ცრემლით ნათესი.
 ამ დროს ეკუთვნის კურთხევა ჩემი
 და მოგონება უძვირფასესი.

4

არ ვიცი ზეცა თუ რას მიქაღის...
 მივეყვარ ბედის საშიშარ ქარებს.
 ჩემს-სულში ვიღაც უცნობი დადის
 და ეძებს უცნობს აღსავლის კარებს.

არ არის კარი! არ არის კარი!
 უნდა დაიწვას საკანი ძველი.
 მოვარდა უცებ მზის ნიავღვარი
 და გადარეცხა ათასი წელი.
 ათასი წელი, ათასი აზრი —
 და ერთი წამის დახამხამება.
 ო, რა ჩქარია, მწველი და მკაცრი
 დროთა საზღვარზე შემოღამება!
 პირქუში ზეცა ჯანყს არ გადიყრის,
 ჟამი არ ცხრება მუდამ მბრუნავი,
 და უვარსკვლავო ღამეში მიჰქრის
 შიშით მოცული უაფრო ნავი.
 და მოჩანს შორით ზღვაზე დახრილი
 ცეცხლით და ნისლით ნაფერი სარკე,
 და განწირულთა ისმის ძახილი:
 ნაპირისაკენ! ნაპირისაკენ!

5

დაჰკრავს საათი კერპთა დასეტყვის.
 მიწას მოივლის ცეცხლის მოდება.
 და ძველ ქვეყანას რეჰქვიემს ეტყვის
 ჩემი ნაღვლიან სულის გოდება.
 ოხ, ჩემთვის ძნელი მისაღებია
 შურისძიება ახალ მეტოქის.
 ცეცხლის ეკრანზე ისახებიან
 ძვირფასნი ჩრდილნი წარსულ ეპოქის.
 ცეცხლში უეცრად გადასხვაფერდა
 ძველი ფიქრები და იმედები,
 და ილეწება ბორკილთან ერთად
 წარსულ დიდების თეთრი სვეტები....
 და ჩემს ფიქრებში ცრემლი გროვდება.
 ვიდაც ჩურჩულებს: არ არის მკვდარი!..
 დროთა მიჯნაზე საღამოვდება.
 სადღაც ჰქვითინებს მწუხარე თარი...

6

მგოსნის გონება სარკეა სრულის.
 არ არის მისთვის სამშობლო კერძოდ.
 ყველგან ერთია მუსიკა სულის,
 და სული ბრუნავს მსოფლიოს ღერძად.

სხვადასხვა ქვეყნის აურზაურში
მუსიკად ისმის შექსპირი, შოთა.
ერთად იწვიან სულის აუზში
ელვარებანი სხვადასხვა დროთა.
მაგრამ სხვა არის — სისხლში ფარული
როცა იელვებს ძველი სახელი.
მიჰქროლავს რაში ლეგენდარული
და წინაპართა ისმის ძაბილი.
ჩემი ქვეყანა მიყვარს მე მაშინ
განსხვავებულის ღმობიერებით,
და ჩემი სისხლის გრძელ პოემაში
ბრწყინავენ დრონი ძვირფას ფერებით.
გამქრალ სახეებს ფიქრი გარს უვლის,
მოგონებებით რომ ავენთები,
და იფერება ჩემი წარსულის
ფერგადასული ორნამენტები.
და მიყვარს მაშინ მზის სიმხურვალე,
ჩემი სამშობლოს ცა სხვანაირი,
სული, სიახლის მარად მწყურვალი,
და ჩემი მიწა, ჩემი ჰაერი;
მიყვარს ეინელილი ნათელ ხელებზე,
ერი, ჩირალდნით განათებული,
და საქართველო, ცეცხლის ელიპსზე
ქამთა სივრცეში გაქანებული.

7

აქ უყვართ ბრძოლის სპეტაკ რაინდებს
მიუვალი გზის აბმაურება,
მაგრამ შობილი სულს ვერ აინთებს
შშობელი ზიზლით თუ იბურება.
და სძულთ ამიტომ აქ ნაძირალი,
სული ნაყიდი და გაყიდული.
აქ გზას იკაფავს ნათელ სპირალით
ახალი ძველთან გადაზიდული.
აქ სათნოება უდაბნოელის
ერის წარმართულ გრძნობას არა ვნებს,
და ძველი კოშკი მუდამ მოელის
ოქროთ დატვირთულ ზღაპრულ ქარავენებს.

ო, აქაც უყვართ თამაში ქართან,
 როცა ინგრევა ზღუდე მაღალი,
 მაგრამ იციან როდის სთქვან: ფარდა!
 და სად ამართონ მიჯნა ახალი.
 ხშირად მახვილი შეუბოვართა
 ელვათა სისხლით დაიფერება,
 მაგრამ გრიგალი თუ ამოვარდა,
 მას შეჰკრავს რიტმი და ამღერება.
 და ნაპირებში თუ აღარ იცდის
 საზღვარწაშლილი ვნების ქაოსი, —
 უცებ მოვარდნილ ცეცხლის ღვარისთვის
 მზად არის ჩარჩო ცივ ბრინჯაოსი.

8

ტკბილია სისხლით შეზარზოშება.
 ვრცელია ბრძოლის ხმის ასპარეზი.
 მზის ნაფლეთები წითელ დროშებად
 გადმოეციდა ჩამქრალ მთვარეზე.
 და მიჰქრის მიწა, გიყი პლანეტა,
 აღისფრად მოჩანს ცა გაფატრული,
 მიჰქრის მძებნელი სხვა სავანეთა,
 და სხვანაირი მზის მონატრული.
 ძველი ორბიტის იმსხვრევა რგოლი.
 ბურუსში ბრწყინავს ახალი რკალი.
 ელვით გაბზარულ ცით მონაქროლი
 მძაფრდება ომში რღვევის გრიგალი!
 ეჰა, ვინ იცის, შორეულს კიდეს
 ეს გაქანება ნახავს თუ არა!
 იქნება მიწის სურვილს უდიდესს
 სატანამ ადრე გადაუარა.
 მაშინ ცას შეჰკრავს ძველი თაღები,
 და მზის ამოსვლა დაიგვიანებს,
 და სხვა ბორკილი, სხვა არტახები
 შესცვლის აწყვეტილ მერიდიანებს.
 ვინ იტყვის მაშინ, სად დამშვიდდება
 რკინის გონება აზავთებული!
 სად დაემზობა ბრძოლის დიდება
 და სად ჩაქრება გზა ანთებული!

ჩამძვრალი სანთელი

როგორ მიყვარდა მწუხრის ჩრდილთა ჩუმი ვედრება,
ჩამავალი მზის ბრწყინვალეებით განათებული.
საოცარია დასისხლული ცის გათეთრება,
როცა ლაქვარდში იძირება მზე ანთებული...

მე ავდიოდი ცისფერ კოშკის მარმარილოზე;
საფეხურებზე შუქი ენთო ფერად ღვარებად.
სისხლი ჰყვოდა ჰორიზონტის ყვითელ ტილოზე,
და ისვენებდა დაქანცული მზის ელვარება.

უცებ მოვარდა ქარიშხალი ზღაპრულ დევებით,
და ატორტმანდა მწვანე სივრცე ცეცხლის რკალეებში.
აივსო ჩემი ბროლის კოშკი ცის ნანგრევებით
და ქარმა სილა მომაცარა ღია თვალეებში...

გუგუნებს ქარი და ოცნება თვალს ვეღარ ახელს.
გაბზარულ მიწას ხშირად უვლის ტანს ერუანტელი.
შარავანდედი ეკარგება პოეტის სახელს.
ვაიმე, ჰქრება პოეზიის წმინდა სანთელი!..

ბანჯვის ბარძიმი

1

ჩვენ მიედიოდით და ბაღის წინ გაიხსნა ხიდი.
 ანთო ცაში დახვეტილი ფირუზის მტვერი.
 გვესტუმრა შიში და უცნობი კრძალვა და რიდი:
 გზა იყო ერთი და გზის ბოლოს მოჩანდა მტერი.
 ფირუზის თოვლით დაბურული უცნობი ქალი
 ჩამქრალ თვალებით გვიცქეროდა ხიდის ბოლოდან.
 ჩვენ იმ თვალების გაგვაქრობდა შავი გრივალი,
 რომ საშიშ გზაზე სიყვარული არ გაგვეყოლოდა.
 დათრგუნა სისხლის აყვავებამ მტრის დანაქადი
 და ერთად შეჰკრა ორი გული გაუთიშავი.
 ჩვენმა მკლავებმა გადააბა სისხლის ნაკადი
 და ოთხმა თვალმა გაანათა გზა საშიშარი.

2

ო, როგორ მინდა დავიბრუნო დრო გაქცეული,
 როცა ყოველ წუთს უხაროდა ჩემთან ანთება.
 დაიწვა უჩვევ სურვილებში ჩემი სხეული
 და სულს საკანის დატოვება აგვიანდება.
 ნელის ნაბიჯით ვახმაურებ ქუჩებში ღამეს.
 ავავსე სული ფრთის ნალეწით და დაფამძიმე.
 დამიხშეს ფიქრთა სურნელება და მომიშხამეს.
 ანთებულ გულში ჩამისვენეს ქრისტეს ბარძიმი.
 როგორ მწყურია დავიბრუნო ძველი ზალისი,
 როცა ყოველ წუთს ანათებდა მზე უეცარი.
 რა ჩქარა გაქრა მოჩვენება შესაბრალისი!
 ნუთუ სიზმარი და სიცხადე მხოლოდ ეს არი!..

გვიყვარდა ფარჩით შემოსილი მიდამოები.
 მკერდგაბზარული ძველი კოშკი სუროდართული.
 დამდნარი ქარვით დატვირთული თბილი შტოები
 და დაბურული ხეივნები, მზით დახლართული.
 ოქროს ბილიკებს თავს უყრიდა ზღვისფერი შუქა.
 ყვითელ ბურუსში კოშკი ენთო როგორც კანდელი.
 მზე ჩამავალი იღვრებოდა ათასფერ შუქად.
 მომაკვდავ ფოთლებს ათრთოლებდა სხივთ ერუანტელი.
 და ჩვენ ვკოცნიდით თბილ ქვიშაზე ჩვენსავე ნატერფალს,
 გული თვრებოდა აუტანელ ბედნიერებით.
 და გვიხაროდა, რომ ვისრესდით მზით ანატირ თვალს,
 როცა ჰაერი ელვარებდა ზღაპრულ ფერებით.

4

ჩვენ მივდიოდით და ამალდა სვეტები ზიდის.
 დაეშვა ციდან მოოქრული თოვლის გედები.
 ო, უცნაური მოჩვენება რა სწრაფად მიდის!
 რა ჩქარა ჰქრება სიმხურვალე მწველ იმედების!
 ჩვენ გადავეშვით სანეზიეროდ და სათარეშოდ
 იისფერ ზღვაში მზით დაქანგულ ვნებიან ტანით.
 ვესროლეთ ნაპირს მარგალიტი უანგარიშოდ
 და დავასუსტეთ მაჯისცემა ბევრის ამტანი.
 და როცა ჩრდილი შემოველო თვალთა რადიუსს,
 და სისხლის ქაფად დაიწრიტა ხმა განწირული,
 მოვხსენით თვალი დაშლილ მირაეს და მარადიულს
 ცეცხლის სარდაფში გამოვკეტეთ ნება გმირული.

5

და ჩვენ ვფიქრობდით: არ დათვლილა ჯერ ყველა სხივი,
 კიდევ ბევრია ჯერ უცნობი ტყეში ყვავილი.
 ყველა სიმღერა ჯერ არ თქმულა, რაც სულში ჰღვივის.
 ბევრჯერ იელვებს სახე ციდან ჩამოყვანილი.
 ჩვენს ირგვლივ ბევრი იმალება უცხო სანთელი,
 და თავის დროზე ჩვენს თვალებში დაბინავდება.

მშეთა ქარავნის უნაპირო კორიანტელი
 არაფინ იცის როდის, სად და რით გათავდება...
 და შეშინებულ ოცნებაში იშვა ალერსი.
 და დავინახეთ სანუგეშოდ ავადმყოფ თვალთა:
 ბრინჯაოს მთაზე ნარინჯისფერ შუქდანალესი
 მარადი ქალის მოსასხამის ბრწყინვალე კალთა.

6

ციურო დედაე! აგვიპყრია შენსკენ ზელები,
 ტანჯვის წუთებში დაკბენილი მტკივან თითებით.
 ბნელი მღვიმეა ჩვენი სული, საესე გველებით.
 დაგვემსხვრა სკივრი და დაიბნა მარგალიტები.
 გზა დაიჩრდილა, უჩირადნოდ მივალთ ბარბაცით.
 გვეწყურია ლოცვა, სასწაულბ და დამშვიდება.
 ჩვენს ოცნებაში საფირონის იწვის დარბაზი,
 და თეთრ სასახლეს მალე ცეცხლი მოეკიდება.
 შავ გოლგოთიდან ისე მოჩანს იესოს ჯვარი,
 ვით ბნელ სივრცეში აფრენილი შავი არწივი.
 ციურო დედაე! შეივრდომე სული დამწყვარი
 და აგვაშორე ანთებული ტანჯვის ბარძიმი...

7

მიდის უნახავ კუნძულისკენ ოქროს ხომალდი,
 მაგრამ იმედი ისე დასკვნა და გაღარიბდა,
 რომ შორეული ნაპირების აღმოხდომამდე
 დაღუპავს ხომალდს ზღვაში სცილლა და ან ქარიბდა.
 არის სურვილი ამ ქვეყანას ეთქვას დასტური,
 როცა სიამით ყალბი წუთი გულს დააჯერებს, —
 ცრუ მოჩვენებას ააშენებს სივრცე მაცდური,
 მაგრამ დიდის ხნით ცაში კოშკებს არ შეაჩერებს.
 დაჰბერავს ქარი. დაინგრევა ცა დაისხლული.
 იელეებს ჯვარი უიმედო და უტყუარი,
 რომ ფრთადაღეწილ აღმაფრენას დარჩეს სირცხვილი,
 და მთელ ქვეყანას — საბოლოო მტკიცე უარი.

8

სულ დაგველუბა სამკაული რაც შევინახეთ.
 დროთა ცვლისაგან ვერაფერი გადავარჩინეთ.
 წუთითლა მახსოვს მზის ქორწილში ჯდომა ინახით.
 შეგვრჩია ბოლომდის მგზავრის პარკი და ყავარჯენი.

არ ვიცი ჟამი რატომ დადგა ესოდენ ცუდი:
იქნება იგი თავიდანვე იყო ამგვარი.
ასწილ გველივით იკბინება ყოველი წუთი,
და თავს ბალიშად ენატრება სისხლის ლანგარი.
შევდევით გზაზე, — წინ სავალი ცოტალა დარჩა, —
და მოვიგონეთ სულის სარკე რამ დაგვითალბა,
გარდასულ დღეთა წარმოგვიდგა უმიზნო გარჯა,
და ჩვენს თვალეზში გადაიმსხვრა მდულარე ტალღა.

9

აღარ მწყურია დავიბრუნო დრო გაქცეული,
როცა გონებას აბრუებდა ცა გამქვირვალი,
საკუთარ ცეცხლში დაიფერფლა ჩემი სხეული.
მეგობრის კუბოს დაჰქვეითინებს სული მტირალი.
მტკიცე ბრძოლითაც ბედისწერა არ გამოკეთდა.
ვარ ცის ქვეშ მარტო და ვდარაჯობ ჩემსავე საყანს.
ო, ეს ქვეყანა ყოველ მხრიდან ვინ გამოკეტა!
დაბმული სული ვერ პოულობს ვერსად გასაქანს.
ვდარაჯობ კუბოს და მიცქერის ძვირფასი მკვდარი.
დალეწილ ფრთებით გაიჭროლებს ოცნება მძიმე,
ბნელ გოლგოთაზე გაბრწყინდება იესოს ჯვარი.
და მთვარესავით აენთება ტანჯვის ბარძიმი.

10

რა პატარაა დედამიწა: სულ მცირე ბაღი,
დაუსრულებელ სამყაროში მოხეტიალე.
ყველა ფოთოლზე დასმულია სიკვდილის დადი.
ერთია ცეცხლი: უმიზნობის უსრეტი ალი.
დიდი ხანია დათვლილია ყველა სოფელი.
დატკეპნილ ტყეში ნაცნობია ყველა ყვავილი.
ყველა სიმღერამ ამოსწურა საგალობელი,
და არავის სწამს ღმერთი ციდან ჩამოყვანილი.
მივდივარ მგზავრი, ცისფერ შუქით თვალახვეული.
ყოველგან ვხვდები ჩემს ნაკვალევს, გავლილს ათასჯერ.
დახშულ გვირაბის ნაცნობია ყველა ხვეული...
მოდი, სიკვდილო, გზა წყეული უცებ გადასქერ!

ანთებული საღამოები

მე მიყვარს შუქი ანთებულ მიწის,
 აყვავებული ცის მყუდროებით.
 ჩემს ოცნებაში ყოველთვის იწვის
 მზით დასისხლული საღამოები,
 როცა იცვლება აქ ყველაფერი
 ათასი სარკის აელვარებით,
 და დედამიწის მწვანე ნაპირი
 შედის უფსკრულში ახალ კარებით.
 ძირს დაეშვება ოქროს ბოძები,
 ცეცხლში ცურავენ ზღვის ხომალდები.
 ელავენ ცაში ანგელოზები
 და იწვის მთების ლურჯი კალთები.
 მზე მაღალ მთაზე გადმოაბიჯებს —
 ქალი ბრწყინვალე და უღმობელი, —
 და ერთი წამით თვალს გააგვიყებს
 შარავანდედი გაუქრობელი.

1922

სასახლის ბაღში

შემოვა ბინდი ღია სარკმელში,
 მთაზე ჩაქრება მზის ბაირალი.
 მოგონებათა ცისფერ სარკეში
 აზრი აღდება სასახლის ბაღი.
 ახლდება ერთი ამბავი ლექსში,
 ცრემლის წვიმებით დანაძველები:
 იისფერ შუქზე თეთრ ყვავილებში
 იელვებს ქალის თეთრი ხელები.
 და შეირხევა ყვავილთა გროვა,
 ჩუმი კანკალით მოწყდება ღერო,
 და თეთრი ქალი აუზთან მოვა,
 რომ სიყვარული მეც დაეიჯერო.
 მაგრამ დარეკავს საათის ზარი —
 და დაეცემა ბაგეზე შხამი.
 გაქრება უცებ ტკბილი სიზმარი,
 და ატირდება თვალებში ღამე...
 ნამს ჩამოჰყვება მკენარი ფურცლები.
 იურვებს მწარედ სული მტკივანი.
 და მიმავალი ქალის ქუსლებით
 ახმაურდება შორს ხეივანი.

1922

უძილო ღამე

1

არ დამეძინა. შუქი გაგხსენი
 და გადავფურცლე ძველი წიგნები.
 „ტირთან თვალნი ცრემლით სავსენი...“
 მცირე ხნით მაინც მათთან ვიქნება...
 სეედით აენთო ჩემი საწოლი, —
 გარდასულ დროთა ვიგრძენ სურნელი:
 „... რაინდს უყვარდა სხვისი საცოლე,
 სტანჯავდა იქვი განუკურნელი.
 ვაფი — ოცნებით ნაყაჩაღარი.
 ქალი — შველივით წყნარი და ნაზი!..
 რაინდმა გულში ცეცხლი ჩაჰყარა
 და თვისი ბედი დასდო დანაზე.
 — წადი, თავადი ნახე, წყეული,
 და ნადირივით სადმე დაჰკალი!..
 მოჰკლა რაინდმა საქმრო რჩეული.
 დაქრილ შველივით ატირდა ქალი.
 რაინდმაც სისხლი გადაიხადა:
 მოკვდა მეტოქე და გამთიშველი.
 მტირალი ქალი წავიდა ხატთან,
 შავად ჩაცმული და ფეხშიშველი“.

2

ეს იყო ძველად, როცა სულს სწევდა
 ვნება ბავშვივით ნასათუთარი;
 როცა ყოველ ყმას ბატონი ჰყავდა,
 და ყოველ ბატონს — ყმა საკუთარი.
 იყო შერჩევა მკლავთ სიმარჯვისა,
 იყო მშვიდობა ხვნასა და მკაში;

ენთო კოშკებზე დროშა ფარჩისა,
სათოფურებში კვესავდა კაეი.
ეს იყო ძველად. ახლა სხვა არი
გულის ტკივილი მეოცნებეთა.
გარს შემოვლო სისხლის საზღვარი
ოქროს გვირგვინებს ძლეულ მეფეთა.
დროშა გაიხრწნა დამპალ ძაფებად,
ჟანგმა შექამა კაეის თოფები.
მიწას მიათრევს სხვა მისწრაფება.
ცაში ბრწყინავენ სხვა მნათობები.

3

მძიმე ფოლადის მოვარდა დევი.
სხვა სიხარული! სხვა მწუხარება!
ვერ იტევს მიწა, ბევრის დამტვეი, —
და ქვეყნის გული სკდება ღარებად.
მუდამ მრისხანე, მუდამ მწყრომელი
ეს დრო ჩვენს ღონეს აღმატება:
ათი წლის ნგრევა დაუცხრომელი, —
საშიშ ქედების გადანათება.
ომი, ამბოხი და აღშფოთება! —
ჰკვიან ერთხმად რკინა და ღვედი.
ცას ვარსკვლავები სცვივა ფოთლებად,
ცეცხლის ქარიშხლით ჩამონახვეტი.
ვის არ მოღუნავს ეს გაბრაზება,
გმირთა საქმენი და სიმძაფრენი!
ყველას გვაჩნია შუბლზე ხაზებად
საუკუნეთა გადანათრენი.

4

და ვფურცლავ ძველ წიგნს მეტის ხალისით,
სხვისი ტანჯვის და ნაღვლის მწოველი.
მიკვირს, რაინდმა ლამაზ ქალისთვის
როგორ გასწირა ქვეყნად ყოველი.
აკვნესდნ ქალი — დაჭრილი შველი, —
მეტის ტკივილით და სიმწვავეთა.

შავად ჩაცმული და ფეხშიშველი
 ხატის მხეველი ხატთან წავიდა.
 და მოდის ფიქრი: ჩანს, ყველაფერი
 წარმავალია ამ ქვეყანაზე.
 რჩება ზღაპარი ცრემლით ნაფერი
 და ქანგიანი სისხლი დანაზე.

5

წარმავალია ლხინიც და კირიც.
 ო, ყველაფერი მიდის და ჰქრება.
 რა მიზანი აქვს სიცოცხლის ჯირითს,
 თუ არ ხელების გულზე დაკრება.
 მოჩვენებაა მიზნის მიღწევა
 სახეთა მუდმივ ფერისცვალებით,
 ბოლოს მატლების ბინად იქცევა
 დღეს მაღალ აზრთა სარკე — თვალები.
 და ბრძოლის გრგვინით სავსე ყურები
 აიგვებიან საფლავის ქვიშით.
 ჩვენი გზის ყველა საფეხურები
 ანთებულია სიკვდილის შიშით.

6

რათ არის ტანჯვა და კბენა თითის,
 თუ უკვდავების ღმერთი აქ არი?
 ო, ყველაფერი ჰქრება და მიდის,
 და უფსკრულისკენ ერთია კარი.
 გაივლის ხანი — და დღევანდელი
 დაიმსხვრევიან ცეცხლის რაშები.
 იელვებს შორით სულ სხვა კანდელი,
 სხვა განთიადით ნარიყრაყები, —
 რომ ისიც ჩაქრეს ისე ანაზღად,
 რომ ვერ მოასწროს სხივთა აკრეფა...
 ო, ყველაფერი ამ ქვეყანაზე
 ნისლის ნავივით ჩნდება და ჰქრება.
 ვიცი: მეც იმ ნავს მივეწებები, —
 გაიხსნებიან შავი არხები,
 და ჩემი კმუნვით და ოცნებებით

მეც იმ წყველიაღში დავიმარხები.
მეც იქ დავლბები, სად მორწმუნეთა
ლბება იმედი ნანუგეშები,
სადაც ნაგავი საუკუნეთა —
ძველ ებოქათა ჰყრია ლეშები...

7

არ მეძინება. წიგნი გავხსენი
და წავიკითხე ძველი ამბავი.
ბრწყინავენ თვალნი ცრემლით სავსენი
და დანა სისხლით დასაყანგავი.
ცივ სტრიქონებში დაჰქრის ქარივით
წარსულ დღეების ნამოქმედარი.
ჰქრება სინათლე ჩრდილის ჩარევით
და აჩრდილს მისდევს თეთრი მხედარი.
მთიდან ჩამოდის ჯარი ყინულის,
და ელვარებენ შუბის წვერები,
და ველი, თოვლით გადაზვიწული,
იწვის შუქნაკრავ წითელ სერებით.
მოულოდნელი ისმის ბრძანება:
„ჩააგეთ ხმალი! გათაედა ბრძოლა!..“
დავხურე წიგნი. ფუქმა ზმანებამ
სინამდვილეში გადმომისროლა...

1924

სიცხე ქალაქში

ქალაქის მტვერში ყოველთვის მარცხვენს
ქვიშიან თვალთა უღონო ცქერა:
ხიფათი მარჯვნივ, ხიფათი მარცხნივ,
არ ვიცი გული რამ დამისერა,
არ ვიცი ქარმა სად გამაქროლა.
მბეზრდება მუდამ შიში და ძრწოლა
და მოლოდინი ყოველ წუთს მარცხის.

გადავარდება ავტომობილი, —
ძალი უჯაჭვო და ცოფიანი, —
და დაფეთდება ჯოხს დაყრდნობილი
მგზავრი, ჩემსავეით წყნარი, გვიანი.

ცხელ ტროტუარზე ქვა გავორდება, —
და გულის წამლებ გრიალს მოვისმენ:
ქუჩა იმსხვერპლებს უთუოდ ვისმე.
ცხელ ქვაფენილზე მტვერი გროვდება.
ამ დროს უეცრად მომაგონდება
სოფლის უნისლო და უწვიმარ ცის
აღერსიანი, ტყბილი სიცხარე,
მზე, გადმოსული ანთებულ ზოლად,
ახლად მოთიბულ ბალახზე წოლა
და სურნელება დაუვიწყარი
მიწაზე ფეხით გასრესილ მარწყვის.

ქარი სარკეში

მზე მომაკვდავი, ჟანგიანი სისხლის მწვეთავი,
გადანისლა საფირონის შესამოსელით.
დარჩა სიმშვიდე, საკმეველი ხარბად მყნოსველი,
და ცეცხლის სვეტი ღრუბლით ღრუბელს გადაეხიდა, —
სიჩუმე ფრთხილი, დადალული, გაუბედავი,
როგორც ჩამქრალი საცეცხლური ცას დაეკიდა.

მოულოდნელი პროპელერის აბმაურება
ცხვრის ფარასავით აფრთხობს ცაში თეთრ იალქანებს:
სულს უხარია უნაპირო ცის დაურევბა
და ჩუმ ოცნებას ჰაერივით შორს მიაქანებს.

მეწევის თვალები: თითქო ვარსკვლავს სცვივა მარლი.
ვხურავ წამწამებს — ერთის წუთით თვალი ჩრდილს დაღვეს.

შორეულ დროთა მოპქრის შუქი, და სიზმარივით
სარკის ტრიალი აელვარებს დახუქულ თვალებს.

სხვა საუკუნის შემომესმა ჟღარუნი ძვლების.
გადატყდა წელში ეს ეპოქა ვით მინანქარი.
ისმის შრიალი აჩქარებით გაფრენილ წლების,
თითქო მუხაში შემოიქრა წვიმა და ქარი.

ქარი და ელვა! ვერ დაამზობს ელვას ვერავენ.
იწვის ოცნება, დაბეგრული ძვირფას ხარკითა.
და მოჩვენება, ჯერ თვალთავან დაუშვერავი,
იღვრება დახრილ წამწამებზე მბრუნავ სარკიდან.

ტრიალებს სარკე:

რკინის ქალაქებს ტყვე სახლები გაიქცა ყველა:
დახშულმა ქუჩამ ბეტონით თავი ვერ ისახელა, —

სულს მონატრა სხვა სივრცეები,
ყვავილს ქვა ველარ დაუმეგობრა,
და ლურჯ ჰაერში აფრინდნენ მწყობრად
ფერადი ბროლის სასახლეები.
და მყუდრო ბინად აფრენილ ნავთა
ოქროს ღრუბლებში თეთრად აყვავდა
ზღვის ქაფის მსგავსად ნაქანდაკები
რძისფერ სადაფის და ფაიფურის აგარაკები.

ტრიალებს სარკე:

ძირს არვინ მისდევს მოსაწყენ გუთნებს,
დაეთმო ტყეებს სახნავეები და პრერიები.
ტყეს, ვისაც უნდა, ის მიიკუთვნებს,
და შიგ დასახლდნენ ვეფხვი, ლომი და ფერიები.
დაყრუედა გზები, ოდესღაც ორთქლით გადანალახი,
და ჟანგმოდებულ რკინის ლიანდაგს ჰფარავეს ბალახი.

ტრიალებს სარკე:

მანქანა ყველგან, მანქანა რბილი:
მხეცი მორჩილი, შრქყალეზდაქრილი.
მანქანა ბრძენი, თილისმიანი და ჯადოქარი:
რადიოწვიმა, რადიონისლი, რადიოქარი.
სულში სადგურობს გასაკვირველი მზის სხივოსნობა,
და ელვარებენ მაღალ ძეგლებზე სულ სხვა ხატები:
ზეკატურ ბრძოლის და მიღწევათა მწველი დატები.

ტრიალებს სარკე:

უცხად იელვებს რადიოცნობა:
„კონგრესი ინტერპლანეტარული!
წითელი მარსის დელეგატები!“
კიდევ ზეიმი, ალტაცება და სიხარული.
სალაუტი ირგვლივ. (აღარ არის ძველი თოფები:
არსენალები დიდი ხანია ყველგან დაშალეს).
ზეცას ესერიან ფერად მაშხალებს
ზარბაზნებივით დაგეშილი ტელესკოპები.
სინჯავენ მნათობთ გაშმაგებით და გახელებით
მრავალ მილიარდ კილომეტრის სიგრძე ხელებით.
არ დარჩა მიჯნა ამაყ თვალებს გადაუფრენი
აღარც მზის იქით და არც მზის აქეთ.
ზევრავენ სივრცეს გასაოცარ სხივთა ქსელებით.

გაშლის წამწამებს აპარატი: და მარსელები, —
თითქო ფანჯარას მოსდგომიან მოსაუბრენი, —
დგანან ეკრანში, მოზიდულნი რადიოსარკით.
იზრდება ლალი შემოქმედება ნათელი ჯიბრით:
ყველა ისწრაფვის დაანთოს აზრის სხვა ალიონი.
მოჰქრის კომეტა, — ბნელ სამყაროს ფოსტალიონი, —
მოაქვს ამბავი შორეული ელექტროშიფრით.

ტრიალებს სარკე:

და თანდათან მატულობს ქარი.
ელვის სიჩქარე შემოვიდა მაჯის ცემაში.
სწუხს ინეინერი, ხუროთმოძღვარი:
„მიწის მარშრუტი სამუდამოდ მზეს ვინლა მისცა?
დაბერდა რაში
და მძლე ფერდები ვერ გაისუქა.“
ისვრიან ლოზუნგს პოეტები: „მოიხსნას მიწა!
მოგვებზრდა თრევა კუს ნაბიჯით ჯაგლაგ მზის უკან!
რომ გაუსწორდეს საუკუნეს დღეც და წამიცა,
უნდა მოტორად გადაიქცეს თვით დედამიწა.
სხივის სისწრაფე შემოვიდა მაჯის ცემაში, —
მზეს მოვხსნათ მიწა და შევიდეთ სხვა სისტემაში.
გაზომეთ სივრცის განი და სისქე —
ახალი მზისკენ!“

ტრიალებს სარკე:

გამოდის ბალში უცნობი ქალი ნიამორივით.
უდგას თვალეზში შორი ალერსის შეუქის მორვეი.
ხელში უჭირავს წიგნი ლექსების, ყდაგაცვეთილი.
(ქალს მუდამ დასწვავს გარდასულ ეამთა უშრეტი ალი,
ქალს მუდამ უჭგერს ზღაპრებისათვის გული კეთილი,
სხვის ოცნებაში უყვარს ჩაძირვა, და ხეტიალი
ცრემლიან ფიქრთა ნაწვიმარ ტყეში.)
გადაშლილ წიგნში წაკითხულ ლექსის ჩანს სათაური:
„ქარი სარკეში“.

„საბრალო ბავშვი! —
ჩურჩულებს ქალი —
თავის კაეშანს იმით იქრობდა,
რომ ხან ცრემლებით და ხან თამაშით,
ჩვენზე ფიქრობდა“.

თეთრი გვირგვინი

მიკვირს, წარსული რომ მაგონდება, —
 რბიან დღეები მსგავსად ისართა:
 გული მოჰღალა ფუჰმა გოდებამ,
 ნაღველი უფრო წამოიზარდა.
 ბევრი რამ აწევს გულს დასანანი,
 მაგრამ... დაეშუა ჩემი მნათობი, —
 დამეცა თეთრი იასამანი,
 თავზე გვირგვინად ჩამონათოვი.
 აწ არათერი მიემატება
 ჩემი სიცოცხლის სათუთ შენობას.
 ყოველი წუთი ოხერითა სწყდება
 დათვლილ დღეების რაოდენობას.
 მალე საფლავის ტიალ ფიცართან
 იწვიმებს ცრემლი შემოწირული...
 რბიან დღეები მსგავსად ისართა,
 ჰქრება სადღაცა დრო ჩაძირული...

1926

სალამო თბილისში

მზემ უცნაური დაღვარა სისხლი,
 აყვავდნენ ცანი უნაპირონი;
 ჰაერში დადგა ფირუშის ნისლი,
 აენტო ლალი და საფირონი.

ღრუბელს მოედო შუქი უცები
 და საოცარი გაჩნდა ბალები:
 ფოთლები, თოვლი და აუზები,
 იასამანი და ზამბახები.

უცებ იცვალა ზეცამ ნიღაბი,
 ცეცხლის ვეშაპმა რქები იყარა,
 და ღრუბლებიდან ყვითელი ქაფი
 ქვაფენილებზე გადმოიღვარა.

გამოეკიდა ზეციდან ქარი
 ზღაპრულ ფრინველებს, ცხენებს და ძაღლებს,
 და გაგიჟებულ ფერების ჯარი
 მოედო ცეცხლად თბილისის სახლებს.

მტკვარზე დაეცა ნაშუქი მინის,
 ჩაიმსხვრა წყალში სანთელი შვიდი,
 და ცისარტყელად თუჯის და რკინის
 ავარდა ცაში მუხრანის ზიდი.

განწირულ სხივთა მწუხარე აღმა
 დაჰყარა მთაზე ოქრო ხალასი,
 და გადამტყდარმა იელვა ხმაღმა
 ზღუდეშენგრეულ ნარიყალაზე.

უცნაური ამბავი

თბილისის ღამეს შიში სწვევია:
ამბავი მოაქვს მტკვარს უცნაური, —
ავქალას ცეცხლი შემოხვევია,
ანთებულ რკინის ისმის ხმაური.
დაირღვა ძილი და მყუდროება.
მეცა ღამე ყრიაშულს უჩვევს.
ნაძვის სვეტები თეთრ ურდობად
შემოესია თბილისის ქუჩებს.
და დაირაზმა შიშველ სვეტების
რკინის ფეხებზე შემდგარი ჯარი,
დატყვევებული ცეცხლის წვეთები
რომ დაარიგოს მეტის სიჩქარით.
ის ავქალიდან სინათლეს ელის
და მთელი ღამე არ დაიძინებს.
შუშის კბილებით უჭირავს ქსელი,
სადაც მორჩილი ელვა იღინებს.
როცა სვეტები გადაიქცევა
ათასი მთვარის ეშაფორტებად,
სნეული ჩრდილი ცად აიწევა,
იმატებს ღამის გაბოროტება.
ვერას გახდება — ბევრიც იბრძოლოს,
და რომ ინათებს დილა სისხამი,
წავა და საღმე ქალაქის ბოლოს
თავს ჩამოიხრჩობს თბილისის ღამე.

წერილი ნოე ჩხიკვაძეს

ებრძოდი სიკვდილს შენ გახელებით,
 ვერ დაამსხვრეე მახე მზაკვრული:
 მოკვდი გოლგოთის საშინელებით,
 რკინის საწოლის ჯვარზე გაკრული.
 იყავ პოეტი მირონცხებელი,
 გახდი ჯვარცმულის მონათესავე.
 ასე მგონია: ხარ ქრისტესავით
 მეშვიდე ცაზე ამალელებული.
 გულზე გაჩნია ნაიარევი,
 გარს გახვევია შუქის მორევი.
 თეთრ ვარსკვლავებში დაიარები
 ტყეს შეფარებულ ნიამორივით.
 მაგრამ არ არის ზეცაში ღამე,
 და ნაღვლიანმა თავი ჩაჰკიდე:
 გაწუხებს ლექსის ნათელი შხამი,
 რაც შეუსმელი აქ დაგრჩა კიდევ.
 ბავშვების ბედიც გაფიქრებს ალბათ,
 აქ რომ დატოვე ორი პატარა.
 ამ დარღმა აქაც დრო გაგიყალბა
 და ბევრ ეკალზე გადაგატარა.
 ნეტავი ერთი გადმოგახედა,
 გაგეღოს კარნი მაღალ ცისანი,
 რომ შენმა სახლმა გიცნოს აქედან
 და სიხარულის მოგცეს ნიშანი.
 ნახავდი მდუმარ მთაწმინდის ზღუდეს,
 პოეტთა სადგურს და ბინას მოგვეთა.
 ჰგავს შენი სახლი არწივის ბუდეც, —
 ბუდე აქ არის, არწივი მოკვდა...

რას იფიქრებდი, როს ამ ბილიკზე
 ბინის საძებრად წერას აპყავდი,
 რომ ცივდებოდა შენთვის თბილი მზე
 და ბინას მუღმივს სხვაგან ნახავდი...
 ნეტავი ახლა გადმოგახვდა,
 გაგელოს კარნი მაღალ ცისანი, —
 შენმა ბავშვებმა განახონ აქედან,
 სასიხარულო მოგეცნ ნიშანი.

ალბათ არ არის ზეცაში ღამე,
 და შენც მოწყენით თავი ჩაჰკიდე:
 გაწვალეებს ლექსის ნათელი შხამი,
 რაც შეუსმელი აქ დაგრჩა კიდევ.
 ქვესკნელს დასთხრიდნენ შენი ფესვები,
 მიწას პოეტად რომ არ ეშობე.
 საქართველოში შენი ლექსებში
 მშიერ მგლებივით დათარეშობენ.
 და ნაომარი პოეტთა გროვა
 სადაც დაღლილი დაიბანაკებს,
 ციდან ყივილი შენი იქ მოვა
 და გულს აუნთებს შენს ამბანაგებს.
 და გრგვინვა მწველი და აღდართული
 კვლავ ცივ მყინვარზე დაიგუგუნებს,
 რომ ანთებული სიტყვა ქართული
 გადაანარცხოს ბნელ საუკუნეს.
 როცა იქვებით დამქრალ ოცნებას
 ლექსების ალი წაეკიდება,
 რა მისცემს ჩვენს სულს მეტ გაოცებას,
 რა უნდა იყოს მეტი დიდება!
 არ გვაწევს ტვირთი სხვა იმედების,
 შენ უკეთ იცი, პოეტო ძმაო, —
 ჩვენთვის გარეშე შემოქმედების
 რომ ყველაფერი არის ამაო.
 მაგრამ დღეს სხვაა ჩვენი პაერი, —
 დაეცა ლოცვა და პოეზია.
 მოკვდა ბრწყინვალე ძველი შაირი
 და ახალს ჩრდილი შემოესია.
 გაგიკვირდება: ლექსს რათ არ ჰშველის, —
 რომ კვლავ ამაღლდეს რჩეულ ხარისხად, —

ციდან ქუხილი ბარათაშვილის,
მთიდან ყვირილი ვაჟას ხარისა!
ახლა ქუხილი არ ისტამბება,
ხარი არ ჰყვირის მაღალ მთებიდან,
ლექსი დაახრჩო წვრილმა ამბებმა,
ამონაწერმა გაზეთებიდან.

1926

თბილისი

ძველი და ახალი

1

ცეცხლად დააწვა ქუჩებს ივლისი,
და მეც აღმური გამომეკიდა...
რა უცნაურად მოჩანს თბილისი
მამადავითის მაღალ ქედიდან.
თვალს გავახარებ მე ამოდლებით,
მაგრამ აღმართზე დავიქანცები. —
ხომალდებივით დგანან სახლები,
ხშირ ანტენების მაღალ ანძებით.
მომეჩვენება ზღვის ნაპირები, —
წყალზე — სერები, ზღვისთვის უჩვევი.
ვამზობ: გაქცევას თუ აპირებენ
კრეისერებით სავსე ქუჩები.
იფეთქა ანძამ უახლოესმა, —
თითქოს დაბრუნდა სხვა საუკუნე, —
და შეშინებულ ქალაქს მოესმა
უცნობ ურდოთა შორი გუგუნე.
ისმის ქუხილი ქართული ლაშქრის:
თბილისის კარი მტერს ვინღა მისცა!
იწვიმებს სისხლი, რომ აღარ გაშრეს
ბარაქიანი ქართლოსის მიწა.
უცებ იკივლებს მტკვარი მხეცივით,
ვეფხვი დაქრილი და სისხლიანი, —
ჰაერს გაბზარავს ხმა უეცრივი,
ივლებს წყალში ხელი ხმლიანი.
მოულოდნელად შემოილი მტკვარი

გადმოვარდება ნაპირებიდან,
 და აივსება მრისხანე ღვარი
 სულთანის შუბით ნალექ ჯვრებითა.
 ცოფიან ტალღებს წარღვნა სწადიათ,
 ანგრევენ კედლებს შურის მიგებით,
 და თითო-თითოდ წყალში ჩაღიან
 ანძამართულ სახლთა რიგები.
 მტკვარში პირველად გადაეშვება
 თეთრი სიონი — გედი მაღალი.
 ჯერ არ უგრძვნია მას დაეჭვება
 და მიაქვს მტერთან აღთქმა ახალი.
 მას მიჰყვებიან, დარაჯებივით
 ძველი მეტეხი და ნარიყალა,
 რომ დაამსხვრიონ ყველა ჯებირი,
 სიონს თუ სადმე შემოეყარა.
 გემთა აღლუმი სოღანლულს შედის,
 მტერი კი თბილისს უახლოვდება,
 და განაჩენი სასტიკი ბედის
 ცაში მეწამულ ღრუბლად გროვდება.
 ღრუბელი სკდება სისხლიან რუმბად, —
 თითქო სისხლს ქართლზე ჯერ არ ედინოს. —
 სვავივით მისდევს სიონის გუმბათს
 უღირსი ტახტი ჯელალედინის...
 გაჰყვა მდინარეს ქალაქი მთელი,
 რომ შორეული ზღვები გაქურდოს,
 წინ წაიმძღვაროს ნადველი ძველი
 და დასცეს შიში მონგოლთა ურდოს...
 უკანასკნელმა სახლმა გასცურა,
 და კალაპოტში ჩავარდა მტკვარი.
 სადღაც ჯაგნარში იკივლა ტურამ
 და სველ ტიეებზე აენტო კვარი.
 შემდეგ ძველი ხმით აგუგუნდება
 ტყიანი ხევი ნათბილისარი,
 და ისევ ხოხობს გამოუღგება
 იქ მონადირის მქრელი ისარი!
 თვალი სიცხადის საზღვარს გაივლის,
 გამოანათებს შორი ლანდეთი,
 და როგორც ჩრდილი გაჰყვება თბილისს
 ბაგრატიონთა შარავანდედი.

მხოლოდ ხანდახან თუ მოიგონებს
მეფე ერეკლეს ვინმე მთიული,
და ატირებულ ლექსის სტრიქონებს
დარჩება ხსოვნა რომანტიული...

2

მზით დატვირთული ცხელი ივლისი
ქუჩებს მოედო და მოეკიდა.
რა უცნაურად მოჩანს თბილისი
მამადავითის მოხუც ქედლიდან.
ბილიკზე ასვლით და ამალღებით
მე ისევ ჩქარა დავიქანცები.
ხომალდებივით დგანან სახლები
ხშირ ანტენების მაღალ ანძებით.
ნათელს მოისხამს წმინდა ალაგი,
ნაპირი ნაპირს შეუერთდება,
და საყვარელი ჩემი ქალაქი
სულ სხვა თვალებით მომაცქერდება.
მტკვარი საწოლში ჩაიკეტება,
მაგრამ იმძლავრებს უბანთა ჯარი:
თბილისი ხევში ველარ ეტევა, —
და იღეწება კლდეთა აბჯარი.
თითქო ქალაქი ცაში აფრინდა
დილის სინათლის მოსატანადა, —
ერთი ფრთა კოჯორს გადააბინდა,
მეორე მცხეთას გადაანათა.
და რაც ინატრეს ღარიბ ქოხებმა
ზვავად მომსკდარი გრგვინვის წინაშე,
შემოქმედების ჰშვა ამბოხებამ
ზეცად ასვეტილ ქვა და რკინაში.
რკინის ქორებმა ღრუბელი დაქრეს,
მოტორი ლაყვარდს ეამბორება.
არხებში წყალი არ უნდა დაშრეს,
რომ ტყე ჩაიცვან შიშველ გორებმა.
და ასრულდება ძველი ოცნება:
ვაჭრება ღვარი და სიცხეები;
თეთრი კედლები შეიმოსება
ცაცხვით, მუხით და ალვის ხეებით.

ფოლადი გრანიტს დაეჯახებმა,
 ცად ავარდება კოშკთა კრებული.
 ქართული სულის ჩანს აჯანყება
 მარმარილოში დამშვიდებული.
 წინათ თუ ელვა ცაში იცდიდა,
 სანამ დასჭრიდნენ სივრცეს უბნებად, —
 ეხლა დაჯავშნულ ქოროდლის მთიდან
 რადიო ბერლინს ესაუბრება.
 თბილისს შორიდან შეკვეთა მოსდის, —
 რომ იგრძნონ სხვათაც ცა წარმართული, —
 და იგზავნება რადიოფოსტით
 მუსიკა, ლხინი და მზე ქართული.
 გული გაათბო და გაანათა
 სისხლიან დღეთა ჩამოშორებამ.
 მღერის ორკესტრი რთულ მანქანათა.
 დგანან მუშები ღირიყორებად.
 ქარხნებში სხივი შეიკუმშება, —
 მზის ცხელ კონსერვებს ბევრი მოელის: —
 უნდა გაათბონ ქართლის მუშებმა
 ყინვაში მყოფი ძმა ჩრდილოელი.
 თუჯი უკვამლო და უწყინარი
 დარიალიდან ლოდებს მოიტანს.
 ელვას დაათოვს შორით მყინვარი
 ძველი დიდუბის ძეგლთა მოედანს,
 სადაც წარსული დაიშიფრება
 და მომავალი იმედს აინთებს;
 ექნებათ ბრძოლა და შეჯიბრება
 უკვდავებისთვის შობილ რაინდებს...
 ასე იბრწყინვებს დაუცხრომელი,
 მილიონ გულის ცემით დამტკბარი
 თბილისი მშვიდი, ხან კი მწყრომელი,
 შეკრული რკინით, ცეცხლით და მტკვარით,
 დღით შემოსილი ოქროს თოვლითა,
 ღამით ვარსკვლავთა ყდაში ჩასმული,
 კოჯრის მთებამდე სვეტიცხოვლიდან
 მუშის ძარღვებით გადათასმული.

შემოდგომის მზი

ქარვა და ლალის გულს ახარებს დღესასწაული.
 სკდება მზისაგან მწიფე ლელვი და ბროწეული.
 ფერების ჯარში სჭარბობს ოქრო და მეწამული.
 შვენის ოქტომბერს ფარჩის კაბა და ძოწეული.
 უფრო გატკბება შემოდგომის მზე გადახრილი,
 რომ არ შეშინდეს მიწა ზამთრის მოახლოებით.
 სპარსულ ნოხივით აყვავდება ქვეყანა თბილი
 წაბლით, ყურძენით და სიმინდის ბაჯაღლოებით;
 დაიბურება ტყე მოოქრულ სამოსელითა,
 უღრუბლო ციდან მზე წამოვა ყვითელ ღვარებად.
 სუფთა ქვევრებში ჩაიღვრება საწნახელიდან
 ყურძნის მარცვლებში დაგროვილი მზის ელვარება;
 რომ შემდეგ სისხლში კვლავ აენთოს, როგორც სანთელი,
 და გულს მოუნდეს სიყვარულის დასახელება;
 იგრძნოს სხეულმა აღტაცება და ყრუანტელი,
 ჩადგეს ძარღვებში მზის სინათლე და გახელება.

1926

ლვინოპისთვეუი

თბილისს ლაქვარდი შემოელობა
და მზემ ულევი ოქრო დაქყარა.
ასადუღებლად მყინვარს ეყოფა,
რაც ოქტომბერმა აქ მზე დაღვარა.
ალი სწევას ქუჩებს შუშაბანდიანს
და მზე ბანაობს ყოველ მინაში,
და ეჯიბრება მწუხრი განთიადს
ფერთა უცნაურ დოღის წინაშე.
და ყოველ ხის ქვეშ დღითა და ღამით
ყვეთელ ფოთლების გროვდება ზვინი.
აივსო ხილი თაფლიან ნაშით.
დაითრო სული მზითა და ღვინით.

1926

მზე და ჰაერი

მოადგა ღრუბელს თეთრი ნათელი,
ჯერ მორცხვად, მშვიდად და მორიდებით, —
შემდეგ გაირღვა ღამის სარტყელი
და მზემ გამოჰყო ოქროს თითები.
მინდა შორიდან მზეს დავუძახო:
დამკოცნოს სხივის თბილმა შეხებამ,
გადავირბინო ველი უწალოდ,
რომ შესვან ცვარი შიშველ ფეხებმა;
ვიგრძნო, რომ გულში კვლავ გატაროსდა,
მომესმას შორით ხმა სასურველი,
და ყვავილებში მცურავ წყაროსთან
დავლიო წყალი, მზე და სურნელი.

1926

მტკვარი

1

მოგაქვს ტალღებით ოქროს მტევნები,
 მოღიხარ ლალი და უზრუნველი,
 მტკვარო, გამთბარო მზის შადრევნებით!
 მტკვარო, საესეო ფიჭვის სურნელით!
 გელის თბილისთან შენ განცვიფრება
 და საკვირველი სანახაობა:
 შენს დენას რკინა შეეჯიბრება,
 რომ დაგაგუბოს მღვრიე ქაობად.
 მაგრამ თავაწვდილ რკინის ყირაფებს
 გადაემსხვრევა შენი ზვირთები,
 გრგვინვით გაირბენ მბრუნავ გვირაბებს
 და ვერცხლის ქაფით დაიტვირთები.
 რკინა შენს ძალას დაემონება,
 შენ კი მას უნდა ეამხანაგო,
 რომ მანქანათა ლეგიონებმა
 თბილისის ირგვლივ დაიბანაკონ.
 დაგვევალება ცეცხლის დანთება, —
 უნდა მოსტაცო შეუქი ალიონს,
 რომ ქვის და თუჯის გოლიათებმა
 ათას მავთულით ალი დალიონ.
 როგორ შეაერთობს და გააკვირვებს
 შენს აღელვებულს ჭალარა ტალღებს,
 როცა გაივლი უცნობ ნაპირებს
 და საზეიმო ტრიუმფის თაღებს!

2

ერთხელ ბორჯომის ხშირ ხეობიდან
 მტკვარმა ტივები ჩამოიტანა.
 მზე რომ ჩავიდა და შემობინდდა,
 მცხეთას მოადგა მაღალ ხილთანა.

რომ დაინახა მცხეთის კარიდან
 წყალზე დამდგარი ცეცხლის კრებული,
 მტკვარმა თვალეში ვერ მოარიდა
 და უცხად შედგა განცვიფრებული.
 რკინა ებრძოდა ცოფიან ტალღებს,
 ჰბურღავდა ფოლადს ათასი ხელი
 და ისველებდა ლითონის ძარღვებს
 მტკვარს ჩაწოლილი დუღაბი ცხელი.
 გაოცდნენ მტკვარის მღვრიე თვალეში.
 მან ჯერ ტალღები ბრაზით ალესა,
 მაგრამ დამშვიდდა, და მოკრძალებით
 რკინის ჯებირებს მიუაღერსა...
 ჩანს, საუკუნო ტანჯვით დამცხრალი
 შრომის ხალისი არ იყანგება,
 თუ ორი მტერი: ცეცხლი და წყალი,
 დააქორწილა მისმა განგებამ.
 და რომ სიბნელე დღეს ვერა სჯობდეს,
 იშვა სინათლე, სხივთა მთოველი;
 დადგა თბილისის სადარაჯოზე
 ნათლით მოსილი სვეტიცხოველი...

3

სოფელს დაივლის მქუხარ ზვირთებად
 ყალყზე შემდგარი მტკვარის გრიალი,
 თითქო უნახავ საქმეს ჰპირდება
 რაში, ბეტონის უნაგრიანი.
 და სიზმარივით მოეჩვენება
 სოფელს ნანატრი ფიჭვის ახლომა:
 გლეხს თვით შეეძლოს დღის გათენება
 და არ დასტანჯოს ღამესთან ომმა;
 რომ უსინათლოდ არ აწვალებდეს
 გრძელი საღამო ზამთრის დღეების,
 ბინდი არ ეკრას ბავშვებს თვალეზე
 და გაქრეს შიში ბნელ კუთხეების;
 ზაფხულში შრომას თანამგზავრობდეს
 სინათლე დღისით, სინათლე ღამით,
 და ვახშმის ტაბლა აღარ ჯავრობდეს
 მხრჩოლავ პატრუქის უშნო ზამზამით;

და ვინც ყანაში დრო დაახანოს,
 სახლში დაბრუნდეს ანთებულ შუკით,
 და ყოველ ქოხში, ყოველ სალამოს,
 ოქროს ჩიტივით შეფრინდეს შუქი,
 ღარიბ ყავრის ქვეშ გაიხსნას ზეცა,
 ჩაჯდეს ბუდეში ვარსკვლავთა ზომლი,
 რომ მზით გარუჯულ თვალებს არ ეცვას
 კვარის და ქრაქის მუდმივი კომლი...

4

სურამის ქედი ღინამიტს უცდის,
 რომ ააფეთქოს კლდიანი ზურგი,
 იკისროს ტვირთი ჯავშნიან ქუსლის,
 მოიხსნას ცეცხლის და კომლის ქურქი, —
 რომ შემდეგ ლიხის ორივე მხარეს
 გადააყაროს დათლილი ქვები, —
 გლეხებმა დღემდის მიწური თხარეს,
 ეხლა კი დროა გამართონ მხრები.
 დროა ფოთლების ზღვაში გამოჩნდეს
 მაღალ სვეტების თეთრი ფერბული,
 რომ საბოლოოდ მოკვდეს და მორჩეს
 ყოფნა უმწეო და უხერხული.
 რომ ქართლის მწვანე, ფართო კალთებზე,
 სადაც ვენახი და პური ჰხარობს,
 აყვავდეს სახლი ათი ათასი
 და თეთრ კოშკებმა მთები დაჰფაროს.
 დღე ხვალინდელი წარსულს გადუხდის
 განვლილ სიმწარეს სხვა იმედებით,
 ოღონდ ძარღვებში სისხლი აღუღდეს
 დაუცხრომელი შემოქმედებით.
 რკინის აკვანში ჩაკრულ მტკვარიდან
 მოვარდეს ელვა ნიაღვარული,
 და შემოვიდეს ოთხივ კარიდან
 შრომა, სინათლე და სიყვარული...

ჰაეროკლანი სოფლად

სოფელს დაეცა რკინა მყეფარი,
 მოულოდნელად ცა ახმაურდა.
 ეს რა გუგუნებს გაუგებარი!
 უღრუბლო ცაში ქუხილს რა უნდა!
 გლეხი თოხის ტარს დაებჯინება!
 მზეს მოიჩრდილებს მარჯვენა ხელით, —
 რკინის არწივის გასეირნებას
 ჯერ არ ჰყოლია სოფლად მნახველი.
 გრძნობა უჩრდილო და მამობრივი
 მეტის სიამით გულს აუჩუყებს,
 მოწმენდილ ცაში მაღალ ორბივით
 როცა მოტორი გადაიქუხებს.
 იტყვის: „არა ვარ ხომ მცირე ხანის, —
 ურემს მივსდევდი მუდამ კუსავეით.
 არც ერთი ბელტი მე ჩემი ყანის
 არ დამრჩენია დაუქუსლავი.
 ქაბუკობის დროს მიყვარდა რბენა,
 ეფხვის ნახტომიც ბევრი მქონია,
 მაგრამ ჰაერში კაცის გაფრენა
 მხოლოდ ზღაპრებში გამოგონია.
 დღეს კი ზღაპრები და აჩრდილები
 სიციხადეს ციდან გაუკრეფია...
 სხვა დრო დაგვიდგა: ჩვენი შვილები
 ცაში არწივებს ეჯიბრებიან...“
 და ისევ მოსწევს თოხის ტარს მკლავი,
 მკლავი მაგარი და ქანგიანი,
 გულს ჩაუდგება მოხუცს ვარსკვლავი,
 თვალებს აუნთებს სხივი გვიანი.

ფიქრები

ვინც, ბევრი ჰყავს სულს ნათესავი, —
ერთიც რომ იყოს, — ის ერთიც კმარა, —
მტკივან გულიდან ვინაც ჩემსავე
მწველი ოცნება სისხლივით ღვარა;
გულით უძღურმა, რწმენით ღარიბმა,
ვინც ეს ცხოვრება ველარა ჰზიდა,
და ჩემთან ერთად სვა მწუხარება
აღუღებული ცრემლის თასიდან;
ვინც მწარე ბედქვეშ ბევრი ითმინა,
მაგრამ ნუგეში ვერ მოისმინა.

ვინც განწირული ზშირად ყოფილა,
ვისაც სინათლე მუდამ სწყუროდა,
ვინც ბნელ მიწაზე ძირს დამხობილა,
რომ ცის ლაქვარდი გადმოხუროდა, —
და ვერ დაითრო მზის ბრწყინვალეებით,
მიწა ჩასთვალა შავ ბალდახინად,
და ანთებული შიშით თვალეზი
ცივ ვარსკვლავების თოვლით გაჰყინა;
ვისაც აწვალებს გული მგზნებარი
და ქრუანტელი გაუგებარი.

მინდა ეს ლექსი მათ წინ ავანთო,
როგორც ეინელილი მოულოდნელი,
რომ გაქრეს ფიქრი უშარავანდო
და გამინათდეს გზა ბოლონდელი;
გამოჩნდეს სიერცე, მზით შენათყერი,
და ბოლოს მაინც იზილონ თვალთა

ნანატრი ქვეყნის შორი ნაპირი
 და შთაგონების ბრწყინვალე კალთა.
 კმა იყოს ჩემთვის სულ ცოტა რამე,
 ოღონდ დაეშრიტო გულის ვარამი.

სხვა ვინ ყოფილა გრგვინვის მსმენელი,
 ერთხელ სიკვდილის შიში სწვეოდეს,
 და გულს კრილობა აუცდენელი
 შავ ლაქასავით არ დასჩნეოდეს!
 ვინ გაღურჩება დაუთარსავი
 სიკვდილს, თუნდ იყოს რკინით ნაგები,
 თუ სასიკვდილო კრილობასავით
 მზესაც აჩნია შავი ლაქები! —
 თითქო მზეზედაც, ცელამოწვდილი,
 დგას და დროს უცდის სიკვდილის ჩრდილი.

აქ დიდი ხანი არვის ჰქონია! —
 ვჩქარობთ, თუ ცოტა შემოგვეხანა,
 და არის წამი, როცა გვეგონია,
 რომ სასაფლაოს ჰგავს ეს ქვეყანა.
 მაგრამ უეცრად ამ ყალბ წამიდან
 გული იპოვის სანუგეშო გზებს:
 ასე ყოფილა დასაბამიდან —
 ყუევილი ჰხარობს დამპალ ნეშოზე;
 საფლავში ჩადის გახრწნილი თესლი,
 რომ ამოვიდეს სხვა, უკეთესი.

როცა ლურჯ ჰაერს მზე დააჩნდება,
 როგორც სხივების კორიანტელი,
 ყოველ ფოთოლზე სხივი დაჯდება
 და აენტება თითო სანთელი, —
 სიხარულისთვის უნდა კმაროდეს
 ამ დროს ფოთლების გაშრობება,
 რომ დაეიჯეროთ და გვიხაროდეს,
 რომ ბნელში სხივი არ იმალება;
 და ჩვენი წილი ვსვათ სიხარული,
 მზის აუზიდან გადმოღვარული.

ცა ვინ გაზომა მრუდუ სარკითა?
 ვინ თქვა ჯერ სიტყვა უკანასკნელი?

ნისლიან ფიქრის ჩამქრალ სარკმლიდან
უნდა მოჩანდეს ქვეყანაც ბნელი.
თვალი ბრმავდება სიმწუხარეში,
მუდამ ნალევლით გამომზიარალი:
ცრემლით დატვირთულ თვალთა კარებში
შედის ქვეყანა მხოლოდ მტირალი:
სმენა ეჩვევა წარსულის ძახილს
და ჩრდილი ქფარავს მომავლის სახეს.

დე, ამოიესოს დროთა არზები
საუკუნეთა გამშრალ ძვლებითა, —
მოგვაქვს სინათლით სავესე ძარღვები
ბნელში დამარხულ უფსკრულებიდან;
და თუმც ბევრია ჯერ დაფარული
ვარსკვლავთა შორის მფრინავ სულისთვის, —
მოვსულვართ ბრძოლით და სიყვარულით,
ვივლით ბრძოლის და სიყვარულისთვის, —
ვიდრე არსებობს გარდუვალ წესად:
ცაზე იაროს მზემ ოქროს მწყემსად.

როცა იქ მწყემსი, სხივთა მთესავი,
ცის ლაქვარდს შეჰკრავს ოქროს ღილებით,
აქ ჩემი გულიც ნუშის ზესაკით
შეიმოსება თეთრ ყვავილებით
და დაიდვრება მყივარ ლექსებად, —
თითქო სინათლე მზისგან გადმოვა
და ჩემს ოცნებას შემოესევა
მრეკავ სიტყვების ნათელი გროვა.
მშორდება იქეთა ბურუსი და მეც
ვამბობ: კარგია დღეცა და ღამეც!

ატმის უმეცხილი

ჩამავალი მზის უცებ ჩაქრა ალი უშრეტი, —
 მზე გააქციეს ვარსკვლავების თეთრმა ეშვებმა.
 დავბრი წამწამებს: — თითქო ფარდა ჩამოეშვება —
 და საღდაც ტვინში აენტება ერთი უჯრედი.

და უმიზეზოდ, უცნაურად მომაგონდება:
 წაქცეულ ხეზე დინჯად აღის შავი მამალი.
 ღობის წნელებში გახლართულა მზე ჩამავალი.
 ღობესთან სხივი და ქალის თმა ერთად გროვდება.

ცისფრად ელავენ ოქროსთმიან ქალის თვალები.
 გაწვდილი ხელი ატმის ყვავილს ველარა სწვდება.
 ვიცი — ისარი იისფერი გულს არ აცდება,
 მაგრამ მიერბივარ, რომ ვუშველო ქალს მოკრძალებით.

ისრება დაბლა შტო ატმისა. ყვავილს სწყვეტს ხელი.
 და, როგორც ვნოლი მოიტაცოს ცის შავარდენმა, —
 მოულოდნელად ქალის ხელი ტყვედ ჩაეარდება,
 და გამწყრალ თითებს დააცხრება ტუჩები ცხელი.

ქალი სახლისკენ მიბრუნდება და, მიმავალი,
 მესერის ღიმილით ატმის ყვავილს, თვალანთებული.
 გული ჩიტივით ფრთებს იღეწავს დატყვევებული.
 წაქცეულ ხეზე დგას და ყვივის შავი მამალი.

1927

1917 წელი

1

ქარით, წვიმით და ანთებულ გრგვინვით
ქუხილმა ჩქარა გადიგრიალა.
დასტოვა ცაში ღრუბლების ზეინი
და ცარიელი ცეცხლის ფიალა.

აყვავდა სიტყვა, უნაყოფოდ ნათავებდარი.
ბეუტავდა ჩრდილში შუქის ნალევი.
ყეფდა რადიო: მეფე ტყვედ არი,
სისხლშენასვამი და ნამთვრალევი!
მოჩანდა ნისლში თუჯის რაში გაუხედნავი.
ტროლიდა ღამე: მზეს როგორღა შევებრალევი!
თითქო ესვენა სასახლეში ძველი ცხედარი
და დაჰკიოდნენ კუბოს ქალები.

2

მოვარდა ქარი ახალის გრგვინვით
და მიწამ რისხვით დაიგრიალა.
აენთო ისევ ღრუბლების ზეინი,
ცეცხლით აივსო ბრძოლის ფიალა.

იქნევდა მახვილს მოელვარეს რკინის მხედარი,
ელავდა ნისლში ცეცხლის ნალები.
ელვით გაბზარულ ცის შემხედვარი,
ხარობდა აღით სავსე თვალები.
ყოდა რაზმი: ბრძოლისათვის მკლავი მხნედ არი!
მზე დროშასავით იყო სისხლში ამონავლები.
უჭირისუფლოდ სასახლის წინ ეგდო ცხედარი.
ბრწყინავდა ზეცა ნაგრიგალევი.

მ ო ზ ო ნ ე ბ ა

მახარებს გრძნობა ფესვიან ძირის,
და მომავალსაც ცუდს არ მოველი.
მაგრამ ხანდახან გული რად ტირის,
მოულოდნელის ცრემლის მთოველი?

თუმც დღეთა რბენამ ჩემი წარსული
ჩრდილით აავსო და ამოჰფისა, —
მაინც იელეებს ფერგადასული
ხშირად სინათლე ჩემის ყრმობისა.

გაივლის ჩემ წინ კაცი ან ქალი,
და უცებ თვალებს ცა მოასკდება.
და ისევ ბრწყინავს სახე ჩამქრალი
და ვიცი, გული რომ არა სცდება.

იღვიძებს ამ დროს სული მძინარი
და საამოა წუთების რბენა,
როგორც გუგუნი მთაში მდინარის,
როგორც ლავეარდში მტრედის გაფრენა.

აი, ამ წუთსაც ისევ ცოცხლდება
ბრძოლის ერთი დღე დავიწყებული,
ერთი ამბავი მომავონდება,
ცხრაას ხუთიდან ამონთებული...

...წყლის პირს მიტინგი. სიტყვებში იწვის
მეფის ერობა უარყოფილი.
(ზალბს რაც სჭირია — თვით უკეთ იცის.
ქვეყანა გექვია, თუ საპყრობილე?..)

მიტინგზე სახე მარქსის, ბებელის,
წითელ დროშებით გადმოფენილი.
შემდეგ... უდროო მატარებელი,
ტეხურის ზიდზე გადაფრენილი.

საშიშ ფურცლებით ავსილი უბე,
თვალეზი ცეცხლით შემოხაზული;
მარსელიოზით მგრგვინავი კუპე,
სამი ეანდარმით გადაჩაზული...

შემდეგ — სადგურზე ბრძოლა გმირული,
თოფის გრიალი მოუსვენარი;
შიში, ქეასავით გულს ჩაძირული,
ტყვიები, გველის კბილით მკბენარი.

დაბოლოს — მთვარე ამომავალი,
და შევერცხლილი მთათა გრეხილი.
მატარებელი უორთქლმავალი,
გველეშაპივით თავგაჩეხილი...

შშორდება ჩრდილი, თვალთ რომ მებურა,
გული ბრძოლისკენ მიმიწევს ეხლაც,
მაგრამ ეს ვიცი, რომ ძველებურად
დღეს ველარ შევძლებ მე მტერთან შეხლას.—

რადგან დაგვარგე ძალა ქეიტკირის
და აღარა მაქვს ბრძოლის უნარი.
ჰოდა, ხანდახან გული თუ ტირის,
გული არ არის გასამტყუნარი...

1927

ახალი წელი

ეს ერთი წელიც უნაპირო ბნელს შეეხიზნა,
 დაინთქა სადღაც დროთა ფერფლის საკუქნაოში,
 და დამიტოვა ქალარა თმის კიდევ ერთი ძნა
 და გულის ტკენის მწვავე კვალი შუბლის ნაოქში.

მოდის სიბერე. ვზივარ ვერცხლის გვირგვინოსანი
 და ველი სიბრძნეს ყოველ რითმის გამოყვანაზე.
 მინდა ძარღვებში დავიგუბო მზე ღვინოსავეთ,
 ოღნავ ზარბოზად რომ ვიარო ამ ქვეყანაზე.

მეყოფა ზრუნვა და სიმწარე, რაც განვიცადე.
 დაე სინათლემ დააბრმავოს ბედი მქირდავი.
 მოადგა ნაპირს ღერძმაგარი ეს წელიწადიც,
 როგორც ხომალდი, ოქროს ხორბლით დასატვირთავეი.

გემზე სიმღერით ავიტანოთ ტვირთი ძვირფასი.
 შრომას თან ახლავს სიხალისე, ლხენა და მადაც.
 და თორმეტი თვე, ოფლით საესე თორმეტი თასი,
 გადავულოცოთ მარადობის უძღებ თამადას.

არ მოგვიხდება ამ ნაპირზე დიდხანს ლოდინი:
 დადგება დრო და მორიგ ხომალდს ჩვენც თან გაეყვებით.
 იქნება ხსოვნაც აღარ დარჩეს მცირეოდენი,
 ისე განქარდეს ჩვენი ფიქრი და განზრახვები.

რისთვის ვაწვალოთ ნეტავ თვალი ირგვლივ ცეცებით!
 გვეყოფა სივრცე, მომავლისთვის რაც შემოვხაზეთ.
 ვიცი, ჩრდილივით ბოლოს სადმე დავიკეცებით,
 გაშრება ცრემლი და ღიმილიც დამდნარ ლოყაზე.

სხვა ნურა გვინდა: გულის ტკენით არა ვთქვათ მხოლოდ: —
 თუ ჩაპქრებოდა, ყრმობის სიზმარს რადღა ვანთებდით!
 დაგვჩრეს ბოლომდის, რომ ნუგეშად გულს გაეაყოლოთ,
 შრომის ხალისი და ოცნების შარავანდედი.

პოეტის გული

როცა გულს ეჯიბრება დამე გაუთენარი,
გულის ძგერას ყურს ვუგდებ სახეგაფითრებელი.
მიმაჭროლებს სადღაცა გული მოუსვენარი,
სიჩქარეს და განსაცდელს მუდამ შეყვარებული.

უფსკრულის წინ თვალები შიშით ჯერ არ დაბრიალა,
საშიშარი მანძილი ბევრჯერ გამიზომია.
ო, რამდენი სინათლე ჩემს თვალებში ჩაღვრილა
და რამდენი ვარსკვლავი ფრთებზე შემომსხდომია!

სასწაული არ ვიცი უფრო შეუცნობელი:
როგორ უძლებს, — შაკვირებს, — გრძნობას უმხურვალესსა
ეს პატარა მანქანა, ასე დაუცხრომელი,
ეს პატარა მოტორი უცნაურის ძალისა!

აღბათ გულში მზე ჩადის, ციდან გადმოლღეარული,
მიტომ იწვის მარადეამს გასაოცარ ანთებით
უნაპირო საწყაო უზომო სიხარულის,
საკვირველი ჭურჭელი, ამდენ ჭირთა დამტევი.

თუმცა ბრძოლის სიმწვავეს ბევრჯერ გაუღეწია, —
გული მაინც სავსეა სინათლით და რიტმითა.
გული მაინც სალია, თუმც ქალარა მეწვია,
თუმცა ბევრმა იმედმა ბევრი ჭირი იტვირთა.

ვინ დაჩრდილავს პოეტის გულის პატიოსნებას,
ვინ გაბედავს ამ გულის მზაკვრიბაში ჩათრევას?
რა გამოლევს ამ გულში სიხარულს და ოცნებას,
ვიდრე გული არ დაშრეტს სისხლის მზიურ შადრევანს?!

ტყეში

ისევ ტყეში ვარ, და ფიქვები თავებს მიხრიან,
მხედებიან, როგორც ნაცნობები და ნათესავნა.
აქ მე მრავალჯერ სნეულ მკერდში მზე ჩამიღვრია
და წყაროს თვალი მიწოვია დედის რძესავით.
მიყვარს ბუნება. მაპატიონ ურბანისტებმა.
თუმცა უნდა ვთქვა, თუჯის ხმაურს არც მე გავურბი:
ქარხანა ტყეში, — ასეთია ჩემი სისტემა.
ვფიქრობ ტრაქტორზე, როცა თივა ჩამივლის ურმით.
ცისფერ ჰაერში რომ იმღერონ ქარხნის ღვედებმა,
ჩემთვის ეს არის სანატრელი და სასურველი.
ხომ შეიძლება გწამდეს რკინის შემოქმედება,
მაგრამ გერჩიოს ქალაქის მტვერს ფიქვის სურნელი!

მიყვარს ჰაერი. ტყიან მთასაც მიტომ ვაფასებ.
მთელი დღე ტყეში ნადირივით დავებოტები.
ლამით ვიძინებ აივანის მაღალ რაფაზე.
თავს დაწვრილებს თეთრი არყი დახრილ ტოტებით.
ასე მგონია, ვარსკვლავები ასხია ტოტებს.
ვარ შემოსილი ღამის სუნთქვით და ტყბილად მცივა.
მოველოდები, როცა ქარი ხეს აატოკებს
და ვარსკვლავები ფოთლებივით თავზე დამცვივა.
ვუტკეპრი ზეცას. ლურჯ ბუდეში მერცხლები სხედან.
ვიძინებ, როცა ცის დუმილი ჩემში გადმოვა.
და ყოველ დილით, რომ ვიღვიძებ, ბალიშზე ვხედავ
ხიდან ცრემლივით ჩამოცვენილ ფოთლების გროვას.

დგას მთა ტახივით ჯაგრიანი და აქოჩრილი.
ავდივარ ზევით, შემდეგ ხევში გადავეშვები,
სადაც აგდია ცხეღარივით ფიქვი მოჭრილი,
ვიჩოქებ მოლზე და ვსვამ წყაროს სავეს პეშვებით.

თეთრი ღრუბელი, თითქო ციდან ჩამონადგები,
დამჯდარა მთაზე და ჩემსავით ჩაფიქრებულა.
წაბლსა და მუხას წამოუსხამთ ოქროს ნაბდები
და მწვანე ტყეში თულღებივით ჩასაფრებულან.
ხშირია არყი, ხარობს თუმცა ფიჭვი მეტ წილად.
ტყეში აქა-იქ ყვითელ ფოთლის ანთია ზეინი.
მზეს ფეხით ვთვლავ, ტყეში უხვად რომ ჩალეწილა.
და გულდასავით ვბერავ ფილტვებს ჰაერის ღვინით.

კარგია წყალი, ტურბინებზე შხეფებს რომ ისვრის.
კარგია ნამიც, მზის წვეთებით თუ ნასხურია.
მიყვარს ტყე და მზე არა მარტო სარგებლობისთვის, —
ფილტვებზე მეტად ტყე მზიანი თვალებს სწყურია.
დგას ტყის ნაპირად ერთი ვერხვი განმარტოებით.
ყოველ ფოთოლზე ნაპერწკლების ფერხული იწვის, —
თითქო სხივების დასევია მას კოდოები,
თითქო ამოდის ცეცხლიანი მახვილი მიწის.
დაიწვა სახე, ღრუბლის კოშკზე სხივი რომ სწერდა.
აგრილდა უცებ. მოიხურა ცამ ტყავი ვედხვის.
ისმის ჰაერში ქრიაშული უჩინარ მწერთა
და მივიწყებულ სანთელივით ანთია ვერხვი.

მზემ ტყეს ამართულს შეახია ნარინჯის ქობა
და თვითმკვლელებით გადიჩება ღორღიან მთებში.
იისფერ ღრუბელს ოქროს წვიმამ გზა გადუღობა
და ტყეს დაემხო სისხლით საესე ფირუზის თეფში.
მოულოდნელად თუჯის მილში ადუღდა წყალი,
მოახტა მძინარს ბნელ გვირაბში რკინის ბედაურს.
აგარდა ქაფი, დატრიალდა ცხენი გამწყარალი
და ცეცხლის ძუა მიაყარა მხედარს უცნაურს.
და უცებ ტყეში ატყდა ჩუმი შუქის განგაში,
თითქო ზეციდან გადმოფრინდა გუნდი ვარსკვლავთა.
ან თითქო ღამეს, აჩქარებით შემოსულს მთაში,
დაბურულ ხევში ჩაუვარდა ციური კალთა.

დედამიწა

თუ ჩემს ლექსებში გლახურ განცდებს ხშირად ვეხები
და სოველ მიწას ვუბრუნდები მე დაყინებით, —
არა იმისთვის, რომ ტალახი ვზილო ფეხებით,
ან თვალს ვაამო კრელ მინდორზე გასეირნებით.

მე თუ ქალაქის მტკრიან ქვაბში ვერ ჩავესახლე
და გავურბივარ უპაერო ქუჩის სიმძიმეს,
წარსულისაკენ ამ ქვეყანას როდი ვეძახი! —
ჩემ წინ შორეულ მომავალს ზეცა ციმციმებს.

მე ვარგად ვიცი, რომ სოფელში მეტია ძველი.
ქალაქი ბრწყინავს, რკინის თაღით ცას მიბჯენილი.
ვიცი, მანქანას გზას დაუთმობს უძლური ცელი, —
ვარწმუნებ ყველას, რომ არა ვარ ჩამორჩენილი.

(დღეს ზომ პოეტი ძველებურად თვალს ვერ ადევნებს
ქაობის ყვავილთ, უსინათლოდ ამოსულთ ხავსზე,
როცა ყოველ წამს ისვრის ცეცხლის მქუხარ შადრევნებს
მიწის სტომაქი; აღუღებულ ლითონით საესე!)

მაგრამ მე ვამბობ: უნდა გვჭლდეს ქვა და ნაცარი,
თუ გვინდა გულის მღელვარება არ გავაციოთ.
წარსულისათვის დედამიწა იყო ტაძარი,
დროა ის შრომის სახელოსნოდ გადავაქციოთ.

იხარებს მიწა, თაობათა ძელებით ნათესი.
მძლე საუკუნე მარცვალივით მარხია წუთში.
ლურჯი ვარსკვლავი, მზის ოჯახში უპირატესი,
ზეცას გაარღვევს ასხივებულ ყინულის ზუჩით.

მოგვცა ეპოქამ გადამწყვეტი ბრძოლის ნიშანი.
გვაქვს გული ვმირის და ხალისი თვალთა ბავშვისა.
ახალ ბრძოლებში არ შეხვდება გზა გამთიშავი
ელვარე ტენის და ძარღვიან კუნთების კავშირს.

ამგვარ იმედით ხშირად ვარ გარემოცული,
და როცა ვხედავ, რომ სიცოცხლე მხოლოდ წვეთია,
მე მიხარია, რომ მიწიდან ვარ ამოსული
და ბებერ მუხას ჯერ ფესვები არ დამწყვეტია.

მჯერა — იანთებს სამყაროში ჩირაღდანს პირველს
მიწის კეფაში დაგროვილი ელექტროტენი
და იტყვის სიტყვას გაუგონარს და გასაკვირველს
ეს საუკუნე, დადაღული ელვით და რკინით.

მამის სიკვდილი

მამა წისქვილში გამხდარა ავად,
 ალბათ გალალეს ავმა თვალებმა.
 წისქვილმა იცის უემური პავა
 და უეცარი აკანკალება.
 ორი დღე-ღამე ბრუნავს წისქვილი,
 და სიმინდს ღეჭავს ოთხი ყბა ქვისა.
 ბაიასფერი სიმინდის ფქვილი
 უხდება ტომრებს, ვით ოქრო — ქისას.
 შებამს ურემს ქედმორჩილ ხარებს.
 დაუდებს ტომრებს, თვითონ ზედ წვება.
 იქნებ აეადმყოფს, სათბურით ღარიბს,
 ოფლი მოპგვარონ ნაბდის ბეწვებმა.
 არ გაწყდებიან აპეურები,
 ტაბიკი მარჯვედ თუ გადარაზეს,
 და კვეიან ხარებს მოპყავთ ურემი
 გადაუხვევლად ნაცნობ შარაზე...
 სახლში დიდმარხვის ორშაბათია,
 და მამას დედა ელოდა გუშინ.
 ეზოში ქასთან ცეცხლი ანთია,
 ცეცხლი უნთია დედასაც გულში.
 — რათ არ მოვიდა, ნეტავ, წუხელი? —
 ფიჭრობს და ხეხავს ჯამ-ჭურჭელს ქვიშით.
 თანდათან მძიმე და გაუმხელი
 იპყრობს დედის გულს მგესლავი შიში.
 შეეჩოხიანი, თეთრწვეროსანი
 ბაბუ ზის ჯირკზე და თუთუნს აწრობს.
 ქა ამართული დგას წეროსავით
 და იქვე ძალლი ზბოსთან თამაშობს.
 ძალლი უეცრად მოპყვება წყმუტუნს.

ბაბუ მუროის გაუჯავრდება.
 მაგრამ მაშინვე გადაპყრის თუთუნს,
 დედასაც თეფში გაუვარდება...
 უსაპნო ღერძის ახმაურებით
 მომგერელი შიშის და მწუხარების,
 მოდის უმამოდ მამის ურემი
 და მობლაგიან ვზაზე ხარები.
 ტომრებზე მოჩანს შავი ნაბადი.
 გაფითრებული იკივლებს დედა:
 „შავად გათენდა დღეს ორშაბათი,
 კარის გამღლები უფრო შავ დღეთა!..“
 ჩამოიყვანენ ურმიდან მამას
 და დააწვენენ კარლია სახლში.
 მიჰგერიან მკითხავს ქოჩორა მამალს
 და მოიტანენ შენალოც ნახშირს.
 ნაკურთხი წყალი გაჩნდება დოქით.
 ვერცხლის ორ შაურს წყალი ჩასძირავს,
 და ხატს წაუღებს ბაბუა ჩოქით
 აბრეშუმს, თაფლს და სხვა შესაწირავს.
 ხარშავენ დიდხანს ბალახის ძირებს,
 ამხობენ გობზე თავდაღმა ქოთანს,
 მაგრამ სნეული ველარ იძინებს,
 თანდათან უფრო იბრძვის და შფოთავს.
 დაბოლოს, როცა მძლავრობს ანთება,
 დაიბარებენ ურია-ფერშალს.
 მაგრამ წამალი დაგვიანდება
 და ვერაფერი უშველის ბედშავს...
 იგლოვებს დედა მწვავე წუხილით.
 მას შემდგომ კმუნვას ვერ მოიცილებს,
 და ბრწყალმაგარი ბებერ კრუხივით
 თავს დასტრიალებს ობოლ წიწილებს.

გ ე ბ ი ა ჩ ე მ ი

ბებიჩემი მოკვდა სწორედ ოთხმოცი წლისა,
და მთელი ეს დრო შოანდომა წერილმან საქმეებს:
დასდევდა მუდამ ჩალის ჯოხით ქათმის წიწილსა
და ყოველ შაბათს ნაკვერჩხალზე ჰყრიდა საქმეველს.

უვლიდა ბოსტანს და ეზოში ჰრგავდა ხეხილებს,
ეჯავრებოდა მწვანე შტოზე ფითრი და ხავსი.
ახალუხისთვის საუცხოოდ სკვნიდა გრეხილებს,
ამბობდა ზღაპრებს მაღალ კოშკის მზეთუნახავზე.

ერიდებოდა მეზობლის ქალს ანჩხლს და კაპასსა,
თავის ეზოკარს იშვიათად მოშორდებოდა;
კაკლის ზანდუქში ინახავდა ფარჩის კაბასა,
რომ თეთრ კუბოში ჯვარისწერა მოჰგონებოდა...

ერთხელ გაპყიდა ასი კვერცი ცამეტ შაურად
და ექვსი წყვილი სეფისკვერი მღვდელს ჩააბარა.
დაბრუნდა სახლში, წიწილებთან გაიხმაურა,
დაწვა და ტკბილად დაიძინა... და არ ამღგარა.

აღბათ ყოველთვის სინატრელად მემახსოვრება
მიწის ის კუთხე, სად ბავშვობა ჩემი დაევავი;
სადაც ჰყვარდა უდარდელი ჩემი ცხოვრება,
შემდგომთა დროთა სიბრძნის ქანგით დაუღალავი...

და ვფიქრობ ახლა: არ დავეძებ დიდრონ საქმეებს.
იქნება სჯობდეს ჩამოვწიო ქუდი ყურებზე!
ხანდახან ჩუმად ნაკვერჩხალზე დავყრი საქმეველს,
რომ ვიოცნებო ზღაპრულ კოშკის საფეხურებზე.

რა საჭიროა გადავაკვდე ურჩ მოკამათეს,
მჭამოს ათასმა თეორიამ და დებულებამ,
როცა მზე ჩემთვის მხოლოდ ერთი წუთით ანათებს,
და სხვა სიცოცხლე მიწის გარეთ არ მეგულება!

რათ ჩავიმწარო დარჩენილი წელი ორიოდ,
ვიდრე მიხმობდეს ცხონებული ჩემი ბებია?
ოთხმოცი წელი გაატარა უთეორიოდ,
და მისი ბედი, ვიტყვი, ბევრჯერ შემხარბებია!..

პ ა პ ა რ ე მ ი

სწამდა განგება და სიმართლე ღვთიურ წესების.
უყვარდა თესლით სავესე მიწა და ცა მბრუნავი.
ჰქონდა გონება ბნელს ჩამარბულ მუხის ფესვების,
და ნებისყოფა — ძველქვესავით გაულუნავი.

გაუხდა ავად პირმშო შვილი, ძე ერთადერთა.
სიკვდილის ლანდმა ჩამოჰბურა ზეცა მაღალი.
წარბმოღუშულმა დაიქუხა: „მე ხომ დავბერდი!
წესია სოფლის: ძველი გაქრეს, დარჩეს ახალი!“

გაიძრო ფეხთა, შემოირტყა წელზე ბაწარი.
მივიდა ხატთან და შეჰკადრა: „რიგი ჩემია!
უკვე მოვხუცდი, მეუფეო, და ვარ ნაცარი.
შვილს მზე სწყურია, მე სიბნელე ამირჩევია!“

ხატის წინ ჩოქვით დააღვენთა თაფლის სანთელი.
თბილ მიწას ცრემლად დააწურა გული ზვიადი.
შემდეგ ჰადრის ქვეშ ააბღავლა ხმო შარშანდელი,
და ხატს საძეო გაუმართა წმინდა ხმიადი.

ვერ მოისყიდა ამ ვედრებამ ცათა მპყრობელი,
და ვერც ზედაშემ, იმ საღამოს რაც დაიხარჯა.
და მოხდა საქმე, მოხუცისთვის შეუცნობელი:
მოკვდა საბრალო მამაჩემი, მოხუცი დარჩა!..

მას შემდეგ იმას აღარ უთქვამს ღვთისთვის მადლობა.
დაავდო წირვა. შეიძულა ცა მატყუარი.
ვერ აპატიე ქვეყნის შემქმნელს უსამართლობა
და სიკვდილის წინ ზიარებას უთხრა უარი.

თავის გაწირვა იყო მისთვის ეს შექიდეზა:
დიდია მსხვერპლი, საუკუნო ტანჯვის თუ ელი.
მუდამ მამხნევებს მე ამ ბრძოლის მკაცრი დიდება, —
მორწმუნე გლეხის ეაქვაცური ღმერთთან დუელი.

და ხშირად ვფიქრობ: რას გავაწყობ ლექსის ბეჭდვითა,
თუ გულში ღველფი ამბოხების დამრჩა უხმარად,
რითაც მოხუცი პაპაჩემი ღმერთს შეეჭიდა,
და ქრისტეს მისი წმინდა სისხლი გადაუღვარა!..

1927

პოეზიას

(თეოკრიტიკა)

თუმც თქვენთან ერთად ეს მეოცე წელიწადია,
 რაც პოეზიის ნათელ ტვირთის მეც ვარ მზიდველი,
 მაგრამ მოგმართავთ, მეგობრებო, როგორც მკითხველი,
 რომ ეთქვა, ამჟამად პოეტისგან თუ რა მწაღია.
 ერთ დროს მომწონდა ლექსი უძლურ ცრემლით ნაბანი.
 მზიბლავდა მწუხრის პოეზიის შაეი მანტია.
 ახლა კი ვამბობ: როცა ირგვლივ ცეცხლი ანთია,
 ბრძოლის მაგივრად ატირდება მხოლოდ ჯაბანი.
 რა არის ლექსი, თუ არ გრძნობის აპოთეოზი?!
 დატენეთ მზიურ ენერჯით ყოველი სტროფი,
 რომ წაკითხვის დროს სიხარულის გავარდეს თოფი
 და სტრიქონებმა დაიყუფონ გულის თეოზე.
 ნუ იხმართ სიტყვებს: სევდას, ქვითინს, ნიავს და სიოს,
 როცა გრიგალი განახლების გრგვინავს გარშემო.
 დღეს ჩვენს გრძნობაში ცრემლის შუქი ისე არ შვევა,
 ბრძოლის ხალისი და უნარი რომ არ დასწიოს.
 მისდეთ ქუხილს. სხვა თემისთვის დრო აღარ იცლის.
 (სატრფოსთან ბრძოლა, უნდა ითქვას, არცა ღირს ომად!)
 რკინის რითმებში დინამიტი ჩააწყეთ ბლომად,
 მაგრამ... სტრიქონებს ნუ აკუწყეთ მონოტონიისთვის.
 თორემ არა ჩანს ლექსში ზომა არის თუ არა,
 დგას რითმა ყალყზე, ან კუტივით წამოჩოქილი.
 ყოველი

სიტყვა

ცალკე

გარბის

დამფრთხალ

ჯოგივით,

თითქო სტრიქონებს ორთქლმავალმა გადაუარა.
 რათ გინდათ განგებ აურიოთ მკითხველს გზაკვილი
 და ყასაბივით კეპოთ ლექსი გულასარევად!
 მოღუნეთ სიტყვა ძარღვიანი, როგორც ბზაკალი,
 მაგრამ სტრიქონმა დე იფრინოს მკრელ ისარივით.
 უმიზნეთ ერთად ყოველდღიურს და საუკუნოს.
 ეპოქის გრგვინვით შეანგრით-ლექსების კარი.
 მუგუნალივით ააცეცხლეთ ყოველი პწყარი,
 რომ მთელმა ლექსმა ხანძარივით დაიგუგუნოს.
 მოწმეა ძვრათა უდიდესთა ჩვენი თაობა
 და მონაწილე გაუზომელ აღორძინების,
 მაგრამ ლექსებში ხშირად ისმის ხმა მიძინების,
 ან მეტიჩრული მკვეხარობის საცოდაობა.
 გაზომეთ სიტყვა. ჯობს ქადილი მორიდებული.
 ვის უნდა ლექსში ანაყვირი „აღმშენებლობა“,
 თუკი თვით ლექსი ბანალობის ლაფში ეფლობა
 და თავს აბეზრებს მკითხველს ურიცხვ შორისდებულებით?!
 ნუ ჩამომართმევთ ამას, ძმებო, კეკუის სწავლებად.
 რჩევას უბედავს ცხრამეტ არწივს ერთი მერცხალი!
 შე თქვენზე მეტი დამიღვრია ლექსების წყალი,
 და მეხერხება დამპალ შტოზე ხელის წავლება...

ახალგაზრდებს

მე არ მინდა ვისიმე გახარება, ან წყენა —
ჩემ სიმღერის შედეგებს მე როდი ვანგარიშობ!
მზით შემოსილ სივრცეში მე ფრენით დაეთარეშობ,
და ვიცო, რომ არ არის მარჯვენა და მარცხენა.
არის მხოლოდ სიმღერა სევდაამოწურული
და არწივის ფრთათა ქვეშ მოშრიალე ჰაერი,
მზის ამოსვლა და ჩასვლა, ფერი ათასნაირი
და ვგ ჩვენი ქვეყანა, ზეცით გადახურული.

ლექსიდან: „ჩემს მასწავლებლებს“ 1916 წ.

მზეს რათ ეტანებო, — ამ საყვედურს ვიცნობდი.
ახლა კი დამცინიან: ქაობში რათ გდიხარო!
ნაგრიგალევე ხესავეთ როგორ წამოვიხარო,
თორემ კალამს უღონოს ხრამში გადავისროდი.

საწყენია უთუოდ და თან გასაკვირალი:
მოწინავე არ ხარო, მტუქსავენ და მარცხვენენ.
მემარჯვენე არა ვარ, იქნებ არც მემარცხენე,
მაგრამ შრომის დიდების ვიყავ და ვარ მყვირალი.

წარსულში გადამრიცხეთ. მაგრამ ერთი მითხარით:
განა ჩემი წარსული სამარცხვინო რამ არი?
ჯერ არ შემოგცვეთიათ ყმაწვილობის ქამარი,
ამიტომ გვემუქრებით გაუგებარ სიცხარით.

წარსული მაქვს. არა ვარ პოეტი უთაროდო.
მე ჩემი გზა ოფლით და სისხლით გამიბანია.
არასოდეს მწვევია განდიდების მანია:
მედიდური ყივილი ჩემს ლექსებში არ იყო.

თქვენ მისინჯავთ თვალში ბეწვს საკუთარის ღირებით
 იშვიათად მიღიმიით და ხშირად იკბინებით.
 ძვირფასო მეგობრებო! ერთი კეთილინებეთ
 და ბრძოლაში სიყვარულს გზა დაუთმეთ მცირედით.

ნუ იქნება ჩვენ შორის თქვენობა და ჩვენობა.
 გზა ერთი გვაქვს, ერთმანეთს ჯობს მოვეპყრათ სათუთად.
 სულ ერთია, უჩვენოდ ველარ დაისაკუთროთ
 ქართული პოეზიის ბჭემალაღი შენობა.

როცა მესმის ყრმათაგან სიტყვა ზოგჯერ შმაგური,
 მინდა ვკითხო მათ შორის მეტად მოგანგაშეთა:
 ეს ბრწყინვალე შენობა ნუთუ ისე აშენდა,
 ჩემი არ ურევია აღარც ერთი აგური?!

პასუხიც ხომ მსმენია, ნათქვამი თუ ნაწერი:
 „წარსულისთვის — მაღლობა, დღეს კი... უკაცრავადო!“
 მოლით, თქვენს ჩირაღდნებთან ჩემი ჭრაქიც ავანთო, —
 იქნებ მეც გაავანათო მიწის ერთი ნაჭერი.

პოეზიის ფართო გზას არავის ვედავები,
 საცალფეხო ბილიკი ჩემთვის ამირჩევია.
 თქვენ გგონიათ გამასწრებთ? შური მე არ მჩვევია:
 მწვერვალზე გამოჩნდება დადაფნული თავები.

მეგობრები სადაც გყავთ მეც იქ მიანგარიშეთ:
 თქვენი კარგი მახარებს, თქვენი ავიც — ჩვენია.
 „შვილი მამას რომ სჯობდეს, მამულს ის ურჩევნია!“
 ოლონდ რამე გვაჩვენეთ დაპირების გარეშე.

ათასჯერ დაპირებას სჯობს ერთხელ შესრულება.
 თქვენ თუ ფიქრობთ—მიფრინავთ, ნახეთ, არც ჩვენ ვგვიანობთ.
 შეყვარებულ ქალივით მუდამ ნუ ეჭვიანობთ,
 მოწინავე რიგებში მტრები ნუ გეგულემათ.

საერთო სიმღერებით ამოვიესოთ ყელეზი.
სიყვარულით შევმოსოთ გული, ჩრდილით ნაბური.
გაიგონეთ, მიიღეთ სიტყვა ამხანაგური
და საერთო ბრძოლისთვის გამოწვდილი ხელეზი.

1929

თოვლი და მზე

მესმის ქუხილი. უკვე დროც არა
გაიხსნას კარი უფსკრულისაკენ.
აენთოს ხაზი გასაოცარი
და გაბზარული გამოჩნდეს სარკე.
„ან თეზული ხეივანი“.

დროა ქუხილმა გულს დაუძახოს
და თვალმა ნახოს ლექსების ბალი.
შევალე კარი, დავხედე ახლოს, —
ვეღარა ვნახე ყვავილი საღი.
ბაღში მზის ალი დაუშრეტია
უიშედობის მსუსხავ მუქარას;
მზე ოდნავ ბეუტავს, თოვლი მეტია, —
ყვავილთა გროვა თოვლს დაუფარავს.
შემკრთალი თვალი მზეს ვერა ხედავს
ნათოვარ ლექსთა ნესტიან ბაღში,
და გული, — თითქო მისტირის დედას
ვიწრო აკვანში ჩაკრული ბავშვი.
მზეო, ნათელო! ნუთუ ღამდება?
გადმომაფარე ბრწყინვალე კალთა,
რომ კვლავ შევიგრძნო გულში ანთება
შემოკმედების უცნაურ ძალთა;
რომ ტვირთი, მიწამ გულს რომ აჰკიდა,
შავ აჩრდილივით თან არა მდევდეს,
და გაბზარული სულის სარკიდან
მზის ნაცვლად თოვლი არ ანათებდეს!

მ. რ. ს. მ. მ. მ.

I

გაბზარული ხარკე

ჩემო თვალეზო! ბევრი გისევამთ შზის ბრწყინვალეზა.
ლურჯ ნაპირებზე გიძოვნიათ ოქროს ბალახი.
გინახავთ ზეცა, ელვის ჯარით გადანალახი,
და დღე და ღამის ჯადოსნური ფერისცვალეზა.

თუმც ხშირად ცრემლით ავინუსხავთ ბევრი წვალეზა, —
არასდროს ერთად არ გინახავთ მზე და ტალახი.
გუგაზე გქონდათ აღბეჭდილი ერთხელ ნანახი
წითელი ღროშის უეცარი აფრიალეზა.

მაგრამ როდესაც რკინის რაშმა სივრცე დალეწა, —
თქვენ ნახეთ ერთად თავგანწირვაც და სიმხდალეცა,
და ცეცხლის ღვარმა შეანგრია წამწამთა ფარი.

მას შემდგომ სარკე დაორთქლილი და გაბზარული
წინ აგეფარათ, აჩრდილებით შემოჯარული.
მიგათრენთ რაში და ბრმა სარკეს ჰშოლტავს ფაფარი.

II

ა. აბაშელს

გაწუხებს გული, ამდენ იჭვთა თავშესაფარი.
უიმედობას რად მიეცი ოცნება ტყვედა?
მქნარ ფოთოლივით რად დანებდი გაფრენილ დღეთა?
მიგათრევს რაში და გისუსხავს თვალეზს ფაფარი.

ჰა, შენი წიგნი, ჭირნახი და ნაჯაფარი,
დორდიან გზაზე ამოსული ეკლიან ხედა.
ნუთუ გარშემო სანუგეშოს ვერაფერს ხედავ,
რომ ფუქის ოხვრით აგივსია ირგვლივ მთა-ბარი?!

ცაში მზე დადის. შენს თვალეზში რათა დგას ჩრდილი?
ჰაუ, ლაჩარო! საუკუნის არა ხარ შვილი! —
როგორ ვერ ზიდე დროს სიმძიმე და სიმძაფრენი?!

მოხსენი თვალეზს სარკე ცივი და გაბზარული,
რომ დაინახო კლდე და ველი გადასაფრენი,
და თქვი სიმღერა, ეპოქისთვის თანამგზავრული!

1929

მ ზ ე
ლ ა
ს ა მ უ რ ო ლ

წ რ გ ნ რ
IV

1932

1939

ფოლკლორი

მოგესალმებით, ქედებო,
 მომაქეს სალამი გვიანი.
 ვაჟა-ფშაველა.

ზამთარმა მთების კალთები
 დიდხანს აწვალა, აწუხა,
 კლდიანი ზევი დაკეტა,
 ყინულით დაამარწუხა.
 მაგრამ მოვიდა აპრილი,
 სალამი გადმოაქუხა,
 ცაში ნახვეტი ბაჯადლო
 ლაქეარდის ქვაბში აღულა,
 დააპირქვავა მიწაზე, —
 დაცვივდა ოქროს თავთუხად.
 შიდი და კრიფე ყვავილი,
 სიამისათვის მზა თუ ხარ.

მთებზე შემოსბდნენ ღრუბელნი,
 გამთბარნი ცხელი სხივითა.
 მიწამ სვა თბილი ჰაერი,
 წინათ ნათოშმა ცივითა.
 გაიხსნა შუქის უფსკრული,
 შიგ სიხარულით ვცვივითა.
 თავზე დაგვემხო ივნისი
 კოკისპირული წვიმითა.
 პეშვი მოვრკალე თასივით,
 სიცოცხლის ჩქერი ვსვი მითა.

დილა გადმოდგა გორაზე
 ქარვისფერ სამოსელითა.

კალთა სავსე აქვს ლალითა,
 მიწაზე დასადურელითა.
 გადაიფარჩა მთა-ბარი
 ოქროს ძაფების ქსელითა,
 ტყემ ვადივარცხნა ქოჩორი
 სზივების სავარცხელითა.

მოლიან ფერდობს ავყვები,
 დაცვარულს ლამის ცრემლითა.
 შესმის წივილი რკინისა, —
 ბალახსა სთიბვენ ცელითა.
 მომედიწება სურნელი
 აბლად ნათიბის ველითა.
 გადვივლი ხეგებს კლდოვანსა
 გადასასვლელით ძნელითა.
 გადავადგები იალალს
 ბილიკით ძველისძველითა,
 დამიხედებიან მწყემსები
 ძროხის რძითა და ყველითა.

ცაში გამოჩნდნენ უეცრად
 ღრუბელთა შავი გედები,
 ზეცა დაკაფეს ელვითა,
 დაგრიხეს ცეცხლის სვეტები,
 დაუშვეს გრგვინვა-ქუხილით
 წვიმის კრიალა წვეთები,
 ჩარეცხეს, ჩააზიმზიმეს
 აყვავებული ფერდები.
 წვიმით დაბანილ ქვეყანას
 სიამით შევაცქერდები.
 შეაღერსება ნიავი,
 დამლულუნებენ ქედნები,
 საღამოს სანთლებს ანთებენ
 ფშავ-ხევსურეთის ქედები.

გაუფანტიათ ნისლები,
 ფიქრებად შემოსეული.
 დამშვიდებულან გონებით,
 დაუწყნარებავ სხეული.

თითქოს მღერიან თავისთვის,
 ამაყად თავაწეული.
 ყურს ვუგდებ, — მესმის ნაცნობი
 სიმღერა ვაჟასეული.
 კიუხთ დაეცა ვარსკვლავი,
 ზეციდან გადმოსრეული.
 ციური შუქით განათდა
 კლდეები ჩამორღვეული, —
 ჯიხვის და ირმის სავანე,
 ვაჟას ლექსების რეეული.

მოგესალმებით, ქედებო,
 ნაკურთხნო ვაჟას კალმითა,
 დამდგარნო სადარაჯოზე
 ფარ-ხმალიანის მკლავითა,
 შემობურვილნო მრისხანედ
 ელვა-ქუხილის კვამლითა,
 არწიეთა საბუღარებო,
 მყივარნო დღით და ღამითა,
 ზამთარ — თავჩაჩქნიანებო,
 ზაფხულ — მოსილნო მწვეანითა,
 თოვლ-ყინვით შეულახავნო,
 მოუდრეკელნო ხანითა,
 ცად აზიდულნო მხარ-ბეჭით,
 ქვესკნელს დაფლულნო ტანითა!

თქვენმა უშრეტმა სინათლემ
 გონება გამიზალისა.
 მახარებს ფერისცვალება
 თქვენის დევურის ძალისა,
 თქვენს ძველ კერაზე ტრიალი
 ახალ ცხოვრების აღისა;
 მხნეობა დაუცხრომელი
 თქვენის ვაჟის და ქალისა,
 წარსულის შარავანდელი,
 შუქი მზიანის ხეალისა.

თითქოს ვაისმა კივილი
 ელვით ნაშოლტის ქარისა, —

შაგესმათ შორი განგაში,
ხმა მოდიოდა ზარისა,
ისმოდა ბრძოლის გუგუნნი,
აბჯრის ჩხრიალი ჯარისა,
ლაწანი მალალ მყინვარის
ბროლით შეკრულის კარისა —
თქვენთან მოიჭრა ყვირილი
მიწის მჩხვერავის ხარისა:
გოგოთურს გმირი უხმობსო, —
იმედი მთის და ბარისა —
კაცი, ბელადად შობილი,
ფოლადაურის გვარისა.

თქვენ გაიგონეთ ძახილი
ცლაზე დამდგარის გმირისა, —
ქვესკნელს ატოკდა ფესვები
უხსოვარ დროთა ძირისა,
ამაღლდა კედლის ნანგრევზე
კოშკი ქვისა და კირისა,
პასუხად ცაში ავარდა
შუქი ფრანგულის პირისა.

ახალი ძალა იგრძენით,
გამოგეცვალათ გუნება,
ალარ ინდომეთ წარსულით
მომავლის დაძაბუნება.
გახარებთ რკინის არწივის
მწვერვალზე შემობრუნება,
ვეფხვის ნატოტარ ბექობზე
მანქანის აგუგუნება.

•ციხე, ღრო დაღვა ახალი,
ძგელი ღიეშვა კისრითა,
წაიღო ბნელ სამარეში
კუბო შეკრული ფიცრითა.
ჩვენს ღროს ვერ გამაადგებით
მამაბაბეულ ისრითა,
ახალს ბახტრიონს იშენებთ,
ახალის წესით იბრძვითა,

იმსქვალვით ჩგენი დროების
მინდიას უკვდავ სიბრძნითა, —
ლენინისა და სტალინის
საკაცობრიო მიზნითა.

სალამოს ქედზე ავდივარ,
სიმღერა მიმაქვს ყელითა,
მზეს მივაცილებ გორამდე, —
ჩავა აღმურით ცხელითა.
ღამეს დაეუცდი შავფრთიანს, —
მოდის ნაბიჯით ნელითა,
ფარდას შეარბევს ციურსა
შებერვით საკვირველითა.
სამყაროს კარი იღება,
ვივსები მისი ელვითა.
ცის შუქი დამედინება
ათი ათასის ხვრელითა.
სულით ცათამდე ვმალდები,
ვარსკვლავებს ვსწვდები ხელითა.

ოქტომბერი, 1934

ვარსკვლავები

როგორ უეცრად დაღამდა!
ზეცა ჩრდილს დაუჭერია.
სადაც მზე ჰაერს დაღაედა,
იქ ვარსკვლავები მღერიან.

ღამემ ცას ფარდა აჰხადა, —
ბნელს ბევრი სხივი ერია.
გულმა ყველა ეს ნახა და
თქვა: „რა ბრწყინვალე მტვერია!“

მზეს თითქო ხელით დაჰყავდა
ოქროსთმიანი ფერია.
როგორ უეცრად დაღამდა!
ზეცა ჩრდილს დაუჭერია.

ღრუბელი მთვარეს ნახაედა, —
კისერი მოუღერია.
სადაც მზე ჰაერს დაღაედა,
იქ ვარსკვლავები მღერიან.

მთვარემ ზღვისპირი დახატა, —
სურათი მშვენიერია.
ღამემ ცას ფარდა აჰხადა, —
ბნელს ბევრი სხივი ერია.

ცა უზარმაზარ ქალადა
ვარსკვლავებს შეუეერია.
გულმა ყველა ეს ნახა და
თქვა: „რა ბრწყინვალე მტვერია!“

ლირიკოსი და მებაღე

დილოგი

სტუმრად ვიყავ მებაღესთან
 ძველ სასახლის ბაღში.
 ფარშევანგი იდგა ხესთან, —
 ცომს აკმევდა ბავშვი.
 იქვე მუშა ღარსა სთხრიდა,
 იღვრებოდა ოფლად.
 თბილი მიწის სუნი იდგა,
 როგორც ხნულზე სოფლად.
 თხრილის კიდეს ბელტზე ბელტი
 ეცემოდა მწყობრად.
 წყალსაცავში თეთრი გედი
 დაცურავდა ობლად.
 და მებაღე შუბლწაკრული
 კვალზე ყვავილს რგავდა.
 ბაღის კუთხე მოქარგული
 ქრელ ხალიჩას ჰგავდა.

ლირიკოსი შემოვიდა
 თავდახრილი, ფრთხილი.
 თითქოს უცბად შემობინდდა,
 შუქს დაეცა ჩრდილი.
 მწარე ნაღველს დაემძადა
 სახე, წყრომით საეცე.
 „გამარჯობა“ დაიძახა
 და ჩამოჯდა ქვაზე.
 მას მებაღემ გაუცინა,
 დაჩოქილმა კვალზე,

და სალამი აუწვდინა
ყვავილების ალზე:
— გაგიმარჯოს! როგორა ხარ?
წყენას გატყობ ხმაში.
მან მიუგო: — რომ გორავხარ
ყვავილების ზღვაში,
რა იქნება, რომ ხანდახან
მიწილადო მეცა?
მიწამ ჯავრით ხომ დამდალა! —
ალარ მწყალობს მზეცა!..
— რადა, ძმაო, რას წუწუნებ?
სამდურავი რა გაქვს?
ამ ქვეყანას რას უწუნებ?
ახლა ვინღა გჩაგრავს?
გამოგონილ ბედშობას
ბავშვსავით რომ არწევ,
რად გაურბი მუშაობას,
ლექსებს რატომ არ წერ?

ლირიკოსმა წამწამები
შეაფინა წარბებს.
— აღმაფრენა ნაწამები
პოეზიას არბევს.
— ეს კი მეტობს კაცის კვლასაც! —
ძალას ვინღა გატანს?
ვინღ უმღერე მიწის ლაზათს,
ვინღა ზეცის ტატანს!

ლირიკოსი დასწვდა ყვავილს
და დაუწყო სრესა.
— მე არა ვცნობ ენის ქაველს
პოეზიის წესად.
ლექსს სინათლე თუ არ ახლავს
უხილავი სხივის,
თუ არ ანთებს სიტყვას ახალს,
როცა ღამე ჰკივის;
თუ არ სტანჯავს საკუთარი
ამღვრეული სისხლი,
სტრიქონებში ტბად დამდგარი
ნადველი და ზიზლი;
არ აწვალებს სიღრმე ვნების,

ყველაფერი იცის,
 შეუცნობელ შთაგონების
 ცეცხლში თუ არ იწვის, —
 მხოლოდ კალმის ვარჯიშია
 ამნაირი წერა.
 პოეტისთვის საშიშია
 უხალისოდ მღერა...
 — მერე, ძმაო, ვინდა გიშლის
 სინათლეს და ხალისს?
 ნუთუ მხოლოდ თვალი გიშრის
 და სიტურფე ქალის,
 ან გუგუნე ძველის ეანგით
 ამღერებულ ქვების
 არის ღირსი შენი ჩანგის
 ხალისიან ქების?
 რისთვის სდუმხარ? რისთვის მღერა?
 მიზანს რად არ ირკვევ?
 ბრძოლა ვინდა? განა მტერი
 ცოტა არის ირგვლივ?
 ვისაც ღონე ერჩის მკლავში,
 ან ფხა უქრის აზრის,
 ის ჩვენს რკინის ებოჭაში
 უმუშევრად არ ზის.
 ვინ გაძალებს ზერელობას,
 ან ყველაფრის ცოდნას?
 ოღონდ სქედდე მაღალ გრძნობას, —
 დავჯერდებით ცოტას.
 — ახლა გრძნობას რა შეარხევს?
 აღარ არის თემა.
 ჩაქუჩივით ურტყამს ძარღვებს
 გმირის შაჯისცემა.
 ვის რად უნდა დღეს, მითხარი,
 სალამურის კენესა,
 როცა გრგვინავს ელვის ქარი,
 ელვა აბობს კლდესა?
 ყური უგდეთ, ვისაც გინდათ,
 ორთქლით მყვირალ დეპოს.
 დღეს ღირიკამ ხმა გაკმინდა,
 გზა დაეთმო ეპოსს.

პოეტის ქნარს ძველი სიმი
 აღარ შერჩა ღერიც.
 ფოლადს გააქვს ღღეს ციმციმი,
 ორთქლმავალი მღერის.
 — ნუთუ ასე გაირიყა
 ძალა სიმთა კუთხის?
 ვისთვის არის, მაშ, ლირიკა,
 თუკი გმირებს უფრთხის?
 — ვისი გულიც ქურჭელია
 მოწამლული სისხლის.
 ვისაც ოხვრა ურჩევნია
 გაუგებარ სიცილს.
 ვინც ბნელში ზის და განთიადს
 ელოდება მწარედ.
 ვისი სულიც საკანშია,
 და უშვებენ გარეთ.
 — გამოდის, რომ შენი ჩანგი
 მხოლოდ ღამით მღერის.
 თუ გათენდა — შესჭამს ქანგი
 და შემოსავს მტვერი!
 — ლირიკოსი, მართალია,
 მხოლოდ ბნელში ყივის,
 და მოკვდება, თუ დალია
 ცხელი შუქი სხივის...
 მეც ხომ ასე მომივიდა:
 ტყვე შევიქენ ლანდთა:
 მტერს ვებრძოდი ლომივითა,
 ვიდრე მტერი ჩანდა;
 ჩრდილს მივდეგდი გამალებით,
 ნესტიანს და ცივსა,
 ვუყიოდი მამალივით
 ამომავალ სხივსა.
 მაგრამ როცა ელვამ გაჰკრა
 და სხივებიც დაჩნდა,
 გაქცეული ჩრდილი გაქრა
 და... ჩემს გულში დაჯდა...
 — სცდები, ძძაო, — სთქვა მეზალემ
 და წამოდგა ზეზე. —
 შტო დამზრალი ბევრჯერ ვნახე,

რომ თბებოდა მზეზე.
 ბევრს თუმც კნარი გაუვარდა, —
 ვერ გაუძლო ხანძარს, —
 ბევრმა კილო შეუფარდა
 ცხელი რკინის ზანზარს.
 და ახლები გუნდთან ერთად
 ზოგს ძველებურს მგოსანს
 მზის სინათლის შესახვედრად
 ცეცხლის ალი ჰმოსავს.
 და თუ კენესა შენებრ ობლის
 კიდევ სადმე დარჩა,
 მას ჩააქრობს მშენებლობის
 მადლიანი გარჯა.

ნერვიულად ჩაახველა,
 ჩანს, ეწყინა პოეტს.

— პოეტია განა ყველა,
 ვინც ორ რითმას ჰპოვებს?
 ვინც მუზასთან აშლილია,
 ზეპირად სწერს ლექსებს,
 სადაც ქვა და ნახშირია,
 რითმებსაც იქ ეძებს?
 რამდენ კედელს მიაღგება,
 იმდენს დასწერს ოდას,
 არსად დაუგვიანდება,
 ანგარიშით ბოდაეს!
 მე ამ ყალბ გზას ამაშორა
 სირცხვილმა და რიღმა.
 ვერ გაეწირე მეტაფორა,
 ვერ მოგკალი რითმა.
 მტვერიანი ვერ გაფუერთხე
 გაცვეთილი სიტყვა,
 ველარა ვთქვი კიდევ ერთხელ,
 რაც ათასჯერ ითქვა!..

— შეიძლება ზოგი მართლაც
 აფუჭებდეს მელანს,
 მაგრამ კალმის მრუდედ გათლას
 ვერ დასწამებ ყველას.
 ზოგ უშნო ლექსს თუ სირცხვილით
 ანთებია პუქარი —

ბევრ სხვა ლექსში დულს სისხლივით
 თუჯის ცხელი დვარი!
 რატომ არის, შენი აზრით,
 პოეზიის მიმართ
 ეს ჩვენი დრო ასე მკაცრი?
 ჩვენ, მუშები, ვინ ვართ? —
 განა ჩვენთვის ყრუა მთელი
 მღელვარება გულის?
 ჩვენს გულს გრძნობის ყრუანტელი
 უფრო დუნედ უვლის?
 მუშამ იცის კბენა მტერთა,
 მაგრამ გულში ჰყვავის
 სიძულვილის ღვეღფთან ერთად
 სიყვარულის ზვავიც.
 როცა მუშა ყვავილს უვლის
 და ან რკინას ებრძვის,
 სიმკაცრე და სილბო სულის,
 ორივე კარგად ესმის.
 იქნებ იგი ბევრს არ სწერდეს, —
 გულში უდულს ზვავი.
 ძმობის უფრო მაღალ წერტილს
 გაუსწორდა სხვა ვინ?
 — მე ხომ მუშებს არ ვემდური?
 ეპოქაზე ვყვირი.
 ჩივილია უნებური,
 უნებურად ვტირი.
 დროს არ უნდა იდილია, —
 ლირიკული თრთოლა,
 როცა ირგვლივ გაშლილია
 გიგანტური ბრძოლა.
 სიტყვაში თუ არ ჩანს ისრის
 შხამიანი წვეტი,
 თუ არ ბრწყინავს მასში სისხლის,
 ანდა ცრემლის წვეთი, —
 ისე აზრის ნაპერწკალიც
 ველარ შედის ლექსში.
 რჩება მხოლოდ მლაშე წყალი
 და სიტყვების ლეში.
 — ცრემლი ახლა არ გვაწუხებს,

სისხლისთვის კი მზად ვართ!
 დრო გმირული კარებს უღებს
 მხოლოდ ბრძოლის მხატვართ.
 მე შეილი მყავს მემანქანე, —
 შენც გინახავს ალბათ. —
 გზა სწორი აქვს გასაქანი,
 რკინის ცეხში ეძახიან
 „ორთქლმავალის ძიძას“-ს,
 ძარღვიანი ყაძახია,
 ტემპებს მარჯვედ იცავს.
 დამკვრელია ჩახმახივით,
 სწერს ხანდახან ლექსსაც.
 მის ნაწერში ჩანს მახვილი, —
 სიტყვას რკინა ლესავს.
 სტრიქონებში, ცრემლის ნაცვლად,
 ოფლის ცვარი ბრწყინავს.
 (შრომამ ჩვენს გულს მზე ჩააცვა.
 უქმს — სიცივე ჰყინავს!)

ლირიკოსი აბუზღუნდა,
 გაამრავლა უში:
 — ჰო! ჰო! შრომას ვცნობდი მუდამ,
 ახლაც ვლოცავ გულში!..
 — არ სკირდება დამლოცავი.
 მან ქვეყანას მისცა
 ფარშავანგის ბოლოსავით
 მოხატული მიწა,
 ელექტრონის ჰირნახული,
 ელექტრონის მზეცა.
 მავთულებით გადახნული
 დარკინული ზეცა.
 — მაგრამ ცაზე, სადაც იწვა
 ფერად სხივთა ზოლი,
 იქ ჰაერმა ხომ ჩაიცვა
 ქვანახშირის ბოლი?!
 — მართალია, თუმცა ასწურა
 ცისარტყელა ორთქლმა, —
 კვამლის ფრქვევით შეასრულა
 ხუთი წელი ოთხმა!..

ამ ბაასში დრო გავიდა.
 მზე დაქანდა ოდნავ.
 გამომჟღავნდა მოდავეთა
 უნარი და ცოდნა.
 ხშირ ფოთლებში ჩაიღვარა
 მზის ნაშუქი ქარვა.
 სადღაც ზეცა გაიბზარა
 და დაჰქროლა ქარმა.
 — ჩაუფიქრდი ჩვენს საუბარს
 და გზა დასთმე ძველი.
 რკინის მუხლზე მდგარ თაობას
 გაუწოდე ხელი.

აქ პოეტი კვლავ დაღონდა
 და დახარა თავი,
 თითქო რაღაც მოაგონდა
 მტკივანი და ავი:
 — მოთავდება, ვხედავ, მალე
 ჩემი ჯიშის მოდგმა!
 — ალბათ! თუკი ვერ შევცვალეთ
 ცრემლიანი მოთქმა!

და მებაღე მოტრიალდა,
 მწარე სიტყვის მთქმელი,
 წინსაფარის თეთრი კალთა
 ზე ასწია ხელით
 და ჩააწყო ყვავილები,
 დაკრეფილი იქვე.
 — კაცი ჯავრით დაიღევი,
 თუ დაემხე პირქვე.
 მე არ ვამბობ შურისგებით,
 არც არაფერს ვითმობ,
 მაგრამ გაძლევი, თუ მიხვდები,
 სინათლეს და სიტბოს.

და ლირიკოსს გაუცინა, —
 მზე ჩაუსხა ჯავრში, —
 და ბავშვივით ჩაუწვინა
 ყვავილები მკლავში.
 მან ჩაბლუჯა ყვავილთ გროვა
 და ხეივანს გაჰყვა.

თან წაიღო თუ დატოვა
გულის მწველი ზრახვა?...
სადარაჯო შენობიდან
ის გავიდა გარეთ.
ბაღში წვიმა შემოვიდა
ელვითა და ქარით.

თენისი, 1932

ერთი ვარსკვლავი

გარდასულ დღეთა მტკივნეულ თვლაზე
მეწვევა უცხო სულისკვეთება,
თითქო ოცნებით გახელილ თვალზე
ქალის ცრემლები დამეწვეთება.

მოგონებანი მათოვენ სიტბოს,
გულში სიამის ალი გროვდება.
ნათელ სივრცეში მივჭრევარ თითქოს
და ცის ნაპირი მიახლოვდება.

ვარსკვლავთა ბაღში თითქოს ქარია,
ბრუნავს ნამჭერად სხივების მტვერი.
მივაპობ ჰაერს და მიხარია,
ჩემი გაფრენის რომ დადგა ჯერი.

ისმის შორიდან დაფდაფის ცემა,
სადღაც ჩონგურთა წკრიალებს მარში.
ერთი ვარსკვლავი იღვრება ცრემლად
და თეთრ ვარდივით ქანაობს ქარში.

27 სექტემბერი, 1932

ზიკა წყალი, ოქროს წვეთი და რადიო

ფანჯრიდან ზეცის ჩანდა ნაჭერი.
 წინ მდგა წყალი უბრალო ჭიქით.
 ცა იყო მშვიდი და ღრუბელს იქით
 ლომივით იწვა მზე აღმაცერი.
 ლომი წამოდგა, ბეწვი ამართა
 და გაიბერტყა ოქროს ფაფარი.
 ჭიქაში ერთი ბეწვი ჩავეარდა,
 ცეცხლის წვეთივით ნაკიაფარი...
 აენთო უცებ აუზი ბაღში,
 თეთრ ნარგიზებით შემოჯარული,
 ვუცქერი აუზს ქაღარა ბავშვი.
 და წყალში ბრუნავს ცეცხლი ფარული.
 გაიხსნა უბე დაბინდულ მიწის
 და შიგ ჩაიმსხვრა შუქი ზენარი.
 საღამოს წყალში ეინჯილი იწვის,
 წკრიალებს წვეთი მოუსვენარი.
 საღამოს წყალში ეინჯილი დარბის,
 ჩანს ნატერფალი დაძირულ სხივის.
 ჩემ გულშიც ამ დროს მზე ათოვს ნარგიზს,
 ჩემ გულშიც სხივი დარბის და ჰყვივს.
 თვალი მომაპყარ, მზეო რომელს?
 ჰაუ, უფსკრულო გადასაფრენო!
 ბნელო სივრცეო, განუზომელო!
 შორეულ მზეთა ველო სარბენო!
 თვალი მომაპყარ, მზეო, საიდან?
 დამეცა ელვა გადმონათოვი.
 მზის ელვარებას ვეღარ ავიტან,
 გადმომემსხვრევა თავზე მნათობი.

თვალი მომაპყარ, მზეო, რამდენი?
რამდენი ისრით ვარ დაცხრილული!
ბრწყინავეს ღვარივით ჩამონადენი
ცა უბილავე და ცა ხილული..

— ჰეი, პოეტო! რა დროს ეგ არი? —
მოულოდნელად ჰკივის მავთული, —
დრო არი მძაფრი, დაუდეგარი,
დრო ჩახმახივით დგას ამართული.
ვის უნდა ახლა შენი აუზი
და ნარგიზების თეთრი კრებული,
როცა ყოველ გმირს გულში ზღვა უზის,
ცეცხლის ტალღებით აქაფებული?!
რა არის წყალში თვალის ცეცება
და საცოდავი წვეთის წკრიალი,
როცა გრიალებს და ილეწება
მყინვარის ქედი და დარიალი?
მზის წვეთს რას ეძებ? — ნახე თვითონ მზე
ქარხნის მარტენში დატყევეებული,
სადაც ქათს ისერის მდულარ ლითონზე
დამდნარ ფოლადის ფრთა ანთებული.
ელექტრო-სხივზე მიჰქრის ქარივით
ეგ საუკუნე რკინის ფრთიანი.
შენ წვეთს დასცქერი და სიზმარივით
გიჰრება თვალში სხივი გვიანი...

და გაგარდა თითქოს თოფი, —
საღლაც ავტომ დაიგმინა.
ჩამქრალიყო ცის მნათობი,
არ ბრწყინაედა ფანჯრის მინა.
ხმა კიოდა მზადა ვართო!
და რადიო ყეფდა მწყრალი.
მე სარკმელთან ვიჯექ მარტო
და წინ მედგა ჭიქით წყალი.

მაისი, 1934

ცამ ვარსკვლავები გადმოვაყარა

თითქოს მომხარა ცხოვრების ტვირთმა,
თანდათან გულში ჩამიდგა ჯაგრი.
დაყრუვდა წინათ მრეკავი რითმა
და გაიფანტა სახეთა ჯაგრი.

დიდი ხანია არ ანთებულა
ჩემში სინათლე, ცით გადმოსული.
გული კენესოდა მორიდებულად,
ყოველდღიური ზრუნვით მოცული.

და დღეს უეცრად და უნებურად
ორსავე მხარზე დამკრა ნათელმა,
და ამატოკა კვლავინდებურად
ლექსების ელვამ და ქრუანტელმა.

თეთრი ღრუბელი გაიხსნა თითქო
და ცის ლაქვარდმა გააქრო ბნელი.
მოვარდა ღვარად ციური სითბო
და ელვარება მოულოდნელი.

შუქით ამავესე, დამკარ ბოძალი,
სხივო, ზეციდან გადმონათოვო!
ფიქრთა შავი ტყე ცეცხლით მოსძარი,
შენ, პოეზიის თეთრო მნათობო!

მოდო, დალეწე სულის კარები,
ოღონდ ნუ წარმკვეთ აღმასელის იმედს,
მოზეავდი გრგვინვით და ელვარებით
და შთაგონების ნიაღვარს მიმეც!

ვიცი, დღეს პოეტს მოეთხოვება
ეპოქის კვიელს გასცეს პასუხი.
იტაცებს შუქით მოცულ გონებას
გრგვინვა, ზეციდან გადმონაქუხი.

ათასი სახე მოაწვა თვალებს
და აწკრიალდა ათასი რითმა.
ხმათა გრიალი. სმენას აწვალებს,
თვალი მოღალა სხივთა ჯირითმა.

ალარ მაქვს ღონე ვეურჩო სხივებს,
ელვამ უცნობი სიტყვა მახარა.
ცამ ვარსკვლავები გადმომაყარა
და მიმცა დავლად ცეცხლის არწივებს.

იენისი, 1934

დღე და ღამე

ციდან სხივი დაქანდა,
 ზანჯალივით ორპირი,
 მიწას ლანდი დაეცა
 გადატეხილ ისრისა.
 შეფერთიანი მოვარდა
 ღამე მშვიერ ორბივით
 და დღის მკრთალი სინათლე
 წიწილივით მისრისა.

ღამე დიდხანს იბრძოდა,
 ღამემ დიდხანს იაეა,
 შავი ნისლით შემოსა
 მოხუც მთების ჭალარა.
 ალიონის შეტევა
 ბევრჯერ გაანიავა,
 დაღეწილი სხივები
 ჩრდილში ბევრი ჩაყარა.

მაგრამ, დილის სხივებო,
 ჩრდილში ჩამსხვრეულეზო,
 ამ ქვეყნისთვის ურგებად
 ხომ არ დაიხარჯენით? —
 ხედავთ, ბნელი გაირღვა
 სისხლისფერ ხვეულებად,
 და ცისკიდე აყვავდა
 ლაღითა და მარჯანით.

ცაში სხივი გამოჩნდა,
 ზანჯალივით ორპირი,

მიწას შუქი დაეცა
ანთებულის ისრისა.
ფრთავაშლილი მოვარდა
დილა მყივარ ორბივით
და უძლური სიბნელე
წიწილივით მისრისა.

ოქტომბერი, 1936.

ა კ ა კ ი ს

აქ შენი სახე ანათებს ისე,
როგორც ლაქვარდში მთვარის მოქცევა,
როგორც მყინვარი, წასული მზისკენ,
და ცაფირუზზე შენი ოცნება.

ჩონგურს რომ შენი ცრემლი დასცვივა,
შუქი იელვებს თვალეებში წამსვე.
დგას საქართველო ოქროს თასივით
შენი ლექსების ნექტარით სავსე.

გული აიტანს ყოველ სიმძიმეს,
თუ პოეზიის შეალო კარი,
თუ ლექსში ცრემლი ისე ციმციმებს,
როგორც ყვავილში ჩამდგარი ცვარი;

თუ გულში ჩუმად სხივები სხედან,
როგორც ბარტყები ჩიტის ბუდეში,
თუ ხედავ მყივარს უქულო მხედარს,
მცურავს არაგვის მქუხარ უბეში.

იმ დროს სხვა იყო ქვეყნის ნაღველი
და გულს სხვაგვარი სახშილი სწევდა.
შენ იცი: ჩვენგან როცა წახველი,
სამშობლო ეპყრა სისხლიან სეავთა.

იყო გოდება სიცოცხლის წესად,
ისმოდა გმინვა ჩანგრეულ მკერდთა
და ქარს მოჰჭონდა ნესტიანის კენესა
ჭაჯეთის ციხის ღრუბელთან ერთად.

ცეცხლმა ის ეამი უკვე ალაგმა,
და ძველი ქვეყნის სასტიკი ძღვენი
დრომ თან წაიღო, როგორც არაგვმა
ბაში-აჩუკის დამხრჩვეალი ცხენი.

და დღეს რომ ჩონგურს ცრემლი დასცვივა,
შუქი იელვებს თვალეზში წამსვე.
დგას საქართველო ოქროს თასივით
შენი ლექსების ნექტარით საესე.

თებერვალი, 1935

ჩვენი ღლები

მესმის გუგუნი დაუცხრომელი
მზითა და ქარით სავსე ღლებას.
ამღერდა გული, გუშინ მწყრომელი,
ირგვლივ მღეროიან თითქო ხეებიც.

სად იყო ღღემღე გმირი ამღენი?
ნეტავ, სად იყო ეგ სახელები?
განსაცვიფრებელ საქმეთ ჩამღენი
უბრალო მუშის რკინის ხელები!

გული სიმღერით აახმიანებს,
როგორც ბავშვობის ოქროს ზმანებას,
ამ გასაოცარ ადამიანებს,
ამ გასაკვირველ აღფრთოვანებას.

ეხედავ, ჩვენმა დრომ ძვირად ვაყიდა
ტანჯულ მოდგმათა მწარე ნაღველი,
საუკუნეთა ბნელ წიაღიდან
ოხვრით და სისხლით ამონახველი.

ასე ასრულდა თქმა წინასწარი
და ძველი ბრძოლის გამოცდილება:
დიდ ოცნებათა მქრალი ნაცარი
იქცა უნახავ აყვავილებად.

ბრძოლის გრიგალმა თუმც დაგვატაკა
მრავალ სიძნელეს გარეთ და შინა,
მიწამ, დამსკდარმა სასტიკ ძვრათაგან,
ბევრი საუნჯე გამოაჩინა.

და ჩვენც გამოგვაქვს ოქროს ზოდებად
წინათ დაღუპულ გმირთა ძვალები,
და ხვალინდელი დღე გველოდება
მეტის მძლეობით და ბრწყინვალებით.

მესმის გრიალი დაუცხრომელი,
თითქოს გუგუნებს მთათა კრებული,
ასე პირველად მღერის მშრომელი,
შრომის ხალისით თვალანთებული!

გული სიმღერით ააზმიანებს,
როგორც ბავშვობის ძვირფას ზმანებას,
ამ გასაოცარ აღამიანებს,
ამ გასაკვირველ აღფრთოვანებას.

10 თებერვალი, 1936

ოქროს საჟმისი

1

არის ძველი ლეგენდა, ზღვიდან შემოვარდნილი,
 გარდასული დროების მოქარგული საფარი.
 დაჩაგრულთა ოცნება მუდამ ღვივის ვარდივით:
 როცა ბნელა გარშემო, მაშინ ბრწყინავს ზღაპარი...

მზე ჭყონდიდის მუხაში დიდხანს იჯდა კრუხივით,
 მაგრამ ოქროს წიწილა ველარ გამოეჩეკა.
 ცაში ფუქად დარბოდა უნაყოფო ქუხილი, —
 ქაობს ვერ შეარხვედა, ნიადაგ რომ ეპეკა.

ნისლი ამოდიოდა დამბალი წყლის ორმოდან
 და კოლოებს არწევდა შხამიანი ყვავილი.
 ხშირად მღვრიე რიონი ცოფიანი მორბოდა,
 არემარეს იკლებდა შემზარავი ბლავილით.

იესებოდა ჭყანტობი ანწლითა და ნართთა,
 შემდეგ მწერთა საბუღარს ცეცხლი სწვავდა უცები.
 ღელეს გადასცქეროდნენ გადამწვარ ჯაგნარიდან
 ყორნებივით დამსხდარი გარუჯული კუნძები.

მზისგან მიწა ფუოდა, შიგ ნათესი ლებოდა,
 ავადობდა ყამირი, მუდამ წყალმანკიანი.
 შრომა იყო ამაო, გარჯა იღუპებოდა,
 არ ჰშველოდა ამინდი, უმზეო თუ მზიანი.

გუთნისდედა იბრძოდა კენტად, მარტოხმიანი,
 წყლის და მიწის ქიდილში გონიერული ჩარევით,
 მაგრამ თხრილში იცდიდა ბარი ტალახიანი,
 როცა ფოთლის კარავში კაცი ეგდო ჩვარივით.

კაცი ეგდო მოწყვეტით, დაალბული შმორითა,
ანთებიან გონებით ბურანში გადასული.
თრფეოსის სიმღერა მოესმოდა შორიდან
და თან ელანდებოდა კოლხთა მეფის ასული.

ოქროს ვერძი მოჩანდა იალქნიან „არგო“-დან;
ჯადოქარი მედეა წყალზე ფეხით დგებოდა.
იაზონი ნადავლით ყაჩაღივით გარბოდა
და ფაზისის ნაპირებს ტალღა ეხეთქებოდა.

ელვარებდა ლეგენდა ზღვიდან შემოვარდნილი,
ამ დროს ტალახს მიჰქონდა სათოხნი და საბარი.
დაჩაგრულის ოცნება იშლებოდა ვარდივით.
ბნელი იყო ცხოვრება და ბრწყინვალე — ზღაპარი.

2

დღეს ზღაპარი დაემხო სინამდვილის წინაშე:
„არგო“-ს ნაცვლად რიონში შედის ექსკავატორი.
წყალი ზღვაში წავიდა, თავის პირველ ბინაში,
მიწა შრომას დანებდა, თუჯის ვეფხვის ნატორი.

ვხედავთ, ბოლო ეღება ავადობის მორიელს,
შრომა ბარაქიანი ჯანსაღ სხეულს აკაეებს.
უქმური და ციება წყალს თან გაჰყვა შმორიანს,
ნაღვლიანი სიმღერაც თან მიჰყვება ლაქაშებს.

ახლა ნახეთ ეს მხარე, თუ რა სანახავია:
მას ვერა სჯობს მშვენება ვერც ზღვისა და ვერც ცისა,
დღეს კოლხიდის მიდამო თითქოს ერთი ტყავია
ოქროს ბეწვით შემოსილ ლეგენდარულ ვერძისა.

დღეს კყონდიდის მუხაში მზე კრიაბობს სხვაგვარად:
ოქროს კვერცხის ნაქუქებს ყრის და ველარ იცილებს.
ფორთოხლების შრიალმა მწვანე ველი დაჰფარა,
თითქო გააქვთ ყრიალი მინდვრად ყვითელ წიწილებს.

თოვლს დაადნობს თხემებზე გაზაფხული გვიანი,
წვიმიანი ღრუბელი ისევ მოაქვს წალიკონს,

მაგრამ მშვიდად შრილებს ველი ნარინჯიანი:
დასალტულმა რიონმა აწ ის ველარ წალეკოს.

ველს უხდება შერხევა ყვითელ-მწვანე ნაკვთების,
თითქო ცისფერ ტალღებში ბრწყინავს ოქროს ნათური.
ახლად ისმის სიმღერა ზღაპრულ არგონავტების,
როცა ჰაერს გააპობს ბრიგადელთა ნადური.

ხიდან ცურვით ჩამოდის ხილით სავსე გიდელი,
უხე მოსაველს ზეიმობს ველი ნაჭაობარი.
თავს დაგვნათის მზესავით „მგზნებარე კოლხიდელი“, —
დიდ ლენინის მოწაფე და ხალხთა მეგობარი.

სექტემბერი, 1937

ოქტომბრის ქუხილი

მახსოვს: თანდათან შექი შენელდა,
ქვეყანას ნისლი გადაეფინა.
ღამე ჩრდილების ქსელს აშენებდა.
თავი დაეხარე და გულს ეწყინა.

მაგრამ უეცრად მთათა კედელთან
ქუხილი ქუხილს გადაეზვინა,
გროვა ისართა აუცდენელთა
ელვის ღვართქაფად ცას დაედინა.

ვნახე — ცა გრგვინვას დააქენებდა.
გულს გაეხარდა და გაეცინა:
სადაც ღრუბელი ცას აბნელებდა,
იქ ქექა-ქუხილს თავი ეჩინა.

დღეს მე ზეიმზე ვდგავარ ჩვენებთან,
მზე დროშასავით გადმოგვეფინა.
ჩვენ ამ სიხარულს ვინ გვაჩვენებდა,
მაშინ ოქტომბერს რომ არ ეგრგვინა?

26 ოქტომბერი, 1937

ვეფხვის ნახტომი

ოცი წლის წინათ!
 რა დიდი დროა!
 და თან მგონია, ეს იყო გუშინ.
 როგორ ავნუსხო, რაც დამიგროვა
 ამ ოცმა წელმა მღელვარე გულში.
 ჯერ ისევ ღამე ჰფარავდა ნათელს,
 ისევ ბნელოდა ოცი წლის წინათ,
 მკიდა სიკვდილი სისხლიან ნათესს
 და უღმობელი ჰკიოდა რკინა.
 ჰყიდდნენ ვაჭრები დაუფარავად
 თავისუფლების დარჩენილ ნამსხვრევს,
 კარებს უღებდნენ მტრების ქარავანს
 და ღალატობდნენ სამშობლოს საზღვრებს.
 ჩასაფრებული მტერი უცდიდა
 ჩაქრობას ბნელში მბეუტავი სხივის,
 და მოელოდა მეფის ბუდიდან
 ორთავეიანი არწივის ყვირის.
 ამ დროს იჭუხა. გაისმა უცებ
 ორი ეპოქის მძლავრი ჯახანი.
 შუა გადატყდა წარსულის ფუძე,
 დაინთქა მისი სივრცე და ხანი.
 შეწყდა სისინი, შხამის მღვსავი,
 გულღვარძლიანმა ღალატმა რომ შვა,
 და ამობრწყინდა დილის მზესავით
 ლენინისა და სტალინის დროშა.
 თითქო მილიონ წელთა წყვედიადის
 აენტო ერთად ყველა ატომი,
 მოგვესმა გრგვინვა და განთიადის
 მოვარდა ელვა გასაკვირველი.

ეს იყო ქვეყნის დილა პირველი
 და ისტორიის ვეფხვის ნახტომი.

გამოუვზა მთვარე გველსა

რუსთველის პირით ნათქვამო ამბავო ოქრო ნაყარო,
ამღერებულო სიტყვებო: „რომელმან შექმნა სამყარო“,
სიმღერაჲ ავთანდილისა და ცაზე შვიდო მნათობო,
შვიდ საუკუნის წყვიდიადში ელვასებრ გამონაკრთობო!

ტარიელის ხმლის ჟღარუნო, წერილო ტყვე ნესტანისა,
ინდოეთის მზით ნაქარგო ზოლებო ვეფხვის ტანისა,
ფაფარაშლილო ლომებო, მრისხანედ მონავარდენო,
გაპარულ გმირის ანდერძო, სიბრძნეჲ, სინათლეჲ ამღენო;

მინდა მე თქვენი მზეობა გულს მეთასედ ვახარო,
ნაგრძნობით განცვიფრებულმა, თავი მადლობით დაგხარო.
ვისმინო შორი ყივილი ანთებულ ბედისწერისა,
დახურულ თვალზე დამეცეს ნამსხვრევი სხივთა ჩქერისა.

დაუცბრომელო გმირებო, რკინის სიმტკიცით ნაგებნო,
სინათლისათვის მებრძოლთა უკვდავო ამხანაგებო,
მახარებს ჩვენს დიდ ბრძოლაში თქვენი გმირული შემოსვლა,
თქვენი ბრწყინვალე სახელის ახალი სხივით შემოსვა.

თქვენ გაანათეთ შორი გზა, მანძილი შვიდასწლიანი,
უმთვარო ღამის სიბნელეს ცა გადმოჰხურეთ მზიანი,
აავსეთ შუქით ქვეყანა, მინდორი, მთა და ხეობა,
გვასწავლეთ ბრძოლა მედგარი, სიმაგრე, მძლეთა მძლეობა.

და თქვენ მოგბაძა ქვეყანამ: თქვენებრ თქვენის გზით
ვიარეთ,
თქვენი უდრეკი მხნეობა, თქვენი სვე გავიზიარეთ,
ავმართეთ დროშა მზიური, გზა გავარღვიეთ კლდოვანი,
გმირულ სიკვდილზე ვაშენეთ სიცოცხლე სახელოვანი.

ბევრჯერ გვიმუხტოლეს ქაჯებმა, გვაშორეს გულის სიამეს,
ორმო გვითხარეს უძირო, ჯვაბრძოლეს, დაგვაზიანეს,
მაგრამ ბნელეთის შვილებმა ვერ გვძლიეს, ვერც

დაგვაბრკოლეს:
მოვარდნენ თქვენი ვეფხვები, უფსკრულზე გადაგვაქროლეს.

გაგვიძღვა გმირი უტეხი, გაულუნავის რეალისა,
სული ჩაგვბერა დევური, აგვანთო, აგვახალისა.
შევჯარდით, ელვა ხმლებისა ღრუბლიან ზეცას შევფინეთ,
დავლეწით ციხის კარები, გველს მთვარე გავაშვებინეთ.

მზე ამოვიდა. ვიხილეთ ქაჯეთი ძირს დამხოზილი.
დგას ტარიელი ნესტანთან ყელიყელგადაქდობილი.

დეკემბერი, 1937

ლენინის ხსოვნას

ეს მეთოთხმეტე წელი გავიდა, —
 ნეტავ ამ დღემდე შენ მოგვეყოლოდი!
 ჩვენ შენს სიყვარულს ვიწყებთ თავიდან
 და შენს სახელთან ვრჩებით ბოლომდე.
 ცრემლი დაიმსხვრა ნათელ შეხედებად
 და მწუხარება სხივებს თან აჰყვა,
 ჩვენ ვგრძნობთ ყოველ წამს შენს თბილ შეხებას, —
 სულ ჩვენთანა ხარ! სულ ჩვენთანა ხარ!
 დილის სინათლის თვალის გამხელი
 და ღამის ჩრდილთა დამამზობელი,
 ჩვენ შორის ბრწყინავს შენი სახელი,
 გამარჯვებისკენ მუდამ მხმობელი.
 და როგორც ღრუბელს ღამეგანათევს
 მზე ააყვავებს ცეცხლის ზვინებად,
 ჩვენ შენი სიბრძნე ისე გვანათებს
 და ჩვენ წინ შუქად მიეფინება.
 და შენი სახე, მშრომელთ ლაშქარის
 გულისძგერასთან განუყოფელი,
 სულ ჩვენთან არის, მუდამ აქ არის,
 ასე ძვირფასი და ახლობელი.

თოთხმეტი წელი გავიდა ისე,
 როგორც თოთხმეტი გემის ხმაური.
 წაიღო ტვირთად წარსულის ზღვისკენ
 ზღაპრულ ბრძოლათა აურზაური.
 ისე გაგვშორდა და გაგვეყარა,
 ცრემლის შემრობა ვერ მოვასწარით.
 ელვით და გრვეინვით მიჰქრის ქვეყანა,
 შენ რომ ოქტომბრის ღამეს დასძარი.

შენი საზომით წინსვლას ეზომავდით,
მტერს მოზღვავებულს ბევრჯერ შევებით
და ეს თოთხმეტი ოქროს ზომალდი
დავტვირთეთ შრომით და მიღწევებით.
მტერი უფსკრულში ღამეს გადაჰყვა,
ჩვენ მზიანი დღის სერზე ავედით.
ვდგავართ მალლობზე და ქედს გადაღმა
აყვავებული ჩანს ვარსკვლავითი.
კაცობრიობის დიად ბრძოლების
ჩანხარ იმედად და ყავარჯენად.
გზას კვლავ გვინათებს ცეცხლის ზოლივით
მზისკენ გაწვდილი შენი მარჯვენა.

21 იანვარი, 1938

იანვრის მზე

ცამ სარტყელივით შემოიზომა
 შორი მთა, ვერცხლის ზარნიშოანი.
 ისმის ცისფერი ჰაერის ტყდომა,
 როგორც ატლასის ჩუმი შრიალი.

ღვარი გაღმოსდის მნათობს გადახრილს,
 მყინვარზე ცეცხლი რომ გააჩალოს,
 და ასარკული ზეცა თავს გვაყრის
 ოქროს წისქვილის ნაფქვევ ბაჯადლოს.
 ლაყვარდი მაღალ შადრევანს ჰფარავს,
 შევსცქერი, თვალის მოწყვეტა მიმძიმს,
 ვხედავ ლურჯ მთაზე ღრუბლების ფარას
 და მოოქროვილ ბეწვების ციმციმს.

გვიდგას ზამთარი დაუზამთრელი,
 და ყინვა ხიდქვეშ უნდა ტიროდეს,
 რადგან ანთია ასი სანთელი
 მტკვრის აყვავებულ სანაპიროზე.

ნუშს მოუქარგავს შტო შარშანდელი,
 მკერდზე კვირტები აჭფეთქებია,
 რადგან ანთია ასი სანთელი
 და ჩირადნები აღარ ჰჭრებიან.

სავსეა ქუჩა სხივით, ყვავილით,
 მზე არის გარეთ და მზეა შიგნით.
 ელავს თბილისი ვეფხვის ტყავივით,
 როგორც რუსთველის გაშლილი წიგნი.

ყოველდღე ახალ სითბოს ვღებულობ.
 იანვრის შუქით გარემოცული.
 ჰაუ, სიცოცხლევ აყვავებულო,
 რამდენი მზეა შინ შემოსული!

იანვარი, 1928

ღამე საზღვარზე

ღამეს მშვიდად ეძინა და თუმც მტერი არ ჩანდა,
ღამის ბნელი სიმშვიდე გუშავს არა სჯეროდა.
უცებ ჩრდილი შეირბა, ახლოს ქვიშა აჩქამდა,
მტერიმა თავი გამოჰყო მღუმარ იფნის ჩეროდან.

ჩრდილს გუშავი დაეცა, როგორც კერძღელს არწივი,
ოხვრა მოულოდნელი დაბლა ხევში ჩაგორდა.
მთაზე მთვარე გადმოდგა ფხიზელ ჯარისკაცისთვის,
საზღვარს შუქი ესროლა მაღალ საგუშავოდან.

ღამეს ისევ ეძინა, მხოლოდ იფნის ნეშოდან
ამოენთო ფარფატით შექნაკრავი ფოთოლი.
ღამეს ისევ ეძინა, მხოლოდ მტერი ხენეშოდა
და მესაზღვრე თავს ადგა დინჯი და უშფოთველი.

ჯაშუშს მხრები შეუჯრა, უთბრა — ეგდე ჯერ აქო!
დგას მესაზღვრე მღიმარი, მტერი ძირს დამხობილა.
ახლა ხომ დაინახე, ხომ გაიგე, ვერაგო,
ჩვენი საზღვრის დამცველი თუ რა ბიჭი ყოფილა!

შორს სინათლე გამოჩნდა, ცისკიდზე დადგრილი
განთიადის თბილი რძე, თეთრად გამოწურული.
მთვარე იწვა ღრუბელქვეშ უძილობით დაღლილი,
როგორც მწყემსი თივზე, ნაბადწამოხურული.

საქართველოს წიგნების კავშირები 23 თებერვალი, 1938

საქართველოს წიგნების კავშირები
საქართველოს წიგნების კავშირები
საქართველოს წიგნების კავშირები

უხსენებელი

ბოლოთ იშხამავს გრძნობას მანკიერს,
ანთხევს საწამლავს დღითა და ღამით.
უღუღს ძარღვებში სისხლის მაგიერ
დაუცხრომელი შურის ბაღლამი.

დაღესილი აქვს მტრულად კბილები
და ჩვენ მიჯნასთან ზეერავს მიდამოს,
რომ სახრჩობელა და ბორკილები
ჩვენს ქვეყანაში შემოიტანოს.

მაგრამ მტკიცეა საბჭოთა ზღუდე,
და ჯაშუშს გული ევსება ბრაზით,
გული — დალატის დამპალი ბუდე
და შხამიანი ბინძური თასი.

ხედავს: კვლავ ბრწყინავს დროშა მაღალი,
ძირს კი ქვემძრომნი ხალხმა მოსრისა.
კიდევ დაეცა ჩრდილი ახალი
სახელს, ლაფში და სისხლში მოსვრილსა.

რისხვამ აკვაფა ბადე მზაკვრული,
როგორც გრიგალმა დრუბლის ნახვევი,
დაემბო საქმე-აგაზაკური,
მის მიერ შურით ნაკარნახვევი.

და დაძრწის მხეცი პირდაღრენილი,
რცხენია მიწას მისი ტარება.
სინათლისაგან ყველგან დევნილი,
ბნელ ჯურღმულებში მიიპარება.

ალბათ იქ მიწაც ზიზღით ზურდება
და მუღმივ დენას აჩერებს დროც კი,
სადაც გაივლის ღამის ქურდივით
პირსისხლიანი იუდა — —

აქ კი ეს რითმა თვითონ გახსენით, —
ველარ დაწერა ის ჩემმა ხელმა:
ლექსში ამ სახელს მე ვერ ვახსენებ,
რომ არ იწივლოს სტრიქონში გველმა.

13 მარტი, 1938

მამნიმ გორკის

ამქვეყნად ბრძოლის სიტყვით მოხვედი,
 შემოგეგება წინ შავარდენი.
 იყავ გრიგალის წინამორბედი
 და გამარჯვებაც დაგრჩა რამდენი!

რამდენი ღამე გაურღვევია
 მგზნებარე სიტყვებს, შენ რომ ანთებდი!
 დღეს ეს სინათლე გარს გახვევია,
 როგორც ბრწყინვალე შარავანდედი.

შენი ცხოვრებით ცამდი აყუავდა
 ბრძოლის გმირული პატიოსნება.
 ნახე თვითონაც, როგორ აყუავდა
 კეთილშობილი შენი ოცნება.

მაგრამ მზის სითბოს ხშირად თან ახლავს
 მტრული ზუზუნი ნაბილარ მწერთა.
 შენ გასცქეროდი მზიან სანახავს,
 თურმე შენს ახლო მტრის გული ძგერდა.

ცბიერად იგი შენ მოგესალმა
 და მოწამლული გასვა ფილა.
 მკურნალის ნაცვლად გველმა მგესლავმა
 შენს სასთუმალთან გაისრიალა.

და რაც ჩვეულმა სენმა ვერა ქნა, —
 რაც მის სიავეს აღემატება, —
 ის ჩაიდინა მტერმა ვერაგმა.
 მუხის ფესვები დადრღნეს მატლებმა.

გაგწირეს გმირი პირველ ქარიშხლის
და უკანასკნელ გრგვინვის მეხოტბე,
რადგან გესმოდა მტრის ანგარიში
და მის განზრახვას გადაეღობე.

მაგრამ აქუხდნენ მთანი მაღალნი,
თითქოს უჩვევი მიწისძვრა იყო,
რისხვამ აღგავა ქვეწარმავალნი,
აზვირთებულმა წყალმა წაიღო.

მტრებმა შენი გზა ვეღარ დაბურეს,
ჩვენი აღმასვლის ბრუნავს ბორბალი
და ჩვენს ქვეყანას უხვად აბურებს
შენი სიტყვების წმინდა ხორბალი.

და ისევ ესმის შენი ძახილი
გმირებს უშიშართ და გულამაყთა.
უფრო გაბრწყინდა შენი სახელი
და შენი საქმე უფრო ამოღლდა.

დგახარ, ურყევი, როგორც წინათვე,
სულ წინ, სულ ზევით ჩვენი მხმობელი.
შემოქმედების სრული სინათლე
და სიხარული გაუქრობელი.

27 მარტი, 1938

ღამე ფანჯარასთან

მუქ ფარდასავით დაეშვა ბინდი,
 ჩრდილმა სხივების ზონრები დაფშვნა.
 საღამოს ფერთა ლალი და შინდი
 შთანთქა უეცრად წყვედიადის ლაშმა.
 მე ფანჯარასთან ფოლიანტს ვშლიდი,
 იფრინა დიდხანს ოცნების რაშმა.
 მოღუნა ზეცამ ვარსკვლავთა მშვილდი,
 მესროლა სხივი შორმა რიქრაქმა.
 დაენტო მთაზე სანთელი შვიდი,
 ამოჩნდა ზოლად მზიური დაშნა, —
 გათენდა დილა ნათელი, მშვიდი,
 თითქოს გააღო თვალები ბავშვმა.

7 აპრილი, 1938

ლექსის დაბადება

ციდან ყვითელი ბუმბული ცვივა,
ოქროს ფრინველნი მთაზე სზდებინ.
აზვინულ ღრუბლის ვარდისფერ თივას
მზისაგან ცეცხლი მოჰკიდებია.

სხვაგან სად იწვის ზეცა ამგვარად?
ეგ სასწაული სადმე თუ ზდება?
რაც სიხარული გულში ჩამდგარა,
წყაროს თვალივით ამოდულდება.

და ეს საღამო, ასე რომ ჰყვავის,
და ამ ფერების მთელი დიდება
პატარა ლექსის თავდაბრილ ყვავილს
დილის ცვარივით დაეკიდება.

24 მაისი, 1938

სამშობლოსადმი

მყინვარს თოვლიანს შუე თვალს შეავლებს,
თითქო სხივების ყრია ნამქერი.
ასი ლერწამი ერთად შრიალებს,
ერთი გულიდან ამონამლერი.

ციტ ვარსკვლავები გადმომაყარეს,
გულში სინათლე აღარ მეტევა.
შუქსავესეობა შენი მახარებს
და შენი დიდი შემოქმედება.

სად გააჩაღე კერა პირველი?
სიტყვა ქართული დაჰკვესე როდის?
ეს გამძლეობა გასაკვირველი
და ეგ სინათლე საიდან მოდის?

ამღერებული სიცოცხლე შენი
უხსოვარ დროთა ბინდიდან მოქუხს;
დღეს სიკაბუკე ჩაარიგად ვშვენის
იალბუზივით ქალარა მოხუცს!

შენი ხომალდის თეთრი აფრები
საუეუნეთა გლიჯეს ქარებმა,
გრიგალს ებრძოდი გულგამძაფრებით,
ელოდი ზეცის გამოდარებას.

გქონდა სიმაგრე მკლავის და მუხლის,
ბევრი ტრამალი გადაგითელავს,
მტერს ახვედრებდი ვაეკაცურ ქუხილს
და ქარქაშიდან ამოსულ ელვას.

და როცა დროთა აემა ქარებმა
კლდეს მიახიეს შენი აფრები,
მოგყვა დანგრეულ ცის მწუხარება
და ვაჟკაცობით საესე ზღაპრები.

სთელე ველები შორ ქვეყანათა,
მოხველ ბედნიერ მზის მამებარი,
კაცკასიონმა შემოგანათა
და დაგიმშვიდა გული მგზნებარი.

აქ მოგცა მიწამ თქვოს თაველი
და სამუდამოდ აქ დაბანაკდი,
აახშიანე შენ ეს მთა-ველი
შენი ზარით და იაგნანათი.

გაშლილი სივრცე შენ აქ მოსწორე
და აქ უპოვე მაგარი ზღუდე,
დაურღვეველი ფუძის მოსურნემ
აქ გაიკეთე არწივის ბუდე.

და ამ ბუდეში შენ ჩაალაგე,
რაც ამქუხრებულ გრიგალს გადაარჩა —
სხივდაფენილი დაბა-ქალაქი
და შენი ხალხის შრომა და გარჯა.

როცა მომდგარა ბნელი გუგუნი
და მტერს უჩეხავს შენი ზვარები,
გაგიკვეთია ღამის უკუნი
გამარჯვებული ხმლის ელვარებით.

ნაპირს გასულხარ შიშუნახველი,
შემოსეულ მტრებს შენაქიდები,
ათასწლოვანი შენი სახელი
კვლავ შეგემოსავს ახალ დიდებით.

გადაგტყდომია ბევრჯერ ეგ ხმალი,
აბჯარს ბორკილი შენაცვლებია —
შენი მიწა-წყლის კლდე-ხერხემალი,
ეს ხომ გარდასულ გმირთა ძვლებია!

რამდენი მტერი მოსულა წარღვნით
და შენს კარიბჭეს შუბით სცემია!
რამდენი გულის მფეთქავი ძარღვი
შენს სურნელ მიწას შეჭხორცებია!

კლდოვან მღვიმეთა მაღალ ჩეროდან
ქარი დღესაც კი იმაზე გალობს,
მეტეხი როგორ გადასცქეროდა
გალეწილ ბავშვთა სისხლიან კალოს.

მომსკლარ ზგავივით შენს გზას ომიანს,
შეჭხეთქებია ურდო ველური,
მაგრამ იმედად გულს ჩავდგომია
ნათელი სიბრძნე რუსთაველური.

და დამწვარ ქობთან, ბრძოლის კარავთან,
როცა ნალველში ცურავდა გული,
ნესტანის კვნესას მაინც ჰფარავდა
მხნე ავთანდილის სიმღერა ბრძნული.

გულში მომავლის სიყვარულს ზრდიდი,
გაუძელ ქროლას მძვინვარე ქართა
და მოიტანე საუნჯე დიდი
ახალ ეპოქის ბრწყინვალე კართან.

გსურდა ჰაერზე ამოგეყვანა
დილეგში მყოფი აღამიანი, —
აწ გაიხარე, ჩემო ქვეყანავ,
დღე გაგითენდა მართლა მზიანი.

მისგან გვაქვს გულის სხივი და სითბო
და შთაგონება განუზომელი.
დღეს სხვა ფერი აქვს ლაევარდსაც თითქო
და მზეც სხვა არი ცაზე მჯდომელი.

სხვარიგად მღერის ფოთლებში ქარი,
როცა უბერავს ყანას და ვენახს,
სხვარიგად ბრწყინავს ბალახზე ცვარი,
სხვანაირია დღეს ჩვენი ლხენაც.

შენი მინდვრების ელავს ხავერდი,
მას ციდან ოქროს სხივები აწვიმს,
ლურჯმა ჰაერმა გადუხსნა მკერდი
შენი ბუდიდან აფრენილ არწივს.

ის შენს ცაფირუნს უვლის გარშემო,
როგორც მნათობი გაუქრობელი,
მან ააყვავა, სამშობლოვ ჩემო,
შენი ქალაქი, შენი სოფელი.

უხვი დოვლათით უბე აგივსო,
წალმა წამართა შენი ნაბიჯი,
დაგიკავშირა სამარადისოდ
ათი ვაჟკაცი ძმად შენაფიცი.

ასრულდა მიზნად რაც დაისახე:
ახალ ცხოვრების მედროშე ზღები,
მიგაქროლებენ ახალ მზისაქენ
თვალანთებული არწივის ფრთები.

25 მაისი, 1938

კოლხიდის კოლმეურნავს

მომისმენია შენი სიმღერა,
ხან ნალელიანი, ხან კი მედგრული,
მინახავს ბარში მე შენი კერა
და მთა-კორტოხზე ფაცხა მეგრული.

გაქირვების დროს ეყოფილვარ შენთან,
შენსავეთ სხივებშემოძარცული.
ახლა ეს მხარე როგორ აშენდა! —
ბნელ სიზმარივით მოჩანს წარსული.

შენგან რამდენჯერ გამიგონია —
ბედს და ქვეყანას ობლად ვყავარო.
შენ და შენს ხარებს ერთად გქონიათ
ბინა უფიცრო და უყავარო.

ბატონის კარზე ხარკს რომ იხდიდი,
სახლში უპუროდ გისხდნენ ბალღები,
შინ ბრუნდებოდი ღონემიხდილი,
შენთვის ამო შრომით დაღლილი.

შეხლაც გქონია მჩაგვრელ ძალებთან
და გაგიბზარავს ყმობის კედელი,
როცა რკინის ჯოხს ატრიალებდა
აჯანყებული უტუ მქედელი.

მაგრამ ჩამდგარა წყრომის ქუხილი
და წაქცეულა შენი ურემი,
ისევ დაგდგმია მონის უღელი
და კვლავ დაბმულხარ ხანჯალურებით.

და ისევ გიხნავს სხვისთვის მთა-ველი
დაღარულ შუბლზე ოფლის მოდენით.
შენთვის გქონია მიწა მტკაველი,
შენი გაცრეცილ ნაბღის ოდენი.

ეს ერთი მუქა ოფლი და მტვერი
მხოლოდ საფლავად თუ იკმარებდა.
ხშირად ამასაც გართმევდა მტერი,
მუდამ შიმშილი გადგა კარებთან.

ბალღი ნატრობდა ფაფას დოიანს,
შენ დაკენესოდი ფეტქსა და შერიას,
დღეს შენს ურმულს და შენს „ოდოიას“
ქარი უერთებს ფორთოხლის შრიალს.

როგორც ზღაპრული მზეთუნახავი,
თვლემდა ქაობჭვეშ ძველი კოლბიდა.
შენ მას წარსულის ქერქი აპხადე,
და შენ გამოხველ შენი ქოხიდან.

გადიხარ მინდვრად და თან წაიტან
ახლად ჩამოსულ სხივების სითბოს.
ამდენი ძალა მოდის საიდან,
რომ თვით ბუნებაც ბრძოლაში ვითმობს?

ნისლს გადაიყრის ტყე აქოჩრილი,
კოლმეურნენი მოვლენ გუნდებად.
ახმაურდება რკინა მორჩილი,
შრომის სიმღერაც აგუგუნდება.

ხარობს ყამირი ნამარხულევი,
ათას წელიწადს შენ რომ გიცდიდა,
და შენც ამოგაქვს ოქრო ულევი
ამ ნაჭაობარ, მსუქან მიწიდან.

ტრიალებ ღონის დაუზოგველი,
თვით მანქანაზე ხარ უმაღესი,
და ყოველდღიურ ჯილდოდ მოგელის
საფეხ ოჯახის თბილი ალერსი.

როცა დაცხრება ცის შადრევანი,
შორი მთა ნისლით დაიბურება,
ჩამავალი მზის ოქროს მტევანი
ფიროზის ქვევრში ჩაიწურება, —

სხივშემოსილი და ცვარდაყრილი
დღე იბურება ბარაქიანი,
როგორც წამწამი, ტკბილად დახრილი,
ან წაკითხული წიგნი ყდიანი.

უახლოვდები ცისფერ კარიბჭეს,
შეხვალ ეზოში. უკვე ბინდია.
შენი ხელებით დარგულ ნარინჯებს
ესაუბრები, როგორც მინდია.

გესმის ფოთლების ჩუმი შრიალი.
ძალი მორბის და ყეფს მოხარული.
მაღალი ოდა ლურჯფანჯრიანი
დგას მოფიცრული და მოყავრული.

შინ ომგადახდილ გმირივით მოხვალ,
შენს დაბრუნებას შეჰხარის ჩიტიც.
ხედავ, როგორი სიკეთე მოჰყვა
სინათლისა და წყვედიადის ქიდილს!..

6 ივნისი, 1938

დილა სოფლად

ქარმა ააშრიალა ნალამევი ყანები,
 ცის დაბინდულ სარკეზე თეთრი ბზარი გამოჩნდა.
 ამოვიდა ბარბაცით მთვარე ნაგვიანევი
 და შთის მაღალ მწვერვალზე დაღლილივით ჩამოჯდა.

მთებზე სანთლებს ანთებენ, მთები მზეს ეძახიან,
 სადღაც ყივის მამალი, სადღაც თოფმა იქექა,
 ღამემ აჩქარებულმა ფრთები კლდეს შეახია
 და თოფდაკრულ მხეცივით ხრამში გადაიჩეხა.

ვიდრე დილის მნათობი დროშას ჩამოჰკიდებდა,
 ალიონმა ცის ლაქვარდს ღამის ჰვარტლი მოჰბანა,
 მზემ დაიპყრო ხმელეთი და ცა კიდით კიდემდე,
 მთვარე დარჩა კუთხეში თეთრ ღრუბლების ჩობანად.

და როდესაც მოთავდა ცის გუმბათის აგება
 და უფსკრულში ჩაიწვა ღამის ბნელი უკუნი,
 ციდან მომსკდარ სინათლეს მიწამ შემოაგება
 კოლმეურნულ სიმღერის საამური გუგუნი.

12 ივნისი, 1938

შეკითხვა მკისაღვი

ცაზე რომ გაიშლება მზის ბრწყინვალე სოსანი,
ქველებურად მაღალი, შუქსავსე და სურნელი,
მინდა მასთან მივფრინდე მე, იმისი მგოსანი,
მუდამ მისი მეხოტბე, მუდამ მისი მსურველი.

ვკითხო: ნეტავ თუ იცის, რომ ის დროშა ამართეს,
უმზეობით დატანჯულ გმირებმა რომ ინატრეს?
იქნებ იმას ჰგონია, რომ იმასვე ანათებს,
რასაც ასი წლის წინათ უგზავნიდა სინათლეს.

იქნებ იმან არ იცის, რომ ის სხვა ხალხს დასცქერის,
რომ უბედო ქვეყანა სამუდამოდ დახურეს,
რომ ფოლადის გმირკაცის რკინის ხელით დაწერილს
სულ სხვანაირ ცხოვრებას და მიდამოს დაჰყურებს?

12 ივნისი, 1938

უკვდავება

ვცოცხლობდე — მჭონდეს ქვეყნის ზიარად
 სითბო, ალერსი, მზე და ყვავილი.
 არ ჩამრჩეს გულში სიტყვის იარა,
 სანამ ბოლომდე ჩემს გზას გავივლი.
 მუდამ აღმასვლის ვიყო მყივარი,
 ვშველოდე — მაღლა ვინც ვერ ავიდა.
 მჭონდეს საქვეყნო გულს სატკივარი
 და სიხარულიც, რასაც ავიტან.
 სიმღერა ტკბილი, ხან ნაღვლით სავსე,
 მიმღეროს ჩუმიად გულმა მისანმა, —
 მოვკვდე — დამემზოს ლაღობა თავზე
 და ელვარებამ დამწვას მზისამან.
 გამომეკეტოს მიწის კარები,
 წავიდე ოდნავ გულდაწყვეტილი.
 დამრჩეს ამქვეყნად სიტყვა ღარიბი,
 ბელურასავით ფრთააქვეტილი.

სიკვდილს შემდეგაც ბრძოლა სჭირდება
 ქვეყნად სახელის დაეჯკაცებას.
 ზოგი ათას წელს თუ ეკიდება,
 ბევრი ათ წელსაც ველარ გასცდება.
 მცირე ხანს იფრენს პატარა ჩიტი:
 დაფლეთენ მალე ქორ-არწივები.
 გაეჭრები, როგორც საღამო მშვიდი
 და ჩამირული ბნელში სხივები.
 იქნება ჩარჩეს, როგორც ნახშირი,
 მიწაში კუნძი ჩემეულ ძვალთა,
 და დედამიწამ, ტევრად გაშლილი,
 ზედ დამაფაროს ცოცხალი კალთა,

რომ მის ორბიტის ბრწყინვალე რგოლში,
მასთან ვბრუნავდე მზის ირგვლივ მეცა,
მივქროდე მიწა მზის წითელ დროშით
და შექს მათოვდეს უსაზღვრო ზეცა.

თან ვფიქრობ: ნაღველს გული რად მივცე?
ვინ იცის, იქნებ ასი წლის შემდეგ
მეც სხვებთან ერთად ავმალდე ისე,
რომ უკვდავების მწვერვალზე შევდგე.
ჩემს სახელს აბა რა შექი ახლავს,
მაგრამ სინათლედ ისიც ეყოფა,
კალთის ნაოქში თუ შეინახავს
მას ჩვენი გრგვინვით სავსე ეპოქა.
ჩვენს დროს გარდასულს როცა დაჰხედავს
ჩვენი შემკვიდრე — შორი თაობა, —
დიად ბრძოლათა ნახავს ნაღვერდალს
და გაუგონარ გამბედაობას.
და როგორც ძველ წიგნს, იგი გადაშლის
ჩვენი დღეების გმირულ განთიადს,
სადაც ამდენი ორბი განგაშებს,
სადაც ამდენი ცეცხლი ანთია.

ის ერთნაირად დააკვირდება
ამ დიდი წიგნის მთავრულს და პეტიტს.
ის წაიკითხავს და გაკვირდება
ჩვენი თაობის ზღაპრული ბედით.
ნახავს ქვეყანას ლამეგანათევს
და პირველ დილის აღორძინებას.
ბრძოლათა ელვა, ჩვენ რომ გვანათებს,
მას ქუხილივით მიედინება.
და რომ გაჰხედავს გამქვირვალ შორეთს
და მოიზიდავს ჩვენს დროს სულ ახლოს,
ლაქვარდში მქროლავ არწივთა შორის
მან იქნებ ჩემი ჩიტაცა ნახოს...

ახალგაზრდა მემობარს

ამ საუკუნის ამქუხრებულ შემონათებას ჩემი მღელვარე სიკაბუკე სიმღერით შეხვდა. მე შეეხაროდი თავისუფალ დღის დაბადებას და ჩემს თვალებში სინარულის ცრემლები ჩქეფდა.

შემდეგ თუმც ალმა მივიწვედი, რომ ცა მეხილა, მაინც თვალები ვერ დავატკბე მზიურ სიამით: ეგდო ცხოვრება, როგორც მტრედი ფრთამოტეხილი, და გარს მეხვია დღე უმზეო, ბურუსიანი.

გული ღონდება, მზის ამოსვლას თუ აღარ ელის, თუ წყვედიაღშია ჩამსხვრეული დილის მნათობი. მიმავალ დღეებს მივტიროდი გაუხარელი და მათთან ერთად ბნელ ლაშეში დანთქმას ვნატრობდი.

და როცა გული, გაზაფხულის ასე მდომელი, ცივმა ზამთარმა გამიყინა და გამითოშა, მოვარდა სითბო და სინათლე განუზომელი და ელვა-გრგვინვით ამობრწყინდა ოქტომბრის დროშა.

ტანჯვის სანაცვლოდ მეტი ჯილდო რა მომესაჯოს? შემოლამების წუთზე ფიქრი, ვხედავ, ადრეა. ჩემი მადლობა გულითადი ქვეყნის მესაქეს, ვინც ეს ცხოვრება ბურუსიდან ამოათრია.

მეც თან ამოვყევ სიბნელიდან ამოსულ კვირტებს და ყვავილსავეთ მიხარია თვალის გახელა. ჩემო კაბუკო მეგობარო, არ გაგიკვირდეს, თუ შენს რიგებში დაიქუხოს ჩემმა სახელმა.

დაემხო ქვეყნის მოღალატე და გამყიდველი,
მზის გამარჯვებას ყორანივით რომ დასჩხაოდა.
რამდენი სხივის და საუნჯის დღეს ვარ მზიდველი.
რამდენი ოქრო გადმოენთო ცის საწყაოდან!

ირგვლივ ყვირან არწივები, მეც მათთანა ვარ,
მეც მზე მახარებს, ჩემს თვალებში შუქად ჩამდგარი.
ჩემს გულშიც, მაღლა მონავარდე ფრთების თანაბარ,
შრილებს ლექსთა უჩინარი თეთრი ხანძარი.

ჯანსაღ სიმღერად აწკრიალდა, თუ რამ მქონია
გულს ჩამარბული სამწუხარო და დასანანი,
და ეს ჭაღარა შევერცხლილი, ასე მგონია,
არის მეოცე გაზაფხულის იასამანი.

ივლისი, 1938

იციით ბრძოლა გმირული

გამარჯობა ქალ-ვაჟებს,
ჩვენი ქვეყნის არწივებს!
სივრცე გაღიათამაშეს,
ცის ლაქვარდი ასწიეს.

ფრთებით ცაზე აჰხვეტეს
ლალი და საფირონი.
ციდან საზღვარს გაჰხედეს,
ნახეს სანაპირონი.

მტერი იდგა ქუშადა, —
მოკვდა გულგაგშირული.
სამშობლოს ჰყავს გუშაგად
რაზმი კომკავშირული.

მტერი თქვენგან სად წავა? —
ხმალი ხართ მოპირული,
სამშობლოს დასაცავად
იციით ბრძოლა გმირული.

ლენინ-სტალინის მცნება
გულში გაქვთ ჩაკირული.
იბრძვის, სწავლობს, იზრდება
რაზმი კომკავშირული.

7 სექტემბერი, 1938

მუღვივი გაზაფხული

როგორ უხდება ყამირს გადახნულს,
ჯეჯილს რომ თვალი აეხილება!
როგორ უხდება მზიან გაზაფხულს
ატმის და ნუშის აყვავილება!

მზე საზეიმოდ ამომავალი
ჩქარობს ფოთლებზე სხივის დანთებას,
როცა ყვავილთა ფერად ამალით
ტყეში აპრილი შემობრძანდება.

ასე ზეიმობს მუღვივ გაზაფხულს
ახალგაზრდობა კომკავშირული,
რომ მთელ ქვეყანას ძმურად გასძახოს
ბრძოლის სიმღერა მხნე და გმირული.

ანათებს, როგორც შუქი მთვარული,
როგორც ლაქვარდში მზე ჩაძირული,
ჩვენი ოცნება და სიხარული —
ახალგაზრდობა კომკავშირული.

ჩვენი მომავლის ფრთათა შრიალი,
როგორც სიმღერა გვესმის ფრთიანი,
რადგან იმედად ჩვენს გულში არი
ახალგაზრდობა ფოლადიანი.

სადაც გაისმის მტერთა ჩხავილი,
მუღამ იქ არის თავგანწირული
ჩვენი მგზნებარე გულის ყვავილი —
ახალგაზრდობა კომკავშირული.

დღეს დღე მიჰყვება ხალისიანი,
და მთის არწივის აფრენილ ბარტყებს

ყოველი სხივი აძლევს სიამეს,
ყოველი წუთი ძალ-ღონეს ჰმატებს.

ძალა გვეყოფა დასახარჯავად
მშენებლობაში, ლხინსა და ომში.
მზე ამოვიდა. მზე აღარ ჩავა
ჩვენი სამშობლოს ვრცელ მიდამოში,

რადგან ვასრულებთ მიზანს დასახულს
და გზას გვინათებს დროშა გმირული,
რადგან ზეიმობს მუდმივ გაზაფხულს
ახალგაზრდობა კომკავშირული.

15 სექტემბერი, 1938

ოცდაერთი წლის ჭაბუკო, გმირო, ფოლადის ხმლიანო,
წვერულვაშამწვანებულო, ვაჟკაცო მაღალხმლიანო,
მიწაზე გრგვინვით მავალო, ჰაერში ორბის ფრთიანო,
წყველიადის დამამხოზბელსა ოქტომბრის ელვა გქვიანო.

მახსოვს უმზეო ღღეები, ციდან რომ ტყვია ცვიოდა,
აფეთქებული სამყარო შეუსვენებლად კიოდა,
მზის ნაცვლად ცათა ნანგრევზე ყორანი ამოდოდა,
ირგვლივ ტიროდნენ ხეებიც და მიწას სისხლი სდიოდა.

შენ მოხველ ამ დროს გრიალით, მქუხარე ბრძოლის
დაფითა,
აზავთებული სოფლებით, ამდგარი ქალაქ-დაბითა.
ცას გამქრალიყო მნათობი, — შენ ამობრწყინდი დაბლიდან,
შენმა ნათელმა მახვილმა ბნელეთის კალთა დაფლითა.

ხალხმა დიდებით შემოსა, ვინც საფრთხეს არ მოერიდა,
გარდასულ გმირებს ვიგონებთ მგზნებარე გულის ძგერითა.
ღღეს შენს წინ ვდგავართ ზეიმით მოზღვავებულის ერითა.
აყვავდა უხვი ქვეყანა, „გვაქვს უთვალავი ფერითა“.

მაგრამ ჩვენ თუ აქ შზე გვათბობს, სხვათა ქვეყანა ცივია.
იბრძვიან გათენებისტვის, ბრძოლის ქარცეცხლში ცვივიან,
მაგრამ ჯერ ისევ ღამეა, თუმცა მამლები ყივიან,
თუ სადმე ბეუტავს ნათელი, ის შენი ელვის სხივია.

გამარჯვებულო ვაჟკაცო, გმირო, ფოლადის ხმლიანო,
მიწაზე გრგვინვით მავალო, ჰაერში ორბის ფრთიანო,
ბნელში ჩაძირულ ქვეყნიდან ჩაგრულნი გეძახიანო.
მიდი, ბნელს დაჰკარ ბოძალი, ელვა არ დააგვიანო.

26 ოქტომბერი, 1938

თ ო ვ ლ ი

გალაქტიონ ტაბიძეს

რა უცნაური მოაქვს ცახცახი
მდუმარ ჩრდილებში ჩაღვრილ სინათლეს?!
თითქოს დამცხრალი მთვარის ნასახი
ლამის გახელილ თვალში ბზინავდეს.

თეთრი პეპლები ცას დაჰხვევია,
დგას თეთრი ფრთების კორიანტელი.
მალლა მთა არის, დაბლა ხევია,
ირგვლივ რძისფერი შუქის მფანტველი.

ეს რბილი შუქი ნეტავ რისია,
ასე ჩუმად რომ ჰყვავის ვაშლივით?
მღვრიე ჰაერში თეთრი ნისლია,
ნისლში მთვარეა თითქოს გაშლილი.

რა უსასოო ფრთების ცახცახი
მოაქვს გალუულ მთვარის სინათლეს!
თითქოს ნათელი ღამე გასძახის
უშარავანდო ღამეს წინანდელს.

ზეცა შროშანი და ზამბახია,
თუ ვარსკვლავების თეთრი კრებულის;
თითქოს ვაშლის და ნუშის ბაღია
რძიან ღრუბლებში აყვავებული.

თითქოს გრიგალი ცაში მძვინვარებს,
ბაღი იმსხვრევა და ილეწება.

უბე აუესეს მიწას მძინარეს
ჩამოცვენილმა ციდან ლერწმებმა.

და მთელი ღამე თეთრი ყვავილის
ისმის ნაზი და ჩუმი ვედრება,
რომ არ გათაედეს მძინარ მთა-ველის
გასაკვირველი გადათეთრება.

და რომ გათენდა, ცამ გადაიღო,
ჩადგა გრიგალი, იქ რომ შფოთავდა.
ბალი ციური ქარმა წაიღო
და ყვავილების ცვენაც მოთაედა.

28 დეკემბერი, 1936

საუბარი პიონერებთან

წითელყელსახვევიანს
 როცა ვხედავ თაობას,
 როგორც მოხუცს სჩვევია,
 ვიწყებ მასთან საუბარს:

— სამშობლოს ყვავილებო,
 საყვარელო ბავშვებო,
 ახლად ფრთავაშლილებო,
 გოგონებო, ვაჟებო!
 ერთი აქ შემომხედეთ,
 რამდენი ხართ, რამდენი!
 სწორედ დროზე მოხვედით,
 კარგ დროს დაიბადენით!

ცა ლაქვარდის მდელოა,
 მიწის პირი ფართოა,
 თქვენი სამფლობელოა,
 თქვენი სანაჯარდოა.
 ისწავლეთ და იბრძოლეთ,
 წრე შეჰკარით მაგარი,
 ტოლი ტოლად იტოლეთ
 და მტერს ერთად დაჰკარით.

დიდხანს აღარ იცდიან,
 დიდხანს აღარ დგებიან,
 ხელეზს მაღლა იწვდიან,
 თითქოს მეუბნებიან:
 უჭმად ჩვენ არ მოვიცდით,
 წინ გვიძევსო გზა ფართო,

სწავლისა და ბრძოლისთვის
ჩვენ ყოველთვის მზად ვართო!

სამშობლოს ყვაეილებო,
გაზაფხულზე მოსულნო,
ახლად გაფურჩქენილებო,
მზის სხივებით მოცულნო,
ჩვენ ზღაპრად არ გვსმენია,
არც გვინახავს თვალითა,
თქვენ რომ ცა გაფენიათ,
მოქარგული ლალითა.

ეგ სინათლე მოვიდა
განა თავისთავადა —
შავი თოვლის თოვითა
ღამე იღგა შავადა.
ბევრი ომი მოგვინდა,
ბევრი ბრძოლა დაგვჭირდა,
სანამ ხმალი ლომგმირთა
იმ შავ ღამეს დასჭრიდა.
ბევრი ცეცხლშეფენილი
ჩრდილი ქარმა ახეეტა,
სანამ დროშა ლენინის
იმ შავ ღამეს დახევედა.
და იმ ქარის გავლენით
ბევრი ზვაფი აწვევედა,
სანამ ცეცხლი სტალინის
იმ შავ ღამეს დასწვევედა.

და დღეს, აბა რა გითხრათ! —
ღარია და ეს არი!
მზიანი დღე დაგიდგათ,
გაზაფხულს მოესწარით.
ზეცა როდის ყოფილა
ამგვარ სხიეთა მფენელი?
რამდენი დამხობილა
დილა გაუთენელი!
ღიმდაკრული ლოყები
ვის უნახავს ამდენი?

სწორედ დროზე მოხვედით,
კარგ დროს დაიბადენით.

ჩვენი დილა სხვა იყო, —
ღრუბლიანმა ცამ შობა,
სიდუხჭირემ წაიღო
ჩვენი მძიმე ბავშვობა.
სწავლას ჩვენ სად ვპოვებდით,
წიგნი ჩვენ სად გვებოდა?
ჩვენ ნახირს ვაძოვებდით,
ჩვენ ნახირი გვკვებავდა.
ჩვენი ყოფნა ამგვარი
მწარე ტანჯვას თუ ჰგავდა,
ხან გვიკლებდა ავდარი,
ხან კი გვალვა გვბუგავდა.
თითქოს ჩიტსაც შიოდა
ჩვენი ქოხის ბოძებთან,
საკენკს შემოგვჩიოდა,
მაგრამ ვინ უბოძებდა!
ორიოდე მარცვალი,
მოწეული რაც გვექონდა, —
მოდოდა ნაცვალი
და ბეგარად გაჰქონდა.

შორით სალამს მაძლევენ
ზეამართულ ხელებით,
შეეტყობათ ხმაზევე,
რომ თავს ისახელებენ.
მესმის მათი სიტყვები:
ვიცი, ვიცი, ვიცითო!
ჩვენ დიდ ბელადს მივყვებით
პიონერულ ფიცითო!

შევარდნების ბუდეში
დაჩეკილო ბარტყებო!
ქართლის მზიან უბეში
რძენასვამო ბალღებო!
იალბუზის თავიდან
ჩრდილოეთის კარამდე,
კოლხიდის ნიავეიდან

ყინულოვან ქარამდე,
შეჯავშნული გარშემო
ეს ქვეყანა თქვენია,
თქვენს საველ გზას, ბავშვებო,
მზის სხივები ჰფენია!

31 დეკემბერი, 1938

შალვა დადიანს

როცა ჰაერში სეავი დაჰქროდა
და თავს გვეხურა ცა სხივდაცლილი,
შენ შენი გული ხალხში დაგქონდა
დილის სხივებით სავესე თასივით.

ბევრი ფარული ბრძოლა გადაგზდა,
აშკარა კილვა-ც კიდევ მრავალი,
მისთვის, რომ იდეგ ღარიბ-ღატაკთან
შენ, დადიების შთამომავალი.

იდეგ ძარღვიან ტოტებგაშლილი,
ჰყონდიდის ფესვზე ამონაყარი.
და იმ მიწასთან გქონდა კავშირი,
დღეს რომ შვილურის გრძნობით დაჰხარო.

ქარიშხლის ყოველ შემობერვაზე
ცდილობდი ღონე შემოგენახა,
რომ დამწვარ ფაცხის მოთხრილ კერაზე
კვლავ დანთებული ცეცხლი გენახა.

გენახა, მტერი წყალწაღებული
მშრომელთა რისხვამ როგორ გაროცა,
და „ნაპერწყლიდან“ გაღვივებული
ალის ზეიმით შენც დამტკბაროცა.

და დღეს რომ ხედავ, როგორ ციმციმებს
ჩვენი ქვეყანა სვებედნიერი,
თითქოს გცილდება წელთა სიმძიმე
და ჰაბუკური გამკობს იერი.

ხედავ, დაგადგა დილის სინათლე, —
თითქოს ახალი ყრმობა გაზარა,
რომ ვაჟკაცური შუქით ბრწყინავდეს
დაფნით შემკული შენი ქალარა.

რომ დიდხანს იყო ლაღი ესოდენ,
და შავი ზღვიდან ყინულ-ქედამდე
გმირული ხალხის ღზინი გესმოდეს
და აყვავებულ მიწას ხედავდე.

18 იანვარი, 1939

სიმღერა სამშობლოზე

ბრწყინავს, როგორც ნატერის თვალი,
ჩვენი ქვეყნის მთა და ბარი —
მრავალ ჭირთა ნატვირთალი,
დღეს დოვლათით გულდამტკბარი.

გაზაფხულის ფერად ყვავილთ
ვხედავთ ნაცვლად ნარ-ეკალთა.
სავსე არის ოქროს ხვავით
ჩვენი მიწის მწვანე კალთა.

მზით გამთბარი შავი ზღვიდან
პაპანინის კარავამდე
გმირობა და შრომა ზრდიდა
ჩვენი ქვეყნის შარავანდედს.

გაიესო და გაიზარდა
ბედნიერი მხარე ჩვენი.
ვღგავართ გაშლილ დროშის ტართან,
სიხარულით გულსაგესენი.

შავარდნების მაღალ ბუდეს
ვერ მისწვდებო აფთრის ბრწყინალი,
გარს გვაგლია რკინის ზღუდე,
ვერაგ მტრისთვის შეუვალი.

და მზეც თითქო სხივს უმბტებს,
ჩვენს ცაზე რომ ალამს გაშლის,
და სიამით გზის უნათებს
თავისუფალ ხალხთა კავშირს.

ს ა რ ა მ ე ნ ი

ალექსანდრე აბაშელი—წინასიტყვაობა—ბ. ჟღენტისა 5

მზის სიცილი

ცეცხლი	37
ზამთარი და გაზაფხული	39
განთიადის მოლოდინში	41
შაფი აბრდილი	42
გაწყდა სიმი	43
ორი სურათი	44
მზის წილში	46
არწივი	51
სსსს... შუშუშუ...	53
ამონაკენესი	55
*** (ლამის წყედიადმა...)	56
თაგისუფლება	58
საგაზაფხულო	59
მუზას	61
ჩაქრა დილა	62
აღდგომა	64
ზღვა	66
ხმა მომავლიდან	68
მიწის სვედა	69
ზღვის ზღაპარი	70
სევდის პანგი	71
თეთრი სხივი	73
მთვარის სახე	74
შეუღროება	75
ლამე მთებში	76
ახალი წელი	77
თეთრი ფრინველი	79
წყველა	81
შხე	83
მზის სიცილი	85
პასუხი	87
სისხლის წვიმა	88
მომღერაის	89
ლამე	90
სული უარშენო	91

დრო	93
ჩემი ტაძარი	94
მთვარის შუქი	95
ელეგია	96
მგოსნის სული	97
ჩემი სიტყვა	98
ობოლი სული	99
მოგონება	101
მშვილდისარი	102
ფირუზ ცაზე	103
ღიღილ ზღვაზე	104
Ave Maria	105
ორი და	107
გამოძახილი	108
ჩემი სული	109
ორი ცა	111
სიმი	112
მეგობარს	113
მე თვალს გარიღებ	114
სარკე	115
იმედი	116
მიწიერი	118
ვარდი	119
ორი სფერო	120
ჩემს მუზას	122
ღურჯი ვარსკვლავი	124
ტბაზე	125
ტყეში	127
სულის სამეფო	128

ანთებული სტიქანი

შარავანდები

დილის ლოცვა	131
ცისარტყელა	132
ჩემს „მასწავლებლებს“	133
არწივის ფრთები	135
პირველი სხივი	136
ჩემი ვზა	137
მზე ამოდის	141
სალამო	142
ზღვის პირად	143
მზის ამოსვლა	144
მზე ჩადიოდა	145

მუშებს	146
ჩირაღღანი	147
ჰოლა ლომთათიძეს	148
სისხლის ლაქა	150
მიწა ატირდა	152
თეთრი სიზმარი	153
აკაკის	154
სიბარულის ცრემლი	155
კვლავ აენთო ჩემი დილა	156
ცეცხლის მახვილი	157
მებრძოლს	159
ფარშავანგი	160
არწივი პაერში	161
ცეცხლის ვალობა	163
წითელი ფრინველები	164

დათრეულილი ზალი

ცისფერი ყვავილები	166
სურათი	173
კვეშირი	174
ზამზახის ფოთლებში	175
ყვავილები	176
ენების ნისლი	177
სუმბული	178
სიცილი	179
მშვიდობით	180
თეთრი თმა	181
უბრალო იმბავი	182
იისფერი თვალეზი	183
შემოღამება	184
დაგვიანებული რითმა	185
სტუმარი	186

უკანახუნედ კარებთან

ღამე	188
მწუხრის ფსალმუნი	189
სული ეული	191
ნიკოლოზ ბარათაშვილს	192
აკაკის	193
სული კვლავ მღერის	194
სონეტი	195
თეთრი ხმა	196
დილა	197

დღე და ღამე	198
გამოთქმელი	199
მე მზეს ვუგალობ	200
სულის შემოდგომა	202
შიჩვენება	204
უკანასკნელ კარებთან	205
ჩრდილი	207
ტრიოლეტები	208
მირაჟი	209
სევდა	210
წირვა	211
ცრემლი	212
გზა	213
მთვარე	214
მკვნარი ფოთლები	215
გამოთხოვება	216

გაბზარული ხარკე

მეოცნების დღიური	221
ჩემი	229
სასწაული	230
სოფელში	231
უნათესაეთ	232
მეგობარს	233
მელანქოლია	234
მტირალი საღამო	235
ობობას ქსელი	237
ღალატი	238
მარტი	239
აპრილის მზე	240
იისფერი შუქი	241
ცათა სიღურჯე	242
დათალხული ფირუზი	243
თეთრი ხომალდი	244
მოქანცული თვალვბი	245
ელეგია	246
ტაძარში	247
ღამის მხატვარი	248
საღამოს ჰაერი	249
ღამის ხარკეში	250
მე და შენ	251
შორეული ნაპირი	253
ჩამქრალი სანთელი	258
ტანჯვის ბარძიმი	259
ანთებული საღამოები	263
სასახლის ბაღში	264

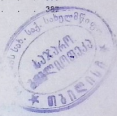

უძილო ღამე	265
სიცხე ქალაქში	269
ქარი სარკვეში	270
თეთრი გვირგვინი	273
სალამო თბილისში	274
უცნაური ამბავი	275
წერილი ნოე ჩხიკვაძეს	276
თბილისი	279
შემოდგომის მზე	283
ლენინობისთვის	284
მზე და ჰაერი	285
მტკვარი	286
ჰეროპლანი სოფლად	289
ფიქრები	290
ატმის ყვავილი	293
1917 წელი	294
მოგონება	295
ახალი წელი	297
პოეტის გული	298
ტყეში	299
ღეღამიწა	301
შამის სიკვდილი	303
ბებიაჩემი	305
პაპაჩემი	307
პოეტებს	309
ახალგაზრდებს	311
თოვლი და მზე	314
ორი სონეტი	315

მზე და სამშობლო

ფოლადური	319
ვარსკვლავები	324
ლირიკოსი და მებაღე	325
ერთი ვარსკვლავი	334
კიქა წყალი, ოქროს წვეთი და რადიო	335
ცამ ვარსკვლავები გადმომაყარა	337
ღღე და ღამე	339
აკაის	341
ჩვენი ღღეები	343
ოქროს საწმისი	345
ოქტომბრის ქუჩილი	348
ვეფხვის ნახტომი	349
გამოეშვა მთვარე გველსა	350
ლენინის ხსოვნას	352
იანვრის მზე	354

ლამე საზღვიარზე	355
უხსენებელი	356
მაქსიმ გორკის	358
ლამე ფანჯარასთან	360
ლეჰის დაბადება	361
სამშობლოსადმი	362
კოლხიდის კოლმეურნეს დილა სოფლად	366
შეკითხვა მზისადმი	370
უკვდავება	371
ახალგაზრდა მეგობარს	373
იციო ბრძოლა გმირული	375
მუღმიევი გაზაფხული	376
ოცდაერთი წლის კაბუცი თოვლი	378
საუბარი პიონერებთან	381
შალვა დადიანს	385
სიმღერა სამშობლოზე	389

რედაქტორი გ. ციციშვილი
მხატვრები: გ. გორდეღაძე, დ. დუნდუა
მხატვრული რედაქტორი ჯ. ყავლაშვილი
ტექნიკური რედაქტორი ალ. კოკია
კორექტორი ე. ზუბიაშვილი

ზემოწერილია დასაბეჭდად 29.IX-58 წ. ქალაქის ზომა
60X92¹/₁₆ ნაბეჭდი თაბახი 24,75. სააღრ.-საგამომც. თაბახი 13,26.
საბეჭდორო თაბახი 12.

უე 06525. ტირაჟი 4.000. შეკვ. № 290.

ფახი 10 მან. 15 კაბ.

საქართველოს სსრ კულტურის სამინისტროს
მთავარბოლიგრაფიკამბეჭდვლობის ბეჭდვითი სიტყვის
კომბინატი. თბილისი, მარჯანიშვილის ქ. 5.

*

Комбинат печати Главполиграфиздата
Министерства культуры Грузинской ССР.
Тбилиси, ул. Марджанишвили, 5.

Александр Виссарионович Абашели

Сочинения в 2-х томах
том I

(На грузинском языке)

Государственное издательство
«Сабчота Сакартвело»
Тбилиси
1958

